

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เพื่อ

กำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญ
สายงานบริหารสถานศึกษา

โดย

นางสุวรรณา ชื่นอยู่
ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ จังหวัดลพบุรี
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

บทสรุปของผู้บริหาร

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ได้เรียบเรียงขึ้นนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย ปัญหาและความสำคัญของภาวะความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการได้ยิน แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การพัฒนาทางด้านการแพทย์ การพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทางด้านอาชีพ การพัฒนาทางด้านสังคม สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และบทสรุป ซึ่งผู้เรียบเรียงสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บุคคลที่สูญเสียการได้ยินทำให้มีปัญหาทางด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านอารมณ์ และการปรับตัว เนื่องจากไม่สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนพิการทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาให้ดีขึ้น รวมถึงคงความสามารถที่เหลืออยู่ให้กลับคืนสู่ภาวะสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สามารถพัฒนาได้โดยอาศัยกระบวนการ 1. ด้านการแพทย์ ในการตรวจคัดกรองการได้ยิน การวินิจฉัย การค้นหาสาเหตุ ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาการได้ยินโดยการใช้เครื่องช่วยฟัง และการใส่ประสาทหูเทียม 2. ด้านการศึกษา ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดการศึกษาพิเศษตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ 2) จัดการเรียนร่วมกับคนปกติ 3) การจัดการสอนแบบสองภาษา 3. ด้านอาชีพ โดยสถานศึกษาสามารถออกแบบในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาแบบบูรณาการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 4. ด้านสังคม การพัฒนาและส่งเสริมให้คนพิการได้ตระหนักเห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในตนเอง จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการได้รับการคุ้มครองสิทธิ มีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านบริการต่าง ๆ จากรัฐ เป็นการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข มีความทัดเทียมกับคนทั่วไป และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผู้เรียบเรียงจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเล่มนี้ จะมีคุณค่าต่อนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบังเกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการสืบไป

นางสุวรรณทนา ชื่นอยู่

คำนิยาม

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับความบกพร่องทางการได้ยิน การพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทางด้านการศึกษา การพัฒนาทางด้านสังคม การพัฒนาทางด้านการแพทย์ สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ขอชื่นชมผู้เรียบเรียงที่ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

(ดร. นระรงค์ ชาวเพชร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
ประธานเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ โรงเรียนเฉพาะความพิการ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

คำนิยาม

โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ จังหวัดลพบุรี เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางได้ยิน เพื่อให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีครูที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ อดทน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในลักษณะประจำ จึงเป็นโอกาสที่จะปลูกฝัง และพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผ่านกระบวนการเรียนการสอน และกิจวัตรประจำวันของนักเรียน ได้อย่างต่อเนื่อง

ขอชื่นชมนางสุวรรณทนา ชื่นอยู่ ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ จังหวัดลพบุรี ที่ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ร่วมกัน โดยการส่งเสริมต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และคุณภาพชีวิตตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรต่อไป

พรหมจิตต์ ๑๔ ๗/๒๕๖๓

ผศ.ดร.เปรมจิตต์ ขจรภัย ลาร์เซ็น

ประธานมูลนิธิปานเลิศขจรภัย

คำนำ

หนังสือแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเล่มนี้ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับ ปัญหาและความสำคัญของภาวะความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการได้ยิน แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การพัฒนาทางการแพทย์ การพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทางด้านอาชีพ การพัฒนาทางด้านสังคม สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเล่มนี้ จะมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่นำไปใช้ ซึ่งจะบังเกิดผลดีต่อการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทุกคน

นางสุวรรณา ชื่นอยู่

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนิยาม	ข
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ปัญหาและความสำคัญของภาวะความบกพร่องทางการได้ยิน	1
1.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	4
บทที่ 2 ความบกพร่องทางการได้ยิน	8
2.1 ความหมายของความบกพร่องทางการได้ยิน	8
2.2 ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน	12
2.3 สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน	14
2.4 ช่วงอายุ และประเภทที่มีการสูญเสียเกิดขึ้น	17
2.5 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	18
2.6 วิธีการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางได้ยิน	19
2.7 พัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	21
2.8 อิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	25
2.9 ข้อควรปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	27
บทที่ 3 แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	30
3.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การพัฒนาทางด้านการแพทย์	35
4.1 แนวทางการให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ครอบครัวเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	36
4.2 การค้นหากลุ่มเสี่ยง	37
4.3 การพัฒนาทารกที่มีการสูญเสียการได้ยิน	42
4.4 การจัดบริการด้านการแพทย์สำหรับเด็กพิการ	49
บทที่ 5 การพัฒนาทางด้านการศึกษา	53
5.1 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ	53
5.2 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล	61
5.3 การคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	69
5.4 หลักการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	71
5.5 ระบบวิธีสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	73
5.6 หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	80
5.7 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหูหนวก	84
5.8 กลยุทธ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	85
5.9 การสอนพูดสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	86
5.10 เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกกับความพิการทางการได้ยิน	94
บทที่ 6 การส่งเสริมอาชีพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	102
6.1 หลักสูตรและแนวทางการส่งเสริมอาชีพ	102
6.2 ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านอาชีพ	107
6.3 บุคลากรในงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลพิการ	110
6.4 แนวทางการรับงานคนพิการในสถานประกอบการ	111
6.5 สถานการณ์ปัจจุบันการจ้างงานคนพิการในประเทศไทย	119
6.6 แนวคิดที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ	125

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การพัฒนาทางด้านสังคม	135
7.1 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องทางการได้ยิน	135
7.2 การปรับตัวทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคม	136
บทที่ 8 สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ	141
8.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550	141
8.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	145
8.3 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522	146
8.4 พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541	147
8.5 พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543	147
8.6 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544	147
8.7 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545	147
8.8 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545	148
8.9 พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546	149
8.10 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550	150
8.11 องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับคนพิการ	150
8.12 การยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ	153
8.13 สิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะของรัฐ	154
8.14 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 – 2564	156
บทที่ 9 บทสรุป	173
บรรณานุกรม	176
ประวัติผู้เรียบเรียง	188

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามภูมิภาค	2
2 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ	2
3 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามประเภทความพิการ	3
4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมพลังคนพิการ และองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง	158
5 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการจัดการเลือกปฏิบัติเพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง	160
6 ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ	165
7 ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์	168
8 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน	171

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 สัญลักษณ์คนพิการทางการได้ยินหรือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	8
2 ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน	12
3 เส้นทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินช่วงการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่ม	36
4 การคัดกรองการได้ยิน ช่วงทารกแรกเกิด - 6 เดือน	39
5 คัดกรองการได้ยิน ช่วงก่อนวันเรียน อายุ 6 เดือน-3 ปี	40
6 คัดกรองการได้ยิน ช่วงอายุมากกว่า 3 ปี	41
7 เครื่องช่วยฟังแบบกล่องระบบอนาล็อก	42
8 เครื่องช่วยฟัง สำหรับคนหูตึง หูหนวก	43
9 เครื่องช่วยฟังแบบใส่ในช่องหู	43
10 การใช้ระบบประสาทหูเทียม	44
11 ครูใช้การพูดตามปกติ เด็กจะรับภาษาโดยการใช้การอ่านริมฝีปาก	75
12 ครูสอนพูดโดยใช้การฟัง	75
13 ครูสอนโดยใช้ภาษามือ การสะกดนิ้วมือ	76
14 ครูสอนโดยใช้การสัมผัส	78
15 การอ่านริมฝีปาก วิธีการเรียนรู้เทคนิคการอ่านริมฝีปาก	91
16 ครูสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์บรรยายภาษามือ	94
17 เครื่องโทรสาร หรือเครื่องแฟกซ์	95
18 เครื่องช่วยฟังแบบเกี่ยวหู ระบบดิจิทัลปรับตั้งเสียงเองไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์	95
19 อุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับคนหูหนวก	96
20 เครื่องขยายเสียงโทรศัพท์บ้าน	96
21 การใช้บริการการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านเครื่องบริการถ่ายทอด	99
22 กิจกรรมใช้บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านแอปพลิเคชัน (TTRS Video)	100
23 ตัวอย่างหนังสือภาษามือ	100
24 ภาษามือพยัญชนะไทย	100
25 การถ่ายทอดภาษามือในโทรศัพท์	101

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
26 รายการโทรทัศน์สำหรับคนหูหนวก	101
27 นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้การทำงานร่วมกับเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม	112
28 นักเรียนเรียนรู้การล้างแอร์	112
29 การซ่อมพัดลมพื้นฐาน	112
30 เรียนรู้และซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าพื้นฐานภายในบ้าน	113
31 เรียนรู้การทำงานพื้นฐานของระบบเครื่องยนต์	113
32 ปฏิบัติการเปลี่ยนยางในรถจักรยานยนต์	113
33 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำผมเสริมสวย	114
34 นักเรียนปลูกผักสวนครัวและการเก็บเกี่ยวผลผลิต	114
35 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจการร้านกาแฟและลงมือปฏิบัติงานจริง	114
36 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำเบเกอรี่ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ	115

บทที่ 1

บทนำ

1. ปัญหาและความสำคัญของภาวะความบกพร่องทางการได้ยิน

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นทุนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นแผนพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นให้ “คน” เป็นศูนย์กลางของพัฒนาประเทศ โดยเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ “การศึกษา” ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการช่วยให้คนมีความรู้ สติปัญญา เกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงตระหนัก และเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้คนในประเทศได้รับการศึกษา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10, หน้า 7) กำหนดให้คนไทยทุกคนมีสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาโดยจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละประเภทและบุคคล

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ได้จัดการศึกษาให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และสามารถดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living: IL) ได้ในทุกบริบทของสังคมภายใต้นโยบายสังคมไทยไม่ทอดทิ้งกัน (สำนักงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 8)

ปัจจุบันมีประชากรที่เป็นคนพิการกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ พบคนพิการมากที่สุดอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ และภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.28, 22.09 และ 20.70 ตามลำดับ ดังตารางแสดงที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามภูมิภาค (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2563)

ลำดับ	ภูมิภาค	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	816,609	40.28
2	เหนือ	447,834	22.09
3	กลาง	419,739	20.70
4	ใต้	244,301	12.05
5	กรุงเทพมหานคร	92,324	4.55
	ข้อมูลรอกการยืนยัน	6,693	0.33
	รวม	2,027,500	100.00

แหล่งที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สภาพปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรที่เป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย และบุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 49.42, 18.87 และ 9.47 ตามลำดับ ดังตารางแสดงที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามประเภทพิการ (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2563)

ลำดับ	ประเภทความพิการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	1,002,083	49.42
2	ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	382,615	18.87
3	ทางการเห็น	191,965	9.47
4	ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	157,003	7.74
5	ทางสติปัญญา	138,552	6.83
6	พิการมากกว่า 1 ประเภท	123,306	6.08

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทความพิการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
7	ออทิสติก	14,563	0.72
8	ทางการเรียนรู้	11,898	0.59
	ข้อมูลรอกการยืนยัน	5,515	0.27
	รวม	2,027,500	100.00

แหล่งที่มา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามประเภทความพิการ (ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2564)

ที่	ประเภทความพิการ	จำนวนนักเรียนพิการปี 2564		
		ประจำ	ไปกลับ	รวม (%)
1	บกพร่องทางการได้ยิน	2,366	214	2,580 (20.59%)
2	บกพร่องทางสติปัญญา	5,279	505	5,784 (46.17%)
3	สอนคนตาบอด	135	0	326 (1.08%)
4	บกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ	386	11	397 (3.17%)
5	บกพร่องทางการเรียนรู้	159	12	171(1.36%)
6	บกพร่องทางการพูด และภาษา	14	2	16(0.13%)
7	บกพร่องทางการพฤติกรรมหรืออารมณ์	35	1	36(0.29%)
8	ออทิสติก	1,536	240	1,776(14.18%)
9	พิการซ้อน	1,512	121	1633(13.03 %)
	รวมทั้งสิ้น	11,422	1,106	12,528(100%)

แหล่งที่มา: ระบบสารสนเทศ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เว็บไซต์ www.specialset.bopp.go.th

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ ในวัยเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 20.59 ของจำนวนนักเรียนพิการทั้งหมด

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.1 ลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

จากการศึกษาของนักจิตวิทยาพบว่าระดับสติปัญญาของคนเรานั้นขึ้นอยู่กับพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีระดับสติปัญญาไม่แตกต่างไปจากปกติทั่วไปก็ตาม แต่เด็กพวกนี้ต้องเสียเปรียบเด็กปกติทั่วไป ทั้งนี้เพราะพัฒนาการด้านกระบวนการเรียนรู้ และเกิดความคิดรวบยอดของเด็กพิการทางหูเป็นไปได้ช้ามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะไม่มีพัฒนาการทางด้านดังกล่าวเลย

สรุปได้ว่ายังไม่มีหลักฐานที่สรุปได้แน่นอนว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กปกติ แต่เนื่องด้วยความบกพร่องทางการได้ยินทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินช้ากว่าเด็กปกติรวมไปถึงพัฒนาการด้านกระบวนการเรียนรู้

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 23 - 24) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าคนทั่วไปเนื่องจากปัญหาทางภาษา และทักษะทางภาษาจำกัด ซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำข้อสอบเพราะเด็กที่จะทำข้อสอบได้ดีนั้นต้องมีความรู้ทางภาษาเป็นอย่างดี

อรนุช ลิ้มตศิริ (2551, หน้า 77) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีการเรียนการสอนตลอดจนการวัดผลที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันเหมาะที่จะนำมาใช้กับเด็กปกติมากกว่าวิธีการบางอย่างจึงไม่เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ดารณี ศักดิ์ศิริผล (2553, หน้า 20) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ว่าจะเป็นเด็กหูตึงหรือหูหนวกจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะทักษะด้านการอ่านการจะพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าคนทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นวิธีการเรียนการสอน และปัญหาทักษะทางภาษา ตลอดจนการวัดผลที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันเหมาะที่จะนำมาใช้กับเด็กปกติมากกว่าวิธีการบางอย่างจึงไม่เหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.3 ความสามารถทางสังคมและการงาน

พีไลรัตน์ ทองอุไร และเหม มณีมั่งคั่ง (2551, หน้า 13) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยคำพูด จึงทำให้มีปัญหาในการสื่อความหมาย

ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพแตกต่างจากเด็กปกติ และมีปัญหาในการดำรงชีวิตมากกว่าเด็กปกติ กล่าวคือ เด็กกลุ่มนี้จะเติบโตมาในสังคมด้วยความรู้สึกที่โดดเดี่ยว ชอบแยกตัวออกจากสังคมมีความลำบากในการปรับตัวเข้ากับสังคม และไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษา พบว่า เด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ และมีจิตใจอ่อนไหว โดดเดี่ยว

ศรียา นิยมธรรม (2551, หน้า 181) กล่าวว่า iva พัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในวัยทารกบางคนขาดการกระตุ้นทางสังคม โดยไม่ได้มีสาเหตุจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู การได้อยู่ในสังคมแวดล้อมที่ดีจึงไม่ได้เป็นเครื่องประกันว่าเด็กจะต้องมีพัฒนาการต่าง ๆ อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในทารกที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอย่างรุนแรง ทารกหูหนวกไม่อาจได้ยินเสียงกล่อม เสียงแสดงความรักของแม่ขณะอาบน้ำ แต่งตัว ป้อนอาหารในชีวิตประจำวัน ดังนั้นทารกจึงไม่ตอบสนองต่อแม่เหมือนที่ทารกปกติจะพึงกระทำลักษณะเช่นนี้ อาจทำให้แม่ลดความสนใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และอาจเป็นสาเหตุให้แม่ตอบสนองในด้านลบต่อทารก เช่น ไม่อยากให้นม การทำโดยไม่ตั้งใจนี้ ได้ทำลายสภาวะทางสังคมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก การปรับตัวของเด็กเหล่านี้จึงแตกต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงควรได้รับการส่งเสริมมากเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

จากความสามารถทางสังคมและการทำงานของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินด้านสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินขาดการกระตุ้นทางสังคม ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยคำพูด จึงทำให้มีปัญหาในการสื่อความหมายส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพแตกต่างจากเด็กปกติ และมีปัญหาในการดำรงชีวิตมากกว่าเด็กปกติ

2.4 ทางด้านภาษาและการพูด

ดารณี ศักดิ์ศิริผล (2553, หน้า 21) กล่าวว่า iva การได้ยินมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพูด ถึงแม้ว่าจะมีบางอย่างที่สามารถแก้ไขได้ หรือเป็นข้อยกเว้นก็ตาม แต่การสูญเสียการได้ยินที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อความสามารถในการพูดที่ลดลง มีการศึกษาโดยเปรียบเทียบเด็ก 2 กลุ่ม ที่มีอายุระหว่าง 5 ปี กับ 10 ปี ซึ่งสูญเสียการได้ยินระดับรุนแรง และระดับปานกลางถึงมาก ผลปรากฏว่าผู้ที่สูญเสียการได้ยินระดับรุนแรงจะบกพร่องในด้านการพูด แต่เด็กที่สูญเสียการได้ยินระดับปานกลางถึงมากจะมีความสามารถในการพูดถึง ร้อยละ 82

สุทิพย์ สิมมา (2562, หน้า 28) กล่าวว่า iva ลักษณะและพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นจะขึ้นอยู่กับอายุและระดับที่สูญเสียการได้ยิน โดยเด็กที่สูญเสียการได้ยินระดับน้อยถึงปานกลางสามารถพูดได้แต่อาจไม่ชัด ส่วนเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก หรือหูหนวกอาจพูด

ไม่ได้เลยหากไม่ได้รับการสอนพูดในวัยเด็ก ซึ่งการสูญเสียการได้ยินทำให้เด็กมีปัญหาทางด้านการพูด ทำให้พูดไม่ชัดเจนหรือพูดไม่ได้ ด้านภาษาเนื่องจากได้ยินไม่ชัดหรือไม่ได้ยินทำให้มีปัญหาทางภาษา และการสื่อสารมากไม่ว่าจะเป็นการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

กฤษณา เลิศสุขประเสริฐ (2550, หน้า 38) กล่าวไว้ว่า การสื่อความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไว้ 3 วิธี คือ วิธีแรกการสื่อความหมายโดยการใช้ท่าทาง (Manual Communication) การใช้ท่าทางเพื่อแสดงถึงความหมายด้วยการเคลื่อนไหวมือ ใบหน้า นัยน์ตา และลำตัวเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าภาษามือ ซึ่งเป็นภาษาอิสระอีกภาษาหนึ่งแตกต่างจากท่าธรรมชาติ (Natural Gestures) ภาษามือมิใช่เป็นการแปลภาษาพูด แต่เป็นท่าทางที่ถูกจัดเป็นระบบอย่างมาตรฐาน เพื่อใช้ในการสื่อความหมายวิธีที่สองการสื่อความหมายโดยใช้การฟังและการพูด (Oral Communication) เด็กหูพิการแต่กำเนิดส่วนใหญ่มักจะมีการได้ยินเหลืออยู่ชนิดที่ไม่ได้ยินอะไรเลยจะมีจำนวนน้อย ดังนั้นหากเด็กพิการที่มีการได้ยินเหลืออยู่ได้รับการช่วยเหลือก่อนอายุ 6 เดือน ด้วยการใส่เครื่องช่วยฟังที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับการกระตุ้นการได้ยินและฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน เด็กก็จะสามารถรับรู้เสียง และมีพัฒนาการทางภาษาและการพูดใกล้เคียงกับเด็กปกติ โดยการสอนให้เด็กพูดและอ่านริมฝีปาก จะช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมที่ใช้การสื่อสารด้วยการพูดเป็นหลักได้เร็วขึ้นและวิธีสุดท้าย การสื่อความหมายโดยใช้ระบบรวม (Total Communication) เป็นการใช่วิธีสื่อความหมายหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ทั้งภาษามือร่วมกับการฟังและการพูด เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้การสื่อความหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วาริ ธีระจิตร (2545, หน้า 46) กล่าวไว้ว่า ได้จัดประเภทวิธีสอนเด็กหูหนวก ดังนี้

- 1) วิธีสอนพูด (Oral Method) ยึดหลักที่ว่าให้ผู้สอนพูดกับเด็กให้มากที่สุด ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพูด ได้แก่ การดู คือ โดยการอ่านจากริมฝีปากของผู้พูด
- 2) วิธีสอนแบบรวม (Combined Method) หมายถึง วิธีสอนที่ใช้การพูดภาษามือ การอ่านริมฝีปาก การใช้เครื่องช่วยฟัง และการเขียนกระดานดำ ประกอบกันไปในขณะที่สอน
- 3) การใช้วิธีสอนต่างวิธีพร้อมกันสลับกันไป (Simultaneous Method) คือ การใช้การพูด มีอสะกด หรือภาษามือ การใช้เครื่องช่วยฟังและการเขียนกระดานดำ
- 4) วิธีสอนแบบรวมหลายวิธี (Total Communication) คือ การสอนฝึกการฟัง (Auditory Training) ฝึกการอ่านคำพูด (Speech Reading) ฝึกการอ่าน (Reading) ฝึกการเขียน (Writing) ภาษามือ (Sign Language) การสะกดนิ้วมือ (Finger Spelling) และการสังเกตท่าทาง (Gesture) วิธีสอนนี้เป็นวิธีสอนโดยการรวมเอาวิธีการติดต่อสื่อความหมายทุกประเภทเข้ามารวมไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งนับว่าเป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุดในปัจจุบันนี้จะช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนหูหนวกกับบุคคลอื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 23 - 24) กล่าวไว้ว่า การพูดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาทางการพูด โดยอาจพูดไม่ชัดหรืออาจพูดไม่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสีย

การได้ยินของเด็กที่การสอนพูดควรได้รับการสอนพูดตั้งแต่เด็กอายุน้อยจึงจะได้ผลดีกว่า เมื่อเด็กอายุมากขึ้น และภาษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับภาษา เช่น มีความรู้เกี่ยวกับ คำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคที่ผิดหลักภาษา ปัญหาทางภาษาคลายคลึงกับปัญหาการพูด คือ ยิ่งสูญเสียการได้ยินมากเท่าใดยิ่งมีปัญหาในทางภาษามากขึ้นเท่านั้น

จากทางด้านภาษาและการพูดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสูญเสียการได้ยินระดับน้อยถึงปานกลางสามารถพูดได้แต่อาจไม่ชัด ส่วนเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก หรือหูหนวกอาจพูดไม่ได้เลย หากไม่ได้รับการสอนพูดในวัยเด็ก ซึ่งการสูญเสียการได้ยินทำให้เด็กมีปัญหาทางการพูดทำให้พูดไม่ชัดเจนหรือพูดไม่ได้ ด้านภาษา เนื่องจากได้ยินไม่ชัดหรือไม่ได้ยิน ทำให้มีปัญหาทางภาษาและการสื่อสารมากไม่ว่าจะเป็นการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน หากยิ่งสูญเสียการได้ยินมากเท่าใดยิ่งมีปัญหาในทางภาษามากขึ้นเท่านั้น

บทที่ 2

ความบกพร่องทางการได้ยิน

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของคนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้ให้ความหมายคนพิการ ประกอบด้วยบุคคลที่พิการประเภทต่าง ๆ

แผนภาพที่ 1 สัญลักษณ์คนพิการทางการได้ยินหรือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
แหล่งที่มา: มูลนิธิรามาธิบดีในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2.1 ความหมายของความบกพร่องทางการได้ยิน

ความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง การสูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยิน เนื่องจากอวัยวะการได้ยิน เช่น ประสาทหูเสื่อม หรือพิการทำให้ไม่ได้ยินเสียงต่าง ๆ หรือได้ยินไม่ชัด และสูญเสียการได้ยินระหว่าง 26 - 90 เดซิเบล ทำให้มีผลกระทบต่อบุคคลนั้น ๆ และลักษณะของความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป

2. คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่ เพียงพอที่จะได้ยิน การพูดผ่านการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาถึง 26 เดซิเบล (สำนักงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 2)

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 21) กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินซึ่งอาจจะเป็นเด็กหูตึง หรือหูหนวกก็ได้

1. เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป วัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ ณ ความถี่ 500 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ตึกว่าเด็กไม่สามารถใช้การได้ยินให้เป็นประโยชน์เต็มประสิทธิภาพในการฟัง อาจเป็นผู้ที่สูญเสียการได้ยินมาตั้งแต่กำเนิด หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลังก็ตาม

2. เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-89 เดซิเบล ในหูข้างตึกว่าวัดโดยใช้เสียงบริสุทธิ์ ณ ความถี่ 500 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ เป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินเล็กน้อยไปจนถึงการได้ยินขั้นรุนแรง

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา (2543, หน้า 26 - 27) กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับรุนแรงจนถึงระดับเล็กน้อย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1. เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินมากจนถึงไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตาม โดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะสูญเสียการได้ยินประมาณ 90 เดซิเบล (เดซิเบล เป็นหน่วยวัดความดังของเสียง หมายถึง เปรียบเทียบระดับเริ่มได้ยินเสียงของเด็กปกติ เมื่อเสียงดังไม่เกิน 25 เดซิเบล เด็กหูหนวกจะเริ่มได้ยินเสียงดังมากกว่า 90 เดซิเบล) 2. เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่มีการได้ยินเหลืออยู่พอเพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง และหากตรวจการได้ยิน พบว่า มีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาจนถึง 26 เดซิเบล คือ เปรียบเทียบระดับการได้ยินของเด็กปกติ เมื่อเสียงดังไม่เกิน 25 เดซิเบล เด็กหูตึงจะเริ่มได้ยินเสียงที่ดังมากกว่า 25 เดซิเบลขึ้นไปจนถึง 90 เดซิเบล อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

- 2.1 ตึงเล็กน้อย (26 - 40 เดซิเบล)
- 2.2 ตึงปานกลาง (41 - 45 เดซิเบล)
- 2.3 ตึงมาก (46 - 70 เดซิเบล)

2.4 ดึงรุนแรง (71 - 90 เดซิเบล)

พรพรรณษา พิมพ์กระจ่าง (2560, หน้า 38 - 39) กล่าวว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ไว้ดังนี้

1. หูตึง (Hard of Hearing) หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องทางการได้ยินจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางหูได้ เมื่อทำการวัดการได้ยินที่ความถี่ 500 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ได้นิดกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่ความถี่ของเสียงตั้งแต่ 40 จนถึง 10 เดซิเบล

2. หูหนวก (Deafness) หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เป็นผลมาจากความบกพร่องทางการได้ยินจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางหูได้ เมื่อทำการวัดการได้ยินที่ความถี่ 500 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ได้นิดกว่า จะสูญเสียการได้ยินที่ความถี่ของเสียงตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไป

ศรียา นิยมธรรม (2546, หน้า 22 - 23) กล่าวว่า การสูญเสียการได้ยินจึงมักพิจารณาแต่กำเนิด นอกจากนี้โรคของหูบางชนิดทำให้เกิดการสูญเสียการได้ยิน การสูญเสียการได้ยินจึงมีประเภท สาเหตุ อากาศ และระดับการได้ยิน การรักษาที่แตกต่างกันล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการสูญเสียการได้ยิน

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (2553 หน้า 34) กล่าวว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ไว้ดังนี้

1. คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางหูได้ ไม่ว่าจะใส่ หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาถึง 26 เดซิเบล

2. คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางหูได้ โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาถึง 26 เดซิเบล

ศรียา นิยมธรรม. (2541, หน้า 25) กล่าวว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นมีอยู่ 3 มุมมอง ดังนี้

1. ทางการศึกษา

1.1 เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่มีการได้ยินเหลืออยู่บ้างสามารถรับฟังเสียงได้ (แต่ไม่ชัด หรือไม่ชัด ไม่ว่าจะใส่เครื่องช่วยฟังหรือไม่ก็ตาม)

1.2 เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก ๆ ตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไป ไม่ได้ยินเสียงพูดดัง ๆ อาจารย์รู้เสียงบางเสียงจากการสั่นสะเทือน ถ้าสูญเสียการได้ยินระดับนี้มาแต่กำเนิดจะพูดไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับการสอนพิเศษส่วนมากเด็กจะใช้ภาษามือในการติดต่อสื่อความหมาย

2. ทางกายภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่บกพร่องหรือสูญเสียการได้ยินเป็นเหตุให้การรับฟังเสียงต่าง ๆ ไม่ชัดเจน มี 2 ประเภท คือ

2.1 เด็กหูตึง (Hearing Loss) หมายถึง ผู้ที่สูญเสียการได้ยินจนไม่สามารถเข้าใจคำพูด และการสนทนา ซึ่งจำแนกตามเกณฑ์การพิจารณาอัตราความพิการของหูของสมาคมโสต ศอ นาสิกแพทย์ประเทศไทย ใช้ค่าเฉลี่ยการได้ยินที่ความถี่ 500 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ดีกว่ามี 4 ระดับ คือ

2.1.1 หูตึงระดับที่ 1 หูตึงน้อย (Mild Hearing Loss) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26 - 40 เดซิเบล ไม่สามารถได้ยินเสียงกระซิบและเสียงมาจากที่ไกล ๆ

2.1.2 หูตึงระดับที่ 2 หูตึงปานกลาง (Moderate Hearing Loss) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 41 - 55 เดซิเบล สามารถพอจะเข้าใจคำพูดในระดับความดังปกติในระยะ 3 - 5 ฟุต มีปัญหาในการพูด เช่น พูดไม่ชัด พูดเสียงดังเกินไปหรือเบาเกินไป ต้องใช้เครื่องช่วยฟัง บางรายต้องเพิ่มการฝึกฟัง ฝึกพูด โดยนักแก้ไขการพูดและการได้ยิน

2.1.3 หูตึงระดับที่ 3 หูตึงมาก (Severe Hearing Loss) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 56 - 70 เดซิเบล มีปัญหาในการได้ยินเสียงและใช้คำพูดในชีวิตประจำวัน ต้องใช้เสียงมากจึงจะได้ยินต้องใช้เครื่องช่วยฟังเสียง และควรได้รับบริการแก้ไขการพูด

2.1.4 หูตึงระดับที่ 4 หูตึงระดับรุนแรง (Profound Hearing Loss) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 71 - 90 เดซิเบล ไม่ได้ยินเสียงพูดตามปกติ แม้จะใช้เครื่องช่วยฟังก็จะมีปัญหาในการพูด เช่น พูดไม่ชัด พูดไม่ได้ ไม่เข้าใจภาษา มีพัฒนาการทางภาษาพูดและเขียนผิดจากเด็กปกติ บางครั้งต้องการใช้ภาษามือ

2.2 เด็กหูหนวก (Deaf) เด็กที่มีการสูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจหรือใช้ภาษาพูดได้ หากไม่ได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ และถ้าวัดระดับการได้ยินที่ 500 1000 และ 2000 เฮิรตซ์ จะมีการตอบสนองของหูข้างที่ดีกว่าต่อเสียงบริสุทธิ์ตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไป

3. ทางมานุษยวิทยา

3.1 เด็กหูตึง หมายถึง ผู้ที่สูญเสียการได้ยินไม่ว่าอยู่ในระดับหูตึง หรือหูหนวกที่ใช้การสื่อสารด้วยภาษาพูด

3.2 เด็กหูหนวก หมายถึง ผู้ที่สูญเสียการได้ยินไม่ว่าอยู่ในระดับหูตึง หรือหูหนวกที่ใช้การสื่อสารด้วยภาษามือ

เกยูร วงศ์ก้อม (2548, หน้า 7) กล่าวไว้ว่า ความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง การสูญเสียการได้ยินในที่นี้ คือ สภาพการได้ยินทางหู เมื่อวัดการได้ยินด้วยเสียงบริสุทธิ์ที่ความถี่ 500 1000 และ 2000 รอบต่อวินาที (เฮิรตซ์) ได้ค่าเฉลี่ยความไว ณ ระดับที่น้อยที่สุดในหูข้างที่ดีกว่า

โดยวัดจากเสียงที่ความถี่ทั้งสามเป็นค่าระหว่าง 26 - 90 เดซิเบล และ 90 เดซิเบลขึ้นไป ค่าที่วัดได้สามารถแบ่งระดับความบกพร่องทางการได้ยิน หรือการสูญเสียการได้ยินออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. หูหนวก หมายถึง ความบกพร่องทางการได้ยินหรือสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป
2. หูตึง หมายถึง ความบกพร่องทางการได้ยินหรือสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 - 90 เดซิเบล

รินเทลแมนน์ (Rintelmann,1991, pp. 535 - 536) กล่าวไว้ว่า ความบกพร่องทางการได้ยิน หรือการสูญเสียทางการได้ยินเป็นคำที่ใช้เรียกการเปลี่ยนแปลงในทางลบของกลไกทางการได้ยินผิดปกติไปจากค่ามาตรฐาน

จากความหมายของความบกพร่องทางการได้ยิน สรุปได้ว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไปจนถึง 90 เดซิเบล เรียกว่า เด็กหูตึง สามารถใช้เครื่องช่วยฟังเพื่อรับฟังให้ชัดเจนขึ้นได้ สำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไปหรือไม่ได้ยินเสียงเลย เรียกว่าเด็กหูหนวกจากการสูญเสียการได้ยินทำให้มีผลต่อความสามารถในการสื่อความหมาย หรือการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

2.2 ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน

แผนภาพที่ 2 ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน

แหล่งที่มา: ศูนย์สุขภาพการได้ยินอินทิเม็กซ์ เชียงใหม่

ศรียา นิยมธรรม (2541, หน้า 22 - 23) กล่าวไว้ว่า ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน คำนึงถึงตำแหน่งที่เกิดความผิดปกติของกลไกการได้ยินไว้ ดังนี้

1. การสูญเสียอวัยวะการนำเสียง (Conductive Hearing Loss) เป็นการสูญเสียการได้ยินที่มีสาเหตุจากความผิดปกติที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของหูชั้นนอก และหูชั้นกลางซึ่งเป็นส่วนของการนำเสียง เช่น แก้วหูทะลุ หูเป็นน้ำหนวก กระจกหูชั้นสามเคลื่อนไหวไม่ได้ เป็นต้น แต่ประสาทหูยังดีอยู่ทำให้มีความผิดปกติในการส่งผ่านคลื่นเสียงไปสู่หูชั้นใน การสูญเสียการได้ยินแบบนี้ พอละรักษาได้ด้วยยา หรือการผ่าตัด และการรับฟังเสียงก็มักเสียไม่มากนัก คือ ไม่เกิน 60 เดซิเบล

2. การสูญเสียประสาทหู (Sensorineural Hearing Loss) เกิดจากความผิดปกติที่หูชั้นใน หรือประสาทหู เช่น ประสาทหูเสียหายจากการแพ้ยา หรือเสียงระเบิด เสียงอึกทึก เป็นต้น นอกจากนี้ที่พบบ่อย ได้แก่ กรรมพันธุ์ และมารดามีอาการผิดปกติ ขณะตั้งครรภ์ หรือระหว่างคลอด ทำให้ประสาทหูเสียแต่กำเนิด การถูกทำร้ายร่างกาย และอุบัติเหตุทำให้บาดเจ็บบริเวณหู ตันคอ หรือศีรษะอย่างรุนแรงก็อาจทำให้ประสาทหูเสียได้เช่นกัน การมีเนื้องอกที่ประสาทหู และความเสื่อมตามสังขารก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีการสูญเสียการได้ยินประเภทนี้

3. การสูญเสียอวัยวะการรับฟังเสียงแบบผสม (Mixed Hearing Loss) การสูญเสียการได้ยินประเภทนี้ เกิดจากความผิดปกติในระบบการนำเสียงร่วมกับประสาทรับฟังเสียงบกพร่อง พบในโรคที่มีความพิการที่หูชั้นนอก ชั้นกลาง และชั้นในรวมกัน เช่น โรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง ซึ่งอาการลุกลามเข้าไปในหูชั้นใน โรคหินปูนจับแข็งที่กระดูกโกลน เป็นต้น การรักษาโดยการผ่าตัดอาจจะช่วยได้บ้างแต่ไม่ทั้งหมด

4. การสูญเสียศูนย์กลางการรับฟังเสียง (Central Hearing Loss) เกิดจากที่สมองซึ่งทำหน้าที่รับและแปลความหมายของเสียงเสีย ซึ่งเกิดจากเนื้องอกในสมองอักเสบ เส้นเลือดในสมองแตก ทำให้ศูนย์รับฟังเสียงใช้การไม่ได้ จึงทำให้เข้าใจความหมายของเสียงต้องรักษาด้วยการผ่าตัดและการสูญเสียการได้ยินประเภทนี้อาจดีขึ้นหรือไม่ดีขึ้นก็ได้

5. การสูญเสียภาวะทางจิต (Functional or Psychological Hearing Loss) ความผิดปกติเกิดจากจิตใจ หรืออารมณ์ทำให้ไม่มีการตอบสนองต่อเสียง แสดงอาการเหมือนคนหูหนวกหูตึงทั้งที่กลไกการได้ยินปกติ ต้องให้จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาปรึกษา

วิจิต ชิวเรื่องโรจน์, 2550 (อ้างถึงใน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2561, หน้า 2 - 3) การสูญเสียการได้ยิน หรือความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งเป็นประเภทได้ตามลักษณะการทำงานในแต่ละส่วน ดังนี้

1. การสูญเสียการได้ยินชนิดการนำเสียงบกพร่อง (Conductive Hearing Loss) เป็นภาวะการนำเสียงบกพร่อง ซึ่งเป็นผลจากโรคที่ทำให้เกิดความผิดปกติที่หูชั้นนอก และหูชั้นกลาง นอกหน้าต่างรูปไข่ออกมา (Oval Window) เป็นผลให้มีความผิดปกติของกลไกการส่งผ่านคลื่นเสียงไปสู่หูชั้นใน

2. การสูญเสียการได้ยินชนิดประสาทรับฟังเสียงบกพร่อง (Sensorineural Hearing Loss) เป็นภาวะที่เกิดจากความผิดปกติที่หูชั้นใน (Cochlea) หรือประสาทรับเสียง (Auditory Nerve) ทำให้มีความลำบากในการรับฟังเสียง โดยเฉพาะเสียงสนทนา คือ ได้ยินแต่ฟังไม่รู้เรื่อง

3. การสูญเสียการได้ยินชนิดการรับฟังเสียงบกพร่องแบบผสม (Mixed Hearing Loss) เป็นภาวะที่เกิดความผิดปกติในการนำเสียงร่วมกับประสาทรับฟังเสียงบกพร่องพบในโรคที่มีความผิดปกติที่หูชั้นนอก หรือหูชั้นกลางร่วมกับความผิดปกติของหูชั้นใน

4. การรับฟังเสียงบกพร่องจากสมองส่วนกลาง (Central Hearing Loss) เป็นความบกพร่องของสมองส่วนกลาง (Central Hearing Loss) เป็นความบกพร่องของสมองส่วนกลาง คือ ได้ยินเสียงแต่ไม่สามารถแปลสัญญาณเสียงนั้นได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถโต้ตอบสัญญาณนั้นกลับไปด้วย

5. การรับฟังเสียงบกพร่องจากสภาวะทางจิตใจ (Functional หรือ Psychological Hearing Loss) เกิดจากความผิดปกติทางจิตใจมิใช่จากสาเหตุทางร่างกาย

นิวบี (Newby, 1999, pp. 31 - 55) กล่าวไว้ว่า ประเภทของการสูญเสียการได้ยินไว้ดังนี้

1. ความบกพร่องทางการได้ยินเกิดจากการนำเสียง เป็นความบกพร่องในส่วนของการทำหน้าที่นำคลื่นเสียงด้วยอากาศ เช่น ในส่วนของหูชั้นนอก ได้แก่ การอุดตันของรูหู เยื่อแก้วหูทะลุ เป็นต้น

2. ความบกพร่องจากประสาทหูพิการ (Sensorineural Impairment) เป็นความพิการอันเกิดจากความบกพร่องหูชั้นใน หรือประสาทหูที่ติดต่อรหว่างหูชั้นในกับสมอง

3. ความบกพร่องของสมองส่วนกลาง (Central Impairment) เป็นความบกพร่องเนื่องมาจากสมองส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแปลความหมาย ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างปกติ อันเกิดจากการอักเสบที่สมองในส่วนดังกล่าว

4. ความบกพร่องรวม (Mixed Impairment) เป็นความพิการที่เกิดจากการนำเสียงที่หูชั้นนอก และชั้นกลางเกิดขึ้นรวมกับความพิการของประสาทหูซึ่งอยู่ในหูชั้นใน

จากประเภทของการสูญเสียการได้ยิน สามารถแบ่งประเภทของการสูญเสียการได้ยินจากตำแหน่งที่เกิดความผิดปกติ ออกเป็น 5 ประเภท คือ ภาวะการนำเสียงเสีย (Conductive Hearing Loss) ประสาทหูเสีย (Sensorineural Hearing Loss) ภาวะการรับฟังเสียงเสียแบบผสม (Mixed Hearing Loss) ศูนย์กลางการรับฟังเสียงเสีย (Central Hearing Loss) และจิตใจผิดปกติ (Functional or Psychological Hearing Loss)

2.3 สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน

การสูญเสียสมรรถภาพของการได้ยินเสียงนั้น เกิดจากเหตุใดก็ตามที่ทำให้การเดินทางของคลื่นเสียงสู่หูชั้นในที่มีตัวเซลล์ประสาทถูกรบกวน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในบริเวณหูชั้นนอก หูชั้นกลาง หรือเกิดจากการผิดปกติในระบบประสาท ตั้งแต่เซลล์ประสาทในหูจนถึงเส้นประสาทที่นำสัญญาณสู่สมองซึ่งอาจมีสาเหตุแตกต่างกันออกไป

พวงแก้ว กิจธรรม (2535, หน้า 27 - 28) กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการสูญเสียการได้ยิน ดังนี้

1. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทส่วนนำเสียงเสียได้แก่
  - 1.1 ความผิดปกติแต่กำเนิดเนื่องจากกรรมพันธุ์ ความผิดปกติขณะตั้งครรภ์ หรือการบาดเจ็บขณะคลอด เช่น ไม่มีรูหู ไม่มีกระดูกหู และกระดูกหูสามชิ้นหลุดออกจากกัน
  - 1.2 การติดเชื้อ เช่น รูหูอักเสบ เยื่อแก้วหูอักเสบ และโรคหูน้ำหนวก เป็นต้น
  - 1.3 การบาดเจ็บ เนื่องจากการกระทบกระแทกหรือการถูกของมีคม เช่น เยื่อแก้วหู ทะลุรูหูฉีกขาด เป็นต้น
  - 1.4 สิ่งแปลกปลอมอุดตันรูหู เช่น เมล็ดผลไม้ ของเล่น ก้อนกรวด และแมลง
  - 1.5 เนื้องอกต่าง ๆ เช่น ตังเนื้อ เมือก (Polyp) และถุงน้ำ (Cyst) เป็นต้น
  - 1.6 สาเหตุอื่น ๆ เช่น ขี้หูอุดตัน กระดูกพวุนแข็งตัวในหูชั้นกลาง (Otosclerosis) และที่อยู่สเตรียนทำงานผิดปกติ เป็นต้น
2. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทประสาทหูเสีย ได้แก่
  - 2.1 ความผิดปกติแต่กำเนิด เนื่องจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ภาวะผิดปกติขณะตั้งครรภ์ของมารดา เช่น ตกเลือด หัดเยอรมัน ชิฟิลิส ครรภ์เป็นพิษ รับประทาน หรือสารที่เป็นพิษต่อหูได้รับบาดเจ็บบริเวณท้อง ทารกในครรภ์ขาดอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต และมีความผิดปกติทางจิตใจ หรืออารมณ์อย่างรุนแรง เป็นต้น รวมทั้งผิดปกติขณะคลอด เช่น คลอดก่อนกำหนด เจ็บท้องนานผิดปกติ เด็กได้รับบาดเจ็บบริเวณหู ต้นคอ หรือศีรษะ และเด็กขาดออกซิเจนจากสาเหตุใด สาเหตุหนึ่ง เป็นต้น
  - 2.2 การติดเชื้อ เช่น ไขหวัดใหญ่ คางทูม ชิฟิลิส งูสวัดที่หู หูชั้นในอักเสบ และเยื่อหุ้มสมอง หรือสมองอักเสบ เป็นต้น
  - 2.3 การได้รับยาหรือสารที่เป็นพิษต่อหู เช่น ยาปฏิชีวนะ (Antibiotic) บางชนิด ยาขับปัสสาวะ ยาแก้ปวดบางชนิด (Salicylates) ยาควินิน สารตะกั่ว สารปรอท แอลกอฮอล์ และยาสูบ เป็นต้น
  - 2.4 การได้ยินเสียงดังมาก ๆ เช่น เสียงเครื่องจักร เสียงยานพาหนะ เสียงดนตรี เสียงประทัด เสียงปืน และเสียงจากการก่อสร้าง เป็นต้น
  - 2.5 การเสื่อมสมรรถภาพการได้ยินตามอายุเนื่องจากกระบวนการชราภาพ
  - 2.6 การบาดเจ็บบริเวณหู ต้นคอ หรือศีรษะ
  - 2.7 เนื้องอกต่าง ๆ เช่น เนื้องอกที่ประสาทหู เป็นต้น
  - 2.8 สาเหตุอื่น ๆ คือ อาการผิดปกติของโรคบางชนิด เช่น ไข้สูง ภาวะผิดปกติของหลอดเลือด เบาหวาน และโรคมินิเยร์ (Meniere) เป็นต้น

3. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทผสม ได้แก่ สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทส่วนนำเสียงเสียผสมกับประเภทประสาทหูเสียดังกล่าวแล้ว เช่น หูชั้นกลางอักเสบผสมการเสื่อมสมรรถภาพการได้ยินตามอายุ

4. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินประเภทสมองส่วนกลางเสีย ได้แก่

4.1 ความผิดปกติในสมองส่วนกลางแต่กำเนิดเนื่องจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ และภาวะผิดปกติขณะตั้งครรภ์

4.2 การติดเชื้อ เช่น สมองอักเสบจากเชื้อไวรัส หรือแบคทีเรีย เป็นต้น

4.3 การบาดเจ็บบริเวณศีรษะ ที่ทำให้สมองส่วนกลางเสียหาย

4.4 เนื้องอก ได้แก่ เนื้องอกหรือมะเร็งที่สมองส่วนกลาง

4.5 สาเหตุอื่น ๆ เช่น ภาวะผิดปกติของหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงสมองส่วนกลาง

ผดุง อารยะวิญญู (2533, หน้า 33) กล่าวว่า สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยินเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1. สาเหตุก่อนคลอด ระหว่างที่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กอาจได้รับเชื้อโรคหรือไวรัสบางชนิด เช่น หัดเยอรมัน ไขหวัด คางทูม โดยเฉพาะขณะตั้งครรภ์ในช่วง 3 เดือนแรก ซึ่งมักจะส่งผลให้หูของทารกในครรภ์ผิดปกติส่วนหูหนวก อาจเกิดจากประสาทหูเสียโดยพันธุกรรมมักจะปรากฏให้เห็นตั้งแต่เกิด หรือภายหลังเกิดได้ไม่นาน

2. สาเหตุระหว่างคลอด ที่ทำให้เด็กสูญเสียการได้ยินนั้นมีน้อยมากอาจเป็นไปได้ในบางกรณีที่เด็กได้รับบาดเจ็บขณะคลอด

3. สาเหตุหลังคลอด เช่น เกิดจากเชื้อโรค หรืออุบัติเหตุต่าง ๆ เกิดจากการใช้ยาปฏิชีวนะเกิดในคนสูงอายุ หรือเกิดจากเสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อม เช่น เสียงจากเครื่องจักร เครื่องยนต์ วัตถุระเบิด

การเกิดความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ 2 ลักษณะ คือ

1. หูเสียก่อนมีการพูด เช่น หูหนวกตั้งแต่กำเนิด ถ้าเป็นคนหูตึงพวกนี้จะฝึกให้พูดได้ แต่ถ้าหูหนวกอาจฝึกให้เข้าใจภาษาพูดได้ ถ้าหากไม่ได้รับการฝึกเลยจะไม่เข้าใจภาษาพูดหรือพูดไม่ได้เลย

2. หูเสียหลังมีภาษาแล้ว เช่น ประสบอุบัติเหตุ หูหนวก หลังจากพูดได้แล้วพวกนี้จะไม่ได้ยินเสียงคนอื่น และเสียงพูดของตนเอง เสียงพูดจะเริ่มเพี้ยนไปเรื่อย ๆ

องค์การอนามัยโลก (WHO. 2006, อ้างถึงใน ธนัชฐา พัทธรานนท์ 2552 หน้า 16 - 17) กล่าวว่า สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

1. เกิดจากกรรมพันธุ์ การมีบุคคลใกล้ชิดในครอบครัวคนใดมีภาวะหูพิการตั้งแต่กำเนิดทำให้เด็กที่เกิดมามีโอกาสเสี่ยงมีความบกพร่องทางการได้ยินมาก

2. เกิดระหว่างการคลอดซึ่งมีหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น
  - 2.1 การคลอดก่อนกำหนด
  - 2.2 มารดาเจ็บท้องคลอดนานผิดปกติทำให้ทารกขาดอากาศหายใจ
  - 2.3 การติดเชื้อหัดเยอรมัน หรือติดเชื้อต่าง ๆ ขณะตั้งครรภ์
  - 2.4 การที่มารดาได้รับยาซึ่งมีประมาณ 130 ชนิด เช่น ยาปฏิชีวนะ เพราะมีผลต่อประสาทหูชั้นในของทารก
  - 2.5 โรคดีซ่าน จะมีผลต่อเส้นประสาทการรับฟังในทารกแรกเกิด
3. เป็นโรคต่าง ๆ เช่น เยื่อหุ้มสมองอักเสบ หัดคางทูม
4. ได้รับยาที่เป็นอันตรายต่อหูในทุกช่วงอายุรวมถึงยาปฏิชีวนะ และยาต่อต้านมาลาเรีย
5. ถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงบริเวณหู
6. มีไข้หรือสิ่งแปลกปลอมอุดตันรูหู
7. อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อหู เช่น การอยู่ในที่มีเสียงดังมาก ๆ ฟังเพลงเสียงดังหรือได้ยินเสียงดังมาก ๆ เช่น เสียงระเบิด
8. การรับฟังเสื่อมตามวัย

จากสาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยินดังกล่าว สรุปได้ว่า สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเกิดได้ใน 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางการได้ยินก่อนคลอด สาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางการได้ยินขณะคลอด และสาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางการได้ยินภายหลังคลอด

2.4 ช่วงอายุ และประเภทที่มีการสูญเสียเกิดขึ้น

Arthur Boothroyd (1988, pp. 9 - 16) ช่วงอายุที่มีการสูญเสียการได้ยินแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ การสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นก่อนที่คำพูดและภาษาจะพัฒนา เรียกว่า Prelinguistic deafness อาจมีสาเหตุจากกรรมพันธุ์หรือสาเหตุอื่น ขณะที่เด็กอยู่ในครรภ์และการสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นภายหลังที่คำพูดและภาษาพัฒนาแล้ว เรียกว่า Postlinguistic deafness เด็กที่สูญเสียการได้ยินก่อนที่คำพูดและภาษาจะพัฒนาย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษามากกว่าเด็กที่สูญเสียการได้ยินภายหลังจากที่คำพูดและภาษาพัฒนาแล้ว

ประเภทของการสูญเสียการได้ยิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การสูญเสียของหูส่วนกลาง
2. การสูญเสียของหูส่วนใน การสูญเสียของหูส่วนกลางสามารถบรรเทาได้โดยอาศัยเครื่องขยายเสียงรักษาจากการแพทย์ หรือการผ่าตัด ส่วนการสูญเสียเองหูส่วนในไม่สามารถแก้ไขได้

สตีเวน แบลคเฮิร์ธ และแมคลีโอคคา (Blackhurst Stephens, T. M., A. E., & Magliocca, L. A. 1988. pp. 33 - 34) ได้ให้ข้อสังเกตที่ควรใส่ใจกับเด็กที่อาจมีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

1. เด็กที่มีปัญหาทางสุขภาพพร้อมกับปัญหาของหู เช่น เด็กออกรู้สึกปวดหู ได้ยินเสียงประหลาดภายในหู หรือเด็กที่เป็นหวัดบ่อย ๆ หรือคอแดงบ่อย ๆ อาจทำให้หูได้รับการติดเชื้อ ซึ่งมีผลถึงการได้ยินของเด็กด้วย

2. เด็กออกเสียงผิดเพี้ยน หรือไม่ออกเสียงพยัญชนะบางตัว อาจมีปัญหาทางการได้ยิน เนื่องจากเด็กไม่ได้ยินเสียงของตัวเอง

3. เด็กชอบฟังวิทยุ ดูทีวี เสียงดังมากจนเด็กอื่น ๆ รู้สึกรำคาญ

4. เวลาฟังชอบเอามือป้องหู

5. ขอให้ครูพูดช้าบ่อย ๆ ในสิ่งที่ครูเพิ่งพูดจบ

6. เด็กไม่ค่อยตอบสนองจากน้ำเสียงปกติ

7. ไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมทางด้านการพูดหรืออภิปราย

จากช่วงและการสูญเสียการได้ยิน สรุปว่า ช่วงอายุที่มีการสูญเสียการได้ยิน แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ การสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นก่อนที่คำพูดและภาษาจะพัฒนา และการสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นภายหลังที่คำพูดและภาษาพัฒนาแล้ว

2.5 ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 23 - 24) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มี 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การพูด เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาทางการพูด โดยอาจพูดไม่ชัดหรืออาจพูดไม่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยินของเด็ก การสอนพูดควรได้รับการสอนพูดตั้งแต่เด็กอายุน้อยจึงจะได้ผลดีกว่าเมื่อเด็กอายุมากขึ้น

2. ภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับภาษา เช่น มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคที่ผิดหลักภาษา ปัญหาทางภาษาคัล้ายคลึงกับปัญหาการพูด คือ ยิ่งสูญเสียการได้ยินมากเท่าใดยิ่งมีปัญหาในทางภาษามากขึ้นเท่านั้น

3. ความสามารถทางสติปัญญา จากรายงานการวิจัยจำนวนมาก พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสามารถทางสติปัญญาในหลายระดับคล้ายคนทั่วไป แต่บางคนคิดว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีสติปัญญาดำ เนื่องจากมีปัญหาในการสื่อสารที่ไม่เข้าใจ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าคนทั่วไป เนื่องจากปัญหาทางภาษาและทักษะทางภาษาจำกัด ซึ่งเป็นอุปสรรคในการทำข้อสอบ เพราะเด็กที่จะทำข้อสอบได้ดีนั้นต้องมีความรู้ทางภาษาเป็นอย่างดี

5. การปรับตัว เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งเป็นผลมาจากการสื่อสารกับผู้อื่นไม่เข้าใจทำให้เกิดความคับข้องใจ หากสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี ปัญหาทางอารมณ์ อาจลดลงทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้

ดารณี ศักดิ์ศิริผล และคณะ (2553, หน้า 23) ได้จำแนกประเภทของความบกพร่องทางการได้ยินจากตำแหน่งที่เกิดความผิดปกติ จำแนกได้ 5 ประเภท คือ

1. การนำเสียงเสีย (Conductive Hearing Loss) เป็นการสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นที่ส่วนนำเสียง ได้แก่ หูชั้นนอกและหูชั้นกลางทำงานผิดปกติ
2. ประสาทหูเสีย (Sensorineural Hearing Loss) เป็นความผิดปกติที่ชั้นหูในและประสาทหู
3. ผสม (Mixed Hearing Loss) เป็นลักษณะการสูญเสียการได้ยินทั้งแบบส่วนนำเสียง และประสาทหูเสียร่วมกัน
4. การแปลเสียงเสีย (Central Hearing Loss) เป็นการสูญเสียการได้ยินที่เกิดจากสมองส่วนที่ทำหน้าที่รับและแปลความหมายของเสียงเสีย ซึ่งอาจเกิดจากเนื้องอกในสมองสมองอักเสบ เส้นเลือดในสมองแตก
5. จิตใจผิดปกติ (Functional or Psychological Hearing Loss) เป็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นจากจิตใจหรืออารมณ์ ทำให้ไม่มีการตอบสนองต่อเสียง แสดงอาการเหมือนคนหูหนวกแต่กลไกการได้ยินทุกอย่างปกติ ต้องให้จิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาปรึกษา

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหามากกว่าคนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นด้านการพูด ความสามารถทางสติปัญญา การใช้ภาษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัว อารมณ์และสังคม

2.6 วิธีการสื่อสารของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 33) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการสื่อความหมาย ทั้งการสื่อความหมายระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องเหมือนกัน และเด็กปกติจึงมีผู้คิดค้นการสื่อความหมายขึ้น เพื่อให้เด็กสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ วิธีสื่อสารดังกล่าวมีดังนี้

1. การพูด (Speech) ใช้ได้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่มาก เหมาะสำหรับเด็กหูตึงเล็กน้อยไปถึงหูตึงปานกลาง หากเด็กหูตึงมากหรือหูหนวกจะใช้วิธีสื่อสารด้วยการพูดไม่ได้ผล
2. ภาษามือ (Sign Language) วิธีนี้เหมาะสำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินมากหรือหูหนวกเด็กเหล่านี้ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยการพูด จึงใช้ภาษามือแทน ผู้ที่จะเข้าใจภาษามือได้

ต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษามือ ซึ่งภาษามือเป็นระบบสื่อสารอย่างหนึ่งของคนหูหนวก “ผู้พูด” จะใช้มือทั้งสองข้างแสดงท่าทาง หรือแสดงการวางมือในตำแหน่งต่างกัน แต่ละท่าแต่ละตำแหน่งของมือ มีความแตกต่างกัน เมื่อ “ผู้พูด” ต้องการสื่อความหมายเป็นประโยคก็จะแสดงท่ามือหลายท่า ตามความหมายของคำนั้น

3. การสะกดตัวอักษรด้วยนิ้วมือ (Finger Spelling) เป็นระบบการสื่อสารอย่างหนึ่งของคนหูหนวก ท่ามือแต่ละท่ามีความหมายเท่ากับตัวอักษร 1 ตัว ในภาษาไทยตั้งแต่ ก ถึง ฮ เมื่อต้องการสะกดคำหรือประสมอักษร “ผู้พูด” แสดงท่ามือของตัวอักษรเหล่านั้นติดต่อกันจนจบคำ การสะกดตัวอักษรด้วยนิ้วมือส่วนใหญ่ใช้มือข้างเดียว และมักสะกดคำที่ไม่มีในภาษามือเท่านั้น เช่น ชื่อคน ชื่อสถานที่ เป็นต้น

สายทิพย์ ปิ่นเจริญ (2558, หน้า 25) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอุปสรรคในการรับรู้และพัฒนาภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางตา แทนประสาทสัมผัสทางหูจากการฟัง ทักษะในการอ่าน จึงมีความสำคัญเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจความหมายทางภาษา การเรียนรู้ภาษาโดยการอ่านของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่สำคัญมีดังนี้

1. การอ่านภาษามือ เป็นการเรียนรู้ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องพยายามจำและเข้าใจความหมายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสื่อความหมาย ได้ถูกต้องตรงกัน ทั้งระหว่างครูกับเด็ก เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินด้วยกัน หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับผู้ปกครอง

2. การอ่านภาษาพูดหรือการอ่านริมฝีปาก เป็นการใช้นัยตาสังเกตการเคลื่อนไหวของริมฝีปากของผู้พูด เพื่อแปลความหมาย การอ่านริมฝีปากนี้ต้องได้รับการฝึกฝนพิเศษจึงจะอ่านได้ ในการอ่านภาษาพูดเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะต้องพยายามแยกความแตกต่างของรูปการเคลื่อนไหวริมฝีปาก ทั้งยังต้องได้รับการสอนการออกเสียงพูด การเรียนการอ่านภาษาพูด และการฝึกการพูด จะใช้ได้ดีกับเด็กที่สูญเสียการได้ยินในรายที่สามารถใช้เครื่องช่วยฟัง

จุฑามาศ หันยอ (2540, หน้า 28) เครื่องช่วยฟัง คือ เครื่องขยายเสียงขนาดเล็ก ซึ่งทำหน้าที่รับและขยายเสียงช่วยให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทั้งระดับหูตึงและหูหนวก สามารถได้ยินเสียงต่าง ๆ รวมทั้งเสียงพูด เมื่อเลือกใส่เครื่องช่วยฟังที่เหมาะสมกับระดับการสูญเสียการได้ยิน

จากวิธีการสื่อสารกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการที่จะช่วยให้เด็กสื่อสารได้ มีอยู่หลายวิธี เช่น การพูด การใช้ภาษามือ และการสะกดตัวอักษรด้วยนิ้วมือ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของการบกพร่องทางการได้ยินของเด็กด้วย

2.7 พัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

พัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กปกติในระยะแรก ๆ จะมีความคล้ายคลึงกันในการร้องไห้ เพื่อสื่อถึงความต้องการให้ผู้ใหญ่ได้รับรู้ ต่อมาจะมีการเล่นเสียงกับตนเองตลอดเวลา เมื่อมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเด็กปกติก็จะเริ่มอ้อแอ้ (Blabbering) ตอบโต้กับพ่อแม่มากขึ้น ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เริ่มที่จะหยุดชะงักการเล่นเสียงเนื่องจากไม่ได้ยินเสียงสะท้อนกลับเพียงแต่รับรู้ได้จากการเห็นคนทำปากขยับขึ้นลง แต่ไม่ได้ยินเสียง ดังนั้นเด็กเหล่านี้จึงหยุดการเปล่งเสียงเริ่มใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ ภาษาของเด็กจึงไม่สามารถพัฒนาไปให้เทียบเท่ากับเด็กปกติได้ เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้ไม่มีโอกาสฝึกฝนการใช้อวัยวะในการเปล่งเสียงพัฒนาการทางการพูดจึงลดลงไปจนถึงขั้นพูดไม่ได้ ทั้งในความเป็นจริงแล้วอวัยวะในการพูดเป็นปกติ

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2547, อ้างถึงใน ธนินฐา พัทธรานนท์, 2552, หน้า 18 – 21) กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

2 ปีแรก

เด็กปกติ

1. จะมีการเล่นเสียงในช่วงปีแรก และการเล่นเสียงนี้จะดำเนินไปเรื่อย ๆ ถ้าพ่อแม่ช่วยกระตุ้นและให้รางวัลก็ยิ่งมีการเล่นเสียงมาก
2. ประมาณ 6 เดือนขึ้นไป จะมีการเล่นเสียงและสามารถทำเสียงต่าง ๆ ได้เกือบหมด เสียงใดที่ไม่มีใช้ในภาษาพูดของตนก็จะค่อย ๆ หายไป เนื่องจากการได้รางวัลเฉพาะเสียงที่มีความหมาย
3. สามารถพูดคำแรกได้เมื่ออายุประมาณ 1 ขวบ โดยมีพัฒนาการจากการเล่นเสียง และการให้รางวัล
4. การแสดงออกทางภาษา เด็กจะสามารถรู้จักคำต่าง ๆ ได้ประมาณ 50 – 250 คำ ในระยะ 2 ขวบ การใช้ไวยากรณ์ยังคงผิด ๆ ถูก ๆ และยังใช้ภาษาพูดย่อ ๆ สั้น ๆ (Telegraphic speech) การเรียนรู้การใช้ท่าทางประกอบคำพูดยังคงมีอยู่บ้างเช่นกัน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. เริ่มมีการเล่นเสียงระยะเดียวกับเด็กปกติ แต่จะลดน้อยลงและจะหยุดเมื่ออายุประมาณ 4 – 6 เดือน ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยิน และการกระตุ้นของพ่อแม่ หากได้รับรางวัลการเล่นเสียงก็อาจยังดำเนินต่อไปได้โดยเฉพาะพวกที่สูญเสียการได้ยิน เนื่องจากการนำเสียงผ่านทางกระดูก (Bone Conduction Loss) จะมีการเล่นเสียงมากขึ้นเพราะได้ยินเสียงตนเอง
2. มีการเล่นเสียงบ้างหรือแทบไม่มีการเลียนเสียงเลย การเลียนเสียงเป็นเรื่องยาก เด็กใช้วิธีเรียกร้องความสนใจจากผู้ใหญ่โดยการร้องไห้เป็นส่วนใหญ่

3. ยังไม่สามารถพูดคำที่มีความหมายได้ในกรณีที่หูหนวกมาแต่กำเนิด ถ้าเป็นกลุ่มหูตึงก็จะมีพัฒนาการที่ล่าช้าไป

4. การติดต่อกับผู้อื่นมักใช้ท่าทางเป็นส่วนใหญ่ในด้านการหัดพูด เด็กพอจะทำรูปปากของคำที่ต้องการพูด แต่อาจไม่มีเสียงออกมาแต่ยังรู้จักคำศัพท์น้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องของการได้ยิน และการรับรู้ภาษาของเด็ก

อายุ 2 - 4 ปี

เด็กปกติ

1. สามารถใช้ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถามได้ถูกต้อง
2. ในการติดต่อกับผู้อื่นมักใช้ภาษาพูดเป็นส่วนใหญ่
3. คำศัพท์ด้านการแสดงออกทางภาษามีประมาณ 2,000 คำ เมื่ออายุราว 4 ปี จะเรียนรู้หน้าที่ของคำ การจัดหมวดหมู่ของคำ รู้จักใช้คำในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น นาม คุณศัพท์ ฯลฯ ทั้งในประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม สามารถเอาคำที่รู้จักใหม่ผูกประโยคได้เองโดยทันที
4. มักจะชอบและเพลิดเพลินสนุกสนานไปกับคำพ้อง บทกลอน จังหวะของคำ ในบทกลอน บทดอกสร้อย ชอบฟังนิทาน ชอบเรื่องพ้อฝัน และเรื่องมหัศจรรย์ชอบจังหวะสูงต่ำของเสียง หรือท่วงทำนอง แม้จะไม่เข้าใจเนื้อความ สามารถจดจำบทโคลงกลอนหรือบทดอกสร้อยที่วานี้ได้ และสามารถพูดซ้ำ บทกลอน หรือถ้อยคำดังกล่าวได้ การเรียนรู้เหล่านี้เป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้สีกตัว ได้รู้จักคำต่าง ๆ จากที่พบในบทกลอนและสามารถเข้าใจไปด้วย

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเริ่มเข้าใจภาษาได้โดยการอ่านริมฝีปาก และสีหน้าท่าทางแทบจะไม่มีการแสดงออกทางภาษาพูดเลย หรือหากมีเพราะได้รับการฝึกฝนก็น้อยมาก ส่วนเด็กหูตึงอาจพูดได้บ้างเล็กน้อย ถ้ามีเครื่องช่วยการได้ยินและได้รับการฝึกหัด
2. เด็กจะใช้ภาษาพูดในการติดต่อกับผู้อื่นหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนที่เคยได้รับ
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ถึงวัยนี้จะมีคำศัพท์ด้านการแสดงออกทางภาษาประมาณ 5 - 25 คำ ส่วนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีคำศัพท์ด้านนี้ ประมาณ 100 - 500 คำ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังไม่สามารถใช้คำที่รู้จักได้อย่างถูกต้องหลักไวยากรณ์ คำที่รู้จักส่วนใหญ่มักเป็นคำนามง่าย ๆ และจะรู้จักคำนั้นในสถานการณ์ที่ถูกสอน ไม่สามารถนำคำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ แม้เมื่อโตจนถึงอายุ 8 ปี
4. ไม่มีโอกาสเช่นนี้ ในกรณีของเด็กหูหนวก หรือหูตึง นอกจากกลุ่มหูตึงเล็กน้อย และได้ใส่เครื่องช่วยฟัง และรับการฝึกฝนแล้ว แต่ไม่ได้เพลิดเพลินกับถ้อยคำเท่าเด็กปกติ อาจสนใจลีลา จังหวะของทำนองการพูด อ่านมากกว่า

อายุ 4 - 6 ปี

เด็กปกติ

1. อายุประมาณ 5 ปี เด็กมักมีพัฒนาการทางภาษาได้เกือบสมบูรณ์ ยกเว้นการใช้ประโยคซับซ้อน โดยมีปัญหาทางไวยากรณ์บ้าง เกี่ยวกับชื่อยกเว้นต่าง ๆ ในหลักการใช้ไวยากรณ์
2. ด้านการเปล่งเสียง เด็กปกติสามารถออกเสียงได้ชัดเจนหมดเกือบทุกเสียง
3. รู้จักคำราว 3,000 - 6,000 คำ และสามารถนำคำมาใช้ในประโยคแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและจะมีคำศัพท์ในแง่ของการรับรู้ทางภาษาประมาณ 15,000 คำ

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ยังไม่สามารถพูดเป็นประโยคที่ถูกต้องได้
2. กลุ่มที่หูหนวกมาตั้งแต่กำเนิดหรือก่อนวัยนี้ จะมีการเปล่งเสียงเพี้ยนไป ถ้าหากได้รับการฝึกหัดให้พูด แต่ถ้าไม่ได้ฝึกก็จะพูดไม่เป็นคำเลย
3. อายุราว 6 ปี จะรู้คำศัพท์ด้านการแสดงออกทางภาษาราว 2,000 คำ เป็นอย่างมาก และรู้คำศัพท์ด้านการรับรู้ทางภาษาราว ๆ 6,000 คำ เป็นอย่างสูง สำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินหลัง 3 ขวบไปแล้ว จะมีคำศัพท์ด้านการรับรู้ทางภาษาราว ๆ 10,000 คำ ฉะนั้นเด็กกลุ่มนี้สามารถสอนให้พูดได้ง่ายกว่ากลุ่มหูหนวกมาแต่กำเนิด

อายุ 7 ปีขึ้นไป

เด็กปกติ

1. ประมาณ 7 ปี จะสามารถเข้าใจและมีความคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม รู้จักสนุกกับการเล่นคำ และมีการเล่นตลกกับคำพูด
2. ร้อยละของการใช้คำเมื่ออายุประมาณ 8 ปี ปรากฏ ดังนี้
  - 28% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนาม
  - 23% ของคำที่ใช้มักเป็น คำกริยา
  - 14% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนำหน้านาม และคำคุณศัพท์
  - 11% ของคำที่ใช้มักเป็น คำสรรพนาม
  - 7% ของคำที่ใช้มักเป็น คำบุพบท
  - 4% ของคำที่ใช้มักเป็น คำคุณศัพท์
  - 1% ของคำที่ใช้มักเป็น คำวิเศษณ์ และคำเชื่อมประโยค

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. เรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นเรื่องยากมาก แทบจะยังไม่เข้าใจเลย ส่วนการสนุกกับมุขตลกทางคำพูดนั้นไม่มีเลย รู้จักความหมายของคำก็เพียงที่ได้รับการบอกการสอน

2. ร้อยละของการใช้คำของเด็กวัยนี้ปรากฏ ดังนี้

- 48% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนาม
- 12% ของคำที่ใช้มักเป็น คำกริยา
- 2% ของคำที่ใช้มักเป็น คำนำหน้านาม
- 1% ของคำที่ใช้มักเป็น คำสรรพนาม

เด็กปกติที่อยู่ในครรภ์มารดาสามารถได้ยินเสียงได้เมื่ออายุครรภ์ 7 เดือน หลังจากที่คลอดแล้วเด็กทารกสามารถแยกเสียงมารดาจากเสียงหญิงอื่นได้ และจะขยับแขนและขาตามจังหวะเสียงพูดรอบ ๆ ตัว ซึ่งเป็นวิธีที่เด็กปกติเรียนรู้ลีลาหรือจังหวะของภาษาที่ใช้ภายในบ้าน (William S. Condon and Louis W. Sander) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเมื่อเป็นทารกหรืออยู่ในวัยเด็กที่สูงเสียงภาษาก่อนที่จะพูดได้ (Prelinguistic deafness) จะไม่เคลื่อนไหวแขนและขาด้วยวิธีเดียวกับเด็กปกติ หากโตขึ้นและไม่ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษ และเครื่องขยายเสียงช่วยก็จะประสบปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ไวยากรณ์ และการใช้ภาษาอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม เปติโต และมาเรเนเทต Petitto, L.A., & Marentette, P.F. (1991) พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอย่างรุนแรงเริ่มแสดงท่าทาง (Gesture) ช่วงอายุใกล้เคียงกับที่เด็กปกติเริ่มทำเสียงอ้อแอ้ในลำคอ การแสดงท่าทางของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเทียบเคียงกับการทำเสียงอ้อแอ้ของเด็กปกติจะเห็นได้ในครอบครัวที่ผู้ปกครองเป็นผู้สูญเสียการได้ยิน มีการให้แรงเสริมการแสดงท่าทางของเด็ก จากงานวิจัยของ โกลวิน - มีโดว และเฟลแมน (S. Goldwin - Meadow and Feldman, 1975) พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีพ่อแม่ ซึ่งมีความบกพร่องทางการได้ยินเช่นเดียวกับตนสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาได้ดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่พ่อแม่ปกติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสังเกตเห็นท่าทางของเด็กที่แสดงถึงการสื่อสารด้วยภาษาท่าทางที่ไม่ใช่คำพูดได้ในตอนแรก (Nonverbal communication) และให้แรงเสริมแก่เด็กเหล่านั้น ตลอดจนได้เริ่มสอนภาษามือให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในขณะที่พวกเขาอายุเยาว์วัยอยู่ โดยธรรมชาติแล้วเด็กมีสัญชาตญาณที่จะเรียนรู้ภาษา (Chomsky, 1965) เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดี จากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจะด้อยในเรื่องพัฒนาการของภาษา ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขาดสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในกรณีที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ได้เรียนภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง เด็กแต่ละคนจะพัฒนาระบบที่เป็นเอกลักษณ์ที่ผิดเพี้ยนขึ้นมา (Paul & Quigley, 1990) จากผลของการวิจัยนี้ชี้บ่งให้เห็นถึงการที่ผู้ปกครองหรือครูของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรให้ความสำคัญและเรียนรู้เกี่ยวกับภาษามือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็กยังเยาว์วัย หรืออยู่ช่วงวัยอนุบาล ขณะที่ประสาทส่วนกลางตื่นตัวที่จะเรียนรู้ภาษา ดังนั้นภาษาของเด็กไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาท่าทางก็ตาม ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องถ้าต้องการให้เด็กเรียนรู้ที่จะสื่อสาร

บังอร ต้นปาน (2535, หน้า 48) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีลำดับขั้นแบบเดียวกับเด็กปกติ คือ มีประสบการณ์เป็นพื้นฐานมีการนำเอาประสบการณ์นั้นมาช่วยในการเรียนรู้คำต่าง ๆ ดังนั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาจึงเริ่มตั้งแต่วัยทารก ซึ่งจำเป็นมากสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการที่จะได้รับประสบการณ์เช่นเด็กปกติทั่วไป เพราะภาษาจะไม่อาจสื่อความหมายได้ ถ้าผู้ส่งและผู้รับไม่สามารถติดต่อกันได้ แต่ถ้าหากจะพูดกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คำพูดที่เป็นรูปธรรม มีรูปหรือของจริงมาให้เห็นในขณะที่พูดเด็กจะไม่มีปัญหามากนัก แต่ปัญหาจะเพิ่มขึ้น เมื่อต้องเรียนรู้คำที่เป็นนามธรรม ซึ่งเป็นคำที่ไม่สามารถสัมผัสหรือเห็นได้จึงยากที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเรียนรู้ได้เช่นเด็กปกติ

จุฑามาศ หันยอ (2540, หน้า 16) กล่าวว่า ลักษณะพัฒนาการพูดและภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระยะเริ่มแรกมีลักษณะเดียวกับเด็กปกติ มีความแตกต่างและเริ่มสังเกตได้ชัดเมื่ออายุประมาณ 6 เดือน และจะมีความแตกต่างเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลำดับจนอายุ 8 ปี ซึ่งเป็นระดับอายุที่เด็กปกติมีความสมบูรณ์ทางภาษาเต็มที่ แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะได้ตามระดับความบกพร่อง และความสามารถในการฝึกฝนของแต่ละบุคคล

จึงสรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีภาษาจำกัด โดยเฉพาะการเรียนรู้คำพูดเป็นไปด้วยความยากลำบากและล่าช้ากว่าเด็กปกติ แต่เด็กบางคนอาจเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยิน และการฝึกฝนเพิ่มเติมที่ของเด็กแต่ละคน

2.8 อิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ละออ ชูติกร และจิตโส อินทโสฬส (2524, หน้า 31) กล่าวว่า สิ่งที่มีผลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ

1. ความมากน้อยของความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กแต่ละคนมีระดับความบกพร่องทางการได้ยินไม่เท่ากัน หากสูญเสียการได้ยินน้อยก็จะสามารถสอนให้มีพัฒนาการทางภาษาไปได้ดี และรวดเร็วกว่าเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก
2. นิสัยของเด็ก ถ้าเด็กเป็นคนสนใจ และรักการพูดจะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีเพราะเด็กกล้าพูดกล้าแสดง ย่อมชอบพูดมากกว่าเด็กที่ขลาดอาย
3. ความสนใจของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ถ้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองสนใจที่จะดูแลให้ลูกได้พูดได้ทำตามคำแนะนำของครูโดยพูดกับลูกตลอดเวลา ให้ความรัก ไม่ทอดทิ้ง ไม่เสียใจกับความพิการของลูกมากจนเกินไป และส่งเสริมการศึกษาของลูกทุกวิถีทาง ย่อมช่วยให้เด็กมีพัฒนาทางภาษาได้ดีขึ้น
4. ครูต้องมีความอดทน มีเมตตากรุณาต่อกัน มีความรักเด็ก ช่างพูด ช่างคุย พูดกับเด็กเสมอ แม้ว่าในขั้นแรกจะรู้สึกว่าเป็นผู้พูดฝ่ายเดียว
5. การเริ่มต้นฝึกฟัง ฝึกพูด ถ้าเริ่มต้นเร็วเด็กจะพูด และรู้ภาษาเร็ว

6. อวัยวะในการพูด เช่น ช่องปาก ลิ้น เพดาน ลิ้นไก่ ผนังคอบกพร่องก็ทำให้ไม่สามารถพัฒนาภาษาพูดได้

7. สติปัญญา เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง เด็กฉลาดย่อมมีความเข้าใจและรับรู้ภาษาได้ดี และเร็วกว่าเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

ความสามารถทางภาษาของเด็กทั่วไปจะแสดงออกในลักษณะการพูด การอ่าน และการเขียนส่วนความสามารถทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะแสดงออกในลักษณะการพูด การอ่าน การเขียน และท่าทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องทางการได้ยิน และอายุของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น ๆ หากพิจารณาในระดับความบกพร่องทางการได้ยิน จะพบได้ในเด็กหูหนวก ไม่สามารถพูดได้ แม้จะช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ ก็ตาม ส่วนอีกประเภท คือ เด็กหูตึงที่ใส่เครื่องช่วยฟัง ก็สามารถที่จะฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินให้ใกล้เคียงกับเด็กปกติ

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2547, หน้า 91) กล่าวว่าไว้ว่า เด็กหูหนวก มีแนวโน้มอย่างมากที่จะอิงอยู่กับกระบวนการทางมิติต่าง ๆ (Visual Spatial) และบางทีก็มีความยุ่งยากกับการประมวลผลหลาย ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน สำหรับเด็กหูหนวกธรรมดา การเข้าใจเรื่องราว และมีความคิดรวบยอด มักไม่ปรากฏชัดเจนถึงวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเด็กปกติทำได้ตอนอายุราว 5 - 7 ปี ผลก็คือเด็กหูหนวกในชั้นประถมจะติดอยู่ในชั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Preoperational) ในบางเรื่อง แต่การประมวลข้อมูลในชั้นปฏิบัติการคิดโดยใช้รูปธรรมเป็นอีกอย่าง

องค์การอนามัยโลก (WHO. 2006 : Online) กล่าวว่าไว้ว่า ความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นความพิการในระดับรุนแรง เนื่องจากจะทำให้ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการเข้าสังคม รวมทั้งกระทบถึงเรื่องการดำรงชีวิต รายได้ครอบครัว สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มักจะสั่งสม ประสบการณ์ได้น้อย มีพัฒนาการด้านการพูด ภาษา รวมถึงความสามารถด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Skills) ล่าช้ากว่าเด็กปกติ ซึ่งส่งผลให้เรียนช้า และเรียนลำบาก

สมาคมผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินนานาชาติและสมาคมนักโสตสัมผัสวิทยา แห่งยุโรปได้กล่าวถึงวิธีการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไว้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำเป็นต้องได้รับการอธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียด และเป็นขั้นตอน ซึ่งรวมถึง การอธิบายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กกำลังจะทำ เช่น เรากำลังจะทำอะไร เรากำลังจะไปไหน หรือเด็กกำลังจะไปที่ไหน สิ่งเหล่านี้ใช้เวลาอย่างมากแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ต้องการการช่วยเหลือเป็นพิเศษเมื่อเริ่มเรียนคำ และความคิดรวบยอดใหม่ ๆ สำหรับสิ่งของที่จับต้อง หรือมองเห็นได้มักไม่เป็นอุปสรรคมากนักในการเรียนรู้ แต่ในเรื่องของความคิดรวบยอดสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เรื่องของเวลา ความรู้สึก และความคิด สิ่งเหล่านี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเข้าใจได้ยาก นอกจากนั้นยังเป็นสิ่งที่ยากที่บุคคลอื่นจะอธิบายอีกด้วย ดังนั้นเมื่อจะสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จึงควรอธิบายให้สั้นและชัดเจน บางทีอาจใช้การวาดรูป หรือใช้รูปภาพประกอบจะทำให้เด็กเข้าใจได้มากขึ้น

จากอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังกล่าวสรุปได้ว่า อิทธิพลหลายประการที่มีผลต่อพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทั้งปัจจัยทางด้านความบกพร่อง ลักษณะนิสัยส่วนตัวของนักเรียน และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม อย่างไรก็ตามอิทธิพลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทำให้มีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าเด็กปกติ โดยเฉพาะทางด้าน การเข้าใจ ความคิดรวบยอดและสิ่งที่เป็นนามธรรม เนื่องจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะใช้กระบวนการมองเป็นหลักในการรับรู้ ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน ทำให้เรียนซ้ำเรียนลำบากเพราะไม่เข้าใจความคิดรวบยอด ซึ่งในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจสิ่งต่าง ๆ นั้นควรใช้การอธิบายที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย รวมทั้งใช้รูปประกอบ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างครูกับนักเรียน

2.9 ข้อควรปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่น และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยให้สามารถพึ่งพาตนเอง และเกิดปัญหาน้อยที่สุด คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน วิธีการที่สำคัญคือ ศรียา นิยมธรรม (2554, หน้า 33)

1. การใช้เครื่องช่วยฟัง
2. การฝึกฟัง
3. การฝึกอ่านริมฝีปากสีหน้าท่าทางของผู้พูด
4. การฝึกพูด
5. การแนะนำการศึกษาอาชีพแก่เด็กและครอบครัว

วิธีการดังกล่าวมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และมีความสัมพันธ์กับ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทั้งหูตึงหรือหูหนวกมีปัญหาในการรับฟังเสียง ซึ่งวิธีจะช่วยให้ได้ยินเสียง คือ การใช้เครื่องช่วยฟังส่วนใหญ่ยังมีการได้ยินที่เหลืออยู่ไม่มากนักน้อย การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการฟัง คือ การพยายามให้ใช้การได้ยินที่เหลืออยู่ให้เกิดประโยชน์ที่สุด และเครื่องช่วยฟังเป็นอุปกรณ์สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการได้ยินที่เหลืออยู่ให้ดีขึ้น โดยผ่านกระบวนการฝึกฟังและฝึกพูดที่ถูกต้อง ตลอดจนการแก้ไขการพูด การอนุรักษ์การได้ยินที่เหลืออยู่เป็นสิ่งสำคัญที่ละเลยไม่ได้ เมื่อมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีก็จะส่งผลให้สามารถรับการศึกษาและประกอบอาชีพได้ตามสมรรถภาพ ทั้งนี้การแนะนำผู้ปกครองและเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในเรื่องเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยิน

วารี ธีระจิตร (2545, หน้า 12) กล่าวว่าไว้ว่า ข้อควรปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรให้ความรัก ความอบอุ่นใจแก่เด็ก แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนรอบครัว ฝึกสุขนิสัย และนิสัยที่ดีให้รักสะอาด สวยงาม และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ ให้กำลังใจ และชี้แนวทางเพื่อให้เกิดความพอใจ

และเชื่อมั่นมากขึ้น ฝึกหัดให้ช่วยทำงาน เพื่อให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น กระตุ้นหรือเตือนให้ใช้เครื่องช่วยฟังเพื่อใช้ประโยชน์ จากการได้ยินส่วนที่เหลือพูดคุยกับเด็กด้วยหน้าตายิ้มแย้ม แจ่มใส ให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเห็นหน้าขณะพูด เด็กจะได้ดูการเคลื่อนไหวของริมฝีปาก และไม่ควรรวดซ้ำหรือเร็วจนเกินไป พูดด้วยเสียงธรรมดาไม่ต้องตะโกน ใช้ประโยคสั้น และคำง่าย ๆ มีความอดทน ใจเย็นต่อสู้กับปัญหา ในการใช้เวลาอบรมสั่งสอน หากสังเกตเห็นว่ามีสิ่งใดผิดปกติ ควรปรึกษาแพทย์ทันที เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินพบปะสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงในบางครั้งบางโอกาสตามสมควร และระลึกเสมอว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีชีวิตจิตใจ มีความต้องการเหมือนกับเด็กปกติ

จิตประภา ศรีอ่อน (2545, หน้า 11) กล่าวว่า วิถีชีวิตของคนหูหนวกมีความแตกต่างกัน ทั้งสภาพของภูมิศาสตร์ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม เพศ เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพ คนหูหนวกที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมจะมีวิถีชีวิตแตกต่างจากคนหูหนวกที่เรียนในโรงเรียนสอนคนหูหนวก คนหูหนวกที่เติบโตในครอบครัวที่มีการได้ยินจะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนหูหนวกที่มาจากครอบครัวของคนหูหนวก คนหูหนวก 90% เกิดมาในครอบครัวที่มีพ่อแม่การได้ยินเติบโตขึ้นในกลุ่มของผู้ที่มีการได้ยิน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนกลุ่มใหญ่ในสังคม คนหูหนวก จึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ด้วย จึงทำให้คนหูหนวกเป็นผู้ที่มีสองวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม เป็นวัฒนธรรมของคนที่มีการได้ยินและวัฒนธรรมของคนหูหนวก ดังนั้นครอบครัวที่มีลูกหูหนวก ก็ควรจะเรียนรู้วัฒนธรรมของคนหูหนวกด้วย ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการเป็นคนหูหนวกของเขาดียิ่งขึ้น

การถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนหูหนวก จิตประภา ศรีอ่อน (2545, หน้า 10) กล่าวว่า การถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนหูหนวกว่า วิถีชีวิตของคนหูหนวกได้รับการถ่ายทอดจากลูกหลานของครอบครัวคนหูหนวก ซึ่งมีน้อยมากคือมี 10% ในต่างประเทศ และไม่ถึง 1% ในประเทศไทย ส่วนใหญ่การถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนหูหนวกเกิดขึ้นที่โรงเรียนสอนคนหูหนวก ซึ่งเด็กหูหนวกเรียนรู้จากเด็กหูหนวกด้วยกันเอง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดแบบเด็กไม่มีความสมบูรณ์ จึงเป็นการสมควรที่จะให้มีคนหูหนวกผู้ใหญ่ที่มีความรู้เป็นแบบอย่างที่ดีในการถ่ายทอดวิถีชีวิตให้กับคนหูหนวกรุ่นต่อไป โดยผ่านการเล่าเรื่องเป็นภาษามือ

จากข้อควรปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องควรช่วยให้เด็กสามารถสื่อสาร และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยให้ความรักความอบอุ่น และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในสังคมเหมือนกับเด็กทั่วไป เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นผู้ที่มีสองวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคมที่เป็นวัฒนธรรมของคนที่มีการได้ยิน และวัฒนธรรมของคนมีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนั้นครอบครัวที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การเรียนรู้วัฒนธรรมของคนที่มีความบกพร่อง

ทางการได้ยินเป็นเรื่องที่จำเป็นและควรที่จะให้มีผู้ใหญ่ที่มีความรู้เป็นแบบอย่างที่ดีในการถ่ายทอดวิธีชีวิตให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินรุ่นต่อไป โดยผ่านการเล่าเรื่องเป็นภาษามือ

บทที่ 3

แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากขึ้น จึงได้กำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ขึ้นใหม่ และยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2534 ที่ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ที่มีสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งยังกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

3.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายถึง การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสมรรถภาพที่ดีขึ้น ดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ ศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพหรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

และมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึง สิทธิประโยชน์ไว้คือ คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่าย ในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมพฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษา นอกระบบโดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครอง แรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพ ของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ๆ

5. การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการ อันเป็นสาธารณะ ผลิตภัณฑ์ที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการ จัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

6. ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการ สื่อสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กำหนดในกระทรวง

7. บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

8. สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทางหรือเครื่องช่วย ความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการค่าธรรมเนียม และค่าเช่า เพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

9. การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ กำหนดในระเบียบ

10. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

วัชรารวีไพบูลย์ (2544, อ้างถึงใน วุฒิชัย แพงจ้อย, 2553, หน้า 12) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หมายถึง การเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสมรรถภาพดีขึ้นโดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างทัดเทียมกับคนทั่วไป เป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ คือ มุ่งที่จะฟื้นคืนความสามารถโดยกระบวนการที่เป็นบูรณาการระหว่างการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคมให้แก่บุคคลพิการจนสามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมของตนเองได้ มีชีวิตประจำวันที่ดี มีความสุขกาย และใจ และมีบทบาทที่ดีในสังคม

อุษณีย์ จินโดน (2562, หน้า 7) คุณภาพชีวิตคนพิการ หมายถึง การที่คนพิการได้รับการเสริมสร้างความสามารถให้มีสมรรถภาพที่ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา ทางสังคม การฝึกอาชีพ และเทคโนโลยี

สุพัตรา มณีจักร (2562, หน้า 22) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายถึง การพัฒนาและเสริมสร้างคนพิการทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยใช้อาศัยกระบวนการทางการแพทย์และด้านสังคม เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถต่างๆ ของคนพิการ ทำให้คนพิการกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุด ทำให้คนพิการความสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัวและสังคมนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในสังคม

การบริการสวัสดิการสังคมที่จัดให้แก่คนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 นั้น ซึ่งในปัจจุบันยังมีส่วนที่คล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และยังปฏิบัติอยู่ ประกอบด้วย (ชนิษฐา เทวินทรภักดี, 2540, อ้างถึงใน พรนภา เจริญสันต์, 2553 หน้า 68 - 72)

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ จัดบริการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่คนพิการ ตามกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพความสามารถให้ดีขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การตรวจวินิจฉัย การให้คำแนะนำปรึกษา การบำบัดรักษาโดยการให้ยาหรือศัลยกรรม อรรถบำบัด กิจกรรมบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน พฤติกรรมบำบัด จิตบำบัด การให้ความช่วยเหลือ กายอุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการตามความเหมาะสมกับสภาพความพิการ และบริการสังคมสงเคราะห์ คนพิการขอรับบริการดังกล่าวโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายได้จากสถานพยาบาลของรัฐ หรือสถานพยาบาลตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาล

ประจำจังหวัด โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วราชอาณาจักร และที่ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการศึกษา จัดบริการทางการศึกษาแก่คนพิการ ในวัยเรียน ในระบบการศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาสายสามัญ หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาในโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง การเรียนร่วม การศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความเหมาะสม และความสามารถ ของคนพิการ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและพัฒนาให้คนพิการมีจริยธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมและพัฒนาตนเองได้ในรูปแบบของการศึกษา ต่อไปนี้ 1) จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนร่วมกับเด็กปกติ ทั้งในการศึกษาภาคบังคับและสายสามัญ และอุดมศึกษาในสถานการศึกษาในระบบโรงเรียนร่วมกับเด็กปกติทั้งในการศึกษาภาคบังคับและสายสามัญ และอุดมศึกษาในสถานศึกษาทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย 2) จัดการศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะทางทั้ง 4 ด้าน คือ สำหรับเด็กพิการทางการมองเห็น การได้ยิน ทางร่างกาย และทางสติปัญญา ซึ่งยังไม่มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ 3) จัดการศึกษาร่วมกับโรงพยาบาลสำหรับ เด็กพิการที่เข้ารับการศึกษาร่วมในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน 4) จัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพให้แก่คนพิการทุกประเภทความพิการในสถานสงเคราะห์ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการและคนพิการทั่วไปที่ประสงค์จะขอรับบริการศึกษานอกโรงเรียน เช่น คนพิการ ในสถานประกอบการที่ไม่มีพื้นความรู้หรือวุฒิการศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีพ เป็นต้น รวมทั้งคนพิการ ที่เสมือนผู้ที่ตกขอบทางการศึกษาหรือไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในชุมชนหมู่บ้านทั้งในเมือง และชนบททั่วประเทศให้ได้รับสิทธิ และโอกาสในบริการทางการศึกษาดังกล่าว

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพ 1) จัดบริการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการในวัย ทำงานในลักษณะของการฝึกอบรมในงานวิชาชีพและการเตรียมความพร้อมในงานอาชีพในรูปแบบ ของการศึกษาวินิจฉัยในโรงเรียนหรือสถาบันการฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษารวมกับคนทั่วไป และสถานฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการหรือศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของหน่วยงานในภาครัฐ และภาคเอกชน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตามแนวคิดและความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพความพิการตลอดจนเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ คนพิการก่อนออกไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการภายนอก หรือประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสม กับสภาพความพิการ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว และดำรงชีวิตอยู่ ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ 2) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานให้บริการ ฝึกอาชีพแก่คนพิการร่วมกับคนทั่วไป เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ความสามารถในงานอาชีพ โดยไม่ต้อง

เสียค่าใช้จ่ายคนพิการสามารถติดต่อได้ในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ 3) การจ้างงานคนพิการ คือ จัดหางานให้คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพ และคนพิการที่สามารถทำงานได้ในตำแหน่งที่สถานประกอบการกำหนดเข้าทำงานตามความรู้ความสามารถ กระทำได้ในตลาดแรงงานหรือสถานประกอบการ ภาคเอกชน ตามกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม 4) กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสำหรับให้ความช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพอิสระแก่คนพิการ ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งในปัจจุบันตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ แก่คนพิการที่ประสงค์ จะประกอบอาชีพอิสระให้สามารถพึ่งพาตนเอง และมีความสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ทั้งนี้ คนพิการที่ขอกู้เงินเพื่อเป็นทุนเริ่มต้นในการประกอบอาชีพ หรือในการขยายกิจการที่ได้ดำเนินการมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี ได้ในวงเงินรายละไม่เกิน 20,000 บาท ผ่อนชำระคืนเป็นรายเดือน หรือตามกำหนด ระยะเวลาที่เหมาะสมกับสภาวะอาชีพ ภายในระยะเวลา 5 ปี โดยไม่เสียดอกเบี้ย

4. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมจัดบริการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ให้ได้รับการปรับวิถีชีวิตให้ดีขึ้นได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถพึ่งพาตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และเป็นกำลังทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศได้ด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมยังกำหนด ในกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเรื่องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อกำหนด เป็นมาตรฐานในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในอาคารสถานที่ และบริการสาธารณะสำหรับคนพิการ เพื่อส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยสะดวกปลอดภัยเท่ากับสมาชิกอื่นในสังคม

จากสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพของคนพิการให้ดีขึ้นทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงความสามารถ ที่เหลืออยู่ให้กลับคืนสู่ภาวะสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขมีความทัดเทียมกับคนทั่วไป และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

บทที่ 4

การพัฒนาทางการด้านการแพทย์

ภาวะสูญเสียการได้ยินในทารกแรกเกิดทำให้เด็กมีปัญหาทางการฟัง ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านภาษา ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ที่เป็นรากฐานของชีวิต เราเข้าใจ ภาษา และสามารถพูดสื่อสารได้เพราะการฟัง เด็กที่สูญเสียการได้ยินจึงมีพัฒนาการด้านพูดและภาษาล่าช้า ถ้ามีการสูญเสียการได้ยินแบบรุนแรงทำให้ไม่ได้ยิน จึงพูดไม่ได้หรือเป็นใบ้ในที่สุด เพื่อให้บิดามารดาและญาติ หรือผู้ดูแลทารกแรกเกิดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจคัดกรองการได้ยินในทารกแรกเกิด และการดูแลทารกเมื่อมีปัญหาการได้ยิน

4.1 แนวทางการให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ครอบครัวเด็กที่มีปัญหาการได้ยิน

วินัดดา ปิยะศิลป์ และวันดี นิงสานนท์ (2558 หน้า 46) กล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาการได้ยิน กุมารแพทย์ควรให้คำแนะนำครอบครัวเด็ก เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ปกครองเด็ก ดังนี้

- ในกรณีที่เด็กมีปัญหาประสาทหูพิการ ผู้ปกครองต้องหาอุปกรณ์เครื่องช่วยฟังที่เหมาะสมกับระดับการได้ยินให้เด็ก โดยไปพบโสต ศอ นาสิกแพทย์ เพื่อออกเอกสารรับรองความพิการ จดทะเบียนผู้พิการ เพื่อได้รับสิทธิเบิกเครื่องช่วยฟังจากสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) หรือแล้วแต่สิทธิบัตร เช่น ข้าราชการ

- นำเด็กไปใส่เครื่องช่วยฟังให้เร็วที่สุด ผู้ปกครองต้องดูแลให้เด็กใส่เครื่องช่วยฟังอย่างสม่ำเสมอ ถูกวิธี ดูแลเครื่องช่วยฟังตามที่ได้รับคำแนะนำ พาเด็กมาตรวจติดตามและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการพูดต่อเนื่อง และต้องฝึกฝนที่บ้านตามที่นักอรรถบำบัด (นักแก้ไขการพูด) แนะนำ

- ต้องเอาใจใส่ดูแลสุขภาพอนามัยเด็กด้านความเจ็บป่วย การฉีดวัคซีน ป้องกันโรค เมื่อเด็กเจ็บป่วยต้องรีบรักษา และแจ้งให้แพทย์ทราบถึงปัญหาทางการได้ยิน เพื่อระมัดระวังในการให้ยา ในกรณีที่เด็กได้รับการผ่าตัดใส่ท่อระบายอากาศในหู ต้องดูแลไม่ให้ น้ำเข้าหู

- ต้องได้รับการรักษาโดยการใส่เครื่องช่วยฟังทันทีที่ได้รับการวินิจฉัย ต้องฝึกฟัง ฝึกพูด และตรวจติดตามการใช้การได้ยินอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินผลการใช้เครื่องช่วยฟัง ถ้าใส่เครื่องช่วยฟังแล้วไม่ได้ผลดีใน 6 เดือน อาจพิจารณาผ่าตัดประสาทหูเทียม

แผนภาพที่ 3 เส้นทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
ช่วงการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (early intervention services)
แหล่งที่มา : การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย

4.2 การค้นหากลุ่มเสี่ยง

วินัดดา ปิยะศิลป์ และวันดี นิงสานนท์ (2558, หน้า 35 - 36) กล่าวว่าไว้ว่า หลักเกณฑ์ตามประกาศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การค้นหากลุ่มเสี่ยง (high risk) มี 2 วิธีการ คือ

1. การประเมินด้วยการซักถามและการใช้เทคนิคอย่างง่ายที่กุมารแพทย์ทั่วไปสามารถทำได้ระหว่างอายุ 4 - 6 เดือน ควรซักถามผู้ปกครองเด็กเพื่อค้นหาภาวะเสี่ยงที่เด็กอาจเกิดหูตึงหรือมีปัญหาหูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง ได้แก่ ซักประวัติครอบครัว การตั้งครรภ์ การคลอด การเจ็บป่วย การติดเชื้อ การได้รับยา และพัฒนาการด้านการได้ยินและการพูด นอกจากนี้ควรซักประวัติการเรียนรู้ การถามซ้ำ และกุมารแพทย์ควรประเมินพัฒนาการด้านการพูด และภาษา โดยใช้ Early Language Milestone scale (ELM) หรือ Denver Developmental Screening Test (DDST)

2. การคัดกรองการได้ยิน มีการตรวจ 4 ช่วง คือ

- 1) ช่วงแรกเกิด มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา Congenital Hearing Loss เนื่องจากทารกพบภาวะสูญเสียการได้ยิน 1 - 2 : 1,000 คน ในทารกแรกเกิด

- 2) ช่วงก่อนวัยเรียน (6 เดือน - 3 ปี)

- 3) ช่วงอายุ 3 - 5 ปี

- 4) อายุมากกว่า 3 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาการสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นภายหลัง (Late Congenital Hearing Loss) หรือการสูญเสีย การนำเสียงจากหูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง

4.2.1 ปัจจัยเสี่ยงต่อการสูญเสียการได้ยินในเด็ก

ซูร์รัตน์ เต็มวัฒน์ (2554, หน้า 4 - 5) มีประวัติญาติพี่น้องในครอบครัวหูหนวก หูตึงในวัยเด็ก มารดามีการติดเชื้อในระหว่างตั้งครรภ์ มีความผิดปกติของศีรษะอวัยวะบนใบหน้า ใบหู และช่องหู เค้าโครงของใบหน้าผิดปกติ มีน้ำหนักแรกเกิดน้อยกว่า 1,500 กรัม (3.3 ปอนด์) มีความผิดปกติของหมู่เลือดหรือตัวเหลือง ได้รับยาที่มีพิษต่อหู ป่วยเป็นเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้ออื่น ๆ ได้รับอุบัติเหตุที่ศีรษะและหมดสติหรือกะโหลกศีรษะ มีกลุ่มอาการและโรคทางพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียการได้ยิน

4.2.2 การตรวจคัดกรอง และวินิจฉัย

โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (2563, หน้า 5 - 8) กล่าวว่าไว้ว่า การตรวจคัดกรองการได้ยิน สามารถตรวจตั้งแต่แรกเกิดในทารกแรกเกิดที่มีอายุตั้งแต่ 2 วันขึ้นไป โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Otoacoustic emissions (OAE) โดยการปล่อยเสียงกระตุ้นวัดเสียงสะท้อน

จากเซลล์ขนภายในหูชั้นใน การตรวจจะกระทำในห้องเงียบขณะทารกนอนนิ่ง ๆ หรือนอนหลับ โดยการใส่อุปกรณ์เข้าช่องหูเด็กและปล่อยเสียงเครื่องจะแสดงผลการตรวจอัตโนมัติการตรวจทำได้ง่าย ใช้เวลาน้อยไม่เจ็บปวด ทราบผลทันทีและมีความแม่นยำสูง โดยผลตรวจจะแสดงอยู่ 2 ค่า คือ

- PASS หมายถึง การทำงานของเซลล์ขนในหูชั้นในปกติ คาดการณ์ได้ว่าทารก น่าจะมีการได้ยินปกติ

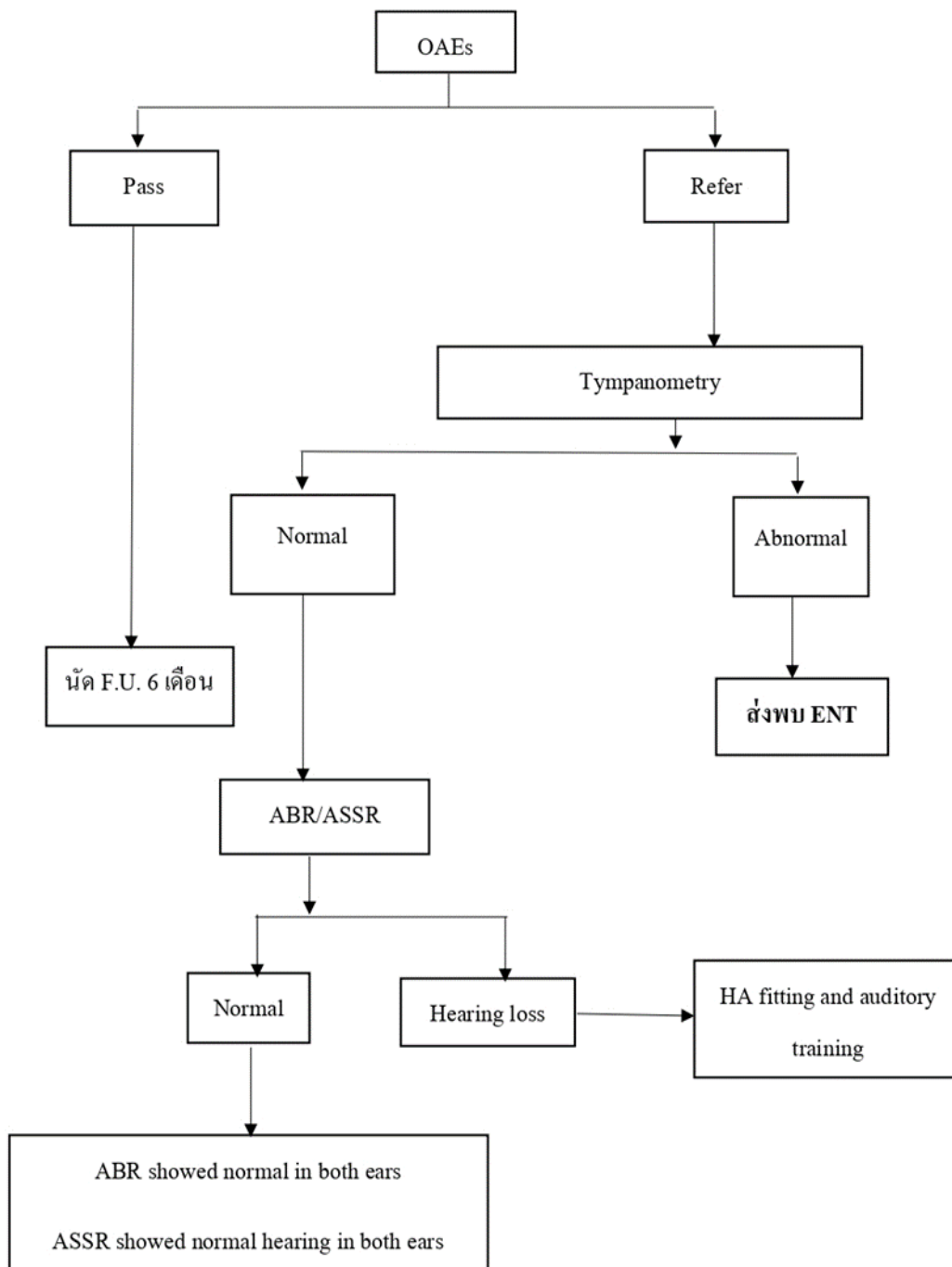
- REFER หมายถึง การตรวจคัดกรองการได้ยินไม่ผ่าน ควรส่งตรวจซ้ำซึ่งอาจเกิดจากการมีการสูญเสียการได้ยินจริง หรืออาจเกิดจากมีสิ่งอุดกั้นในหูชั้นนอกหรือหูชั้นกลาง เช่น ไขนํ้าคร่ำ ซี้หู ทำให้ไปขัดขวางการตรวจวัดเสียงสะท้อนจากหูชั้นใน จำเป็นต้องส่งตรวจ OAE ซ้ำ หรือใน รพ.ราชวิถี จะตรวจ Automated auditory brainstem response (AABR) แทน หากผลยัง REFER จะต้องทำการตรวจวินิจฉัยหาระดับของการได้ยินด้วยการตรวจการได้ยินระดับก้านสมองต่อไป

ทั้งนี้กรณีผลตรวจ PASS ผู้ปกครองควรหมั่นสังเกตพัฒนาการทางการฟัง และการพูดของเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ ร่วมด้วย เนื่องจากอาจมีการสูญเสียการได้ยินเกิดขึ้นภายหลังได้ หรือเป็นมากขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ การติดเชื้อหัดคางทูม เยื่อหุ้มสมองอักเสบ การได้รับยาที่มีพิษต่อหู การฟังเสียงอึกทึก และประสาทหูเสื่อมจากกรรมพันธุ์ที่มีอาการภายหลัง เป็นต้น

4.2.3 แนวทางการให้ early intensive intervention และประเมินผล

วินัดดา ปิยะศิลป์ และวันดี นิงสานนท์ (2558, หน้า 40 - 43) กล่าวไว้ว่า แบ่งตาม ช่วงอายุ ได้แก่ อายุแรกเกิด - 6 เดือน อายุ 6 เดือน - 3 ปี และอายุมากกว่า 3 ปี

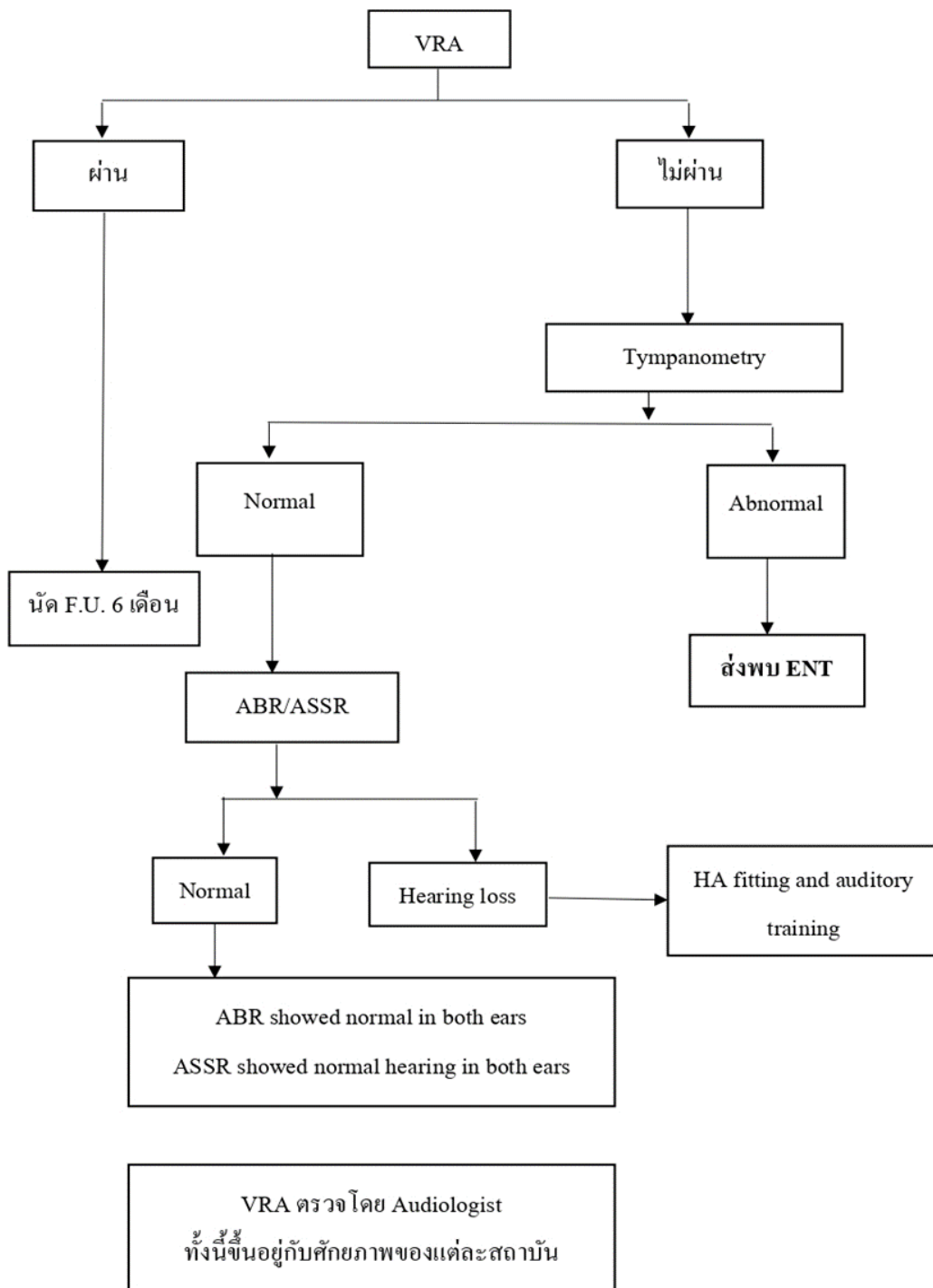
เด็กแรกเกิด - 6 เดือน

แผนภาพที่ 4 คัดกรองการได้ยิน ช่วงทารกแรกเกิด

แหล่งที่มา : www.thaipediatrics.org

เด็กอายุ 6 เดือน - 3 ปี

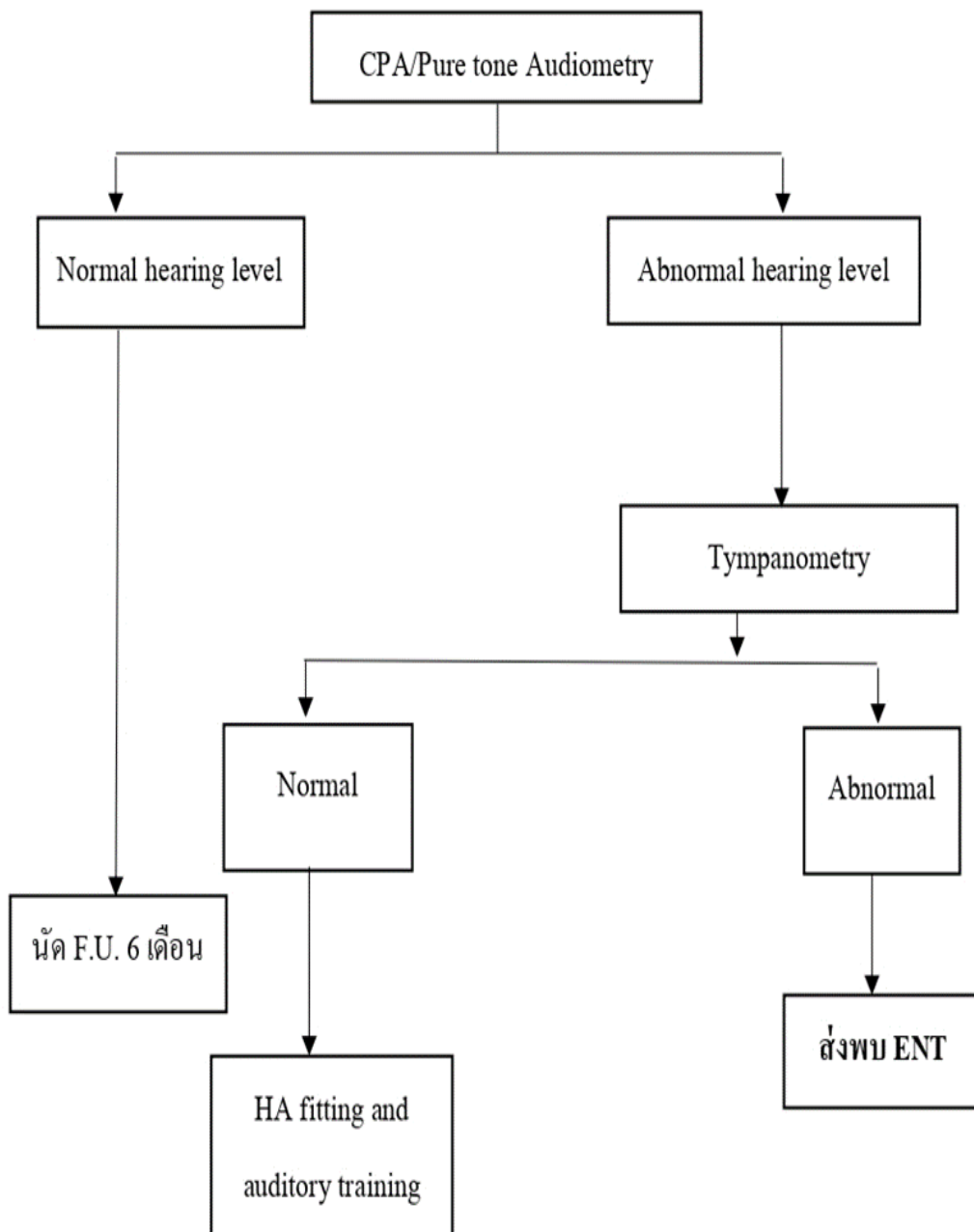

VRA = Visual Reinforcement Audiometry

แผนภาพที่ 5 คัดกรองการได้ยิน ช่วงก่อนวัยเรียน (6 เดือน - 3 ปี)

แหล่งที่มา : www.thaipediatrics.org

เด็กอายุมากกว่า 3 ปี

CPA = Conditioned Play Audiometry

แผนภาพที่ 6 คัดกรองการได้ยิน อายุมากกว่า 3 ปี

แหล่งที่มา : www.thaipediatrics.org

4.3 การพัฒนาทารกที่มีการสูญเสียการได้ยิน

โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข (2563, หน้า 8 - 9) การพัฒนาทารกที่มีการสูญเสียการได้ยิน มีวิธีการ ดังนี้

4.3.1 เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aids) เป็นเครื่องที่ช่วยขยายเสียงให้ผู้ป่วยได้ยินชัดขึ้นและช่วยให้ได้ยินง่ายขึ้น ปัจจุบันเครื่องช่วยฟังมีหลายรูปแบบ ทั้งแบบพกกระเป๋า แบบทัดหู แบบติดกับแว่นตา แบบใส่รูหู และแบบสอดเข้าไปในช่องหู นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาให้จำแนกแยกเสียงได้ดีขึ้น สามารถขยายเสียงในช่วงความถี่ที่ต้องการได้

ส่วนประกอบเครื่องช่วยฟัง

ตัวขยายเสียง หรือ Amplify ไมโครโฟน หรือ Microphone ลำโพง หรือ Receiver

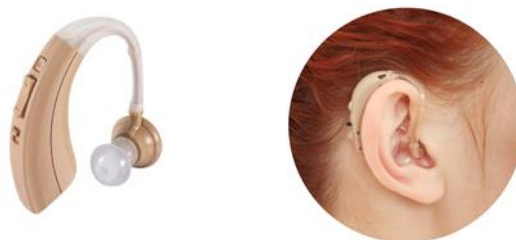
1. แบบกล่อง เป็นเครื่องช่วยฟังระบบเก่า หรือระบบอนาล็อก ขนาดเท่ากล่องไม้ขีด และมีสายต่อจากเครื่องสู่หูของผู้ฟัง สามารถเห็นกระเป๋าเสื่อ มีตัวปรับความดัง (Volume) ผู้ใช้สามารถปรับเพิ่มและลด ความดังของเสียงได้ตามต้องการ ใช้ถ่านอัลคาไลน์ชนิด AA

แผนภาพที่ 7 เครื่องช่วยฟังแบบกล่องระบบอนาล็อก

แหล่งที่มา: https://www.rama.mahidol.ac.th/hearing_aids_center/th/announcement/17jun2019-1522

2. แบบแขวนหลังหู ตัวเครื่องโค้งคล้ายกล้วยหอม คล้องหรือเกี่ยวอยู่ด้านหลังใบหูมีทั้งระบบอนาล็อก และระบบดิจิทัล โดยต้องใช้คู่กับแบบพิมพ์หู (Ear Mould) ที่ทำขึ้นเฉพาะของใครของมันจะช่วยลดปัญหาเรื่องเสียงวี๊ดได้ดี และใช้กับถ่านสำหรับเครื่องช่วยฟัง เบอร์ 675 หรือเบอร์ 13

แผนภาพที่ 8 เครื่องช่วยฟัง สำหรับคนหูตึง หูหนวก

แหล่งที่มา: <https://www.bloggang.com>

3. แบบใส่ในช่องหู เป็นเครื่องช่วยฟังชนิดที่ต้องสั่งทำโดยการหล่อแบบพิมพ์หู เพื่อให้ได้ขนาดของเครื่องเท่ากับช่องหูของผู้ใช้งาน ซึ่งประสิทธิภาพและราคาจะแตกต่างกันไป แต่ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีไมโครชิป ทำให้เครื่องช่วยฟังดิจิทัลมีขนาดเล็ก และสามารถทัดหลังหูหรือใส่ในรูหูจะเปลี่ยนสัญญาณเสียงที่ได้รับผ่านไมโครโฟน จากสัญญาณอนาล็อกตามธรรมชาติ เป็นสัญญาณดิจิทัล (A/D) เพื่อประมวลผล โดยใช้อัลกอริทึมขั้นสูง (Digital Signal Processing: DSP) รองรับการคำนวณทางคณิตศาสตร์ขั้นสูง

แบบใหญ่ใส่ในช่องหู
(TIE)

แบบเล็กใส่ในช่องหู
(TIC)

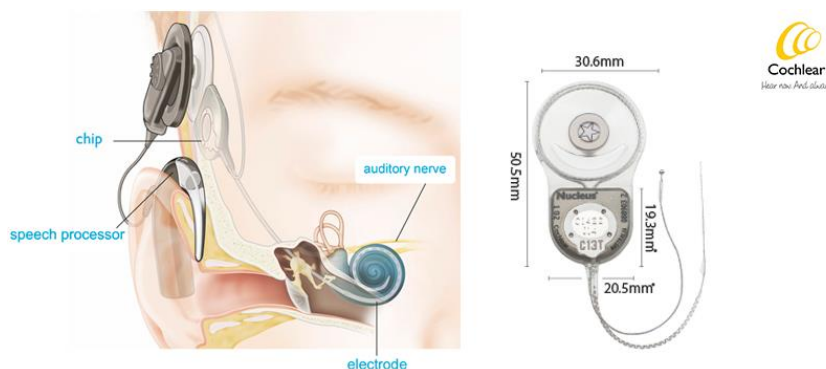
แบบจิวใส่ในรูหู
(CIC)

แผนภาพที่ 9 เครื่องช่วยฟังแบบใส่ในช่องหู

แหล่งที่มา: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com>

4.3.2 ประสาทหูเทียม ประสาทหูเทียม (Cochlear implant) เทคโนโลยีใหม่ล่าสุด ที่ช่วยให้ผู้ป่วยที่สูญเสียการได้ยินอย่างรุนแรงหรือหูหนวกสามารถได้ยินได้นั้นก็คือ การผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมหลายท่านคงจะสงสัยว่าประสาทหูเทียมคืออะไร ก่อนอื่นต้องกล่าวถึงการทำงานของระบบการได้ยินของคนเราก่อนเริ่มจากหูชั้นนอกและใบหูที่รับเสียงทั้งหมดเข้าไปยังแก้วหูทำให้

แก้วหู กระดูกหูชั้นกลาง และน้ำในหูชั้นในที่เรียกว่าโคเคลีย (cochlea) เกิดการสั่นสะเทือน ตามลำดับ โดยภายในโคเคลีย (cochlea) จะมีเซลล์ประสาทเล็ก ๆ ทำหน้าที่รับเสียงที่มาในรูปแบบการสั่นสะเทือน จากนั้นก็จะแปลงเป็นสัญญาณไฟฟ้าและส่งต่อไปตามเส้นประสาทการได้ยินสู่สมอง เพื่อแปลความหมายของเสียงนั้น ๆ สุดท้ายเราก็จะได้ยินและรู้ว่าเสียงนั้นหมายความว่าอะไร หรือเป็นเสียงอะไรนั่นเอง

แผนภาพที่ 10 การใช้ระบบประสาทหูเทียม

แหล่งที่มา: <https://www.google.co.th/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fintimexchiangmai.com>

ประสาทหูเทียมเป็นอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำหน้าที่แทนเซลล์ประสาทในโคเคลีย (cochlea) ของหูชั้นใน ในการแปลงพลังงานเสียงให้เป็นสัญญาณไฟฟ้า เพื่อกระตุ้นเส้นประสาทการได้ยินและสมองให้รับรู้ อุปกรณ์นี้มีส่วนประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ อุปกรณ์ภายนอกเป็นอุปกรณ์ประมวลสัญญาณเสียงเรียกว่า Sound processor และอุปกรณ์ภายในที่ต้องผ่าตัดฝังไว้ในกะโหลกศีรษะ เรียกว่า Implant อุปกรณ์ภายนอก (Sound processor) ทำหน้าที่

รับสัญญาณเสียงจากสิ่งแวดล้อมด้วยไมโครโฟนและแปลงสัญญาณเสียงเป็นระบบดิจิทัล ส่งสัญญาณเสียงที่ถูกแปลงเป็นระบบดิจิทัลผ่านไปยังอุปกรณ์นำเสียง (Transmitting antenna) และอุปกรณ์ติดศีรษะ (Headpiece) เพื่อส่งเข้าสู่อุปกรณ์ภายในอุปกรณ์ภายใน (Implant) ทำหน้าที่รับสัญญาณระบบดิจิทัลที่ส่งมาจากอุปกรณ์ภายนอกและแปลงกลับเป็นสัญญาณไฟฟ้า ส่งสัญญาณไฟฟ้าผ่านทางสายอิเล็กโทรด (Electrode array) ไปยังขั้วอิเล็กโทรด (Electrodes) ที่ผ่าตัดสอดฝังไว้ตามความยาวของโคเคลีย (cochlea) ของหูชั้นใน สัญญาณไฟฟ้าจะกระตุ้นปลายประสาทการได้ยิน และส่งสัญญาณต่อไปยังสมอง เพื่อแปลความหมายของเสียงที่ได้ยิน อุปกรณ์ภายนอก และอุปกรณ์ภายในยึดแนบติดกันด้วยแม่เหล็กผ่านหนังศีรษะบริเวณหลังใบหู โดยแม่เหล็กชั้นนอกอยู่ที่อุปกรณ์ติดศีรษะ (Headpiece) และแม่เหล็กชั้นในอยู่ที่ Implant ของอุปกรณ์ภายในกะโหลกศีรษะ (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 26 - 27)

ผู้ที่เหมาะสมในการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม

1. เด็กเล็กที่สูญเสียการได้ยินอย่างรุนแรงแต่กำเนิด โดยเฉพาะถ้าได้รับการผ่าตัดก่อนอายุ 2 ขวบ จะได้ผลดีมาก สามารถมีพัฒนาการเท่าเด็กปกติได้
2. ผู้ใหญ่ที่สูญเสียการได้ยินอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นในภายหลัง และใช้เครื่องช่วยฟังไม่ได้ผลหรือได้ผลน้อยมาก พบว่า ประสาทหูเทียมจะช่วยในการสื่อสาร ช่วยทางด้านอารมณ์ และสังคมของผู้ป่วย
3. เด็กที่อายุมากกว่า 2 ขวบ ที่ประสาทหูพิการมากกว่า 90 เดซิเบล ที่ได้พอร์รับประโยชน์จากการใช้เครื่องช่วยฟังบ้าง ก็มีความเหมาะสมที่จะพิจารณาผ่าตัดเพราะจะช่วยให้เด็กสามารถรับฟังดีขึ้น แต่ต้องใช้ผลการตรวจการได้ยินอื่น ๆ มาประกอบการพิจารณาความเหมาะสมในการผ่าตัด
4. ผู้ที่จะเข้ารับการผ่าตัดต้องผ่านการตรวจเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT Scan) ของหูชั้นใน ตรวจเลือดและตรวจร่างกายอื่น ๆ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการผ่าตัด
5. การตรวจทางด้านจิตวิทยา (Psychosocial) เป็นการประเมินโดยจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา เพื่อดูระดับสติปัญญาความปกติทางด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการพิจารณาว่าผู้ป่วยควรได้รับการผ่าตัด หรือไม่อย่างไรก็ตามแพทย์จะทำการพิจารณาเป็นราย ๆ ไป เนื่องจาก พบว่า ผู้ที่มีความบกพร่องบางรายเมื่อได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมแล้ว อาจสามารถช่วยให้ผู้ป่วยมีอาการที่ดีขึ้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาและการพูดหลังผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม

ลักษณะทางกายภาพ ศักยภาพทางการได้ยิน และทัศนคติของผู้ที่รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม รวมถึงครอบครัวของแต่ละคนมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ภายหลังผ่าตัดพัฒนาการทางการได้ยิน และความสามารถทางภาษาและการพูด ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

- อายุที่เริ่มมีการสูญเสียการได้ยิน
- การได้ยินที่เหลืออยู่ (Residual hearing)
- การสูญเสียการได้ยินเกิดขึ้นก่อนหรือหลังมีพัฒนาการทางภาษาและการพูด
- ระยะเวลาที่มีการสูญเสียการได้ยิน
- อายุที่ทำการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม
- ภาษาที่ใช้ก่อนการผ่าตัด เช่น ใช้การพูด ใช้ภาษามือ เป็นต้น
- ความสมบูรณ์ของโครงสร้างหูชั้นใน และระบบประสาทการได้ยิน

- ความผิดปกติซ้ำซ้อนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสูญเสียการได้ยิน
- ทักษะคิดและความพร้อมของครอบครัว
- เทคโนโลยีของประสาทหูเทียม

ปัจจัยต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเป็นข้อมูลที่ช่วยเป็นแนวทางในการคาดหวังผลของการผ่าตัดให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และช่วยเป็นแนวทางในการวางแผนฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินให้เหมาะสมกับผู้ที่ผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลต่อไป

การฝึกฟังภายหลังผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการทางภาษาและการพูด โดยเฉพาะในเด็กซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยในการรับรู้และการเข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยินดีขึ้น เปรียบได้กับนักกีฬาสามารถฝึกฝนเพื่อให้กล้ามเนื้อที่มีความแข็งแรงฉับไฉนได้ ผู้ที่ได้รับการผ่าตัดประสาทหูเทียมย่อมสามารถที่จะฝึกฝนสมองให้มีความสามารถในการรับฟังเสียงได้ฉับไฉน

นอกจากปัจจัยดังที่กล่าวมาข้างต้นและการฝึกฝนแล้ว เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าของประสาทหูเทียมก็มีส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพของการได้ยิน หลักการทำงานของประสาทหูเทียม สัญญาณเสียงจะส่งตรงไปกระตุ้นที่เส้นประสาทการได้ยินโดยตรง ไม่ผ่านส่วนของเซลล์ขนในหูชั้นในที่มีความบกพร่องหรือเสียหาย ทำให้ผู้ที่สูญเสียการได้ยินสามารถรับฟังเสียงได้เต็มศักยภาพดีกว่าการใส่เครื่องช่วยฟังที่เพียงแต่ขยายเสียงให้ดัง ยิ่งเซลล์ขนในหูชั้นในบกพร่องหรือเสียหายมากความชัดเจนในการฟังเสียงและความสามารถในการฟังเข้าใจความหมายของเสียงก็ยิ่งลดลง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม เช่น

- รับรู้เสียงต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน เช่น เสียงออกประตูเสียงนกร้องและเสียงคนดูแล
- ตระหนักรู้เสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมและเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น
- สามารถรับฟังเสียงโทรศัพท์
- จดจำเสียง และสื่อสารด้วยเสียงพูด
- สามารถในการฟัง และมีความประทับใจในการฟังดนตรี
- สามารถรับรู้เสียงที่มีความซับซ้อน

ขั้นตอนในการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม

ขั้นที่ 1 ปรีกษาหาข้อมูล

ผู้ที่เหมาะสมจะได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมต้องได้รับคำปรึกษาหาข้อมูลเบื้องต้น และทำความเข้าใจก่อนการผ่าตัดเด็กที่จะทำการผ่าตัดประสาทหูเทียม

1. อายุ 12 เดือนขึ้นไปสูญเสียการได้ยินระดับหูหนวกค่าเฉลี่ยการสูญเสียการได้ยินมากกว่า หรือเท่ากับ 90 เดซิเบล (การวินิจฉัยสิ้นสุดแล้ว)
2. การใส่เครื่องช่วยฟังเด็กต้องได้รับการใส่เครื่องช่วยฟังที่มีกำลังขยายสูงอย่างเหมาะสม และได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินมาอย่างน้อย 3 เดือน
3. ไม่มีพัฒนาการทางภาษาและการพูด
4. สุขภาพแข็งแรง ไม่มีการเจ็บป่วยอย่างอื่น ที่จะส่งผลต่อการผ่าตัด
5. ครอบครัวมีความพร้อมในการดูแลเด็กหลังการผ่าตัด ผู้ใหญ่ที่จะทำการผ่าตัดประสาทหูเทียม

1. อายุ 18 ปีขึ้นไป
  - มีพัฒนาการด้านภาษามาก่อนเริ่มมีการสูญเสียการได้ยิน
  - การสูญเสียการได้ยินระดับรุนแรงถึงหูหนวกทั้ง 2 ข้าง (ค่าเฉลี่ยการสูญเสียการได้ยิน เท่ากับหรือมากกว่า 70 เดซิเบล)
2. ไม่ได้รับประโยชน์หรือได้ประโยชน์น้อยจากการใส่เครื่องช่วยฟังได้รับการใส่เครื่องช่วยฟังที่มีกำลังขยายอย่างเหมาะสม โดยความสามารถในการฟังเข้าใจน้อยกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ในหูข้างดี

ขั้นที่ 2 การผ่าตัดและหลังผ่าตัด

หลังการผ่าตัดเพื่อฝังประสาทหูเทียม อาจอยู่โรงพยาบาลประมาณ 2 - 3 วัน หรือถ้าเร็วสุดอาจกลับบ้านได้ในวันรุ่งขึ้น

ขั้น 3 การเปิดอุปกรณ์ประมวลสัญญาณเสียง

หลังผ่าตัด 3 - 6 สัปดาห์ เมื่อผลจากการผ่าตัดหายดีแล้วจะต้องกลับมาพบนักแก้ไขการได้ยิน เพื่อเปิดและปรับอุปกรณ์ประมวลสัญญาณเสียง ผู้ที่ทำผ่าตัดจะได้ยินเสียงเป็นครั้งแรกผ่านทางประสาทหูเทียม สำหรับผู้ใหญ่ต้องบอกนักแก้ไขการได้ยินขณะปรับอุปกรณ์ประมวลสัญญาณเสียงว่าเสียงที่ได้ยินนั้นดังในระดับดังพอดี เบาหรือดังเกินไป ส่วนในเด็กอาจจะใช้การเล่นเกมส์ เพื่อให้เด็กบอกว่าเมื่อไรได้ยินดังพอดี ในช่วง 1 ปีแรกหลังผ่าตัด นักแก้ไขการได้ยินจะนัดปรับอุปกรณ์ประมวลสัญญาณเสียงเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามผลรวมถึงการทดสอบทางการได้ยินการประเมินทางภาษาและการพูด ซึ่งผลการทดสอบจะช่วยบอกถึงความก้าวหน้าของผู้ป่วย และเป็นข้อมูลที่ช่วยในการปรับอุปกรณ์รับเสียงหูชั้นในภายหลังการผ่าตัด 1 ปี การนัดการประเมินการได้ยิน การประเมินทางภาษาและการพูด รวมถึงการปรับอุปกรณ์ประมวลสัญญาณเสียงขึ้นอยู่กับผู้ป่วยแต่ละคน ในเด็กอาจจะทำการนัดติดตามทุก 3 เดือน ส่วนในผู้ใหญ่ทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี

ขั้นที่ 4 เรียนรู้การฟังเสียงผ่านประสาทหูเทียม

การฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการพูดและการได้ยินภายหลังการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะบอกถึงความสำเร็จของการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม พึงระลึกไว้เสมอว่าการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมไม่ใช่การรักษาให้หายจากการสูญเสียการได้ยิน ผู้ที่ได้รับการฝังประสาทหูเทียมจำเป็นต้องฝึกฝนการฟังเสียง เพื่อให้สามารถใช้การได้ยินได้อย่างเต็มศักยภาพในเด็ก การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการพูดผู้ปกครองมีความสำคัญมากในการช่วยเหลือเด็กให้มีพัฒนาการทางภาษาการพูด โดยนักแก้ไขการได้ยินหรือนักแก้ไขการพูดจะช่วยวางแผนการฝึกให้เหมาะสมกับผู้ทำผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมแต่ละบุคคล (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 28)

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ประสาทหูเทียม

1. การรับรู้เสียงของตัวผู้ป่วยว่าสามารถแยกแยะเสียงพูดหรือเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมมาก่อนได้หรือไม่ ซึ่งปัจจัยนี้เป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้ประสาทหูเทียมได้รับประโยชน์แตกต่างกันในแต่ละคน
2. สาเหตุของการสูญเสียการได้ยินผู้ที่สูญเสียการได้ยินจากโรคบางชนิดอาจเป็นข้อจำกัดในการผ่าตัด ได้แก่ ผู้ที่สูญเสียการได้ยินจากโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis) หรือเป็นการสูญเสียที่ประสาทส่วนกลาง และสมอง (Central Hearing Loss)
3. อายุที่เริ่มมีการสูญเสียการได้ยินถ้าเป็นผู้ป่วยที่เคยมีภาษามาก่อน และมาสูญเสียการได้ยินภายหลังจะได้รับประโยชน์จากประสาทหูเทียมมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีภาษามาก่อน
4. อายุที่ได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม ผู้ที่ได้รับการผ่าตัดเมื่ออายุน้อย ๆ จะได้รับประโยชน์จากประสาทหูเทียมมากกว่าเมื่อผ่าตัดเมื่ออายุมาก โดยเฉพาะในเด็กถ้าทำการผ่าตัดก่อนอายุ 2 ขวบจะได้รับประโยชน์สูงสุด
5. ระยะเวลาที่สูญเสียการได้ยินการที่ได้รับการผ่าตัดหลังมีการสูญเสียการได้ยินโดยเร็วจะทำให้ผู้ป่วยสามารถฟื้นฟูการได้ยินและการฟังได้ดีกว่ามาก เนื่องจากประสาทการได้ยินและสมองส่วนที่แปลเสียงยังคงการรับรู้ไว้อยู่
6. ระดับการสูญเสียการได้ยินไม่เป็นปัจจัยที่สำคัญมากนัก เนื่องจากผู้ที่มีระดับการสูญเสียการได้ยินในระดับรุนแรงหรือหูหนวก จะได้รับประโยชน์จากการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม
7. ชนิดของประสาทหูเทียม ประสาทหูเทียมแต่ละยี่ห้อแต่ละรุ่นมีเทคโนโลยีที่ต่างกันทั้งเรื่องจำนวนช่องของสัญญาณรับเสียง วิธีการประมวลสัญญาณเสียง วิธีการส่งสัญญาณที่ประมวลแล้วไปที่ประสาทหูเทียมที่ฝังอยู่ใน และ การส่งสัญญาณไปกระตุ้นประสาทการได้ยินทางเลือกในการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมควรใช้ในรายที่ใช้เครื่องช่วยฟังแล้วไม่ได้ผล หรือได้ผลน้อย

แพทย์เฉพาะทางหู คอ จมูก ร่วมกับนักแก้ไขการได้ยินจะร่วมการประเมินความเหมาะสมให้ผู้ป่วยแต่ละราย (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 29 - 31)

4.4 การจัดบริการด้านการแพทย์สำหรับเด็กพิการ

วัชรพงษ์ กาหลง (2562, หน้า 27 - 28) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการแพทย์ หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงสาธารณสุข ในด้านการป้องกันความพิการได้เน้นการให้บริการ สุขศึกษาในสถานบริการทางการแพทย์และอนามัย การดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน โดยสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนอันเป็นรากฐานในการนำวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการในชุมชนมาไว้ ในด้านงานบำบัดรักษาเพื่อมิให้เกิดความบกพร่องในหน้าที่ของร่างกายและจิตใจ ได้ดำเนินการอบรม บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการวินิจฉัยให้ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งให้ทราบวิธีการปฐมพยาบาล ที่ถูกต้อง จัดระบบส่งตัวผู้ป่วยอย่างมีระบบ ส่วนการฟื้นฟูสมรรถภาพมีการบริการด้านเวชศาสตร์ ฟื้นฟูในโรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศ

ในส่วนมาตรฐานการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการแพทย์ที่ออกเป็นกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2537) รองรับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 นั้นได้ให้คนพิการ ที่จดทะเบียนคนพิการได้รับการฟื้นฟูฯ ด้านการแพทย์ ดังต่อไปนี้

1. การตรวจวินิจฉัย การตรวจทางห้องปฏิบัติการ และการตรวจพิเศษด้วยวิธีอื่น ๆ
2. การให้คำแนะนำปรึกษา
3. การให้ยา
4. การศัลยกรรม
5. การพยาบาลเวชกรรมฟื้นฟู
6. กายภาพบำบัด
7. กิจกรรมบำบัด (อาชีวะบำบัด)
8. พฤติกรรมบำบัด
9. จิตบำบัด
10. สังคมสงเคราะห์และสังคมบำบัด
11. การแก้ไขการพูด (อบรมบำบัด)
12. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน และการสื่อความหมาย
13. การให้อุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ

โดยคนพิการจะได้รับการบริการจากสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข หรือสถานพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนดตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล

วินัดดา ปิยะศิลป์ และวันดี นิงสานนท์ (2558, หน้า 47 - 50) สถานพยาบาล ที่ให้บริการเครื่องช่วยฟังสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน หรือสื่อความหมายในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
2. โรงพยาบาลศิริราช
3. โรงพยาบาลตำรวจ
4. โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
5. โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช
6. โรงพยาบาลวชิรพยาบาล
7. โรงพยาบาลตากสิน
8. โรงพยาบาลราชวิถี
9. โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี
10. สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี

และต่างจังหวัด ได้แก่ โรงพยาบาลทั่วไป เช่น โรงพยาบาลอ่างทอง โรงพยาบาลนครนายก โรงพยาบาลสิงห์บุรี โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา โรงพยาบาลพระพุทธบาท โรงพยาบาลชัยนาท โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ โรงพยาบาลปทุมธานีและโรงพยาบาลศูนย์ ได้แก่ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า โรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช โรงพยาบาลราชบุรี โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์

วินัดดา ปิยะศิลป์ และวันดี นิงสานนท์ (2558, หน้า 47 - 48) ชื่อโรงพยาบาล ที่มีนักแก้ไขการพูด

1. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถ.พระราม 4 ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 02-2564434
2. โรงพยาบาลศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700 โทร. 02-4197411
3. โรงพยาบาลตำรวจ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 02-2528111
4. โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ถ.ราชวิถี กรุงเทพฯ 10400 โทร.022461647, 02-2460066
5. โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10200 โทร. 02-4752555
6. โรงพยาบาลวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02-2430151-79
7. สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 1415

ต่อ 2501, 2301

8. โรงพยาบาลรามาริบัติ พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 02-2011448, 02-2011476
9. โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า บุคคโล ธนบุรี กรุงเทพฯ 10600 โทร. 02-475-2555
10. โรงพยาบาลเลิดสิน บางรัก กทม. 10500 โทร. 02-2350330-50
11. โรงพยาบาลกลาง เขตป้อมปราบ กทม. 10100 โทร. 02-2216141
12. สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ถ.พระราม 6 พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 02-2457833
13. สถาบันราชานุกูล กรุงเทพฯ โทร. 02-2454601-5 ต่อ 4505
14. โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10270 โทร. 02-3612727, 02-3612828
15. โรงพยาบาลศูนย์ราชบุรี อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000 โทร.032-327901-8
16. โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) อ.เมือง จ.นครปฐม 73210 โทร. 034-219835
17. ศูนย์สิริธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 โทร 02-5915455
18. โรงพยาบาลสระบุรี อ. เมือง จ. สระบุรี โทร. 036-3165555
19. คลินิกโสตสัมผัสและการพูด ภาควิชาโสต ศอ นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50002 โทร. 053-945562, 053-945656
20. สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ 50180 โทร. 053-890238-44
21. โรงพยาบาลชลบุรี อ.เมือง จ.ชลบุรี 20180 โทร. 038-274200-7
22. โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อ.สัตหีบ จ. ชลบุรี 20180 โทร. 038-245735
23. โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา อ.เมือง จ. ฉะเชิงเทรา 24000 โทร. 038-814375-8
24. โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ. เมือง จ. ขอนแก่น 40002 โทร. 043-242344
25. โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ. สงขลา 90110 โทร. 074-212070
26. โรงพยาบาลหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ. สงขลา 90110 โทร. 074-231031
27. โรงพยาบาลตรัง อ.เมือง จ. ตรัง 92000 โทร. 075-218018 ต่อ 4100
28. โรงพยาบาลยะลา อ.เมือง จ. ยะลา 95000 โทร. 073-212543, 073-244711-8
29. โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต อ.เมือง จ. ภูเก็ต 83000 โทร. 076-217293-8

30. โรงพยาบาลหัวหิน โทร. 032-523000

31. โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ห้องตรวจหู คอ จมูก จ.อุบลราชธานี
โทร. 045-244973

บทที่ 5

การพัฒนาทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวไว้ ในมาตรา 22 ในการจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดจะต้องจัดการเรียนรู้ ให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เอง มีส่วนร่วมในการสร้างผลการเรียนรู้ ที่มีความหมายแก่ตนเอง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเคารพในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและหน้าที่ของผู้เรียน มีการออกแบบกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นระบบเน้นประโยชน์สูงสุด ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.1 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2551, หน้า 1 - 9) กล่าวไว้ว่า ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับ มีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ ด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม ได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรือรับอุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะหรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับ

ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อรักษาคงไว้หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใด ในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับ และหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไปกลับ และรับบริการที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากร และชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้

1. ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2. เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

3. ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา 6 ให้ครูการศึกษาพิเศษในทุกสังกัดมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่อง และทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษา สำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการรวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพ ในการดำรงชีวิต อิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นการฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด ให้สถานศึกษาในทุกสังกัด จัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอนตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้

สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม ตามกฎหมายให้สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และประสานความร่วมมือจากชุมชน หรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

มาตรา 10 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ แล้วแต่กรณีให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ การจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่งให้สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้การสนับสนุนทรัพยากร องค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับ บุคคลทั่วไปจึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิ และโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือ ทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ดังนั้นเพื่อให้การบริการและการให้ความช่วยเหลือ แก่คนพิการในด้านการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบ และทุกระดับการศึกษา

พระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2550, หน้า 1 - 8) กล่าวไว้ว่า พระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัด ในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่อง ทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้

หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรม ในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศกำหนดตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ข้อ 3 ให้กำหนดประเภทความพิการ ดังนี้

1. ความพิการทางการเห็น
2. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
3. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย
4. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. ความพิการทางสติปัญญา
6. ความพิการทางการเรียนรู้
7. ความพิการทางออทิสติก

ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้ตรวจวินิจฉัย และออกใบรับรองความพิการ เพื่อประกอบคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ เว้นแต่นายทะเบียนเห็นว่า เป็นความพิการที่มองเห็นได้ โดยประจักษ์ไม่ต้องให้มีการตรวจวินิจฉัยก็ได้

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพ หรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ”

มาตรา 15 การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้

การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นกระทำที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับ เพราะเหตุแห่งความพิการด้วย

การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีตประเพณี หรือประโยชน์สาธารณะ สนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยา หรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิตามมาตรา 20 คนพิการอาจยื่นคำขอ มีบัตรประจำตัวคนพิการต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานทะเบียนกลาง สำนักงานทะเบียนจังหวัด หรือสถานที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณี คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไปยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการแล้วแต่กรณีจะยื่นคำขอแทนก็ได้ แต่ต้องนำหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด แล้วแต่กรณีด้วยการยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวคนพิการ และการออกบัตร การกำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิ การขอสละสิทธิของคนพิการ และอายุ บัตรประจำตัวคนพิการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ (บัตรประจำตัวคนพิการมีอายุ 6 ปี)

มาตรา 20 คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 สรุปได้ว่า การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือกหรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 1 - 2) กล่าวไว้ว่า หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 คนพิการที่ประสงค์จะขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา ขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อทางการศึกษา และขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
2. มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ
3. ลงทะเบียนและเข้าศึกษาในสถานศึกษา

ข้อ 4 กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

1. จัดประเมินระดับความสามารถและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
เป็นรายบุคคล

2. กำหนดเป้าหมายระยะยาว 1 ปี เป้าหมายระยะสั้น หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2552, หน้า 28 - 29)
กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์เป็นผู้ที่มีความสำคัญ
และมีความเสียสละ สมควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“ครู” หมายความว่า บุคลากรซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนสอน
และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่า
ปริญญา

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ สูงกว่าระดับ
ปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในทุกระดับหรือหน่วยงาน
การศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชนที่มีคนพิการเข้าเรียนหรือที่พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

ข้อ 3 ให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
องค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ดังต่อไปนี้

1. ได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนาให้มีทักษะเฉพาะในการจัดการศึกษาสำหรับ
คนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

2. ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพอย่างน้อย
สามปีต่อครั้ง

3. ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ได้รับการศึกษาต่อเนื่องทางด้านการศึกษาพิเศษ
หรือพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาพิเศษที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี

4. ส่งเสริมและพัฒนาด้านอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็นในการจัด
การศึกษาสำหรับคนพิการ

ข้อ 5 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ การดำเนินการตามข้อ 4
ให้มีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. การฝึกอบรมหรือพัฒนาให้มีทักษะเฉพาะในการจัดการศึกษาตาม 1) ของ ข้อ 4 ต้องเป็นหลักสูตรกลางที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ตามความเหมาะสมและมีลักษณะเฉพาะเพื่อคนพิการ แต่ละประเภท และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำหลักสูตรกลางดังกล่าวไปใช้การฝึกอบรมหรือพัฒนานั้นในการนี้ หากคณะกรรมการเห็นว่าสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใดได้กำหนดหลักสูตรขึ้นเองมีความเหมาะสม คณะกรรมการก็สามารถให้ความเห็นชอบและถือเป็นหลักสูตรที่ใช้ฝึกอบรมหรือพัฒนานั้นได้

2. การพัฒนาศักยภาพตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพตาม 2) ของ ข้อ 4 ต้องเป็นหลักสูตรซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรมเป็นการเฉพาะ โดยหลักสูตรนั้นจะต้องมีลักษณะตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์รวมทั้งโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติตลอดจนมีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรนั้น

หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 สรุปได้ว่า เพื่อให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาโดยการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ และกระบวนการในการจัดทำ

นโยบาย และจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษา

คนพิการ

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยสู่มาตรฐานสากล พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียนบนพื้นฐานของความเป็นไทย

พันธกิจ

พัฒนา ส่ง เสริม และสนับสนุน การจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นไทย และห่างไกลยาเสพติด มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล ด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเสมอภาค
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เต็มตามศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกลไกขับเคลื่อน การศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนกลางลดบทบาท และกระจายอำนาจสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งบูรณาการการทำงานภายในสำนักต่าง ๆ
6. เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรมีความปลอดภัยและมั่นคง

จุดมุ่งหมาย

เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดจุดมุ่งหมาย 5 ประการ คือ

1. การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล
2. การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ นักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และนักเรียนพิการในโรงเรียนเรียนร่วมได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีศักยภาพอย่างสูงด้านการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน และครูให้ยึดมั่นในจรรยาบรรณมีศักยภาพสูงด้านการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ โดยเน้นการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรจากองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ครู และผู้บริหาร ตามความต้องการจำเป็นในระหว่างวันหยุด หรือปิดภาคเรียน
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเข้มแข็ง
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนกลางลดบทบาท และกระจายอำนาจการบริหารจัดการ รวมทั้งบูรณาการการทำงาน

ผลผลิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังคงผลิตได้จำนวน 6 ผลผลิต ได้แก่

1. ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา
2. ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ
3. ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพ
5. เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ผู้ที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยมีหน่วยกำกับประสาน

ส่งเสริมการจัดการศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษา เพื่อให้ภารกิจดังกล่าวสามารถตอบสนองสภาพปัญหาและรองรับการขับเคลื่อนนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายรัฐบาล

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ข้อ 4 การกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยคำนึง ถึง การสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

นโยบาย และจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาคนพิการ สรุปได้ว่า นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ นักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และนักเรียนพิการในโรงเรียนเรียนร่วม ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ประกอบด้วย วัสดุทัศน ทัศนกิจ เป้าประสงค์ผลผลิต จุดมุ่งหมาย จุดเน้นการดำเนินงานกลยุทธ์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ เพื่อให้คนพิการได้รับสิทธิ โอกาสทางการศึกษาในสถานศึกษาตามสภาพความพิการ และศักยภาพ โดยเร็ว และให้มีโอกาสได้รับการวินิจฉัย จากแพทย์เพื่อให้สามารถ รับการศึกษอย่างเหมาะสมต่อไป

5.2 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ (2542, หน้า 7 - 16) กล่าวว่า

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2551, หน้า 3 - 4) กล่าวไว้ว่า

มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้

1. ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
2. เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น
3. ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและแต่ละบุคคล

มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดองค์ประกอบ กระบวนการจัดทำบุคคลที่เกี่ยวข้องการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การทบทวนปรับปรุง และความสำคัญของแผนการส่งต่อไว้อย่างชัดเจน

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 204) กล่าวว่า ความสำเร็จของแผนการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น โดยได้ร่วมมือและความยินยอมจาก ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แผนนี้บรรจุเนื้อหาสาระของแต่ละคน เป็นแผนในระยะ 1 ปี และมีการทบทวนแผนทุกภาคเรียน

เบญจจา ชลธารันนที (2543, หน้า 204) กล่าวว่า ความสำเร็จของเป็นแผนการจัดการ การศึกษา ซึ่งกำหนดแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลพิการ แต่ละบุคคล ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ให้เป็นเฉพาะบุคคล

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2546, หน้า 2) กล่าวว่า ความสำเร็จของแผน การจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่จะทำให้การจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนคนพิการทุกประเภท

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 137) กล่าวว่า ความสำเร็จของแผน การจัดการศึกษาการให้บริการทางการศึกษาพิเศษรายปีที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับ นักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องเป็นรายบุคคล โดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำ ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับระดับความสามารถในปัจจุบัน ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคลรวมทั้งแนวทางการจัดการ เรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ให้นิยามไว้ว่า แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

จากความสำเร็จของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลดังกล่าว สรุปได้ว่า แผนการจัดการ การศึกษาสำหรับคนพิการหรือที่มีความบกพร่องซึ่งบุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครองคนพิการ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และคนพิการได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยยึดความต้องการจำเป็นทางการเรียนรู้แต่ละคนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดให้กับคนพิการแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง และคนพิการแต่ละคนสามารถเรียนรู้ พัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

1. เพื่อให้คนพิการได้รับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามความต้องการจำเป็นพิเศษ
เป็นเฉพาะบุคคล
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบ
ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน
3. เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู คณะสหวิชาชีพ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถวางแผนจัดบริการทางการศึกษา ตลอดจนจัดหา
เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับ
ความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนให้บริการทางการศึกษาพิเศษที่จัดทำ
เป็นลายลักษณ์อักษรให้กับผู้เรียนที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
และได้รับความเห็นชอบจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน และมีการทบทวนแผนตามความเหมาะสม
กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวง เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผน
การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 โดยมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลด้านการแพทย์หรือด้านสุขภาพ
3. ข้อมูลด้านการศึกษา
4. ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น
5. การกำหนดแนวทางการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ
6. ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
7. คณะกรรมการจัดทำแผน
8. ความเห็นของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน

ประโยชน์ของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา
ทางด้านการศึกษาตามศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล
โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์ ดังนี้

ประโยชน์ต่อผู้เรียน

1. ผู้เรียนได้รับการช่วยเหลือ บำบัด พื้นฟูสมรรถภาพ บริการทางการศึกษา เต็มศักยภาพอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล
2. ผู้เรียนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมายกระทรวง
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ การวัด และประเมินผลตลอดจนการปรับปรุงเป้าหมายในการจัดการศึกษาของตน
4. ผู้เรียนได้รับการส่งต่อทางการศึกษา และด้านอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนมีข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
2. ครูผู้สอนรู้ขอบเขตความรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนของตนเอง
3. ครูผู้สอนมีข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน
4. ครูผู้สอนวัดผลและประเมินผลการพัฒนาได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
5. ครูผู้สอนสามารถปรับแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน
6. ครูผู้สอนสามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาและรับรู้เป้าหมาย ในการพัฒนาบุตรหลาน
2. ผู้ปกครองสามารถขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาบุตรหลานที่บ้านได้อย่างต่อเนื่อง
3. ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของบุตรหลานได้อย่างถูกต้อง
4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล การปรับแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพของบุตรหลาน
5. ผู้ปกครองรับทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของบุตรหลาน ซึ่งสามารถนำมาวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตบุตรหลานได้อย่างมีเป้าหมาย

ประโยชน์ต่อสถานศึกษา

1. สถานศึกษามีข้อมูลในการจัดผู้เรียนเข้าศึกษาในรูปแบบ ระบบ และระดับที่เหมาะสม
2. สถานศึกษามีข้อมูลในการวางแผนบริหาร จัดสรรงบประมาณ การพัฒนาหลักสูตร และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน
3. สถานศึกษาสามารถวางแผนจัดบริการทางการศึกษา ตลอดจนจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน
4. สถานศึกษามีข้อมูลในการกำหนดทิศทางการจัดการ การประสานความร่วมมือ และการส่งต่อผู้เรียนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. สถานศึกษามีข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมการจัดการศึกษาของผู้เรียน

ประโยชน์ต่อผู้บริหาร

1. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา การวัดผล ประเมินผล และการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม
2. ผู้บริหารมีข้อมูลในการวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาด้านบริหารงานทั่วไป แผนงาน และงบประมาณ วิชาการ และบุคลากร ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

ประโยชน์ต่อคณะสภานักเรียน

คณะสภานักเรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพในการวิเคราะห์ วางแผน ประเมิน และร่วมพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล โดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครู และคณะสภานักเรียนที่เกี่ยวข้องร่วมกัน จัดทำแผนการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นการเฉพาะบุคคล ตลอดจนมีการทบทวนปรับปรุงแผนตามความเหมาะสม ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

เมื่อพบว่าผู้เรียนมีปัญหาทางการศึกษา สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 การรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลของผู้เรียนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต และการตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัญหาและร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือผู้เรียน

1.2 การคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา ขออนุญาตผู้ปกครอง คัดกรองผู้เรียน โดยใช้แบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และอาจใช้แบบ คัดกรองของหน่วยงานอื่น ๆ เพิ่มเติมตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น กรณีพบว่าผู้เรียนมีแนวโน้มว่ามีความบกพร่องควรแนะนำให้ผู้ปกครองนำส่งแพทย์ หรือนักวิชาชีพวินิจฉัยเพิ่มเติม

2. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

การดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับผู้เรียนแต่ละคน โดยมีกรรมการ ไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทน 2) บิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลคนพิการ 3) ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนว หรือครูการศึกษาพิเศษหรือครูที่รับผิดชอบงาน ด้านการศึกษาพิเศษที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายเป็นกรรมการ และเลขานุการ หรือคณะสหวิชาชีพ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน

2.2 ตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถพื้นฐาน คณะกรรมการจัดทำ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งทำการตรวจสอบ หรือการประเมิน ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษา ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้/ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบ

จุดเด่น คือ ความสามารถหรือศักยภาพปัจจุบันที่ผู้เรียนสามารถทำได้ใน สาระการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้

จุดด้อย คือ สิ่งที่ผู้เรียนไม่สามารถทำได้ในสาระการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้ ทั้งนี้ควรตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐานจากสภาพจริงในหลาย สถานการณ์ให้ครอบคลุมถึงบริบทด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมด้านบุคคล และสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพที่เอื้อ หรือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ หรือไม่ได้ในแต่ละวัน หรือไม่ได้รับการส่งเสริมในการทำกิจกรรม กิจกรรมนั้นเหมาะสมกับผู้เรียน หรือไม่ และด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่ผู้เรียนได้รับหรือยังไม่ได้รับก่อนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแต่ละบุคคลกรณีสถานศึกษาตรวจสอบหรือประเมินความสามารถพื้นฐานแล้ว พบว่า ผู้เรียน มีความพร้อมในทุกสาระการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้ให้ดำเนินการส่งต่อตามความเหมาะสมต่อไป

2.3 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คณะกรรมการนำข้อมูลจากการตรวจสอบ หรือประเมินความสามารถพื้นฐาน มาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 ในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามความต้องการพิเศษของผู้เรียน ให้คำนึงถึงบริบทด้านผู้เรียน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรม และด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาด้วย

3. ขั้นการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้

การนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้ ครูต้องดำเนินการ ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)

ครูผู้สอนนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลมาดำเนินการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยการวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการเรียงลำดับกิจกรรมที่ง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยากขึ้น หรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมไปสู่กิจกรรมที่เป็นนามธรรมให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล

3.2 การนำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปใช้ครูผู้สอนนำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งบันทึกหลังการสอนและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

4. ขั้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลประชุมเพื่อประเมิน ทบทวน และปรับแผน พร้อมจัดทำรายงานผลการเรียนรู้อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง โดยประเมินตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการตามที่ระบุไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคลฉบับนั้นหรือไม่ โดยประเมินตามวิธีการเครื่องมือ และเกณฑ์ระดับคุณภาพที่ระบุไว้ในแผนการสอนเฉพาะบุคคล

4.2 การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) การประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทำได้โดยประมวลผลการผ่านของจำนวนแผนการสอนเฉพาะบุคคล และนำมาเทียบกับเกณฑ์และวิธีประเมินผลการผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น) ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

4.3 การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายระยะยาว 1 ปี การประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายระยะยาว 1 ปี โดยประมวลผลการผ่าน หรือไม่ผ่าน (จำนวน) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป้าหมายระยะสั้นของผู้เรียน และนำมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามที่สถานศึกษากำหนด

4.4 การประเมินผลการเรียนรู้และระดับคุณภาพตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทำได้โดยประมวลผลการผ่าน หรือไม่ผ่าน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้นของทุกเป้าหมายระยะยาว 1 ปี มาคำนวณหาค่าร้อยละและนำมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิการ) ศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช 2556 หรือหลักสูตรสถานศึกษา ในกรณีที่มีผู้เรียนมีพัฒนาการหรือผลการเรียนรู้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คณะกรรมการฯ สามารถทบทวน ปรับแผนการสอนเฉพาะบุคคล จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป้าหมายระยะยาว 1 ปี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

4.5 การตัดสินผลการเรียนรู้ ให้นำค่าร้อยละจากการประมวลผลการผ่าน/ไม่ผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมาเทียบเกณฑ์การผ่านตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มศูนย์การศึกษาพิเศษ พุทธศักราช 2556 หรือหลักสูตรสถานศึกษาการสรุปและรายงานผล การจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้น สถานศึกษาต้องรายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียนตามแบบรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง

5. ขั้นตอนการส่งต่อ

การส่งต่อผู้เรียนที่จบการศึกษาแต่ละระดับชั้น หรือย้ายสถานศึกษาให้นำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการศึกษาต่อไป หากผู้เรียนต้องการรับบริการด้านอื่น เช่น ด้านอาชีพ ด้านการแพทย์ ด้านสังคม เป็นต้น ให้สถานศึกษานำส่งแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้สถานศึกษาพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการให้บริการช่วงเชื่อมต่อตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นเฉพาะบุคคล

5.3 การคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การคัดแยกคนพิการเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้คนพิการได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมให้สามารถเข้ารับการศึกษาได้เหมาะสมกับความ ต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละคน ซึ่งจะ使人พิการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการศึกษาที่ จัดให้บุคลากรที่มีหน้าที่จัดการศึกษาพิเศษให้คนพิการสามารถจำแนก และคัดแยกส่งต่อคนพิการ เพื่อเข้า

รับการศึกษาในสถานศึกษา หรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

วิธีการตัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อเข้ารับการศึกษา

คณะกรรมการคัดเลือก และจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา, (อ้างในสำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ 2543, หน้า 10 - 11) สามารถทำได้ทั้งวิธีที่ไม่ต้องใช้เครื่องมือ และใช้เครื่องมือประกอบการตัดแยกผู้ทำการตัดแยกเบื้องต้น คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ขีดเด็กมากที่สุดเพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง หรือครูเมื่อพบเด็กที่มีความผิดปกติทางการได้ยินควรส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตรวจวัดอีกครั้ง วิธีการตัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. สังเกตพฤติกรรมทั่วไป โดยผู้ใกล้ขีดที่สุด เช่น ผู้ปกครอง เช่น

- 1.1 ไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงดัง ๆ เช่น รถยนต์ ฟังร้อง
- 1.2 ไม่พูด มักแสดงท่าทาง
- 1.3 ไม่ตอบสนองต่อเสียงเรียก
- 1.4 พูดไม่ชัด เสียงผิดปกติ
- 1.5 มักจ้องหน้าผู้ที่พูดด้วย
- 1.6 ปฏิบัติไม่ตรงตามคำสั่งบ่อย ๆ
- 1.7 ตอบไม่ตรงคำถามบ่อย ๆ
- 1.8 บอกให้ผู้พูดพูดซ้ำบ่อย ๆ
- 1.9 ได้คะแนนเขียนไทยน้อยเสมอ
- 1.10 รู้สึกไวต่อการสัมผัสและเคลื่อนไหวรอบตัว

เมื่อพบพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นพฤติกรรมหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งพฤติกรรม ให้สงสัยว่ามีความบกพร่องทางการได้ยิน และควรส่งตรวจสอบโดยครูหรือผู้เชี่ยวชาญ

2. ตรวจสอบโดยครู ได้แก่

2.1 ทดสอบโดยใช้เครื่องมือที่ทำให้เกิดเสียง เช่น นาฬิกาปลุกแบบใช้กระดิ่ง ซึ่งมีความถี่ประมาณ 250 เฮิรตซ์ ความดัง 30 เดซิเบล ถือห่างจากผู้ถูกทดสอบ 3 ฟุต และทดสอบในสภาพแวดล้อมที่เงียบ ถ้าหากเด็กได้ยินเสียง แสดงว่าหูยังอยู่ในเกณฑ์ปกติ ถ้าไม่ได้ยินแสดงว่ามีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.2 ใช้นิ้วคืบสตางค์สองอันให้เกิดเสียงกริบ ๆ ที่หน้าช่องหู ถ้าไม่ได้ยินเสียง ให้สงสัยว่ามีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.3 กระซิบคำสองพยางค์หรือสามพยางค์ โดยป้อนมือให้ชิดกับหูผู้ที่เรา จะทดสอบคนปกติจะได้ยินคำพูด ถ้าไม่ได้ยินแสดงว่าอาจมีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.4 นั่งห่างกันประมาณ 1 - 2 ฟุต หันหน้าเข้าหากันแล้วใช้กระดาษป้องปาก พูดกันด้วยเสียงธรรมดาใช้คำพูดเป็นคำคู่ หรือคำเดียวให้คู่สนทนาพูดตาม ถ้าพูดตามไม่ถูกแสดงว่า อาจมีความบกพร่องทางการได้ยิน

3. ตรวจสอบโดยนักวิชาชีพเฉพาะ ได้แก่

3.1 โสต ศอ นาสิกแพทย์

3.2 นักแก้ไขการได้ยิน (นักโสตสัมผัสวิทยา)

3.3 นักแก้ไขการพูด (นักอรรถบำบัด)

นอกจากนี้ ผู้ปกครองสามารถนำเด็กไปรับบริการตรวจการได้ยิน เพื่อทดสอบอย่างเป็นทางการ โดยการวัดการได้ยินด้วยเครื่องตรวจการได้ยิน (Audiometer) ที่คลินิกโสตสัมผัส และการพูดในโรงพยาบาลต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การคัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทำได้หลายวิธีและเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้ทำการคัดแยกเบื้องต้น คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด สำหรับบุคลากรที่มีหน้าที่จัดการศึกษาพิเศษให้คนพิการสามารถจำแนก และคัดแยกส่งต่อคนพิการเพื่อเข้ารับการศึกษา ในสถานศึกษา หรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นได้

5.4 หลักการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2561, หน้า 19) กล่าวว่า หลักการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล ดังนี้

การศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Education) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมตัวเอง เข้ากับโลกความสัมพันธ์นี้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ตลอดจนจิตวิญญาณ ต้องเป็นการศึกษาที่ไม่ยึดติดกับเทคนิคหรือหลักสูตรใด ๆ สอนให้เด็กเรียนรู้ที่จะเชื่อมโยงโลกภายนอก กับตนเอง และตนเองกับโลกภายนอกควรต้องยอมรับศักยภาพที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคน ต้องไม่พยายามใช้มาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งในการตัดสินเด็ก

การศึกษาตามมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ ให้เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เด็กแสดงศักยภาพของตนเองออกมาเน้นส่งเสริมให้เด็กมีแนวคิดเป็นอิสระ และมีทักษะในการเรียนรู้ที่ดี เน้นการใช้สื่อที่เรียบง่ายใกล้ชิดธรรมชาติ

การจัดการศึกษาแบบซัมเมอร์ฮิลล์ (Summer hill) คือ แนวคิดการศึกษาที่เน้นให้ สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียน และการปกครองตนเองโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทุกอย่าง การศึกษาแบบนี้มีความเชื่อว่าเด็กเกิดมาพร้อมกับความเฉลียวฉลาด โรงเรียน

ตามการศึกษาแบบนี้จะจัดโครงสร้างในโรงเรียนหลักสูตรการเรียนการสอนที่นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ นักเรียนจะเป็นผู้ที่ค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กจะไม่ถูกบังคับให้เชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อกันเป็นเรื่องที่เด็กจะต้องตัดสินใจ หรือวางข้อตกลงร่วมกันในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม

การศึกษาตามแนวของวอลดอร์ฟ (Waldorf Education) คือ การจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาแบบรอบด้านโดยเด็กแต่ละช่วงอายุจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน โดยเด็กอายุ 0 - 7 ปีจะเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพด้วยการเลียนแบบ เด็กอายุ 7 - 14 ปี จะเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพด้วยอารมณ์ความรู้สึก เด็กอายุ 14 ปีขึ้นไป จะเน้นกระบวนการคิดและความมีเหตุผล

กระบวนการเรียนการสอน ใช้ดนตรี ศิลปะการเคลื่อนไหวร่างกาย ตลอดจนการให้เด็กคิดค้นสิ่งต่าง ๆ เองเป็นสื่อสำคัญในการสร้างความเข้าใจ และยอมรับตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาในทุกช่วงอายุสอนให้มนุษย์รู้จักจุดยืนที่สมดุลของตนในโลกมนุษย์

ปรัชญาเน้นความสำคัญของการสร้างความสมดุลใน 3 วิถีทางในกิจกรรมของการเรียนการสอนเป็นเรื่องของการเลือก ไม่ใช่การบังคับเพราะต้องการให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเองการจัดการคือ ผ่านกิจกรรมทางกายผ่านอารมณ์ความรู้สึกและผ่านกระบวนการคิด เน้นให้เกิดความสมดุลสอดคล้องกลมกลืนในแต่ละช่วงวัยของเด็ก เพื่อที่เขาจะได้เติบโตขึ้นมาพร้อมกับศักยภาพสูงสุด และพร้อมสำหรับการเผชิญกับสิ่งท้าทายใหม่ ๆ ในโลกที่กว้างใหญ่ ครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้น ใช้ปัญญาที่มีอยู่ในตนเองให้เกิดคุณภาพสูงสุด

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย มี 3 รูปแบบ คือ

1. การจัดการศึกษาพิเศษ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ระดับชั้นเด็กเล็ก ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการโดยมีการปรับปรุงให้เหมาะสมเพียงเล็กน้อย
2. จัดการเรียนร่วมกับคนปกติ จัดให้เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกับเด็กปกติ โดยมีครูการศึกษาพิเศษ ล่ามภาษามือ ตลอดจนการช่วยเหลือในด้านภาษาและการสื่อสารตามความเหมาะสม
3. การจัดการสอนแบบสองภาษาเป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนหูหนวก การสอนแบบสองภาษาเป็นปรัชญาที่เริ่มปรากฏขึ้นในปี พ.ศ. 2523 ที่ประเทศสวีเดน และอเมริกา เนื่องจากไม่สมหวังกับผลที่ได้จากวิธีสอนแบบระบบรวม วิธีสอนแบบนี้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางภาษาจิตวิทยาการเรียนรู้ และภาษาศาสตร์ ภาษามือ การวิจัยเหล่านั้นรายงานว่า เด็กหูหนวกที่มีพ่อแม่เป็นคนหูหนวกและได้ใช้ภาษามืออเมริกัน ตั้งแต่เป็นเด็กจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านออกเขียนได้ การพัฒนาทางอารมณ์ และสังคมดีกว่าเด็กหูหนวกจากครอบครัวที่พ่อแม่เป็นผู้มีการได้ยิน ทั้งนี้เพราะเด็กอยู่ในสถานการณ์

ที่ใช้สองภาษาตลอดเวลา ปรัชญาการสอนแบบสองภาษาเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเข้าใจว่าเด็กหูหนวกเรียนรู้ได้ดีจากช่องทางที่ไม่ผิดปกติ คือ ทางตามากกว่าช่องทางที่ผิดปกติ คือ การได้ยินทางหูและภาษาที่ใช้ในการรับรู้ด้วยตาได้ดีที่สุด คือ ภาษามือของคนหูหนวก การเรียนภาษามือของคนหูหนวกจะทำให้สมองมีการพัฒนาได้ดี และมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกับการเรียนภาษาที่สองทำให้สามารถเรียนรู้ความแตกต่างของภาษามือและภาษาเขียนได้เป็นอย่างดี

มลิวัลย์ ธรรมแสง (2561, หน้า 3) กล่าวว่าไว้ว่า หลักการจัดการศึกษาสำหรับคนหูหนวกก็เป็นหลักการเดียวกันกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอื่น ๆ กล่าวคือ

1. การศึกษาสำหรับคนหูหนวกเป็นการศึกษาที่เป็นไป เพื่อการส่งเสริมและการช่วยเหลือให้คนหูหนวกได้คุณภาพชีวิตที่ดีเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในสังคม
2. การศึกษาสำหรับคนหูหนวกเป็นการศึกษาพิเศษที่จัดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล
3. การศึกษาสำหรับคนหูหนวกเป็นการศึกษาที่มีพื้นฐานมาจากการศึกษาวิจัย และนำผลการศึกษาค้นคว้านั้นมาใช้ในระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนหูหนวกในทุกด้าน ทั้งด้านแพทย์โสตสัมผัสวิทยา การศึกษาอาชีพ และสังคมผ่านการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มที่เป็นระบบที่คนหูหนวก และครอบครัวสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนการให้บริการช่วงเชื่อมต่อที่เหมาะสมทุกระดับการศึกษาที่สูงขึ้น
4. การศึกษาสำหรับคนหูหนวกเป็นการศึกษาพิเศษที่เน้นการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแบบองค์รวมโดยพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นและลีลาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพในการทำหน้าที่ของอวัยวะของร่างกาย เพื่อพัฒนาศักยภาพสูงสุดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

5.5 ระบบวิธีสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2561, หน้า 19) กล่าวว่าไว้ว่า นักการศึกษาพิเศษยอมรับกันมานานว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหูหนวกเป็นปัญหาสำคัญที่สุดของการศึกษาของคนหูหนวกทั่วโลก Moores, D. (2001) และได้มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาลักษณะนี้ของนักเรียนที่ตกต่ำของเด็กหูหนวก ดังความพยายามในการการคิดค้นวิธีการสอนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยิน และการเรียนการสอนขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ระบบวิธีการสอนคนหูหนวกที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มาเป็นเวลานานแบ่งเป็น 2 ระบบ

1. ระบบการสอนโดยใช้การพูด (Oral Approach)

2. ระบบการสอนโดยใช้ภาษามือ (Manual Approach) ระบบวิธีสอนคนหูหนวก ทั้ง 2 วิธีนี้ได้มีการพัฒนาโดยการพยายามใช้การสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ของคนหูหนวก หูตึงเข้ามาประยุกต์ใช้มากขึ้น

3. การสอนคนหูหนวกที่ใช้การพูดควบคู่กับการสะกดนิ้วมือ เรียกว่า วิธีสอนแบบโรเชสเตอร์ (Rochester Method)

4. การสอนโดยระบบรวมการสื่อสารทุกระบบเข้าด้วยกัน (Total Communication)

5. การสอนแบบ 2 ภาษา (Bilingual Approach) คือ ภาษามือและภาษาเขียนประจำชาติ ซึ่งเป็นระบบการสอนปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลายในนานาชาติ

6. ปัจจุบันเทคโนโลยีผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางการแพทย์และโสตสัมผัสวิทยาสมัยใหม่ที่สามารถช่วยให้เด็กหูหนวกสามารถได้ยินเสียงระดับเสียงพูดได้ชัดเจนโดยไม่ต้องใช้ภาษามือหรือการอ่านริมฝีปากประกอบ อาศัยเฉพาะการฟังเป็นหลักเท่านั้นจึงมีการพัฒนาวิธีสอนคนหูหนวกขึ้นมาใหม่ เรียกว่า การสอนพูดหรือการบำบัดการพูดโดยใช้การฟัง (Auditory Verbal Therapy) อย่างไรก็ตามวิธีการสอนยังมีผู้ใช้งานจำกัดหรือน้อยมากเพราะเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมทั่วโลกมีประมาณแสนกว่าคนเท่านั้น

มลิวัลย์ ธรรมแสง (2550, หน้า 4 - 5) กล่าวว่าไว้ว่า ระบบวิธีสอนเด็กหูหนวกในประเทศไทย ระบบวิธีการสอนผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแบ่งเป็น 2 ระบบตามวิธีการสื่อสารของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเรียกว่าเด็กหูตึงกับเด็กหูหนวกเช่นเดียวกับการสอนคนหูหนวกในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โรงเรียนสอนคนหูหนวกในประเทศไทยที่เป็นสถานศึกษาของรัฐมีทั้งหมด 21 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนที่จัดชั้นเฉพาะความพิการในรูปแบบของโรงเรียนที่ให้บริการแบบประจำและไปกลับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนในระดับอุดมศึกษานั้นเด็กหูหนวกจำนวนหนึ่งได้เข้าเรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนทั้งในรูปแบบของการเรียนร่วมและสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะความพิการ เช่น วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

รายละเอียดของวิธีสอนผู้บกพร่องทางการได้ยิน มีดังต่อไปนี้

1. วิธีการสอนพูด (Oral Approach) ซึ่งแบ่งเป็น 1.1 การสอนโดยการพูด และการอ่านริมฝีปาก (Speech and Lipreading) วิธีนี้ครูจะใช้การพูดตามปกติ เด็กจะรับภาษาจากครูโดยการใช้การได้ยินที่เหลืออยู่ โดยอาจจะใช้เครื่องช่วยฟัง (Hearing aid) เป็นอุปกรณ์เสริมเพื่อช่วยให้ได้ยินชัดมากขึ้นร่วมกับการพยายามอ่านคำพูดจากริมฝีปาก (Lipreading) ของครูประกอบเพื่อให้ได้ความที่สมบูรณ์มากขึ้น เด็กหูตึงอาจใช้คำพูดและท่าทางประกอบบ้างในการสื่อสารกับครูและเพื่อน ๆ วิธีการสอนพูดจึงเป็นวิธีการสอนในโรงเรียนปกติที่มีเด็กบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึงเรียนร่วม ทั้งลักษณะการเรียนแบบห้องพิเศษคู่ขนาน และห้องเรียนร่วม

แผนภาพที่ 11 ครูจะใช้การพูดตามปกติ เด็กจะรับภาษาโดยการอ่านริมฝีปาก

1.2 การสอนพูดโดยใช้การฟัง (Auditory Verbal Approach) เป็นการสอนให้เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินที่กำหนดให้เด็กที่ใช้เครื่องช่วยฟังหรือเด็กที่ได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมแล้ว (ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถได้ยินเสียงพูดใกล้เคียงกับการได้ยินปกติ) วิธีนี้ผู้เรียนจะใช้การเรียนรู้จากการฟังเป็นหลัก ในการสอนครูจะใช้การพูดตามปกติ นักเรียนจะใช้การได้ยิน จากเครื่องช่วยฟังหรือส่วนใหญ่จะใช้เครื่องประสาทหูเทียมโดยไม่ใช้การอ่านริมฝีปากครู นักเรียนสื่อสารด้วยการพูดตามปกติ หมายเหตุวิธีการสอนพูดโดยใช้การฟังนี้ยังมีน้อยไม่แพร่หลาย เพราะเด็กหูหนวกที่ได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมในประเทศไทยปัจจุบันมีประมาณ 2,200 คน (พ.ศ. 2565) วิธีการสอนนี้ส่วนใหญ่ ใช้ในคลินิกสอนพูดสำหรับเด็กผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมเป็นการสอนรายบุคคลโดยมีผู้ปกครองเข้าร่วมเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งที่เป็นคลินิกของเอกชนและของโรงพยาบาล

แผนภาพที่ 12 ครูสอนพูดโดยใช้การฟัง

2. วิธีการสอนโดยใช้ภาษามือ (Manual Approach)

2.1 การสอนโดยระบบรวม (Total Communication) เป็นการสอนคนหูหนวกที่ใช้กันแพร่หลายในโรงเรียนสอนคนหูหนวก (โรงเรียนโสตศึกษา) ประเทศไทย ประมาณปี พ.ศ. 2522 เป็นต้น มาวิธีการสอนแบบนี้มีความเชื่อว่าการสื่อสารของคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจทำได้หลาย ๆ ทาง เช่น การใช้ภาษามือ การสะกดนิ้วมือ การใช้การพูด ตลอดจนการใช้ท่าทาง เป็นต้น

แผนภาพที่ 13 ครูสอนโดยการใช้ภาษามือ การสะกดนิ้วมือ

2.2 การสอนแบบสองภาษาสองวัฒนธรรม (Bilingual Bicultural Approach) ซึ่งเป็นวิธีสอนคนหูหนวกที่ยึดหลักการเรียนภาษามือซึ่งเป็นภาษาโดยธรรมชาติของคนหูหนวกเป็นหลัก โดยให้สอนเด็กหูหนวกให้สามารถเรียนภาษามือให้ถูกต้องเป็นพื้นฐานก่อน แล้วจึงค่อยเริ่มเรียนภาษาที่ใช้อ่านและเขียน เช่น ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ดังนั้นในการสอนแบบสองภาษา สองวัฒนธรรมนี้จะใช้กับเด็กหูหนวกแต่กำเนิดโดยการใช้ภาษามือ เด็กจะสื่อสารกับครูและเพื่อน ๆ โดยการใช้ภาษามือเป็นหลัก หลังจากนั้นเด็กจะได้เรียนภาษาเขียนซึ่งเป็นภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง วิธีสอนสองภาษาสองวัฒนธรรม ใช้การสอนร่วมกันของครูที่เป็นผู้มีการได้ยินปกติและครูที่เป็นคนหูหนวกซึ่งจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และการสื่อสารด้วยภาษามือสอน ครูที่เป็นครูที่มีการได้ยินปกติจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการใช้ภาษาไทย และวิธีสอนคนหูหนวกในสาขาวิชาต่าง ๆ วิธีแบบสองภาษาประมาณปี พ.ศ. 2527 ได้รับการเผยแพร่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดย Dr. Scott Liddell จากภาควิชาภาษาศาสตร์ภาษามือ มหาวิทยาลัยกาลอเด็ท สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันวิธีสอนคนหูหนวกแบบสองภาษาสองวัฒนธรรมในประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาวิจัยของ ดร.จิตประภา ศรีอ่อน แห่งวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพของระบบนี้ในโรงเรียนโสตศึกษา เช่น โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดอุดรธานี โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก และโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น และมีผลสัมฤทธิ์สูงเป็นที่ปรากฏ (รายงานโครงการการสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวก โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม, 2548)

ความเป็นมาของวิธีสอนภาษาแบบผสมผสาน (Integrated Language Acquisition Approach) จากการสอบถามครูที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการอ่านออกเขียนได้ของเด็กหูหนวกในระหว่างวันที่ 8 - 14 พฤษภาคม 2550 ซึ่งจัดโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัญหาในการสอนเด็กหูหนวก คือ การที่ครูไม่รู้วิธีการสอนภาษาให้แก่เด็กหูหนวก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมอบหมายให้ ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง ผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ) และคณะเป็นวิทยากรจัดทำโครงการพัฒนาครูสอนคนหูหนวกในโรงเรียนโสตศึกษาเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ให้แก่เด็กหูหนวกขึ้น

จากโครงการดังกล่าว ดร.มลิวัลย์ ธรรมแสง และคณะจึงได้ร่วมกันพัฒนารูปแบบวิธีการสอนตลอดจนการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสื่อการสอน ซึ่งประกอบด้วย หนังสือเสริมทักษะการอ่านการเขียน แบบประเมินก่อน และหลังการฝึกทักษะ การอ่านและการเขียน แบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนสื่อการเรียนรู้ประจำบทเรียน เอกสารอ้างอิงตลอดจนแนวทางการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยมีโรงเรียนโสตศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 15 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนโสตศึกษาที่กำลังทดลองใช้การสอนคนหูหนวกแบบสองภาษา (การสอนทุกวิชา) ที่ได้กล่าวมาแล้ว 5 โรงเรียน ในโครงการนี้ได้มีการนำเสนอวิธีสอนภาษาแก่คนหูหนวกแบบผสมผสานเป็นหลักการสำคัญ

มลิวัลย์ ธรรมแสง (2550, หน้า 12) กล่าวไว้ว่า ที่มาของแนวคิดการสอนภาษาแบบผสมผสานว่าเกิดขึ้นจากการรวบรวมประสบการณ์การสอน วิชาวิธีสอนภาษาแก่คนหูหนวกระดับปริญญาโท ด้านการศึกษาพิเศษ สาขาการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ประกอบกับประสบการณ์ด้านการสอนเด็กหูหนวกและการเป็นผู้บริหารโรงเรียนสอนคนหูหนวก (โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี และโรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์) ซึ่งในการสอนภาษาให้แก่คนหูหนวกนั้น มีหลักการสอนที่ต้องวิเคราะห์พัฒนาการเรียนรู้ภาษาของเด็กหูหนวกเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะและพัฒนาการเรียนรู้ภาษาด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยประกอบกับหลักการเรียน การสอนที่จำเป็นต่อการสอนวิชาทักษะทั่วไป คือ หลักของการฝึกหัดซึ่งนำมาใช้ในการจัดทำการสอน (การสร้างประสบการณ์) และการฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งได้มีการออกแบบขั้นตอนการสอนและวิธีการฝึกทักษะตามลำดับความยากง่ายของการเรียนรู้ภาษา คือ การได้รับประสบการณ์ การจำประสบการณ์ได้ การเข้าใจ การอ่านออกเขียนได้ ซึ่งปรากฏเป็น ขั้นตอนการสอนภาษา ดังนี้

ขั้นตอนการสอนภาษาแบบผสมผสาน (Integrated Language Acquisition Approach)

1. ขั้นการได้รับรู้ภาษา (Language Exposition)
2. ขั้นจำได้ (Language Recognition)
3. ขั้นเข้าใจ (Language Comprehension)
4. ขั้นการผลิตภาษา (Language Production)
5. ขั้นการขัดเกลาภาษา (Language Refinement)

ซึ่งขั้นที่ 1 - 4 เป็นขั้นตอนของการสร้างประสบการณ์ทางภาษาผ่านการรับรู้ภาษา โดยใช้ประสาทสัมผัสเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดก่อนแล้วเริ่มทักษะด้านการอ่านส่วนขั้นที่ 4 - 5 เป็นการฝึกทักษะด้านการเขียนโดยเฉพาะ

1. ขั้นการได้รับรู้ (Language Exposition) ซึ่งเป็นขั้นที่ครูจัดให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เด็กมีโอกาสได้เห็น ได้ยิน รับรู้ (สัมผัส) กลิ่น รส แล้วเกิดความต้องการ เช่น

เด็ก เห็น ของเล่น เด็กอยากจะจับ

เด็ก เห็น ขนม เด็กอยากจะกิน (หิว)

สารที่เด็กต้องการคือ ความต้องการจะจับหรือได้ของเล่น หรือความต้องการจะกิน

ขนมนั้น

ซึ่งถ้าเด็กอยู่ในวัยที่ยังพูดไม่ได้ เด็กจะใช้สีหน้าท่าทาง การชี้ การขำเลียง การดิ้น

ไขว่คว้า

ถ้าเด็กพูดได้ เด็กจะบอก (พูด) ถ้าเด็กใช้ภาษามือได้ เด็กจะใช้ภาษามือเป็นสื่อสารถึงความต้องการ ถ้าเด็กเขียนได้ เด็กจะเขียน หรือวาดภาพสิ่งที่ต้องการนั้น

แผนภาพที่ 14 ครูสอนโดยใช้การสัมผัส

กล่าวโดยสรุป ขั้นนี้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษา จะช่วยให้เด็กมีความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น โอกาสในการเรียนรู้จะมากขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับเหมาะกับวัยสติปัญญา และการได้รับแรงเสริมที่เหมาะสมของผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน

2. **ขั้นจำได้ (Language Recognition)** การที่เด็กสามารถจำของจริง ภาพ ตัวอักษร คำวลี และประโยคได้จะช่วยให้เด็กสามารถสะสมประสบการณ์ และสามารถจัดหมวดหมู่ของประสบการณ์ต่าง ๆ ได้เด็กที่สามารถสะสมประสบการณ์ได้มาก และสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม ก็จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษามาก การจำได้เป็นการแสดงถึงความสามารถในการถ่ายโอน ประสบการณ์เดิมสู่ประสบการณ์ใหม่ ดังนั้นกิจกรรมการฝึกทักษะภาษาระดับนี้ ได้แก่ การจับคู่ของจริง กับของจริง ของจริงกับของจำลอง ของจริงกับภาพ หรือภาพกับภาพ เป็นคำกับคำ วลีกับวลี ประโยค กับประโยคซึ่งการฝึกทักษะในขั้นนี้ยังเป็นการฝึกทักษะการอ่านเบื้องต้น คือ การฝึกสังเกตความเหมือน กับความแตกต่างตัวอย่าง แบบฝึกทักษะการอ่านในขั้นเข้าใจภาษา เช่น การจับคู่ของจริงกับชื่อ หรือบัตรคำ บัตรภาพกับบัตรคำ วลีและบัตรประโยค การตอบคำถาม โดยการแสดงภาษามือท่าทางได้ถูกต้อง เป็นต้น ขั้นนี้ยังคงจัดเป็นการฝึกทักษะการอ่านที่สูงขึ้น คือ การอ่านคำ การอ่านประโยค

3. **ขั้นเข้าใจ (Language Comprehension)** การเข้าใจภาษานับว่าเป็นขั้นตอน การเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นความสามารถในการเรียนภาษาในระดับสูง เพราะการเข้าใจสิ่งใดก็ตาม ย่อมต้องใช้การบูรณาการของประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิมรวมกับการรู้จักการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันและสามารถแสดงออกได้สอดคล้องถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ การเข้าใจภาษาแสดงให้เห็นได้โดยการบอกความหมายของสิ่งนั้นได้ถูกต้อง แสดงขั้นตอนของสิ่งนั้นได้ถูกต้อง ดังปรากฏในแบบทดสอบการเข้าใจความหมายของคำที่ใช้การจับคู่ภาพกับคำ หรือคำกับภาพการบรรยาย คุณลักษณะของสิ่งนั้นได้ถูกต้อง หรือการสาธิต การแสดงถึงความหมายของสิ่งนั้นได้ เช่น การทำตามคำสั่ง ได้ถูกต้อง เป็นต้น

4. **ขั้นการผลิตภาษา (Language Production)** การผลิตภาษาโดยปกติทั่วไป อาจเป็นไปได้ในรูปแบบของการพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ที่สะสม จากประสบการณ์ ซึ่งอาจใช้ในรูปแบบของการทำแบบฝึกอ่านเขียนต่าง ๆ แต่ในวิธีการสอนภาษา แบบผสมผสานสำหรับคนหูหนวกนั้น ขั้นการผลิตภาษาจะเป็นการเริ่มการฝึกทักษะการผลิตภาษาโดย การสอนเท่านั้น ซึ่งการเรียนนั้นจะจัดตามลำดับความยากง่ายในการเขียน เช่น การเห็นภาพแล้วรู้จัก อักษรโดยการใช้ท่าสะกดนิ้วมือ การผสมตัวอักษรเป็นคำต่าง ๆ การทำแบบฝึกทักษะ อาจจะเริ่มตั้งแต่ ให้คำสำหรับเลือกเติมในช่องว่างให้ถูกต้องกับภาพและประโยค การให้เติมตัวอักษรที่ขาดหายไป การเรียงอักษรในคำใหม่ให้ถูกต้องจนถึงขั้นที่ยากขึ้น คือ การเขียนคำและประโยคทั้งหมดเองโดยไม่มี ตัวช่วย

5. **ขั้นการขัดเกลาภาษา (Language Refinement)** ในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นสาระ การพูด การอ่าน หรือการเขียน ผู้ใช้ภาษาทุกคนจะต้องเรียนรู้วิธีการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพนั่นคือ การใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร คือ ความพึงพอใจของผู้ ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้นภาษาที่ใช้จึงต้องได้รับการขัดเกลาให้เหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ ตัวอย่างของภาษาที่ขัดเกลาแล้ว

เช่น คำที่ใช้เฉพาะคำสุภาพ คำราชาศัพท์ บทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง และวรรณคดีต่าง ๆ เป็นต้น
ประโยชน์ของการเรียนรู้วิธีสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ

สรุปว่า หลักการจัดการศึกษาให้แก่คนหูหนวกนั้นเป็นไปตามความสามารถในการรับรู้ภาษา และสอดคล้องกับลักษณะการสื่อสารของคนหูตึง และคนหูหนวก กล่าวคือ ระบบวิธีการสอนโดยใช้ภาษาพูด และการใช้ภาษามือหรือระบบการสอนที่นำระบบ และคนทั้งสองมาผสมผสานกัน เป็นระบบรวม และในปัจจุบันแนวโน้มความนิยมการสอนแบบ 2 ภาษา (ภาษามือ และภาษาเขียนประจำชาติ) หรือการสอนพูดโดยใช้การฟังแพร่หลายมากขึ้นตามลำดับ

5.6 หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2539, หน้า 32) กล่าวว่า หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรครอบคลุมถึงการฝึกฟัง ฝึกสายตา ฝึกทักษะการพูด ฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งในการฝึกทักษะต่าง ๆ ควรเป็นตามลำดับขั้นตอนตามความยากง่าย ส่วนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ควรใกล้เคียงกับเด็กปกติ แต่มีการปรับวิธีสอน สื่อ อุปกรณ์ เพื่อสนองความต้องการของเด็ก การจัดการศึกษาสำหรับเด็กหูตึง ควรแตกต่างจากการศึกษาของเด็กหูหนวก การจัดบริการทางการศึกษาแก่เด็กหูตึงควรทำเพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนร่วม หรือเด็กที่เรียนร่วมอยู่แล้วควรได้รับความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หลักสูตรจึงเน้นที่การฝึกฟัง แก่ไขการพูด อ่านคำถูก ฝึกภาษา และเรียนวิชาอื่น ๆ ควบคู่ไป ส่วนเด็กหูตึงที่เรียนในชั้นพิเศษนั้น ควรเน้นทักษะในการสื่อความหมายควบคู่กับวิชาการ หลักสูตรควรครอบคลุมถึงการฝึกฟังการแก้ไขการพูด การอ่านคำพูดสำหรับเด็กหูหนวกนั้น กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนดวิธีการสื่อสารว่าจะใช้ภาษามืออย่างเดียว หรือใช้วิธีการสื่อสารรวม (Total communication) ทั้งเด็กหูตึงหรือหูหนวก ควรมีเครื่องช่วยฟัง ได้รับการฝึกพูด และฟื้นฟูสมรรถภาพทางการพูด โดยใช้เครื่องมือทางโสตสัมผัสวิทยา สิ่งที่ต้องกำหนดไว้ในหลักสูตร คือ การฝึกอาชีพเบื้องต้น โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจเป็นวิชาบังคับ หรือวิชาให้เด็กเลือกเรียน หรืออาจบังคับ และวิชาเลือกทั้งสองอย่างก็ได้

5.6.1 การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางด้านสติปัญญาสำหรับเด็กก่อนระดับประถมศึกษา มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ฝึกทักษะทางภาษาโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามที่เกี่ยวกับวัตถุสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นต้น

1.2 ทักษะการแยกประเภท

1.2.1 ให้เด็กแยกประเภทวัตถุหรือรูปภาพทั้งที่มีแบบและไม่มีแบบ

1.2.2 ให้เด็กแยกประเภทภาพหรือวัตถุที่สัมพันธ์กันไว้ด้วยกัน เช่น ภาพ โคมไฟ กับภาพสวิสไฟ เป็นต้น

1.3 ทักษะการจัดลำดับเวลาอาจทำได้ดังนี้

1.3.1 เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามลำดับก่อน - หลัง

1.3.2 บอกหรือวาดภาพสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

1.3.3 อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น เหตุการณ์ใดเกิดขึ้น ก่อนการเรียนหรือระหว่างเรียน เป็นต้น

1.3.4 อธิบายถึงลำดับการแต่งตัวตอนเช้า และลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ก่อนมาโรงเรียน เป็นต้น

1.4 การลำดับระยะทาง

1.4.1 ให้เด็กเล่นเกมเกี่ยวกับระยะทางโดยเดินไปตามจุดหมายปลายทางต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นทั้งภายในและนอกห้องเรียน และถามเด็กว่าเส้นทางไหนสั้นกว่า ยาวกว่า หรือเท่ากัน

1.4.2 ใช้โต๊ะ เก้าอี้หรือวัตถุอื่น ๆ สร้างเป็นเส้นทางซิกแซกให้เด็กคลาน หรือเดินตามเส้นทางที่สั้นหรือยาวที่สุด

1.5 การจัดลำดับขนาด

1.5.1 เรียงลำดับวัตถุขนาดต่าง ๆ กัน เช่น ไม้บล็อก หรือลูกบอลจากขนาดใหญ่สุดไปขนาดเล็กสุด

1.5.2 จัดลำดับขนาดของโต๊ะ หรือเก้าอี้ในห้องเรียน

1.5.3 จัดลำดับขนาดของร่างกายเด็ก

1.6 ทักษะเกี่ยวกับตัวเลข

1.6.1 เปรียบเทียบจำนวนของสิ่งของแล้วบอกว่าสิ่งของใดมีมากกว่า น้อยกว่า หรือเท่ากัน

1.6.2 จับคู่ตัวเลขกับจำนวนของวัตถุหรือสิ่งของ

1.7 ทักษะการสังเกตสิ่งที่ขาดหายไป

1.7.1 ให้เด็กสังเกตวัตถุในกลุ่ม หลังจากนั้นครูเคลื่อนย้ายวัตถุบางอย่าง ในกลุ่ม และให้เด็กบอกว่าอะไรหายไป

1.7.2 ให้เด็กดูรูปภาพที่ไม่สมบูรณ์และบอกว่าอะไรในภาพหายไป

2. การฝึกฟัง (Auditory Training)

การฝึกฟังนับเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการพูดโดยฝึกให้เด็กคุ้นเคย กับเสียงต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว และจำแนกเสียงพูด

กิจกรรมในการฝึกฟังรวมถึง

1. ฝึกการรับรู้เกี่ยวกับเสียง
    - 1.1 ฝึกฟังเสียงพูดโดยให้เด็กหันมาทางเสียงที่ครูพูด
    - 1.2 ฝึกฟังว่ามีเสียงหรือไม่ โดยครูเคาะเครื่องดนตรีและให้เด็กเคลื่อนไหว
เมื่อครูหยุดเคาะเด็กก็หยุดเคลื่อนไหว
    - 1.3 ฝึกบอกทิศทางของเสียง โดยให้เด็กหลับตาแล้วสั่งกระดิ่ง หลังจากนั้น
ให้เด็กลืมตาและชี้ไปทางทิศทางของเสียงที่ได้ยิน ครูเปลี่ยนที่ไปเรื่อย ๆ
  2. ฝึกจำแนกเสียง
    - 2.1 ฝึกจำแนกความแตกต่างระหว่างเสียงสองหรือสามเสียง เช่น ฉิ่ง กลอง
และขลุ่ย เป็นต้น
    - 2.2 ฝึกจำแนกเสียงพยัญชนะต้น (อา ปา ทา) หรือตัวสะกด (ที่ม ว)
    - 2.3 จำแนกเสียงสระที่ต่างกัน (สระเสียงสั้น เช่น อะ โตะ สระเสียงยาว
เช่น อา ตา)
    - 2.4 จำแนกน้ำเสียงพูดของคน
    - 2.5 จำแนกเสียงดัง - ค่อย
    - 2.6 จำแนกเสียงสูง - ต่ำ
  3. ฝึกจำเสียง
    - 3.1 ฝึกฟังชื่อของตัวเองโดยยกมือเมื่อได้ยินครูเรียก
    - 3.2 หยิบสิ่งของตามคำสั่งครู
    - 3.3 ฝึกฟังเสียงคนในบ้านแล้วให้บอกว่าเป็นเสียงพูดของใครโดยบันทึกเทปไว้
  4. ฝึกความเข้าใจเกี่ยวกับเสียง
    - 4.1 เล่นเกมนำปัญญา โดยครูออกคำสั่ง แล้วให้เด็กปฏิบัติตาม
    - 4.2 ฝึกตอบคำถามโดยเริ่มที่คำถามง่าย ๆ สั้น ๆ
    - 4.3 ฝึกฟังนิทาน
    - 4.4 ฝึกการสนทนาระหว่างครู และนักเรียน
    - 4.5 ฝึกฟังคำอธิบายสั้น 1 และตอบคำถาม อาจเป็นเรื่องในชีวิตประจำวัน
- สรุป เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนอกจากจะมีความต้องการเหมือนเด็กปกติโดยทั่วไปแล้วก็ยังมีความต้องการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องทางการได้ยินด้วย ครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการเฉพาะของเด็กเหล่านี้ และศึกษาว่าความบกพร่องนี้มีผลต่อพัฒนาการของเด็กอย่างไร อนึ่งทั้งผู้ปกครองและครูควรให้ความช่วยเหลือเด็กให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อเด็กจะได้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

5.6.2 วิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2539, หน้า 26 - 27) กล่าวถึงวิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สรุปได้ดังนี้

1. ควรพูดกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในลักษณะเดียวกับเด็กปกติไม่ตะโกนหรือไม่พูดช้ากว่าปกติ ใช้ประโยคที่สมบูรณ์ ไม่พูดทีละคำ การพูดเป็นประโยคช่วยให้เด็กเดาความหมายได้มากกว่าและจำโครงสร้างของประโยคได้
2. ครูควรเขียนกระดานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และไม่พูดขณะเขียนกระดาน เพราะเด็กไม่สามารถอ่านริมฝีปากขณะที่ครูหันหลังได้
3. ครูต้องเข้าใจว่าเครื่องช่วยฟังอาจขยายเสียงให้ดังขึ้นแต่อาจไม่ชัดขึ้นก็ได้ เครื่องช่วยฟังสามารถช่วยให้เด็กได้ยินเสียง แต่ไม่ช่วยให้เข้าใจทุกเสียงที่ได้ยิน
4. ก่อนลงมือสอนควรตรวจว่าเครื่องช่วยฟังทำงานหรือไม่ และป้องกันไม่ให้มีเสียงรบกวนเกินความจำเป็นเพราะเครื่องช่วยฟังจะขยายเสียงทุกเสียงรอบ ๆ
5. ใช้ท่าทางประกอบการพูดเพื่อให้เด็กเข้าใจคำพูดของครู แต่ต้องไม่แสดงท่าทางจนเกินขอบเขต
6. ควรให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั่งหน้าเพื่อจะได้ยินสิ่งที่ครูพูด และเพื่อสังเกตพฤติกรรมของเด็กได้ดีขึ้น ขณะที่ครูอธิบายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งครูควรชี้ไปที่สิ่งนั้นหรือใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการอธิบายเพื่อให้เด็กเข้าใจสิ่งที่ครูอธิบายดีขึ้น
7. ครูควรแจกหัวข้อการสอน สารระสำคัญของการสอนก่อนการสอน เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องอ่านริมฝีปากของครูประกอบจึงไม่สามารถจดคำบรรยายของครู ในขณะที่ครูพูดได้
8. หากครูต้องการให้เด็กหันหน้ามาทางครูควรใช้วิธีเรียกชื่อเด็กไม่ควรใช้วิธีสัมผัสหรือแตะการเรียกชื่อเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักฟัง ขณะเดียวกันเด็กควรปฏิบัติเช่นเดียวกันเมื่อต้องการสิ่งใดจากครู
9. ควรให้กำลังใจแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กมีกำลังใจเรียนและมีปัญหาเกี่ยวกับเด็กปกติน้อยที่สุด
10. ชี้แจงเด็กปกติเรื่องของการปฏิบัติตนต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมช่วยให้เด็กปกติเข้าใจปัญหา และขีดความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
11. กรณีที่เด็กปกติพูดหน้าชั้นครูควรสรุปเรื่องที่เด็กปกติพูดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฟังเพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจคลาดเคลื่อนขณะเดียวกันควรให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้มีโอกาสพูดหน้าชั้นด้วยเช่นกัน

12. สอนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนเช่นเดียวกับเด็กปกติ

5.6.3 การประเมินผล

ผดุง อารยะวิญญู (2539, หน้า 26 - 27) การประเมินผลควรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรกำหนดแนวทางและขอบเขตกว้าง ๆ ของการประเมินผล เอาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ด้วยการประเมินผลระยะสั้นอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนการประเมินผลระยะยาวควรทำอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง

5.7 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหูหนวก

Heward (2006, หน้า 12) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินว่าประสบกับปัญหาในการเรียนในทุกวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่าน และวิชาคณิตศาสตร์ จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไปของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของแต่ละสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กกลุ่มนี้ต่ำกว่าเด็กทั่วไปในวัยเดียวกันอย่างมาก และเห็นได้ชัดสมาคมการได้ยินและการพูดแห่งสหรัฐอเมริกาได้รายงานว่าง่าช่องว่าง หรือความแตกต่างทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามอายุของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (ASHA, 2001) ดังจะเห็นได้จากการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยทางการอ่านของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เป็นเด็กหูหนวกอายุ 18 หรือ 19 ปี ซึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น

Allen, (1994): Holt, (1993), Kuntze, (1998) (อ้างใน มลิวัลย์ ธรรมแสง, 2561, หน้า 6) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็กกลุ่มเดียวกันสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากนั้น Paul and Jack, (1993) ได้รายงานผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของเด็กหูหนวก และเด็กทั่วไปที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสหรัฐอเมริกาพบว่าเด็กหูหนวกร้อยละ 30 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือไม่รู้หนังสือ ในขณะที่เด็กทั่วไปมีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ไม่รู้หนังสือ จากวิกฤติทางการศึกษาของคนหูหนวกดังกล่าว จึงมีการสรุปว่าการศึกษาสำหรับคนหูหนวกในประเทศสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาในการพัฒนาและปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหูหนวกเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 (พ.ศ. 2443 - 2542) เป็นต้นมา ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนเฉลี่ยของเด็กหูหนวกที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 18 - 19 ปี) ยังคงเทียบเท่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนเฉลี่ยของนักเรียนทั่วไปในชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ซึ่งมีอายุประมาณ 9 - 10 ปีเท่านั้น (Paul & Quigley, 1996) อย่างไรก็ตามนักการศึกษาพิเศษ Heward (2006) ได้ให้ข้อสังเกตสำคัญแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และประชาชนทั่วไปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียนของเด็กหูหนวกที่บกพร่องต่ำกว่าเด็กปกติดังกล่าวมิได้หมายความว่าเด็กหูหนวก ที่มีปัญหาด้านการอ่าน และการเขียนจะเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่ประการใด เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่มีสติปัญญาปกติ กล่าวคือ เด็กหูหนวกบางคนก็สามารถอ่านเขียนได้ดีเท่ากับเพื่อนในวัยเดียวกัน แต่ปัญหาที่เด็กหูหนวกส่วนใหญ่ประสบก็คือวิธีการเรียนรู้โลก และวิชาการต่าง ๆ ที่ใช้ในสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้ของเด็กหูหนวก คือ การพูด และการเขียน ในขณะที่เด็กหูหนวกเป็นเด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน บางคนได้ยินไม่ชัดหรือไม่ได้ยินเลยพูดไม่ชัด หรือบางคนพูดไม่ได้ และส่วนใหญ่ใช้ภาษามือในการสื่อสารจึงทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ภาษา ซึ่งประกอบด้วย การอ่าน และการเขียนซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการได้ยินเป็นหลักนั่นเอง

5.8 กลยุทธ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การแสดงสีหน้า ท่าทาง และภาษามือจะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น

1. ให้เรียกหรือทำให้เด็กรู้ว่าเรากำลังจะพูดด้วยก่อนเสมอ โดยการแตะไหล่ หรือแขนเบา ๆ และต้องหันหน้าไปทางเด็กเวลาพูดกับเด็ก
2. อย่าตกใจ ถ้าเด็กไม่เข้าใจเราหรือเราไม่เข้าใจเด็ก เด็กกับเราจะค่อย ๆ พัฒนาความคุ้นเคยเมื่อเวลาผ่านไป
3. ให้สอนคำศัพท์ใหม่ในบริบทต่าง ๆ กันเพื่อเป็นการเสริม และความจำที่ถาวร
4. ให้จัดลำดับหัวข้อเรื่อง ความสำคัญ ของแผนการสอน ใช้สื่อการสอนที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่จะเรียน และต้องบอกโครงร่างของเนื้อเรื่อง หรือแผนการสอน หรือกิจกรรมที่จะให้นักเรียนทำล่วงหน้า และสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากทำกิจกรรมนั้น
5. การใช้ภาพประกอบในการสอนจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งเด็กใช้การมองเป็นวิธีหลักในการรับข้อมูล
6. ถ้าการบ้านยากหรือกำกวม ให้ผู้ปกครองช่วยแจ้งว่าสิ่งที่ยากคืออะไร และครูควรแก้ไข
7. ให้เขียนคำสั่งการบ้านหรือการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนกระดาน หรือป้ายประกาศ และต้องใช้เป็นประจำ จนเด็กเกิดการเรียนรู้ว่าการเขียนบนกระดานหรือขึ้นป้ายประกาศเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอ่าน
8. ไม่ควรพูดในขณะที่เขียนกระดาน ควรเขียนให้เรียบร้อยก่อนแล้วค่อยอธิบาย
9. ให้ใช้สื่อที่มีคำบรรยายร่วมกับเสียง เช่น สื่อ CAI วิดิทัศน์ ภาพยนตร์
10. ให้ใช้ล่าม ถ้าจำเป็น และล่ามควรมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่แปลเป็นอย่างดี

11. อย่าจับเด็กนั่งในที่ ๆ มีคนพลุกพล่าน หรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงการใช้เสียงที่สั้นเร็วหรือเสียงดังเกินไป จัดที่นั่งให้เหมาะสมกับเด็กที่จะได้ยิน มองเห็น และสามารถสื่อสารได้ดีที่สุด

12. ลดเสียงรบกวนเบื้องหลัง คนทั่วไปที่ได้ยินมักไม่ค่อยคำนึงถึงเสียงรบกวนเท่าไรนัก แต่คนที่ใช้เครื่องช่วยฟังนั้น เสียงดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อเด็กเพราะเครื่องขยายเสียงในเครื่องช่วยฟังจะขยายเสียงทั้งหมดที่รับเข้ามา ทำให้เด็กได้รับเสียงรบกวนที่ดังไปด้วย

13. สร้างระบบไว้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น ข้อตกลงในการซ่อมหนีไฟ โดยคุณครูอาจจะเขียนไว้บนกระดานว่า ซ่อมหนีไฟ เมื่อไฟไหม้ ให้ออกไปประตูหลัง (ถ้ามีเด็กที่ใช้ภาษามือ ให้ครูเขียนภาษามือคำว่า “ฉุกเฉิน” “ไฟไหม้” “เดิน” เป็นต้น

14. ให้ใช้การเขียนในการสื่อสารร่วมด้วย เพื่อให้เด็กมีความรู้ทางด้านการอ่านและการเขียน

15. ให้แทนเสียงออกเดือนภัยด้วยแสงไฟกระพริบ เป็นต้น

5.9 การสอนพูดสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 2 - 4) กล่าวไว้ว่า แนวคิดของการสอนพูดไว้ ดังนี้

1. ควรเริ่มสอนพูดเมื่ออายุน้อย เด็กปกตินั้นจะเริ่มพูดคำที่มีความหมายคำแรกเมื่ออายุประมาณ 1 ขวบ แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะยังไม่พูดแม้จะมีอายุมากกว่า 1 ขวบ แล้วก็ตาม นักการศึกษาทั้งหลายมีความเชื่อว่า ยิ่งเริ่มสอนพูดเมื่ออายุน้อยเท่าใด เด็กก็ยิ่งมีโอกาสพูดได้มากขึ้นเท่านั้น แต่ครูก็ไม่สามารถจะสอนพูดแก่เด็กที่มีอายุ 1 ขวบได้เต็มที่เพราะว่าเราไม่ทราบว่เด็กคนนั้นมีความบกพร่องทางการได้ยินหรือไม่เพียงใด และเด็กยังไม่มีความพร้อมที่จะรับการสอนพูด ความพร้อมในการพูดของเด็กนั้น สังกัดได้จากพฤติกรรมของเด็กว่าเด็กมีปฏิริยาโต้ตอบกับเราเมื่อเราพูดด้วยหรือไม่ เช่น เด็กอาจจะมองหน้าเรา ตั้งใจฟังเสียงพูดเมื่อเราพูดจบ เด็กอาจจะแสดงปฏิริยาโต้ตอบ เช่น ทำปากขมุขมิบ ยกมือแสดงท่าทางบางอย่างหรือส่งเสียงอ้ออาในลำคอ เพื่อโต้ตอบกับเรา เป็นต้น นอกจากนี้เด็กจะต้องมีช่วงของความสนใจ (Attention Span) ที่ยาวพอควรจึงจะทำให้การสอนพูดนั้นได้ผล

2. ควรสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ถ้าจะให้การสอนพูดได้ผลเต็มที่นั้น ควรสอนพูดเป็นรายบุคคล ครูจะได้มีโอกาสฝึกและแก้ไขการพูดของเด็กให้มากที่สุด ในการสอนพูดแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น เด็กแต่ละคนอาจจะมีปัญหาในการพูดไม่เหมือนกัน บางคนเสียงค่อยจึงออกเสียงดัง ๆ ไม่ได้ บางคนออกเสียงสูงได้แต่ออกเสียงต่ำไม่ได้เหล่านี้เป็นต้น ดังนั้นการฝึกเป็นรายบุคคล จะทำให้เด็กมีเวลาฝึกพูดมาก และครูสอนพูดก็สามารถเข้าใจถึงปัญหาของเด็กแต่ละคน และมีเวลาแก้ไขการพูดมากยิ่งขึ้น

3. เด็กเรียนภาษาจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา และการพูดของเด็กไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง สมาชิกทุกคนในบ้าน หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งของ เช่น ตุ๊กตา ของเล่น หนังสือ รูปภาพ สิ่งของทุกอย่างภายในสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กล้วนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาและการพูดของเด็กทั้งสิ้น

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพูดของเด็กทางด้านบุคคล สมาชิกทุกคนในบ้านต้องคอยเอาใจใส่และพยายามพูดกับเด็ก แม้เด็กจะมีความบกพร่องทางการได้ยิน เราก็ควรพูดคุยกับเขาเช่นกันกับเด็กปกติ ครั้งแรก ๆ เด็กอาจจะไม่เข้าใจความหมาย แต่หลังจากพูดกับเขาหลายครั้ง เขาก็อาจจะเข้าใจได้บ้างไม่มากก็น้อย นอกจากนี้เราจะต้องจัดหาอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการพูดของเด็ก เช่น ตุ๊กตา รูปภาพ กระดาษทราย บ้านตุ๊กตา และของเล่นทุกชนิด ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการพูดของเด็กได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหมายต่อกรณีศึกษา ให้กรณีศึกษาได้มีโอกาสปะทะกับสิ่งแวดล้อมให้มาก ให้เด็กมีประสบการณ์ได้เล่นได้จับสิ่งของต่าง ๆ ด้วยวิธีนี้กรณีศึกษาจะเกิดมโนทัศน์ขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้ทางภาษา และทางการพูดของกรณีศึกษาต่อไป

4. การเรียนรู้ทางภาษาและการพูดต้องใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน เด็กปกติจะเรียนรู้ทางด้านภาษาและการพูดโดยอาศัยประสาทสัมผัสทางการฟังเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไม่สามารถจะใช้ประสาทสัมผัสทางด้านนี้ได้ดี ดังนั้นการเรียนรู้จึงต้องอาศัยประสาทสัมผัสทุกด้าน ได้แก่ ทางการฟังซึ่งเด็กจะต้องสวมเครื่องช่วยฟัง ทางสายตา ทางการสัมผัสภายนอก (Tactile) ทางการสัมผัสภายใน (Kinesthetic) เด็กจะต้องได้รับการฝึกให้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 4 ด้านนี้เป็นอย่างดี เพื่อให้เด็กมีโอกาสรับรู้ทางด้านภาษา และการพูดให้มากที่สุด

5.9.1 เทคนิคการสอนพูดนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เบญจมาศ พระธานี (2540, หน้า 26 - 28) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาและการพูดในเด็กหูหนวกนั้น ทำได้ตลอดเวลาขณะที่เด็กตื่นอยู่ โดยเน้นการใช้ประสาทสัมผัสหลาย ๆ ด้านร่วมกัน (Multisensory) เช่น การสัมผัส การรับรส การดมกลิ่น เพื่อให้เด็กได้เกิดความเข้าใจภาษา และพูดได้ ซึ่งมีหลักทั่วไปในการสอนพูดเด็กหูหนวกหูตึง ดังต่อไปนี้

1. ต้องใส่เครื่องช่วยฟังตลอดเวลาที่ตื่น เพราะเสียงเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา
2. ไม่พูดดังเกินไป
3. พูดและสอนกิจกรรมนั้น ๆ ซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง (Repeat Over and Over and Over Again) เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้น (Concept and Idea) ด้วยตัวเอง โดยเน้นการพูดอธิบายขณะเด็กทำ (Parallel Talk) และอธิบายการกระทำของตัวเอง (Talk) ตลอดเวลา

4. เน้นการใช้การฝึกฟังตั้งแต่การฟังขั้นพื้นฐานในระยะแรกของการเรียนรู้ภาษา และตลอดเวลาที่มีการส่งเสริมการพัฒนาภาษาและการพูดเพราะเด็กต้องเรียนรู้ทางการได้ยิน (Auditory Channel) เช่นเดียวกับเด็กปกติ
5. ฝึกให้เด็กใช้เสียงพูดเพื่อควบคุมสถานการณ์ในสภาวะแวดล้อม ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาเป็นอาทิตย์เป็นเดือนในการเรียนรู้คำ ๆ นั้นจนสามารถพูดได้อย่างถูกต้อง
6. ฝึกให้เด็กเรียนรู้ภาษาและการพูดด้วยวิถีธรรมชาติ
7. การฝึกในระยะแรกควรตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างเดียว อย่างสอนหลายอย่าง (Concept) ในเวลาเดียวกัน เนื่องจากเด็กยังมีความจำกัดในเรื่องการเรียนรู้ภาษาจะทำให้เด็กสับสน และอย่าตั้งความหวังไว้สูงเกินไป ถ้าเด็กทำไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ควรสอนเสริมในคราวต่อไป
8. การฝึกฟังและพูด ต้องพัฒนาควบคู่กันไปเสมอ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะการเรียนรู้ภาษา เริ่มจากได้ยิน เข้าใจ พูดตาม และพูดได้ ตามลำดับ
9. ควรใช้ภาษาเดียวในการฝึกพูดตลอด
10. ใช้ภาษาพูดกับเด็กตลอดเวลา
11. ในระยะแรกต้องเน้นให้เด็กดูปาก (Lip Reading) และใช้ท่าธรรมชาติประกอบคำพูดเพื่อให้ฝึกการสังเกตสีหน้าท่าทางของผู้พูด และควรย่อตัวลงให้เด็กเห็นหน้าผู้พูด ถ้าเด็กมีความสามารถมากพอ จึงค่อยลดการรับรู้เหล่านี้ลงเหลือเพียงการได้ยินอย่างเดียว แต่ในเด็กบางคนยังจำเป็นต้องอ่านปากร่วมด้วยเสมอ จึงจะพัฒนาการรับรู้ภาษาพูดได้ดี ทั้งนี้ผู้สอนต้องพิจารณาตามความสามารถของเด็ก
12. ในระยะแรกของการพัฒนาการสอนภาษาพูดควรพูดบอกเด็กมากกว่าการถามคำถามใช้คำพูดเดี่ยว ๆ วลี และประโยคสั้น ๆ ง่าย พูดกับเด็กตามความสามารถทางภาษาของเด็ก
13. การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาพูดในเด็กหูหนวกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต้องเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และเน้นการใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน (Multisensory) ในการเรียนรู้การให้เด็กมีโอกาสไปทัศนศึกษาออกสถานที่ เช่น การไปเที่ยวสวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ เป็นกิจกรรมเสริมที่ควรจัดให้มีตามโอกาส อย่างไรก็ตามผู้สอนอาจจำลองเหตุการณ์หรือใช้สถานการณ์จริงในห้องเรียนเพื่อสอนเด็กหูหนวกเสมอ เพื่อที่จะช่วยให้เด็กมีขบวนการเรียนรู้ที่ง่ายและเร็วขึ้น
14. การใช้รูปภาพคำส่งเสริมการเรียนรู้การพูด เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ในเด็กหูหนวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กจะเรียนรู้ทั้งการพูดและการอ่านจากรูปภาพสิ่งของจริง และรูปภาพคำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ทั้งยังส่งผลดีต่อการพัฒนาการอ่านอีกด้วย ดังนั้นในการสอนภาษาในเด็กหูหนวกจึงจำเป็นต้องเขียนชื่อสิ่งของ วลี หรือประโยคที่เด็กและผู้สอนพูดเป็นตัวหนังสือเสมอ รวมทั้งการสรุปบทเรียนเป็นบทความให้พ่อแม่กลับไปสอนต่อที่บ้านเป็นประจำ เช่น เมื่อสอนเรื่องรูปทรง ขนาดและสีแล้วผู้สอนจะให้ที่บ้านเป็นแบบฝึกหัดให้เด็กระบายสีรูปทรงที่มีขนาดต่าง ๆ ในแผ่นการบ้านพร้อมกับ

ให้เติมคำลงในช่องว่าง (Completion) ตามรูปทรง ขนาด และสีที่ได้ระบายสามเหลี่ยม ขนาด สี หรือหลังจากกลับจากการทัศนศึกษานอกสถานที่ ผู้สอนต้องสรุปบทเรียนที่ได้จากการไปทัศนศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาพูดและการอ่าน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อฝึกให้เด็กพูด อ่านรูปภาพ และอ่าน ตัวหนังสือในขณะเดียวกัน

15. ภาษาที่ใช้ต้องเหมาะสมกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

16. ควรเว้นช่วงให้เด็กมีโอกาสพูดได้ตอบบ้าง

17. ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับครูผู้สอน รวมทั้งต้องใช้ทุกวิถีทางที่จะทำให้เด็กมีการเรียนรู้ภาษา และควรให้เวลากับลูกหุฟิการมากกว่าปกติ

เบญจมาศ พระธานี (2540, หน้า 28) ยังได้กล่าวอีกว่า การสอนอ่านริมฝีปาก (Lip Reading) ในเด็กที่มีปัญหาทางการได้ยินที่ใส่เครื่องช่วยฟังจะไม่สามารถรับรู้หรือเข้าใจเสียงได้ทุกเสียง โดยอาศัยเครื่องช่วยฟังเพียงอย่างเดียว วิธีช่วยเหลือเด็กได้ คือ การอ่านริมฝีปาก โดยทั่วไปคนหูหนวกจำเป็นต้องใช้การอ่านริมฝีปากในการเรียนรู้ในการพูดในบางสถานการณ์ เช่น ในสภาพที่มีเสียงรบกวน ในสถานการณ์ที่ต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหา เช่น ขณะประชุม ขณะเรียนหนังสือ แต่สำหรับผู้มีความสามารถในการได้ยินเล็กน้อยยังจำเป็นต้องใช้การอ่านริมฝีปากควบคู่ไปด้วยเสมอ ดังนั้นผู้สอนต้องมีความรู้ในด้าน สัทศาสตร์ในแง่ของคุณลักษณะของเสียงพูด รวมทั้งการเปล่งเสียงแต่ละเสียงด้วย

วาริ ธีระจิตร (2545, หน้า 51 - 52) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนพูด (Oral Method) ในเด็กบกพร่องทางการได้ยิน คือ วิธีการพูดที่ยึดหลักที่ว่าให้ผู้สอนพูดกับเด็กให้มากที่สุด ให้เด็กเห็นความสำคัญของการพูด ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพูด ได้แก่ การดู คือ โดยการอ่านจากริมฝีปากของผู้พูดด้วยเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องเตรียมตัวในการสอนพูด คือ

1. ตรวจสอบการทำงานของเครื่องขยายเสียงทุกวัน เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องขยายเสียงทำงานปกติ

2. ตรวจสอบเครื่องช่วยฟังส่วนบุคคลของเด็กทุกคน ตลอดเวลาทำการสอน

3. ครูประจำชั้นควรมีความรู้เกี่ยวกับระดับการได้ยินของเด็กทุกคนที่ตนทำการสอน

4. ให้พูดเสียงดังพอเหมาะกับการได้ยินของเด็ก เช่น ครูควรถือไมโครโฟนให้ห่างจากปากครูในระยะ 6 - 8 นิ้ว ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนของการรับฟังเสียงของครู

5. ครูต้องระวัง และแนะนำให้เด็กพูดในไมโครโฟนของเด็กด้วย ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนเช่นกัน ครูควรพูด และใช้จังหวะการพูดตามปกติ พูดเป็นวลี หรือประโยค ไม่ควรเน้นเสียง หรือพูดซ้ำจนเกินไป

6. ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กพูดผิด ๆ โดยไม่แก้ไข ทั้งนี้เพื่อประสานงานกับครูสอนพูดโดยเฉพาะ

7. เมื่อเด็กเข้าใจความหมายของภาษาพูดแล้ว ควรฝึกให้เด็กพูดตามครู หัดพูดตามฐานที่เกิดของเสียง 6 ฐาน เริ่มจากง่ายไปหายากตามลำดับจนกว่าจะพูดได้ชัด

8. การสอนพูดเริ่มสอนทีละคำ สอนคำใหม่คู่กับคำเก่าที่เพิ่งเรียนไป และให้จำแนกเสียงของพยัญชนะ หรือสระ

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า ความหมาย และหลักการสอนพูดไว้ ดังนี้

ความหมายของการพูด การพูด หมายถึง การเปล่งเสียงออกมาเป็นพยางค์ที่มีความหมายทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายนั้นได้ การพูดที่ดีที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้นั้นจะต้องประกอบด้วย

1. น้ำเสียง เสียงที่เปล่งออกมาต้องเป็นเสียงที่มีคุณภาพ เป็นเสียงที่มีน้ำเสียงดี ชัดเจนมีความก้องกังวานไม่ใช่เสียงที่แหบแห้ง ไม่ใช่เสียงที่ขาดหายเป็นช่วง ๆ หรือเสียงที่อ้อแอ้อยู่ในลำคอ

2. ความดังเสียงที่พูดจะต้องมีความดังพอเหมาะแก่การได้ยิน ไม่ดังจนเกินไปจนเป็นที่รำคาญ และไม่เบาจนแทบไม่ได้ยินเสียงพูดที่สามารถรับฟังได้ชัดเจน ควรมีความดังประมาณ 45 - 60 เดซิเบล ในสภาพแวดล้อมปกติ ถ้าในสภาพแวดล้อมที่มีเสียงดัง มีเสียงรบกวน ควรมีความดังมากกว่านี้

3. ระดับเสียง เสียงพูดประกอบด้วยเสียงสูงต่ำหลายระดับ การมีระดับเสียงจึงมีความสำคัญต่อการพูด

4. จังหวะในการพูด การพูดที่ดีจะต้องมีช่วงจังหวะในการพูด มีการเว้นวรรคที่ถูกต้อง การเว้นวรรคที่ผิดทำให้ความหมายของคำพูดเปลี่ยนไปได้

5. การหายใจที่ถูกต้อง ลักษณะของภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ส่วนมากเป็นภาษาที่พูดขณะที่ปล่อยลมหายใจออกผู้พูดจะต้องพูดในขณะที่ปล่อยลมหายใจออกการหยุดหายใจที่ไม่ถูกต้องทำให้การเว้นวรรคในการพูดผิดจังหวะไปด้วย ดังนั้นผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นมักจะมีปัญหาในการพูด เนื่องจากมีน้ำเสียงที่ไม่มีคุณภาพ พูดด้วยเสียงที่ดังจนเกินไปหรือเบาจนเกินไป มีระดับเสียงพูดไม่เหมาะสม เว้นวรรคผิดปกติ หายใจไม่ถูกต้องในขณะที่ออกเสียง และปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมาอีกมากมาย ดังนั้นวิธีการสอนจึงแตกต่างออกไปจากการสอนเด็กปกติ

จากหลักการสอนพูดเด็กที่บกพร่องทางการได้ยินในข้างต้น สรุปได้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการได้ยินที่ใส่เครื่องช่วยฟังจะไม่สามารถรับรู้หรือเข้าใจเสียงได้ทุกเสียง โดยอาศัยเครื่องช่วยฟังเพียงอย่างเดียว คนหูหนวกจำเป็นต้องใช้การอ่านริมฝีปากในการเรียนรู้และในการพูด ในบางสถานการณ์แต่ถึงแม้กรณีศึกษาจะมีการได้ยินเล็กน้อย ก็ยังจำเป็นต้องใช้การอ่านริมฝีปากควบคู่ไปด้วยเสมอ ฝึกพูดและสอนกิจกรรมนั้น ๆ ซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง และการฝึกในระยะแรก การตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างเดียว อย่างสอนหลายอย่าง เพราะเด็กจะสับสนได้ และการนำรูปภาพที่มีคำศัพท์ประกอบมาใช้ควบคู่กับการออกเสียงคำโดยอ่านริมฝีปาก เพื่อใช้ในการพัฒนามีความสำคัญมากเพราะจะเป็น

ประโยชน์โดยตรง และเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการออกเสียงคำอย่างรู้ความหมายในคำศัพท์ที่ใช้หรือเกี่ยวข้องในกับการใช้ชีวิตประจำวันได้

5.9.2 เทคนิคในการสอนอ่านริมฝีปาก

อุปกรณ์ที่สำคัญ คือ กระจกเงา โดยให้ฝึก และเด็กนั่งหันหน้าเข้าหากระจก เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจขณะที่ผู้ฝึกพูดทำให้มองเห็นกันได้สะดวก ทั้งยังสามารถสังเกตปากของตัวเอง ในขณะที่พูดได้ด้วยพูดเป็นคำอย่างมีความหมาย

แผนภาพที่ 15 การอ่านบนริมฝีปาก วิธีการเรียนรู้เทคนิคการอ่านริมฝีปาก

แหล่งที่มา: <https://th.stuklopechat.com/obrazovanie/>

ข้อควรระวังในการสอนอ่านริมฝีปาก

1. ควรพูดตามธรรมชาติ
2. ไม่ควรพูดยาวเกินไป
3. ควรเน้นคำที่สำคัญในประโยคที่พูดอีกครั้ง หลังจากพูดประโยคนั้นจบแล้ว
4. ควรมีการแสดงออกซึ่งสีหน้าท่าทางตามปกติ
5. หลีกเลี่ยงคำที่ปรากฏบนริมฝีปากที่คล้ายคลึงกันในระยะแรก
6. ควรหลีกเลี่ยงลักษณะการพูดพลาง หัวเราะพลาง
7. ไม่ควรเปลี่ยนแปลงเรื่องพูดกะทันหัน หลีกเลี่ยงการพูดในขณะที่มีสิ่งของอยู่ในปาก

นายแพทย์ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น (2549, ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเด็กพูดได้เร็วโอกาสที่จะมีพัฒนาการทางภาษาใกล้เคียงปกติก็จะเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมจะลดลงด้วย ดังนั้นการฝึกและแก้ไขการพูดจึงมีความสำคัญในการเตรียม

ความพร้อมเด็ก และก่อนที่จะสอนพูด ผู้ฝึกควรจะให้เด็กฝึกการเปล่งลม เคลื่อนไหวปาก โดยการเป่ามือ เป่ากระดาษ เป่าลูกปิงปอง เป่านกหวีด ฝึกการเคลื่อนไหวลิ้น โดยการอมลูกอม เลียอมยิ้ม และฝึกการเล่นเสียง ในถ้วย วิธีการนี้เป็นวิธีการที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รับภาษาพูดของผู้อื่น และจะเข้าใจ การพูดได้โดยการแปลความจากการสังเกตการณ์เคลื่อนไหวของอวัยวะในการพูดได้แก่ ใบหน้า ลิ้น ขากรรไกร และคอ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งของการรับคำพูดโดยตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะต้องเรียนรู้วิธีอ่านริมฝีปากตั้งแต่คำแรกที่เรียนภาษา และเป็นสิ่งที่เด็กมักจำเป็นต้องใช้ตลอดชีวิต จึงควรที่จะได้มีการศึกษาวิธีการอ่านริมฝีปากเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน โดยทั่วไปการสอน อ่านริมฝีปาก ใช้ 3 วิธี คือ วิธีการออกเสียง (Phonetic Approach) วิธีการอ่านทั้งคำ (Whole Method) และวิธีการออกเสียงที่ละพยางค์ (Syllable Approach) ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย คือ

1. เพื่อให้เด็กหัดตอบสนองต่อภาษาที่เขาเข้ามาหรือแสดงอาการรับรู้ และสนองตอบ ต่อคำพูดที่ได้ยิน และเห็นปรากฏบนริมฝีปากของผู้พูด

2. เพื่อให้โอกาสแก่ครูและพ่อแม่ในการสอนพูดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้สามารถฟังและอ่านริมฝีปากได้ ครูหรือพ่อแม่ก็จะใช้ภาษาพูดกับเด็กแทนการสื่อความหมายแบบอื่น

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 33) กล่าวเพิ่มเติมว่า ในบางครั้งอาจต้องสังเกต ลักษณะสีหน้าท่าทางตลอดจนการเคลื่อนไหวมือ เท้า และลำตัวของผู้พูดด้วย เพื่อให้เข้าใจความหมาย ได้ดียิ่งขึ้น การสังเกตการเคลื่อนไหวของผู้พูด ในลักษณะนี้ประกอบกับการสังเกตการเคลื่อนไหวของริมฝีปาก เรียกว่า การอ่านคำพูด (Speechreading) วิธีการนี้อาจใช้เทคโนโลยีในการฝึกพูดช่วยเหลือ เช่น เครื่องฝึกการออกเสียง นาสิก (Nasal Indicator) เครื่องฝึกการออกเสียงเสียดแทรก (S-Indicator) เครื่องฝึกระดับเสียง (Pitch Indicator) เครื่องมือในการฝึกฟังและฝึกพูด (Phonic Mirror) นอกจากนี้ยังอาจใช้โปรแกรมฝึกพูด Speech Viewer ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับการฝึกพูด และแก้ไขการพูดให้ถูกต้อง (ศรียา นิยมธรรม, 2548) ทั้งนี้ มีจุดประสงค์ของการแก้ไขการพูด คือ การค้นหาความผิดพลาดในการออกเสียง ความดังของเสียง และระดับเสียงที่เปล่งออกมา และหามาตรการในการแก้ไข เนื่องจากเด็กมีความสามารถ จำกัดในการควบคุม และกำกับการพูดของตนเอง จึงต้องมีครูฝึกพูดและผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกพูด คอยช่วยเหลือและสนับสนุนให้กำลังใจ โดยที่การแก้ไขการพูดจะได้ผลดีที่สุด เมื่อมีการบูรณาการการฝึกพูด เข้ากับกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน และพ่อแม่มีส่วนร่วมในการฝึกพูดที่บ้าน จากวิธีการสอนพูดหรือออกเสียง มีหลายวิธี

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 3 - 5) แต่วิธีที่ได้รับความนิยม และใช้กันมากนั้นพอสรุป ได้อย่างกว้าง ๆ 3 วิธี คือ

1. วิธีธรรมชาติ (Natural Method)

การสอนพูดวิธีนี้คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดบทเรียนต้องให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ตรงและใช้สิ่งแวดล้อมจริง ๆ ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนไปใช้ได้กับชีวิตประจำวันจริง ๆ ความสำคัญของการเรียนการสอนจึงอยู่ที่การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เช่น ครูต้องการจะสอน เรื่องเครื่องใช้ภายในบ้าน ครูก็จัดสภาพห้องเรียนให้มีเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบ้านครูขึ้นไปทีละอย่าง แล้วให้นักเรียนออกเสียงตามให้ใกล้เคียงที่สุด หรือต้องการจะสอนเรื่องผักสวนครัว ก็พานักเรียนไปที่สวนครัวให้เด็กเห็นของจริงเลย แล้วให้เด็กออกเสียงคำต่าง ๆ ตามครู การสอนแบบนี้เน้นความหมายและการออกเสียงเป็นคำ ๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้นักเรียนเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ได้ในการสื่อสารในชีวิตจริง

2. วิธีการสังเคราะห์ (Synthetic Method)

การสอนพูดวิธีนี้เน้นการออกเสียงเป็นคำ ๆ และเป็นคำที่มีความหมายแต่ไม่เน้นเกี่ยวกับการวางตำแหน่งของอวัยวะในการพูด การสอนจะเริ่มต้นด้วยการฝึกหายใจ การเปล่งเสียงติดตามด้วยการสอนเป็นคำ ๆ ซึ่งอาจจะเป็นชื่อสิ่งของ ชื่อบุคคล คำกริยา ชื่อสี ชื่อสถานที่ต่าง ๆ และประโยคต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็อาจจะสอนการอ่านริมฝีปากไปด้วยก็ได้ การสอนมุ่งให้เด็กเข้าใจความหมายของคำ และ ในขณะเดียวกันก็ให้ออกเสียงให้ชัดพอควร โดยการให้เด็กเปล่งเสียงซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง การออกเสียงเพี้ยนไปบ้างแต่ไม่เพี้ยนมากจนกระทั่งผิดความหมายก็ถือว่าใช้ได้ ในการเลือกคำมาสอนนั้นควรเลือกคำง่าย ๆ และสอนจากง่ายไปหายาก

3. วิธีวิเคราะห์ (Analytical Method)

วิธีนี้เน้นเกี่ยวกับการวางตำแหน่งของอวัยวะในการพูดให้ถูกต้อง โดยมีความเชื่อว่าการพูดจะชัดหรือไม่ขึ้นอยู่กับเปล่งเสียง ซึ่งการเปล่งเสียงที่ถูกต้อง ต้องอาศัยการวางอวัยวะในการพูดที่ถูกต้อง เมื่อเด็กวางอวัยวะในการพูดได้ถูกต้องแล้วก็จะสามารถพูดได้ชัดในโอกาสต่อไปการฝึกใช้คำหรือพยางค์ที่ไร้ความหมาย (Nonsense Syllable)

สรุปได้ว่าวิธีการสอนอ่านริมฝีปากร่วมด้วยกับการสอนแบบวิธีธรรมชาติ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ตรง และใช้สิ่งแวดล้อมจริง ๆ ของผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนไปใช้ได้กับชีวิตประจำวันจริง ๆ ความสำคัญของการเรียนการสอนจึงอยู่ที่การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน การสอนแบบนี้เน้นความหมายและการออกเสียงเป็นคำ ๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้นักเรียนเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ได้ในการสื่อสารในชีวิตจริง

5.10 เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกกับความพิการทางการได้ยิน

ความพิการทางการได้ยินใช้ระดับความรุนแรงมาน้อยของการสูญเสียการได้ยิน มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับความพิการ ในทางการศึกษาได้แบ่งประเภทความพิการทางการได้ยิน เป็น 2 ประเภท คือ

1. คนหูหนวก หมายถึง คนที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตาม

2. คนหูตึง หมายถึง คนที่มีการได้ยินเหลืออยู่พอเพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง

ซึ่งในการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนหูหนวกและคนหูตึง นั้นต้องคำนึงถึงประเภทของการสื่อสารและการได้ยินที่หลงเหลืออยู่ของคน ๆ นั้น เนื่องจากเป็นบุคคล ที่ไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน เราจึงต้องคำนึงถึงว่าจะใช้วิธีใดทดแทนการได้ยินที่จะช่วย ให้สามารถเข้าถึงข้อมูล แต่สำหรับคนหูตึงเราอาจจะช่วยในเรื่องของการเพิ่มการได้ยินของเขา แต่ในปัจจุบัน ทั้งคนหูหนวกและคนหูตึงใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ร่วมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และความพึงพอใจของแต่ละบุคคล

5.10.1 เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนหูหนวกและคนหูตึง

สื่อโสตทัศน (Audio Visual Media) เช่น การเขียนคำบรรยาย (Captioning) ซึ่งจะคล้าย กับบทบรรยายภาษาไทย เมื่อเราดูภาพยนตร์เป็นภาษาอังกฤษโดยทั่วไปจะจัด เป็นคำบรรยายแบบวงจรรปิด (Closed captioned) ซึ่งใช้ตัวรับเปิดเข้าไปหาคำบรรยาย ระบบการใช้สัญญาณ FM (FM application system) เป็นอุปกรณ์ช่วยการได้ยิน ในกรณีที่มีเสียงแหวดล้อมดังรบกวน อุปกรณ์นี้จะช่วยลดเสียง รบกวนได้ ไม่ว่าจะระยะทางระหว่างผู้พูดและผู้ฟังจะใกล้หรือไกล อุปกรณ์นี้ทำงานโดยผู้ฟังจะพกตัวรับ สัญญาณ และผู้พูดจะพกไมโครโฟนติดตัว และผู้ฟังสามารถปรับสัญญาณเสียงของผู้พูดได้เช่นกัน

แผนภาพที่ 16 ครูสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์บรรยายภาษาที่มี

เครื่องโทรสาร (Fax Machine) หรือ ระบบส่งข้อความผ่านสัญญาณ (Visual Paging Systems) เป็นอุปกรณ์ที่มีใช้กันอยู่ทั่วไป ซึ่งบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถนำไปใช้ได้ เช่น เครื่องโทรสารที่ใช้ส่งข้อความและภาพโดยไม่ต้องใช้เสียง

แผนภาพที่ 17 เครื่องโทรสาร หรือเครื่องแฟกซ์

แหล่งที่มา: <https://www.ippbxthai.com/2014/05/>

เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aids) เป็นอุปกรณ์ที่ประกอบด้วยส่วนรับเสียง ทำหน้าที่รับเสียง และเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้าส่วนขยายเสียงทำหน้าที่ขยายพลังงานไฟฟ้า และส่วนลำโพงทำหน้าที่เปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าเป็นเสียงส่งต่อเข้าไปในหูของผู้ใช้ เพื่อให้ได้ยินเสียงต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อุปกรณ์นี้สามารถปรับระดับความดังของเสียงที่รับเข้าได้ด้วย

แผนภาพที่ 18 เครื่องช่วยฟังแบบเกี่ยวหู ระบบดิจิทัลปรับตั้งเสียงเองไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์

แหล่งที่มา: <http://www.hearinggadget.com/product/4>

โทรศัพท์สำหรับคนหูหนวก (telecommunication device for the deaf: TDD)
 เป็นเครื่องโทรศัพท์ที่มีระบบการใช้โดยการยกหูโทรศัพท์วางลงในที่วางของตัวเครื่อง แล้วหมุนหมายเลขโทรศัพท์เมื่ออีกฝ่ายรับก็จะวางหูโทรศัพท์ลงในที่วางของตัวเครื่อง จากนั้นก็จะเริ่มสนทนากันได้ โดยคู่สนทนาผลัดกันพิมพ์ข้อความลงไป เมื่อเสร็จแล้วก็พิมพ์ตัวอักษร GA (Go Ahead) เพื่อให้อีกฝ่ายทราบว่าเขาสามารถพิมพ์ข้อความตอบกลับมาได้แล้ว และเมื่อยุติการสนทนา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพิมพ์ตัวอักษร SK (Stop Keying)

แผนภาพที่ 19 อุปกรณ์โทรคมนาคมสำหรับคนหูหนวก

แหล่งที่มา: <https://hmong.in.th/wiki/TDD/TTY>

โทรศัพท์ขยายเสียง (Telephone Amplifier) เป็นโทรศัพท์สำหรับ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึง ตัวเครื่องจะมีเครื่องขยายเสียงในตัวให้ขยายเสียงตามความต้องการจำเป็นของผู้ใช้เป็นเฉพาะบุคคลระดับการขยายเสียงจะมากขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยิน

แผนภาพที่ 20 เครื่องขยายเสียงโทรศัพท์บ้าน Telephone Amplifier

แหล่งที่มา: <http://www.somkiet.com/AudioVideo/TelephoneRinger.htm>

ปานฉัตร สิ้นสุข (2559, ออนไลน์) สถิติจากศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (ทีทีอาร์เอส) พบว่า ปัจจุบันในประเทศไทยมีผู้พิการทางการได้ยิน 200,000 คน ขณะที่มัลติมีเดียแพลตฟอร์มที่ศูนย์ทีทีอาร์เอสเพียง 37 คน ทำให้บางครั้งผู้พิการทางการได้ยินไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร เรื่องการสื่อสารด้านโทรคมนาคม หากต้องการใช้งานโทรศัพท์เพื่อติดต่อกับผู้อื่นนั้น

เป็นที่มาของความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และ บมจ.ทูลุ คอร์ปอเรชั่น ในการสร้างโอกาสการสื่อสารให้กับผู้พิการทางการได้ยิน พร้อมทั้งทำซิมการ์ดเพื่อผู้พิการโดยเฉพาะศูนย์ทีทีอาร์เอสจะมี 9 บริการถ่ายทอดการสื่อสาร ได้แก่

1. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบข้อความสั้น (เอสเอ็มเอส)
2. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบรับ - ส่งข้อความผ่านแอปพลิเคชัน TTRS Message
3. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบข้อความอินเทอร์เน็ต
4. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอบนอินเทอร์เน็ต
5. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านแอปพลิเคชัน (TTRS Video)
6. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาผ่านตู้ TTRS
7. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบปรับปรุงเสียงพูด สำหรับผู้ไร้กล่องเสียง และผู้

ที่ปากแห้ง เพดานโหว่

8. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบแปลงเสียงเป็นข้อความผ่านแอปพลิเคชัน TTRS Captioned Phone
9. บริการถ่ายทอดการสื่อสารแจ้งเหตุฉุกเฉิน

บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านเครื่องบริการถ่ายทอดการสื่อสารสาธารณะ (ตู้ TTRS)

ศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (2554, ออนไลน์) เป็นการให้บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบการสนทนาภาษามือผ่านเครื่องบริการถ่ายทอดการสื่อสารสาธารณะ (ตู้ TTRS) โดยผู้ที่บกพร่องทางการได้ยินพิมพ์ชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้รับปลายทาง (คนหูดี) ที่ต้องการติดต่อจากนั้นจะสื่อสารโดยการทำภาษามือหรือพิมพ์ข้อความมายังเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสาร เมื่อเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสารติดต่อไปยังผู้รับปลายทาง (คนหูดี) เจ้าหน้าที่จะแปลภาษามือเป็นภาษาพูดให้ผู้รับปลายทาง (คนหูดี) ทราบ เมื่อผู้รับปลายทาง (คนหูดี) มีการโต้ตอบการสนทนา เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสารจะแปลจากภาษาพูดเป็นภาษามือกลับไปยังผู้ที่บกพร่องทางการได้ยิน ทำเช่นนั้นจนจบการสนทนา

จุดติดตั้งตู้ TTRS

รายชื่อสถานที่ติดตั้งตู้ TTRS จำนวน 180 แห่ง สามารถรับชมได้ที่เมนู “สถานที่ติดตั้งตู้ TTRS 180 แห่ง” แถบด้านล่างของเว็บไซต์

ข้อแนะนำในการใช้บริการ

- สามารถใช้บริการได้ตามจุดที่มีการติดตั้งตู้ TTRS จำนวน 180 แห่ง
- ในการใช้บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านเครื่องบริการถ่ายทอดการสื่อสารสาธารณะ (ตู้ TTRS) ขอให้เตรียมข้อมูลที่ต้องการติดต่อ ดังนี้

1. ชื่อคนहुดี
2. หมายเลขโทรศัพท์ของคนहुดี
3. ชื่อคนहुหนวก
4. หมายเลขโทรศัพท์ของคนहुหนวก

- เพื่อความปลอดภัย กรุณาสวมรองเท้าขณะใช้ตู้ TTRS และไม่ใช้ตู้ขณะตัวเปียกน้ำ

- กรุณาแต่งกายให้สุภาพ

- ขณะใช้บริการ ควรเปิดไฟให้มีแสงสว่างเพียงพอ

- กรุณาทำท่าภาษามือให้ชัดเจน ไม่เร็วจนเกินไป

- เมื่อต้องการวางสาย กรุณาแจ้งเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสารทุกครั้ง

- เจ้าหน้าที่สามารถปฏิเสธการให้บริการ หากผู้ใช้บริการมีการใช้คำไม่สุภาพหรือ

เป็นเรื่อง ผิดกฎหมาย

ตู้ TTRS นี้ สามารถให้บริการ 2 แบบ คือ

แบบสนทนาวิดีโอ (VRS) โดยเมื่อคนहुหนวกต้องการโทรกับคนอื่น ๆ สามารถใช้บริการตู้ TTRS โดยคนहुหนวกยื่นหน้าตู้ แล้วปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้งานแล้วแจ้งชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้รับปลายทาง เจ้าหน้าที่ TTRS โทรศัพท์ไปยังผู้รับปลายทางซึ่งเป็นคนहुดี แล้วช่วยล่ามแปลจากคนहुหนวกมาเป็นภาษาพูดให้และเจ้าหน้าที่ TTRS รับฟังจากคนहुดี เพื่อแปลเป็นภาษามือให้กับคนहुหนวกตอบโต้กันจนจบสนทนา

บริการสนทนาวิดีโอเพื่อใช้เป็นล่ามภาษามือทางไกล (VRI) เมื่อคนहुหนวกและคนहुดีต้องการคุยกันต่อหน้าสามารถใช้ตู้ TTRS ให้เจ้าหน้าที่ TTRS ถ่ายทอดการสื่อสารจะสนทนากับภาษามือกับคนहुหนวก และแปลเป็นภาษาพูดให้กับคนที่คุยด้วย โดยใช้หูโทรศัพท์ฟัง คำแปล หรือพูดคุยผ่านเจ้าหน้าที่ฯ จนจบสนทนา

แผนภาพที่ 21 การใช้บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านเครื่องบริการถ่ายทอดการสื่อสารสาธารณะ (ตู้ TTRS)

แหล่งที่มา: <https://www.it24hrs.com/2015/ttrs-kiosk-2015-uso-nbtc>

บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านแอปพลิเคชัน (TTRS Video)

เป็นการให้บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบการสนทนาภาษามือผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ตที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบ WIFI หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตโทรศัพท์มือถือ โดยผู้ที่บกพร่องทางการได้ยินพิมพ์หมายเลขโทรศัพท์ของผู้รับปลายทาง (คนหูดี) ที่ต้องการติดต่อ และกดปุ่มโทรออกเพื่อติดต่อเข้ามาที่เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสาร แจ้งชื่อคนหูดีที่ต้องการติดต่อ จากนั้นผู้ที่บกพร่องทางการได้ยินจะสื่อสารโดยการทำภาษามือหรือสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสาร เพื่อแจ้งข้อมูลการติดต่อ เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสารจะแปลภาษามือเป็นภาษาพูดให้ผู้รับปลายทาง (คนหูดี) ทราบ เมื่อผู้รับปลายทาง (คนหูดี) มีการโต้ตอบการสนทนา เจ้าหน้าที่ถ่ายทอดการสื่อสารจะแปลจากภาษาพูดเป็นภาษามือกลับไปยังผู้ที่บกพร่องทางการได้ยินทำเช่นนี้จนจบการสนทนา

แผนภาพที่ 22 กิจกรรมใช้บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านแอปพลิเคชัน (TTRS Video)

ล่ามภาษามือ

ล่ามภาษามือมีความรู้ในการใช้ภาษามือ มีความเป็นวิชาชีพ มีมาตรฐานและกฎหมายรองรับมากขึ้น ทำให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง และสามารถขอใช้บริการล่ามภาษามือ ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การอบรม สัมมนา ศาล โรงพยาบาล สถานีตำรวจ (สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2561, หน้า 31 - 32)

1. หนังสือภาษามือและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนภาพที่ 23 ตัวอย่างหนังสือภาษามือ

แผนภาพที่ 24 ภาษามือพยัญชนะไทย

แหล่งที่มา: <https://www.oocities.org/nadtthai/tslbooksth.html>

2. รายการโทรทัศน์สำหรับคนหูหนวก

แผนภาพที่ 25 การถ่ายทอดภาษามือในโทรทัศน์ แผนภาพที่ 26 รายการโทรทัศน์สำหรับคนหูหนวก

แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/502174>

ความเหมาะสมของรูปแบบรายการกับบริการโทรทัศน์ที่มีบริการล่ามภาษามือ

คนพิการทางการได้ยินต้องการเข้าถึงรายการ “ทุกประเภท” เช่นเดียวกับคนทั่วไป ซึ่งสามารถจัดให้มี บริการล่ามภาษามือได้ในรายการทุกประเภท โดยมุ่งจัดทำบริการในรายการที่เป็น การออกอากาศแจ้งข่าว หรือเดือนในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน และรายการที่เป็นข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์สาธารณะ ได้แก่

1. รายการข่าวสาร
2. รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
3. รายการ ส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม
4. รายการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิต

และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก อย่างไรก็ตามคนพิการทางการได้ยินอาจมีความต้องการเนื้อหา รายการ ที่หลากหลายตามแต่ความชอบความสนใจ เช่น ข่าวท้องถิ่น กฎหมาย สุขภาพ สารคดีท่องเที่ยว ทำอาหาร เป็นต้น จึงอาจจัดทำบริการในรายการที่มีเนื้อหาดังกล่าวด้วย

กลุ่มเป้าหมาย และการใช้ประโยชน์ บริการล่ามภาษามือ

มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ คือ คนพิการทางการสื่อความหมาย ผู้สื่อสารด้วย ภาษามือ และผู้พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ที่พิการทางการได้ยิน อาจเป็นผู้ที่มีการสูญเสียการได้ยิน มาแต่กำเนิดหรือสูญเสียภายหลังก็ได้ เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่เสนอข้อมูลทางภาพ และเสียง พร้อมกัน ดังนั้น ผู้ที่สูญเสียทางการได้ยินจึงมีข้อจำกัดในการรับรู้ และใช้ประโยชน์ทางเสียง ดังนั้น เพื่อให้คนพิการกลุ่มนี้สามารถเข้าถึงข้อมูล และใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม และทั่วถึงจึงจำเป็นต้อง ได้รับบริการคำบรรยายแทนเสียง ดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ 2560, หน้า 4 - 6)

บทที่ 6

การพัฒนาทางด้านอาชีพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การสร้างเสริมความสามารถในการทำงานเพื่อช่วยให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้มีอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและความสามารถที่มีอยู่ให้เลี้ยงตัวเองได้ไม่ต้องเป็นภาระของครอบครัวและสังคม รวมถึงการได้รับการยอมรับในตลาดแรงงานนั้น ควรจะมีการจัดการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินดังต่อไปนี้

6.1 หลักสูตรและแนวทางการส่งเสริมอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 146) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพว่ามีวิธีการส่งเสริม 2 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 สถานศึกษาจัดเอง จัดในรายวิชาพื้นฐาน จัดในรายวิชาเพิ่มเติม หรือจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 สถานศึกษาจัดร่วมกับครอบครัว วิทยากรบุคคลภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 สถานศึกษาจัดร่วมกับสถานประกอบการ

1.4 สถานศึกษาจัดร่วมกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชน

2. จัดนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

จัดตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

แนวทางที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้โดยสถานศึกษาเป็นการดำเนินการสอนอาชีพภายใต้ความร่วมมือของโรงเรียนที่มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนที่เพียงพอ ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สสำรวจข้อมูลอาชีพ แหล่งทรัพยากร และครูผู้สอนวิชาชีพ เพื่อเปิดสอนอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น โดยเฉพาะอาชีพของผู้ปกครอง

2. จัดทำหลักสูตร รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ชุมนุม/ชมรม) และวิชาตามกลุ่มสนใจ

3. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนวิชาชีพ เช่น การฝึกทักษะอาชีพ การจัดจำหน่าย และการแบ่งปันรายได้ระหว่างโรงเรียนและผู้เรียน

4. จัดกลุ่มผู้เรียนให้เลือกเรียนวิชาชีพตามความถนัด ความสนใจ และสภาพเศรษฐกิจของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เน้นกระบวนการทำงานภายในสถานศึกษาหรือจากแหล่งวิทยากร ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ของครูในโรงเรียน

2. จัดทำโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพที่บ้าน ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการมอบหมายงานแต่ละอาชีพให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและประทับใจประสบการณ์

3. จัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้ทุกครั้ง โดยออกจำหน่ายให้แก่ครู ผู้เรียนโรงเรียน ผ่านสหกรณ์ หรือร้านค้าของโรงเรียน จำหน่ายบุคคลภายนอกด้วย

4. จัดให้มีการประเมินผลกระบวนการทำงานเพื่อปรับปรุงผลผลิต

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและจำหน่าย โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความสามารถ จากการเรียนวิชาชีพในโรงเรียน หรือประสบการณ์ภายนอกโรงเรียน ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในงานโรงเรียน งานนิทรรศการหมวดวิชาชีพต่าง ๆ ตลาดนัด หรืองานต่าง ๆ ของท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมประสบการณ์เป็นผู้ประกอบการ

6. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ รายงานผล รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนา

แนวทางที่ 2 การจัดการเรียนรู้วิชาชีพ โดยสถานศึกษาร่วมกับวิทยากรบุคคลภายนอก สถานศึกษา/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพ โดยสถานศึกษาร่วมกับวิทยากร บุคลากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินการสอนอาชีพ โดยสถานศึกษาร่วมกับวิทยากร บุคคลภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สสำรวจข้อมูลความต้องการด้านอาชีพ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้

2. สสำรวจข้อมูลวิทยากร บุคคลภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพต่าง ๆ และจัดทำทะเบียนวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. จัดทำหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้เรียน วิทยากรภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้วิชาอาชีพร่วมกัน

5. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา

6. ให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาตามความถนัด ความสนใจ และสภาพเศรษฐกิจของผู้เรียนโดยจัดกลุ่มผู้เรียนใหม่

7. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาขั้นตอนการประกอบอาชีพที่เลือกเรียน จากประสบการณ์จริงของวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ระหว่างครูร่วมกับวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนไปเรียนรู้จากสถานศึกษาที่จริงในท้องถิ่น และเชิญวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้วิชาชีพในท้องถิ่น

3. นำผลงานของผู้เรียนจำหน่าย เพื่อส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนหรือจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4. จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมวิชาชีพระหว่างเรียน

5. สร้างภาคีเครือข่ายในสถานศึกษา และชุมชน

6. สร้างแรงจูงใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยการยกย่องชมเชย หรือมอบรางวัลตามความเหมาะสม

7. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

แนวทางที่ 3 การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ เป็นการดำเนินการสอนอาชีพ โดยสถานศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการที่มีคนพร้อม ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สืบค้นข้อมูลอาชีพ สถานประกอบการที่มีในท้องถิ่น

2. ประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในท้องถิ่น และข้อตกลงร่วมกันในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ

3. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

4. สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการจัดทำสาระการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้กำหนดผลการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และวัดผลประเมินผล

5. สำรวจความต้องการของผู้เรียนที่ประสงค์จะเรียนวิชาชีพในสถานประกอบการ

6. สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ของสถานประกอบการ

การจัดการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ระหว่างครูร่วมกับบุคคลในสถานประกอบการ ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนไปเรียนรู้จากสถานศึกษาที่จริงในท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และสถานประกอบการ โดยครูผู้สอนและบุคลากรในสถานประกอบการ

2. จัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เน้นกระบวนการทำงานภายในโรงเรียน หรือจากสถานประกอบการ ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตามของครูและบุคลากรในสถานประกอบการ

3. นำผลงานของผู้เรียนจำหน่าย เพื่อส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียน

แนวทางที่ 4 การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยการศึกษาร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน เป็นการดำเนินการสอนวิชาชีพที่มีสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน ให้ความร่วมมือสนับสนุนการเรียนรู้ทางด้านวิชาชีพ ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งการเรียนรู้

วิธีการดำเนินงาน

1. สำรวจอาชีพในชุมชนและความต้องการของชุมชนในการเปิดสอนวิชาชีพ
2. สำรวจความต้องการของผู้เรียนในการเรียนวิชาชีพตามความสนใจ
3. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการของสถานศึกษาทราบ

4. สถานศึกษาประสานงานกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐและเอกชนในการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง สำนักงานเกษตรจังหวัด

5. สถานศึกษาประสานงานกับผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำข้อตกลงร่วมกันกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน

6. สถานศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ กำหนดการเรียน (วิชาเพิ่มเติม) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และการวัดผล และประเมินผล

การจัดการเรียนรู้

1. สถานศึกษาเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ
2. เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน และวัสดุฝึก ตามความต้องการของ สถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชนเพื่อนิเทศการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ
4. บุคลากรจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน มาจัดการเรียนรู้ วิชาชีพในโรงเรียน
5. นิเทศ ประเมินผลการเรียน และส่งผลให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน

ดังนั้น โรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักการจัดการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพใน 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือจัดหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้เกิด ความพร้อมสู่การประกอบอาชีพ โดยผ่านโครงการหรือโครงการงาน ให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ ประกอบด้วยทักษะชีวิต โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และมีการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งแบบบูรณาการ และการเน้นที่กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพมีคุณภาพ และมาตรฐานด้านทักษะอาชีพ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 59)

นอกจากนี้ ตามหลักการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพต้องเป็นไป เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดเป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน ส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงาน ซึ่งนักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรม และการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ ที่จะตัดสินใจในการศึกษาต่อ และการทำงานต่อไปได้ในอนาคต ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ จึงควรจัดในทุกระดับชั้น เพื่อช่วยให้นักเรียนตระหนักรู้ว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพตรงกับอาชีพที่คาดหวัง ดังนี้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2555, หน้า 29 - 32)

1. ระดับขั้นอนุบาล ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม เน้นปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อการทำงานเบื้องต้น ได้แก่ มีวินัย ความรับผิดชอบ อดทน และอยู่กับผู้อื่นได้
2. ระดับขั้นประถมศึกษา เน้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการทำงาน เน้นให้ผู้เรียนได้ทำความรู้จักและเห็นความแตกต่างของหน้าที่ และวิธีการทำงานต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงอาชีพต่าง ๆ ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบสังคม มีความตระหนักในอาชีพที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต และเน้นการสร้างคุณลักษณะผู้ทำงานที่พึงประสงค์
3. ระดับมัธยมต้น เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตัวเองมากขึ้น ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ทั้งด้านความสนใจ ความสามารถ และทัศนคติต่ออาชีพของคนในสังคม จัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงร่วมกับการประเมินตนเอง
4. ระดับมัธยมปลาย สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการเตรียมการด้าน ทักษะและทักษะ เพื่อการดำเนินการในแนวทางวิชาชีพไปสู่การเตรียมอาชีพ เน้นปลูกฝังคุณลักษณะเพื่อการทำงาน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การตัดสินใจเลือก การจัดระบบทำงานด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น

6.2 ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านอาชีพ

6.2.1 การประเมินความสามารถในด้านอาชีพ (Vocational Assessment)

การประเมินศักยภาพของคนพิการในการทำงานหรือความสามารถ และทักษะในการประดิษฐ์ รวมทั้งการประเมินระดับของบุคคลพิการทั้งในแง่ของการแพทย์ จิตวิทยาสังคม และการศึกษา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีผู้ชำนาญงานได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ

การประเมินความสามารถในการทำงานได้แบ่งไว้ 3 ทาง คือ

1. ทางอาชีพ โดยการทดสอบฝีมือทำงาน ความอดทนในการทำงานการปฏิบัติตามคำสั่ง และความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น
2. ทางจิตใจ เพื่อดูว่ามีความสนใจอะไร เข้ากับสังคมได้แค่ไหน ปฏิบัติการทำงาน ปัญหาทางสังคม และอารมณ์เป็นอย่างไร
3. ทางร่างกาย เพื่อดูความพิการที่มีอยู่ว่าเป็นอุปสรรคในการทำงานอย่างไรบ้าง

วิธีประเมินความสามารถ

1. การสัมภาษณ์ เพื่อวินิจฉัยและวิเคราะห์ในเรื่องอิทธิพลของผู้ปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาคนพิการ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสนิท ความสำคัญของคนพิการ

เกี่ยวกับการทำงาน และภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองรวมทั้งสอบประวัติส่วนตัวโดยละเอียดทุกด้าน ตลอดจนประวัติทางการแพทย์

2. การประเมินความสามารถในการเรียนรู้ ในการทำงานทัศนคติและความสนใจอย่างละเอียด

3. การทดลองฝึกปฏิบัติงานของคนพิการ ในลักษณะหรือในภาวะที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อค้นหาว่าคนพิการมีความถนัดในงานอาชีพด้านใดมากที่สุด อะไรเป็นอุปสรรคในการทำงานของคุณคนนั้น เพื่อหาทางแก้ไข อาจใช้งานตัวอย่าง (work samples) ให้ทดลองฝึกปฏิบัติเพื่อทดสอบก็ได้

6.2.2 การแนะแนวอาชีพ (Vocational guidance and counselling)

เป็นการสอนคนพิการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ เจ้าหน้าที่ผู้แนะแนวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับคนพิการโดยละเอียดทุกด้าน เช่น ครอบครัวของคนพิการ บันทึกทางการแพทย์ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ บุคลิกภาพส่วนตัว ความสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในครอบครัว และในสังคม ความสามารถ ความชำนาญงานก่อนพิการ อุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานอันเนื่องมาจากความพิการนั้น ๆ เป็นต้น

1. การประเมินความสามารถในการทำงานของคนพิการประกอบด้วย
2. การให้คำแนะนำอาชีพ
3. การให้คำแนะนำในการเลือกอาชีพที่ดีที่สุด
4. การให้ความรู้เกี่ยวกับงานที่เหมาะสมกับคนพิการและการฝึกอบรม

ซึ่งมิใช่เพียงแต่การแนะนำอาชีพต่าง ๆ เท่านั้น ยังเป็นการช่วยทำความเข้าใจให้กับคนพิการถึงความสามารถของตัวเอง งานชนิดใดเหมาะสมกับสถานความพิการของเขา

6.2.3 การเตรียมตัวก่อนการฝึกอาชีพ (Pre-Vocational Training)

เป็นการให้ความรู้พื้นฐานในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ และสังเกตความถนัดในการใช้เครื่องมือแต่ละชนิด คนพิการบางคนอาจมีความสนใจที่จะฝึกอาชีพอย่างหนึ่ง แต่เมื่อทดสอบสภาพร่างกายแล้วไม่เหมาะกับอาชีพอย่างที่เขาต้องการ ก็อาจจะต้องเปลี่ยนไปฝึกอาชีพอีกอย่างหนึ่ง

ในขั้นนี้ควรมีการเตรียมคนพิการให้มีลักษณะนิสัยในการทำงาน (work habits) ที่ดี โดยการฝึกอบรมให้มีทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำ ตรงต่อเวลา ใฝ่ใฝ่ใจได้ มีความรับผิดชอบ ร่างกายสะอาด แต่งกายเรียบร้อย กิริยามารยาท และการวางตัวเหมาะสมกับงานที่ทำ ปรับตัวเข้ากับผู้ควบคุม นายจ้าง และเพื่อนร่วมงานได้ดี มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น เป็นต้น

6.2.4 การฝึกอบรมด้านอาชีพ (Vocational training)

เป็นการฝึกอบรมอาชีพด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมคนพิการให้ออกไปประกอบอาชีพต่อไป การฝึกอาชีพนั้น มีทั้งการฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพ หรือฝึกในสำนักงานโดยตรง โดยที่คนพิการ จะฝึกหัดงานกับหน่วยงานทั้งของรัฐ หรือเอกชน

เกณฑ์การพิจารณารับคนพิการเข้าฝึกอาชีพ มีดังนี้

1. ระดับสติปัญญา พื้นฐานการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล
2. ความสามารถในการใช้อวัยวะในการทำงาน
3. ความสนใจ การตัดสินใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และการที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้

การประเมินการทำงาน

เมื่อบุคคลพิการจบการฝึกอาชีพแล้ว จะมีการประเมินการทำงานครั้งสุดท้าย ว่ามีความสามารถในการทำงานเพียงใด ซึ่งได้กำหนดการประเมินการทำงานไว้ 3 ประการ คือ

1. นิสัยการทำงาน เช่น มีความเอาใจใส่ต่องาน มาทำงานสม่ำเสมอ ไม่ขาด ไม่มาสาย ตรงต่อเวลา ประณีตในการทำงาน ช่วงความสนใจยาวนานพอกับงานที่ต้องทำ ขยัน สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ สามารถทำงานภายใต้การควบคุมดูแล และทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้
2. ความอดทนต่องาน (Work tolerance) เช่น ยืน หรือนั่งได้นานเท่าที่จำเป็น เพื่อทำงานให้สำเร็จสามารถปรับตัวให้ทนต่องานได้ดี
3. ความรวดเร็วในการทำงาน เช่น ทำได้เสร็จกับเวลา งานเรียบร้อยมีผิดพลาดน้อย

6.2.5 การจัดหางานให้ทำ (Placement)

เป็นการจัดงานให้บุคคลพิการทำโดยได้รับเงินเดือนเท่ากับคนปกติที่ปฏิบัติงานชนิดเดียวกัน การจัดหางานนี้จะได้รับผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความสามารถของคนพิการ
2. บริการจัดหางานที่มีประสิทธิภาพ
3. มีสถานที่ฝึกอาชีพ
4. สังคมยอมรับให้คนพิการมีสิทธิทำงานโดยได้รับเงินเดือนเท่ากับคนปกติ

6.2.6 โรงงานในอารักขา (Shelter workshop)

จัดตั้งขึ้นเพื่อรับคนพิการที่ไม่อาจหางานทำในตลาดแรงงานได้ เนื่องจากเหตุ ความพิการ ไม่สามารถปรับตัวได้ แต่ยังสามารถในการทำงาน ภายใต้สภาพการทำงานที่จัดไว้ โดยเฉพาะ และมีผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ

6.2.7 การติดตามผลและการประเมินผลการให้ความช่วยเหลือ (Follow up and evaluation)

เป็นการติดตามผลการทำงานของคนพิการว่า ได้รับความพอใจสูงสุดในงานที่ตนทำหรือไม่ สวัสดิภาพความเป็นอยู่อย่างไร สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยปกติสุขจากรายได้หรือไม่ รวมทั้งนายจ้างมีความพอใจเพียงไร เป็นต้น

6.3 บุคลากรในงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลพิการ

บุคลากรที่ทำงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลพิการ มีดังนี้

1. แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟู (Physiatrist) หมายถึง แพทย์ที่ทำการประเมินสมรรถภาพทางกายของบุคคลพิการก่อนรับการฝึกอาชีพและประกอบอาชีพ จะมีการบำบัดรักษาบุคคลพิการให้มีสุขภาพสมบูรณ์พอที่จะใช้ความสามารถที่มีอยู่รับการฝึกอาชีพ และประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

2. จิตแพทย์ (Psychiatrist) ในที่นี้ หมายถึง ผู้ประเมินสมรรถภาพทางจิตใจ หรือตรวจสภาพจิตของบุคคลพิการ ที่สมัครรับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ เป็นผู้บอกได้ว่าบุคคลพิการผู้นั้น มีสภาวะทางจิตอย่างไร มีความพร้อมที่จะรับการฝึกอาชีพ และประกอบอาชีพแล้วหรือยัง หากมีความบกพร่อง จิตแพทย์จะช่วยบำบัดรักษา และสามารถแนะนำอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้นได้อย่างดี

3. นักจิตวิทยา (Psychologist) ในที่นี้ หมายถึง ผู้ประเมินสมรรถภาพทางจิตใจของบุคคลพิการว่าจะมีความสามารถรับการฝึกอาชีพ หรือประกอบอาชีพได้หรือไม่ นักจิตวิทยาเป็นผู้มีความรู้ว่าคุณคนนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร เหมาะสมกับงานประเภทใด และเข้ากับผู้ร่วมงานประเภทใดได้ดี จึงต้องทำงานเกี่ยวกับการแนะนำอาชีพด้วย

4. นักแนะแนวอาชีพ (Vocational guidance officer) หมายถึง ผู้ที่ให้ข้อมูลและคำปรึกษา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้บุคคลพิการได้รู้จักตัดสินใจเลือกฝึกอาชีพที่เหมาะสม สามารถเตรียมตัวประกอบอาชีพและรู้จักพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพให้ก้าวหน้า และมั่นคง

5. ที่ปรึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ (Vocational rehabilitation counselor) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำบุคคลพิการเกี่ยวกับองค์ประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับนักแนะแนวอาชีพ แต่ไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาทางการแนะแนวโดยตรง อาจเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครูฝึกอาชีพ หรือผู้อื่นที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลพิการ สามารถประเมินสมรรถภาพในการทำงาน แนะนำบุคคลพิการให้รู้จักปรับตัวเข้ากับสภาพของงานอาชีพและสิ่งแวดล้อม สร้างลักษณะนิสัยที่เหมาะสมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และรู้จักแก้ไขปัญหาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. นักกายภาพบำบัด (Physical therapist) เป็นผู้รักษาอาการผิดปกติของร่างกาย โดยปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์เป็นผู้ชี้แจงแก่ผู้ป่วยให้ออกกำลังกาย เพื่อรักษาโรคกล้ามเนื้อไม่ปกติ และย้อมประสิทธิภาพให้การรักษาด้วยแสงอาทิตย์ ไฟฟ้า น้ำ หรือเครื่องกล เป็นผู้รู้จักสภาพร่างกายของบุคคลพิการอย่างดีสามารถประเมินสมรรถภาพและแนะนำอาชีพได้

7. นักกิจกรรมบำบัด (Occupational therapist) หมายถึง ผู้ประเมินสมรรถภาพในการทำงานหรือทำกิจกรรมของบุคคลพิการ หากปรากฏว่ายังขาดความพร้อมที่จะรับการฝึกอาชีพ นักกิจกรรมบำบัดจะช่วยเหลือ โดยวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แบบหนึ่งให้บุคคลพิการสามารถเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ได้อย่างมีสมรรถภาพสูงสุด เพื่อให้ฝึกอาชีพและประกอบอาชีพได้ โดยปลอดภัยมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นคงในอาชีพ

8. นักสังคมสงเคราะห์ (Social worker) หมายถึง ผู้ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลพิการ ในด้านสวัสดิการ การแก้ไขปัญหาส่วนตัว ครอบครัวและสังคม เตรียมบุคคลพิการให้พร้อมสำหรับการฝึกและประกอบอาชีพเป็นที่ปรึกษาในด้านต่าง ๆ ของบุคคลพิการ และเป็นผู้ประสานงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลพิการให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

9. ครูฝึกอาชีพ (Vocational training officer) มีหน้าที่ให้ความรู้ ประสบการณ์ สร้างเสริมทักษะและสมรรถภาพในการทำงานแก่บุคคลพิการ เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอน ทำงานร่วมกับบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของบุคคลพิการ สามารถประเมินสมรรถภาพในการทำงาน แนะนำ และติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคคลพิการได้

10. นักจัดหาและบรรจุงาน (Job exploration and placement officer) เป็นผู้มีความรู้เรื่องบุคคลพิการ ลักษณะและสภาพความพิการ สมรรถภาพและปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นผู้จัดหางานที่เหมาะสมให้แก่บุคคลพิการและเป็นพี่เลี้ยง หรือที่ปรึกษาในระหว่างทดลองปฏิบัติงาน ตลอดจนช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี

6.4 แนวทางการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ

6.4.1 ประเภทอาชีพ ตำแหน่งงาน และลักษณะงานที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ความพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ประเภทอาชีพ และลักษณะงานในภาพรวมที่เหมาะสมกับความพิการทางการได้ยิน คือ งานที่ต้องทำกับอุปกรณ์ที่มีเสียงดัง หรือสภาพแวดล้อมที่มีเสียงดัง เพราะเสียงที่เกิดขึ้นจะไม่สามารถรบกวนคนพิการและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

พนักงานประจำเครื่องจักรอุตสาหกรรม (Industrial Machinery Worker)

ลักษณะงานของประเภทอาชีพนี้ คือ การทำงานร่วมกับเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม ด้วยการเข้าทำงานเป็นกะเพื่อดูแลอุปกรณ์และเครื่องจักรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เครื่องสายพาน เครื่องบรรจุภัณฑ์

แผนภาพที่ 27 นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้การทำงานร่วมกับเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม

ช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า

แผนภาพที่ 28 นักเรียนเรียนรู้การล้างแอร์

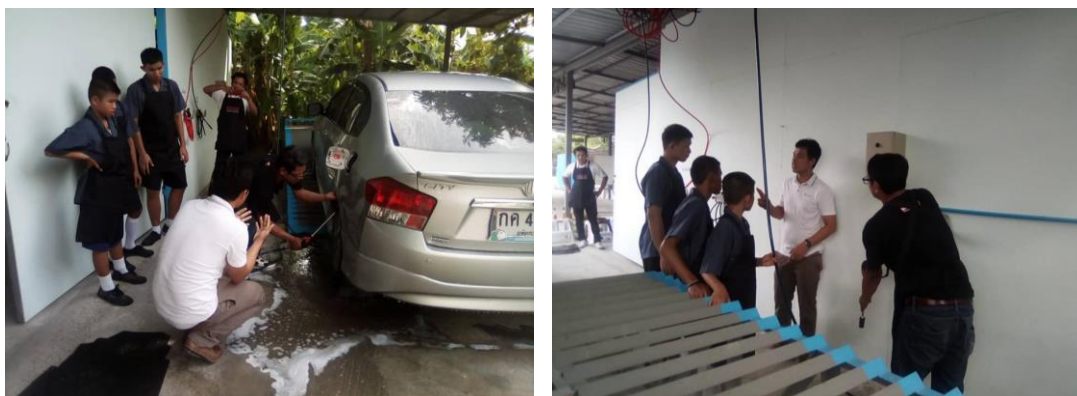

แผนภาพที่ 29 นักเรียนได้เรียนรู้การซ่อมพัดลมพื้นฐาน

แผนภาพที่ 30 นักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าพื้นฐานภายในบ้าน

ช่างยนต์

แผนภาพที่ 31 นักเรียนเรียนรู้การทำงานพื้นฐานของระบบเครื่องยนต์

แผนภาพที่ 32 นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการเปลี่ยนยางในรถจักรยานยนต์

ช่างเสริมสวย

แผนภาพที่ 33 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำผมและได้ลงมือปฏิบัติจริง

เกษตรกรรม

ผลผลิตจากการปลูกผักสวนครัว เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียน

แผนภาพที่ 34 การปลูกผักสวนครัวและเก็บเกี่ยวผลผลิตของนักเรียน

ร้านค้าแฟ หรือบาร์ิสต้า

แผนภาพที่ 35 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจการร้านค้าแฟและลงมือปฏิบัติงานจริง

เบเกอรี่

แผนภาพที่ 36 นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำเบเกอรี่ เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ

ซึ่งอาชีพเหล่านี้โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดลพบุรี จะมีการฝึกอบรมให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น นับว่าเป็นโอกาสที่ดีสำหรับนักเรียนทุกคนอย่างมากในการที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพเฉพาะทางต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้ในการนำไปประกอบเป็นอาชีพของตนเองในอนาคตต่อไปเมื่อจบการศึกษาจากโรงเรียน เพราะคนพิการก็สามารถที่จะใช้ชีวิตแบบคนปกติได้ ถ้าหากว่ามีจิตใจที่สู้ไปพร้อมกัน

6.4.2 แนวทางการจัดประเภทอาชีพ ตำแหน่งงาน และลักษณะงานที่เหมาะสมกับความพิการ

บาร์บารา เมอร์เรย์ และโรเบิร์ต เฮอรอน (อ้างถึงใน วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ, 2546, หน้า 21) การบริหารงานแรงงานองค์การแรงงานระหว่างประเทศ กล่าวไว้ว่า ในหลักการพิจารณาว่าคนพิการจะทำงานใดได้นั้นควรพิจารณามอบหมายงานที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ และตรงกับความต้องการของคนพิการ ควรเลิกคิดว่าคนพิการทำได้แต่ทำงานง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากต่อการใช้เครื่องมือเครื่องมือ หรืองานประจำในแต่ละวัน แต่ควรพิจารณาว่าคนพิการส่วนใหญ่สามารถทำงานได้หลากหลาย นอกจากนั้นงานบางอย่างความพิการก็ไม่ใช่อุปสรรคที่จะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพ เช่น คนพิการที่ใช้เก้าอี้ล้อเข็นก็สามารถทำงานที่อยู่ประจำที่ได้ เช่น เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่การเงินหรือเจ้าหน้าที่บัญชี หรือคนตาบอดสามารถเป็นพนักงานสลับสายโทรศัพท์ หรือคนหูหนวกสามารถทำงานที่ต้องป้อนแป้นได้ เป็นต้น

จิราวัลย์ คงถาวร (2547, หน้า 9, 129 - 133) ได้ศึกษาเรื่อง “ความเป็นไปได้ในการจ้างงานคนพิการของบริษัทชูปิซิมอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด” โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ

1) เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับคนพิการของพนักงานต่อการจ้างงานคนพิการของบริษัทชูปิซิมอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด

2) เพื่อศึกษาความคาดหวังของพนักงานต่อการทำงานของคนพิการ

3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานต่อการดำเนินงานเพื่อจ้างงานคนพิการ

ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทฯ ที่ทำงานในสำนักงานใหญ่และโรงงานแหลมฉบังจำนวน 279 คน พบว่า ลักษณะงานในหน่วยงานที่เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภท โดยจำแนกเป็น 4 ลักษณะ คือ บกพร่องทางการได้ยินเหมาะสมกับงานคีย์ข้อมูลงานพิมพ์ดีด เพราะไม่ต้องใช้แรงงานมาก และงานเช็คสต็อกอะไหล่ ส่วนผู้ที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวมีความเหมาะสมกับงานตอบรับ โทรศัพท์งานพัฒนาโปรแกรม (โปรแกรมเมอร์) สำหรับผู้ที่พิการหรือบกพร่องทางการมองเห็นเหมาะสมกับงานตอบรับโทรศัพท์ ส่วนผู้ที่บกพร่องทางสติปัญญาพบว่าไม่มีงานใดที่มีความเหมาะสม

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (2548, ออนไลน์) ได้จัดทำคู่มือเพื่อสนับสนุน บริการจัดหางาน และผู้ให้บริการจัดหางานในการวิเคราะห์งานที่เหมาะสมกับคนพิการ (Job Analysis) เพื่อส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการได้ดียิ่งขึ้นโดยคำแนะนำในคู่มือ ได้พัฒนามาจากข้อมูล ที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้รับจากกิจกรรมส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ ซึ่งองค์การ แรงงานระหว่างประเทศได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการ โครงการศึกษาวิจัยโอกาสในการทำงาน ที่เหมาะสมกับความพิการ วิเคราะห์งานว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนการพิจารณา ภาพรวมของสถานประกอบการทั้งด้านธุรกิจ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร ขั้นตอนการพิจารณา แผนกใดแผนกหนึ่งของสถานประกอบการที่คนพิการสามารถทำงานได้โดยการสังเกตและแลกเปลี่ยน ความเห็นกับพนักงาน สรุปลงขั้นต้นกับผู้บริหารของสถานประกอบการ และขั้นตอนการสร้างสรรค้งาน ให้แก่คนพิการ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้เลือกงานที่เหมาะสม หรือปรับปรุงลักษณะของงานเพิ่มเติมให้ เหมาะสมกับคนพิการ

6.4.3 การได้มาซึ่งแรงงานคนพิการและรูปแบบการจ้างงานคนพิการ

Hammerman and Maikowski (1981) ได้ศึกษาการสร้างความสำเร็จและการสร้าง ความมีส่วนร่วมของการให้บริการการจ้างงานคนพิการในธุรกิจของประเทศออสเตรเลีย โดยการรวมกลุ่ม และคัดเลือกผู้สมัคร เพื่อให้สะดวกต่อการได้งานทำและรักษาการจ้างงานคนพิการไว้ได้ โดยผล การศึกษาพบว่าปัจจัยสำเร็จในการที่จะรับสมัครงานคนพิการ มีดังต่อไปนี้

- 1) ความกระตือรือร้นในการทำงานของผู้สมัคร
- 2) ความต้องการในงาน
- 3) การให้ข้อมูลด้านการเงิน และศักยภาพของคนพิการ
- 4) การให้ความช่วยเหลือในการปรับตัวในสถานประกอบการ
- 5) การให้ความสนับสนุนและแนะนำแนวทางที่ดีที่สุดในการทำงานร่วมกับ

เพื่อนร่วมงาน

6) การให้คำปรึกษานายจ้างและคนพิการที่ได้รับการเข้าทำงานตามความต้องการ
 สุภธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544, บทคัดย่อ) กล่าวว่าไว้ว่า แนวคิดเรื่องการจ้างงาน
 และรูปแบบของการจ้างงานในปัจจุบัน โดยนำแนวคิดของ บาร์บารา เมอร์เรย์ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส
 ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพประจำองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ที่ได้กล่าวถึงแนวทาง
 การจ้างงานที่แบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ ซึ่งสรุปออกมาได้ดังนี้

1) การจ้างงานในโรงงานในอารักขา (Sheltered Workshop) คือ การจัดให้คนพิการ
 เข้าทำงานในโรงงานที่ดำเนินการโดยรัฐบาล โดยจะมีการคอยติดตามดูแลการทำงานของคนพิการ
 โดยใกล้ชิด เน้นสำหรับคนพิการที่มีความพิการมากหรือยังไม่มีทักษะในการทำงานโรงงานในอารักขา
 ยังมีบริการอยู่ในหลาย ๆ ประเทศแต่ส่วนมากจะถูกแทนที่ด้วยการจ้างงานคนพิการในระบบสนับสนุน
 เนื่องจากการดำเนินการในระบบ โรงงานในอารักขาจะเสียค่าใช้จ่ายสูง คนพิการ จะอยู่นานมีจำนวน
 เพียงเล็กน้อยที่จะออกไปทำงานในระบบเปิด ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพต่ำไม่ได้มาตรฐาน แรงงานคนพิการ
 ในโรงงานในอารักขาไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ขาดความสัมพันธ์อันดีกับระบบตลาด
 และตลาดจำกัด

2) การจ้างงานคนพิการในระบบสนับสนุนการจ้างงาน (Supported Employment)
 ในลักษณะเป็นการทำงานที่คนพิการจะมีพี่เลี้ยงช่วยดูแล หรืออาจจะเป็นในรูปของการทดลองงาน
 ฝึกงานที่เหมาะสมสำหรับคนพิการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ รวมทั้งคนพิการที่ไม่มี
 พื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ พี่เลี้ยงจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างสถานประกอบการและคนพิการ
 เพื่อให้งานดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของนายจ้าง งานในลักษณะนี้อาจทำในรูปของคณะทำงาน
 ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของพี่เลี้ยง ซึ่งจะนำคนพิการทำงานต่าง ๆ ที่สามารถดูแลและชี้แนะได้อย่าง
 ใกล้ชิดรูปแบบของการดำเนินงาน ได้แก่ การกำหนดประเภทสถานประกอบการในธุรกิจขนาดเล็ก
 การรับงาน เช่น งานทำความสะอาด งานดูแลสวน เป็นต้น ซึ่งมีข้อดีก็คือ คนพิการจะเกิดการเรียนรู้
 และพัฒนางานจนสามารถที่จะเข้าสู่การจ้างงานในระบบเปิดได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์
 ในการทำงานเหมือนกับการทำงานในระบบเปิดทุกประการ

3) การจ้างงานระบบเปิด (Competitive Employment) คนพิการที่มีความสามารถ
 จะได้รับการจ้างงานในสถานประกอบการทั่วไป แต่ก็พบว่ามีปัญหาสำคัญในการทำงานของคนพิการ
 คือ เจตคติของนายจ้างที่มีต่อคนพิการ ซึ่งไม่ยอมรับในความสามารถของคนพิการจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟู
 สมรรถภาพได้เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และสามารถประกอบอาชีพมีรายได้ที่มั่นคงได้

ฉะนั้นจึงต้องมีการรณรงค์เพื่อให้สังคมเปลี่ยนเจตคติที่มีต่อคนพิการให้เป็นไป
 ทางบวก และยอมรับในความสามารถของคนพิการ ถือว่าคนพิการเป็นสมาชิกในสังคม และมีส่วนร่วม
 ในสังคม เช่น บุคคลทั่วไปอย่างมีศักดิ์ศรี และประสิทธิภาพ เป็นต้น

4) การประกอบอาชีพอิสระเป็นการดำเนินการประกอบอาชีพของตนเองเป็นธุรกิจเล็ก อาจดำเนินการโดยตัวคนพิการคนเดียว หรือมีเพื่อนร่วมงานไม่มากนัก การประกอบอาชีพอิสระ จำเป็นจะต้องมีความรู้ด้านวิชาชีพเฉพาะ การดำเนินงานทางธุรกิจ การจัดการ การเก็บเอกสาร การตลาดมีแหล่งเงินทุน หรือการสนับสนุนด้านเงินทุนมีแหล่งทรัพยากร หรือวัตถุประสงค์ต่าง ๆ มีแหล่ง การสนับสนุนด้านวิชาการ และมีการรองรับของตลาดสินค้า เป็นต้น

6.4.4 ระบบสนับสนุนการทำงานและสวัสดิการที่เหมาะสมในการจ้างงานคนพิการ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (2549, ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนการจ้างงาน สามารถจัดให้แก่ นายจ้าง หรือคนพิการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย ควรมีการสนับสนุน โดยการวางแผนที่ดีและมีทรัพยากรสนับสนุน โดยสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น

1) การจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยพิเศษในการทำงาน เพื่อให้ผู้พิการสามารถทำงาน หรือเข้ารับการศึกษาได้ เช่น บุคคลตาบอดต้องใช้คอมพิวเตอร์ที่มีตัวอักษรเบลล์หรือผู้ป่วยโรคพิการทางสมองโดยกำเนิด (Cerebral Palsy) ซึ่งต้องใช้เครื่องมือดัดแปลงในการทำงานด้านเกษตรกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการจัดหาเครื่องมือดังกล่าว โดยการให้ขอยืมชั่วคราว หรือจัด ให้เป็นการถาวรแก่นายจ้าง หรือคนพิการซึ่งควรพิจารณาและกำหนดการเก็บค่าธรรมเนียม หรือเงินมัดจำสำหรับอุปกรณ์

2) การจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยพิเศษในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มความสามารถ ในการกระทำต่าง ๆ ให้แก่ผู้พิการสามารถช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน ได้แก่ แก้วอึรดขึ้น และเครื่องช่วยฟัง เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เครื่องช่วยพิเศษเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้คนพิการ มีงานทำ และรักษางานนั้นไว้ได้

3) การจัดบริการด้านการคมนาคมขนส่งและเดินทาง เป็นอีกข้อจำกัดสำหรับผู้พิการในการเดินทางไปทำงานและสถานที่อื่น ๆ ของคนพิการ ทั้งนี้คนพิการจำนวนมากไม่มีรถยนต์ เป็นของตัวเองหรือสามารถจ่ายค่าแท็กซี่ได้ ดังนั้นมาตรการข้างต้นจึงสามารถนำมาใช้ส่งเสริม ให้คนพิการสามารถเดินทางไปทำงานได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสม

Ang Magdalene ChooiHwa และคณะ (2008, อ้างถึงใน ทวี เชื้อสุวรรณทวี และคณะ, 2558 หน้า 129) กล่าวไว้ว่า พนักงานคนพิการในมาเลเซียว่า แนวทางบริหารงานบุคคลรูปแบบต่าง ๆ 4 แนวทาง ได้แก่

- 1) Upward Influence (การจัดความสัมพันธ์แบบเน้นล่างขึ้นบน)
- 2) Performance (การบริหารบุคคลโดยเน้นผลการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล)
- 3) Leader Member Exchange (การบริหารงานบุคคลที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนายจ้าง และลูกจ้าง ซึ่งมีระดับความสัมพันธ์แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละคน)

4) Organizational Support (การบริหารบุคคลที่องค์กรจะสนับสนุนพนักงาน ผ่านการให้ประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานทำงานให้แก่องค์กรอย่างเต็มที่)

แนวทางบริหารงานบุคคลรูปแบบต่าง ๆ 4 แนวทางนี้ มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของการจ้างงาน (Employment Outcome) เมื่อพิจารณาจากมุมมองคนพิการซึ่งปรากฏเป็นรูปธรรม ได้แก่ การเลื่อนค่าจ้าง ความพึงพอใจในงาน และการได้รับการเลื่อนตำแหน่งอย่างไรบ้าง ผลการศึกษา ปรากฏว่า

1) การใช้แนวทาง Upward Influence ในรูปแบบที่ไม่เคร่งครัดและมีเหตุผล จะช่วยส่งเสริมให้เกิด Employment Outcome ในเชิงบวกต่อคนพิการรุนแรงมากกว่าคนพิการไม่รุนแรง ในขณะที่การใช้แนวทางในรูปแบบที่เคร่งครัดจะทำให้เกิด Employment Outcome ในเชิงลบ ต่อคนพิการรุนแรงมากกว่าคนพิการไม่รุนแรง

2) การใช้แนวทาง Performance ทั้งการพิจารณาจากผลการปฏิบัติตามหน้าที่ (In Role Behavior) และผลการปฏิบัติในฐานะสมาชิกองค์กร (Organizational Citizenship Behavior) จะช่วยทำให้เกิด Employment Outcome ในเชิงบวกต่อคนพิการรุนแรงมากกว่าคนพิการไม่รุนแรง

3) การใช้แนวทาง Leader - Member Exchange จะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด ต่อ Employment Outcome ในคนพิการรุนแรงมากกว่าคนพิการไม่รุนแรง

4) การใช้แนวทาง Organizational Support จะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด ต่อ Employment Outcome ในคนพิการรุนแรงมากกว่าคนพิการไม่รุนแรงทำงานได้ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนาการส่งเสริมการสร้างงานคนพิการ และแนวทาง ในการจัดสวัสดิการให้แก่แรงงานคนพิการ 3 ประเด็น ที่ได้ช่วยให้บริษัทสามารถรักษาพนักงานคนพิการ ให้อยู่กับบริษัทอย่างต่อเนื่อง และมีศักยภาพที่พัฒนาขึ้นจนส่งผลกระทบต่อทางบวกกลับสู่องค์กร คือ การเพิ่มสวัสดิการที่แตกต่างจากพนักงานปกติ การเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร และการพัฒนาความรู้ความสามารถโดยการส่งพนักงานคนพิการ ออกไปฝึกอบรมภายนอกองค์กรร่วมกับพนักงานปกติ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้แรงงานคนพิการได้ เข้าศึกษาต่อในระดับสูงตามความสนใจ

6.5 สถานการณ์ปัจจุบันของการจ้างงานคนพิการในประเทศไทย

6.5.1 ระบบและกลไกสนับสนุนการจ้างงานคนพิการ

อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง (2555, บทคัดย่อ) กล่าวว่าไว้ว่า การพัฒนาศักยภาพคนพิการ ในศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการ และผู้บริหารศูนย์ฝึกอาชีพ

คนพิการรวมถึงองค์กรธุรกิจที่มีการจ้างงานในเขตภาคกลาง เพื่อนำผลที่ได้มาส่งเสริมศักยภาพแรงงานคนพิการไทยต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการฝึกอาชีพคนพิการรวม 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านนโยบายของหน่วยงาน ให้บริการฝึกอาชีพประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานด้านคนพิการ พัฒนาหน่วยงานให้บริการฝึกอาชีพคนพิการสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ มีการจัดทำแผน หรือโครงการเพื่อระดมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับคนพิการให้เข้ามามีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทของหน่วยงานสู่การเป็นผู้เสริมสร้างเจตคติเชิงสร้างสรรค์ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการสู่สังคม

2) ด้านหลักสูตรการฝึกและพัฒนาอาชีพจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการในแต่ละประเภท ในการฝึกและพัฒนาอาชีพ ปรับปรุงรูปแบบ เพื่อเชื่อมโยงคนพิการกับหน่วยงานที่มีความประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน จัดหลักสูตรให้มีเนื้อหาชัดเจนเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ หรือความต้องการของตลาดแรงงาน

3) ด้านรูปแบบกิจกรรมการฝึกอาชีพจัดให้มีกิจกรรมการฝึกที่เหมาะสมกับความต้องการ และความจำเป็นของคนพิการในแต่ละประเภท แต่ละบุคคล รวมถึงมีการประเมินพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ความต้องการของคนพิการ

4) ด้านผู้ฝึกสอนอาชีพให้คนพิการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพให้มีความเชื่อมโยงกับความสามารถในการฝึกสอนวิชาชีพแก่คนพิการ ส่งเสริม สนับสนุนสมรรถนะเพิ่มเติมของผู้ฝึกสอนอาชีพคนพิการในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฝึกสอน เช่น การให้ค่าตอบแทน หรือการประกาศเกียรติคุณ

5) ด้านสื่อการเรียนการสอนเพิ่มปริมาณการผลิตสื่อให้มีความหลากหลาย และทันสมัย และควรจัดให้บริการศูนย์สื่อที่มีการรวบรวมข้อมูลแก่คนพิการ

6) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับคนพิการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยและปลอดภัยต่อคนพิการ มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทดแทนปัญหาความบกพร่องของคนพิการ รวมถึงการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

7) ด้านการประเมินผลสำหรับคนพิการจัดให้มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ความต้องการพื้นฐาน การประเมินผลภาคทฤษฎีและปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ การติดตามผลเป็นระยะ ๆ ตลอดจนการประเมินผลในภาพรวมของการฝึกอาชีพคนพิการ

กิติพงษ์ สุทธิ (2543, หน้า 12) กล่าวว่าไว้ว่า ในการศึกษาด้านการรับรู้ในความพร้อมของคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้ฝึกอาชีพ ฝึกอบรมคนพิการในภาครัฐ และนายจ้างหรือสถานประกอบการในฐานะผู้ใช้ผลผลิตยังมีความแตกต่างกัน โดยผู้ฝึกอาชีพมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมของตนในขณะที่นายจ้างหรือสถานประกอบการมีความพอใจในการให้ความร่วมมือ

ของคนพิการในการทำกิจกรรม ความกล้าในการแสดงออก และความสุขุมรอบคอบอยู่ในระดับน้อย อีกประการหนึ่งความพิการและอายุที่แตกต่างของคนพิการก็มีความต้องการในการฝึก หรือเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกันด้วย

6.5.2 กรณีศึกษาการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ

จากเอกสารการสัมมนาคณะไตรภาคี งานแถลงทิศทางการส่งเสริมการสร้างงานคนพิการ ปี 2556 (2556, สังคมโนส์คอร์ป) ได้เสนอการจ้างงานขององค์กรต้นแบบในการจ้างงานคนพิการ ทั้งหมด 6 บริษัท ในหลายประเภทธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจการสื่อสาร ธุรกิจการเงินประกันภัย และธุรกิจอัญมณี จึงสามารถสรุปภาพรวมรูปแบบการจ้างงานคนพิการได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 รูปแบบการจ้างงานคนพิการในสายงานหลักของบริษัท เช่น การจ้างคนพิการเป็นโปรแกรมเมอร์สำหรับบริษัทที่ปรึกษาด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ อันเป็นการพัฒนาผู้พิการ ผ่านสายงานมูลค่าสูง (High Value Job)

รูปแบบที่ 2 การจ้างงานคนพิการในสายงานสนับสนุนของบริษัท เช่น การจ้างคนพิการเป็นพนักงานสต็อกสินค้าในห้างสรรพสินค้าหรือพนักงาน Call Center

รูปแบบที่ 3 การจ้างงานคนพิการเพื่อปฏิบัติหน้าที่พิเศษภายนอกองค์กร เช่น การจ้างงานคนพิการ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนักกีฬาหรือโค้ชกีฬาคนพิการของทีมชาติไทย โดยมีสถานะเป็นพนักงานและรับค่าจ้างจากบริษัท

ทั้งนี้ยังได้มีการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรต่าง ๆ ข้างต้นในการจ้างงานคนพิการจัดได้มีการจ่ายค่าจ้าง และสวัสดิการเท่าเทียมกับพนักงานปกติหรือมากกว่าปกติ เช่น การจัดหาที่พักใกล้กับสถานที่ทำงานและมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถานที่ภายในองค์กร เพื่อให้คนพิการสามารถเดินทางได้สะดวก เป็นต้น อีกทั้งยังนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารและส่งงานเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาศักยภาพความรู้ ความสามารถ โดยการจัดฝึกอบรมกับพนักงานปกติ เพื่อส่งเสริมให้คนพิการเข้าศึกษาต่อในระดับสูงตามความสนใจและสร้างความก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการอย่างยั่งยืน สุดท้ายได้มีการจัดกิจกรรมกีฬาภายในองค์กร เพื่อสร้างความผูกพันกับองค์กร และส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรเกิดการยอมรับในศักยภาพความสามารถของคนพิการ

6.5.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจ้างงานคนพิการ

มูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อคนพิการ (2552, บทคัดย่อ) เรื่อง ระบบสนับสนุนการจ้างงานคนพิการในตลาดแรงงานเปิดได้พบปัญหาและอุปสรรคในการจ้างงานแรงงานคนพิการ ดังนี้

1) การสนับสนุนการจ้างงานคนพิการแต่ขาดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐมีความสับสนในบทบาทในการรับผิดชอบต่อการมีงานทำด้านคนพิการ

2) การบริการขั้นพื้นฐานก่อนเข้าสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพไม่เพียงพอต่อความต้องการในการเตรียมความพร้อมให้คนพิการสามารถเข้าสู่อาชีพได้ เนื่องจากคนพิการส่วนใหญ่ขาดการศึกษา โครงการศึกษาวิจัยโอกาสในการทำงานที่เหมาะสมกับความพิการที่มีคุณภาพ และยังขาดสวัสดิการทางการแพทย์ เช่น เครื่องช่วยความคนพิการ ยาหรือผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เป็นต้น จึงทำให้คนพิการไม่สามารถออกไปทำงานในสถานประกอบการได้

3) การบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพ กล่าวคือ คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และออทิสติกขาดการบริการในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ จึงไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการได้

4) สภาพแวดล้อมทางกายเป็นอุปสรรค และไม่มีบริการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่เพียงพอ กล่าวคือคนพิการไม่รับการอำนวยความสะดวกในด้านสภาพแวดล้อมด้านระบบการขนส่งมวลชน เช่น การเดินทางจากที่พักไปยังที่ทำงาน สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน บริเวณที่พักอาศัย และบริเวณใกล้เคียง รวมถึงการสื่อความหมาย เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จะเอื้อให้คนพิการมีงานทำ และทำงานได้สะดวกยิ่งขึ้น

กรณีการ พงศิศาร (2532, หน้า 9) กล่าวไว้ว่า คนพิการจำนวนมากยังว่างงาน เหตุที่ทำให้คนพิการว่างงาน เพราะทัศนคติของสังคมไทยยังเห็นว่าคนพิการด้อยความสามารถ ขาดแคลนองค์การพัฒนาแรงงานคนพิการโดยเฉพาะการฝึกอาชีพให้คนพิการไม่มีสถาบันรับรองแรงงาน และคนที่มีความสามารถพิเศษก็ไม่ได้รับการสนับสนุน ถ้าคนพิการมีงานทำ ภาระของประเทศก็จะลดลง การพัฒนาแรงงานคนพิการในหลาย ๆ ประเทศมีมาตรการคล้ายกัน คือ มาตรการด้านกฎหมายคุ้มครองสิทธิประโยชน์ให้แก่คนพิการ เช่น ในสหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์มีกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านฝึกอาชีพ หากคนพิการได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างถูกต้องแล้ว จะสามารถกลับมาเป็นทรัพยากรที่มีค่าได้ในที่สุด โดยทางรัฐและเอกชนอาจจะสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพคนพิการให้โอกาสในการทำงานเท่าเทียมกับคนปกติ และควรฝึกอาชีพตามความถนัด ความสนใจ ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

อลิศรา ตะวังทัน (2554, หน้า 108) กล่าวไว้ว่า ทัศนคติต่อแรงจูงใจในการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ พบสิ่งที่เป็นปัญหาการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการมากที่สุด คือ ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ โดยพบว่ามีปัญหาด้านขาดการบังคับใช้ทางกฎหมายที่ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานคนพิการอย่างจริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ต่อคนพิการที่ไม่ครอบคลุมสถานประกอบการ รองลงมาเป็นปัญหาด้านมุมมองของนายจ้างต่อความพิการของลูกจ้างที่ไม่มีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับที่นายจ้างกำหนด นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการสื่อสารที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการ ประสานงานกับบุคคลอื่น ส่วนเรื่องของสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สถานประกอบการจัดให้ เช่น ห้องน้ำ คนพิการ ลิฟท์ และทางลาดขึ้นลงอาคารตามลำดับ

ชวพล ลิตติพานิช (2548, หน้า 34 - 35) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการทำงานในสถานประกอบการของคนพิการ ได้แก่

- 1) กระบวนการฝึกอบรมอาชีพของคนพิการยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพราะยังไม่มีสถาบันที่ทำการฝึกอบรมให้แก่คนพิการตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- 2) คุณวุฒิการศึกษาของคนพิการไม่สอดคล้องและไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือสถานประกอบการ
- 3) นายจ้างส่วนใหญ่ไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วยในการบัญญัติกฎหมายที่บังคับให้มีการจ้างงาน
- 4) คนพิการบางส่วนรู้สึกว่ สถานภาพการทำงานไม่มั่นคงรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และคนพิการจำนวนไม่น้อยเห็นว่ารายได้ที่รับนั้นยังไม่เป็นธรรม ในขณะที่นายจ้างให้เหตุผลว่าได้กำหนดค่าจ้างโดยพิจารณาจากคุณวุฒิการศึกษามากกว่าผลงานความสามารถและทักษะของคนพิการ

6.5.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพและการจ้างงานคนพิการ

ภรณี ภูประเสริฐ ผอ.สำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2562, คมชัดลึกออนไลน์) กล่าวไว้ว่า “แนวคิดการสนับสนุนคนพิการให้ทำงานว่าเป็นการลดภาระครอบครัวหรือผู้ดูแล และที่สำคัญพวกเขาจะรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ส่วนชุมชนได้ประโยชน์จากงานที่คนพิการทำ เจ้าของบริษัทหรือผู้ประกอบการก็รู้สึกว่ตัวเองได้ทำประโยชน์ต่อสาธารณะ จากเงินก้อนเดิมเคยนำส่งเข้ากองทุนก็สามารถส่งตรงไปให้คนพิการโดยตรงสร้างความเข้าใจมองเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน”

อภิชาติ การุณกรสกุล ประธานมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม (2561, ไทยรัฐออนไลน์) กล่าวไว้ว่า พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กำหนดให้สถานประกอบการ ที่มีพนักงาน 100 คน ต้องจ้างงานคนพิการ 1 คน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงเกิดช่องว่างที่บริษัทไม่สามารถหาคนพิการเข้ามาทำงานได้ ขณะเดียวกันคนพิการจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงการจ้างงานได้เช่นกัน ดังนั้นจึงเกิดทางเลือกใหม่โดยใช้มาตรา 35 Happy Workplace เปลี่ยนเงินที่เคยส่งกองทุนฯ ส่งตรงไปยังคนพิการโดยตรง 100% เปลี่ยนไปสร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำใกล้บ้าน และมีอาชีพอิสระสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรี และถือเป็นการส่งเสริมภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท โดยตรงอีกด้วย สำหรับโครงการ Happy Society Happy Workplace ประกอบด้วย

- 1) Happy Relax ผ่อนคลายให้พนักงานโดยหมอนวดตาบอด
- 2) Happy Family บริษัทให้ทุนสร้างอาชีพเสริมแก่พนักงานที่มีบุตรพิการ และ
- 3) Happy Society เอื้อเพื่อสถานที่ติดตั้ง “ตู้ขึ้นใจ” แล้ว 5% ของยอดขายเครื่องดื่มจาก “ตู้ขึ้นใจ” จะไปช่วยคนพิการที่ขาดแคลน

ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่อาวุโส บริษัทกลุ่มเซ็นทรัล จำกัด (2561, ไทยรัฐออนไลน์) กล่าวไว้ว่า การจ้างงานคนพิการไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแค่บริษัทต้องใส่ใจ และออกแบบวิธีการที่เหมาะสม กลุ่มเซ็นทรัลจ้างงานคนพิการทางสายตา 16 อัตรา เรียกว่า Happy Relax จัดนวดผ่อนคลายให้พนักงาน โดยหมอนวดตาบอดใช้มาตรา 35 จ้างเหมาบริการเพิ่มสวัสดิการ แสนเปล็ดเพลินให้พนักงานได้ผ่อนคลาย โดยนำเงินที่เคยส่งเข้ากองทุนฯ (ม.34) มาจ้างเหมาบริการ (ม.35) แทนให้คนพิการทางสายตาได้มาบริการนวดผ่อนคลายถึงบริษัท ใช้เวลาประมาณ 20 นาที ต่อคน ทำให้พนักงานของเราผ่อนคลายขึ้น ทำงานได้มีประสิทธิภาพขึ้น ถือเป็นประโยชน์ที่องค์กร ได้รับ โดยตรง แต่อีกมุมหนึ่งคือการได้ช่วยเหลือคนพิการ ซึ่งตลอดระยะเวลาหลายเดือนที่เซ็นทรัล ได้คนพิการมานวด พวกเขาได้แสดงศักยภาพให้เห็นแล้วว่าทุกคนทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างดี นอกจากนี้ในปี 2561 กลุ่มเซ็นทรัลได้จ้างงานคนพิการ เพื่อส่งเสริมการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ คนพิการในพื้นที่ 9 จังหวัด จำนวน 199 คน ให้มีอาชีพที่มั่นคง และสามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี (2542, หน้า 72) กล่าวไว้ว่า แนวคิดด้านอาชีพคนพิการให้ ความสำคัญกับงานเป็นเป้าหมายอันจำเป็นของคนพิการ เนื่องมาจากความกดดันหรือความต้องการ ทางเศรษฐกิจ และจิตวิทยาสังคมในสังคมส่วนใหญ่ กล่าวคือ

1. คนพิการและครอบครัวคนพิการต้องการมีรายได้จากการทำงานเช่นเดียวกับ ครอบครัวอื่น ๆ โดยทั่วไป เพราะไม่สามารถอยู่ได้โดยไม่มีรายได้ประจำ
2. ในแง่ค่านิยมของคนในสังคม ซึ่งอยู่ที่การทำงานก่อให้เกิดผลประโยชน์ เชิงเศรษฐกิจ การทำงานนับว่าเป็นคุณค่าสูงส่งสำหรับคนทุกชาติทุกภาษา ทุกวัฒนธรรม เพราะเป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อเกิดความพิการและไม่สามารถทำงานได้ คนพิการ จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้ล้มเหลวในชีวิตที่ไม่อาจเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคมเดียวกัน
3. คนพิการต้องการมีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคมในครอบครัว ในโรงเรียน และในสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นแหล่งสร้างสรรค์ความสัมพันธ์และการพัฒนาทักษะทางสังคม บุคคลจะมีสถานะทางสังคมสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับมีส่วนร่วมดังกล่าว ถ้าคนพิการขาดโอกาสของการ มีส่วนร่วมดังกล่าวก็เท่ากับว่าคนพิการได้ถูกขัดขวางอย่างรุนแรงในการอยู่ร่วมกันในสังคม
4. คุณค่าของการมีงานทำที่เหมาะสมเกิดจากความจริงที่ว่างานนั้น ทำให้ชีวิต ความเป็นอยู่มีกฎเกณฑ์เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

กิตติยา รัตนากร (2531, หน้า 70) กล่าวไว้ว่า งานและการทำงานของคนพิการ มีข้อควรพิจารณาและทำความเข้าใจ ดังต่อไปนี้

1. คนพิการต้องทำงานเพื่อแสดงความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและครอบครัว ไม่ว่าด้านเศรษฐกิจหรือภาระการรับผิดชอบดูแลมีคนพิการจำนวนมากต้องเข้าโรงพยาบาลโรคจิต เพราะไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อไปใช้ชีวิตที่บ้าน และเป็นภาระให้ครอบครัวรับผิดชอบดูแลเลี้ยง

2. คนพิการต้องการงานที่ตนสนใจหรือชอบ และเป็นงานที่ซึ่งสามารถทำได้โดยใช้พลังและความสามารถที่มีอยู่
3. คนพิการต้องการงานที่ทำให้เกิดความรู้สึกประสบผลสำเร็จ เพราะจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น มีความรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมช่วยสร้างความเจริญให้ชุมชนและสังคม และเกิดความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ
4. คนพิการต้องการงานซึ่งพิสูจน์ว่าตนไม่ได้มีความสามารถด้อยกว่าคนปกติ มีคุณค่าของการมีงานทำที่เหมาะสมอยู่บนพื้นฐานของความจริง ที่ว่างานนั้นได้ทำให้ชีวิตเป็นอยู่ในกฎเกณฑ์ และเป็นรูปร่างเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การมีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ โดยปราศจากสิ่งท้าทายจากการทำงานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและหงอยเหงา แม้ว่าการทำงานจะไม่ใช่อะไรที่จะแก้ปัญหาได้ แต่ก็ยังเป็นข้อที่สำคัญมาก รัฐบาลยังคิดว่าเป็นการจัดบริการสวัสดิการแก่ผู้โชคร้าย เพื่อแสดงถึงความเมตตาากรุณา แต่คนพิการไม่ต้องการสวัสดิการหรือการทำงานเพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้พวกเขาต้องพึ่งพิงผู้อื่นตลอดไป และลดทอนคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

6.6 แนวคิดทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ

ชโลธร โชติเกียรติเวช และวัลลภา อารีรัตน์ (2560, หน้า 47) กล่าวว่า วัชระที่จำเป็นหมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคลในการใช้ทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในเรื่องของความฉลาด ความสามารถทางอารมณ์ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถทำงานประกอบอาชีพให้ก้าวหน้าได้

โรเบิร์ต วอลเทอร์ส (อ้างถึงใน ปณิตดา เกษมจันทโชติ, 2563, ออนไลน์) กล่าวว่า วัชระที่จำเป็นต่อการทำงานในยุคใหม่ ยังจำเป็นต้องมี “ประสบการณ์” นำทางมาด้วยเนื่องจากองค์กรส่วนใหญ่ของไทยยังคงมุ่งเป้าพิจารณาเรื่องประสบการณ์ก่อนการตัดสินใจ “ศักยภาพ” ของผู้สมัคร จนอาจกล่าวได้ว่า “เก่งมาจากไหน ก็อาจพ่ายประสบการณ์” โดยทักษะที่องค์กรในยุคดิจิทัลต้องการจากผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่

ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skill) ในยุคดิจิทัลทุกคนมีอิสระในการสื่อสาร แต่สิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า ทักษะการใช้เครื่องมือ คือการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องแม่นยำ และเหมาะสมกับสถานการณ์ จึงจะนำไปสู่ผลลัพธ์การทำงานที่ดีตามไปด้วย

ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking Skill) ในยุคที่ข้อมูลไหลบ่า คนทำงานยุคใหม่จำเป็นต้องมีทักษะในการจัดระเบียบ วิเคราะห์ และนำข้อมูลจำนวนมากใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ด้วยตัวเอง

ทักษะในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง (Change Management Skill) ทักษะในการทำความเข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถจัดการการทำงาน และความคิดท่ามกลางกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะในการบริหารคน (People Management Skill) การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล นอกจากการบริหารจัดการทรัพยากรเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว จำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารจัดการ “คน” ให้เหมาะสมกับ “งาน” ควบคู่กัน เพื่อนำไปสู่การทำงานที่ดีไม่ซ้ำซ้อน และเอื้อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีในภาพรวมขององค์กรอีกด้วย

สรเดช เลิศวัฒนาวณิช (2560, หน้า 14) กล่าวไว้ว่า ทักษะอาชีพ หมายถึง ความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ ซึ่งบ่งบอกว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีลักษณะโดยประเมินจาก 5 ทักษะย่อย ดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะกระบวนการทำงาน 3) ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา 4) ทักษะแสวงหาความรู้ และ 5) ทักษะการจัดการ

สำนักงานศึกษาธิการภาค 5 (2560, หน้า 39 - 40) กล่าวไว้ว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิต และทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) เป็นการทำงานให้บรรลุเป้าหมายแบบมีหลักการ และไม่เลื่อนลอยภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่คาดคิด ทั้งมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรเวลาและการมีคู่แข่ง โดยใช้วิกฤติให้เป็นโอกาสในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้เข้ากับบทบาทที่แตกต่างไปกับงานที่มี กำหนดการที่เปลี่ยนไป และบริบทที่เปลี่ยนไปในด้านความยืดหยุ่นเป็นการนำผลที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์เชิงบวกต่อคำชม คำตำหนิ และความผิดพลาดมาทำให้งานลุล่วง ดังนั้นความยืดหยุ่นจึงทำให้งานบรรลุผลสำเร็จไม่ใช่เพื่อให้ทุกคนสบายใจ

2. การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง (Initiative and Self Direction) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีการคำนวณประสิทธิภาพการใช้เวลากับการจัดการภาระงาน การทำงานต้องทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยกำหนดตัวงาน ติดตามผลงาน นอกจากนั้นยังต้องฝึกทักษะการเป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่มีการมองเห็นโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีการริเริ่มการพัฒนาทักษะ ทบทวนประสบการณ์ในอดีต เพื่อคิดหาทางพัฒนาในอนาคตอันนำไปสู่ระดับอาชีพ

3. ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม เป็นการค้ารงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เกิดการทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายมีการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) เป็นการกำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานในการสร้างชิ้นงานผลงาน หรือผลิตภัณฑ์

อย่างมีหลักการ มีการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการบรรลุเป้าหมายภายใต้ข้อจำกัดที่มีอยู่โดยการกำหนดลำดับความสำคัญ วางแผน และการจัดการผลิตภัณฑ์ และผลงานที่ได้จากการผลิตต้องมีคุณภาพ เพื่อแสดงถึงทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ โดยจะต้องยอมรับข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นอันนำไปสู่การปรับแก้ไขหรือยกเลิก เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำ

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility) ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบต่อแบบกระจายบทบาท จากการรับผิดชอบต่อตนเองรับผิดชอบต่อการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นคณะทำงาน และรับผิดชอบต่อแบบสร้างเครือข่ายร่วมมือแบบพันธมิตร การทำงานอันนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ซึ่งต้องพัฒนาทักษะมนุษย์สัมพันธ์และทักษะการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นให้เห็นเป้าหมายร่วมกัน และทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน และไม่ใช่อำนาจโดยขาดจริยธรรมและคุณธรรม

เพ็ญภา กุลนตล และคณะ (2559, หน้า 5) กล่าวไว้ว่า ทักษะอาชีพและการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การที่นักเรียนสามารถรับรู้วิเคราะห์ตนเอง ไตร่ตรอง เรียนรู้ความเป็นตัวตนของตนเอง ตระหนักในค่านิยมภูมิหลังของตนเอง โดยพิจารณาถึงทักษะทางสังคมความรับผิดชอบต่อสามารถวางแผนการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีพได้อย่างเหมาะสมในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยกรอบแนวคิดของการ์ดเนอร์ร่วมกับการผสมผสานบริบทของสังคมไทย ในการประเมิน 9 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถด้านภาษา หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเข้าใจคำสั่ง ความหมาย และปฏิบัติตามคำสั่ง มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ หรือจินตนาการ เข้าใจภาษา และสามารถสื่อสารได้ถูกต้องเหมาะสม

2. ความสามารถด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถให้เหตุผลแสดงเหตุผลด้านคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บอกวิธีแก้ปัญหาจากประเด็นต่าง ๆ และรู้จักเปรียบเทียบสิ่งของตามรูปร่าง รูปทรง จำนวน ขนาด สี หรือ พื้นผิวได้ถูกต้อง

3. ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถพิจารณา รูปทรงมิติได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมสัมพันธ์กับความเป็นจริง จินตนาการบอกได้ถูกต้องรวมถึงสามารถเชื่อมโยงสู่การดำรงชีพได้อย่างสมเหตุผล

4. ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว หมายถึง การที่นักเรียนมีความสามารถในการควบคุมร่างกาย และการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ เป็นความสามารถในการใช้ร่างกายแสดงท่าทางต่าง ๆ และสามารถควบคุมการประสานระหว่างกล้ามเนื้อต่าง ๆ กับสายตา มือ และระบบประสาทต่าง ๆ

5. ความสามารถด้านดนตรี หมายถึง การที่นักเรียนมีความสามารถในการโต้ตอบกับจังหวะเสียงเพลง สามารถร้องเพลง และแสดงท่าทางตามเสียงดนตรี จังหวะ สัญญาณ ได้เป็นอย่างดี

6. ความสามารถด้านความเข้าใจส่วนบุคคล หมายถึง การที่นักเรียนมีความสามารถในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เอื้อเพื่อและแบ่งปัน มีความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

7. ความสามารถในด้านความเข้าใจตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเอง ทำงานได้อย่างมีเป้าหมายใสใจ ตั้งใจต่องานที่กระทำ

8. ความสามารถด้านธรรมชาติ หมายถึง การที่นักเรียนมีความสามารถในการเข้าใจการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้สิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า ทะนุบำรุง รักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

9. ความสามารถด้านการดำรงอยู่ของชีวิต หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจ ความสามารถในการทำหน้าที่ของตนเอง เข้าใจความหมายในการดำเนินชีวิต และการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายสำหรับตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ปริญญา สิริอิตตะกุล และคณะ (2558, หน้า 6 - 7) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของตนเองในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น และด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิตและมีความรับผิดชอบ

2. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลีกเลี่ยง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

3. การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการกับผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธ์ภาพ ที่ดีสร้างความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสารปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก และตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

สมรรถนะในการประกอบอาชีพ หมายถึง ความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และที่จำเป็นต้องมีของวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สำหรับใช้

ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบในการแสดงพฤติกรรมการทำงานให้บรรลุเป้าหมายของบริษัท หรือองค์กร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นจะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีหรือให้เกิดมาตรฐานที่มีอยู่รวมถึงการสร้างสรรค์พัฒนาผลงาน หรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยากและท้าทาย ชนิดที่อาจไม่เคยมีผู้ใดสามารถกระทำได้มาก่อน

2) การบริการที่ดี หมายถึง ความตั้งใจและความพยายามของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการให้บริการต่อผู้อื่นหรือเพื่อนร่วมงาน และองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ หมายถึง ความสนใจใฝ่รู้สั่งสมความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหน้าที่ตามอาชีพที่ตนสนใจ ด้วยการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

4) การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม หมายถึง การดำรงตนและประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งตามกฎหมาย คุณธรรม จรรยาบรรณในอาชีพของตน

5) การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นส่วนหนึ่งของทีม หน่วยงานหรือองค์กรโดยผู้ปฏิบัติมีฐานะเป็นสมาชิก รวมทั้งความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม

ไสว พักขาว (2561, หน้า 5) กล่าวไว้ว่า ทักษะด้านชีวิตและการทำงานในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
  - 1) ความยืดหยุ่น
  - 2) การปรับตัวเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
2. การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
  - 1) การวิเคราะห์สื่อ
  - 2) การผลิตสื่อ
  - 3) การพิจารณาและตัดสินใจ
3. ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
  - 1) มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่น
  - 2) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีมที่มีความหลากหลาย
4. การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้

(Accountability)

- 1) การวิเคราะห์สื่อ

2) การผลิตสื่อ

5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

1) แนะนำผู้อื่นได้

2) รับผิดชอบต่อผู้อื่น

สายทอง ถิตย์กิจ (2560, หน้า 6) กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถของบุคคลที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ตัวเองมีความสุขทั้งกายใจ และการอยู่รอดในสังคม อันประกอบไปด้วยการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สร้างความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กานต์รวี ดาวเรือง (2558, หน้า 5) กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน คือ ความรู้ ความชำนาญ หรือทักษะทั้งภายนอกและภายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้กับตนเอง และสามารถนำการเรียนรู้นั้นมาปรับใช้เมื่อเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ซ้ำอีกครั้งปรับตัว และเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือสามารถแก้ไขปัญหาที่ต้องเผชิญได้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการสื่อสาร ด้านการสัมพันธภาพ ด้านการรู้จักตนเอง ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการจัดการอารมณ์และด้านการจัดการความเครียด

องค์การอนามัยโลก (WHO) (2019, ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิต เป็นทักษะภายในที่จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม คุณธรรมจริยธรรม ฯลฯ เพื่อให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข หรืออาจกล่าวได้ว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างปลอดภัย ได้กำหนดทักษะชีวิตไว้ 10 ทักษะ ได้แก่

1. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ เช่น ถ้าบุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนเองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านสุขภาพหรือความปลอดภัยในชีวิต โดยประเมินทางเลือกและผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะมีผลต่อการมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ

2. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ ไม่เกิดความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจจนอาจลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตเกินแก้ไขได้

3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถในทางความคิด ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการคิดแบบสร้างสรรค์ เพื่อค้นหา ทางเลือกต่าง ๆ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก และสามารถนำประสบการณ์มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) เป็นความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และประเมินปัญหาหรือสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวที่มีผลต่อการดำเนิน ชีวิตทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณสามารถช่วยให้วัยรุ่นตระหนัก และประเมินผลสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมของตนเอง เช่น การรู้จักคุณค่าในตนเอง การจัดการกับความกดดันจากเพื่อน ๆ หรือการรับข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ

5. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็น ความสามารถในการใช้คำพูด และท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสม กับวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ การแสดงความชื่นชมการขอร้อง การเจรจาต่อรอง การดักเตือน การช่วยเหลือ การปฏิเสธ

6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและกัน สามารถรักษาสัมพันธภาพไว้ได้ยืนยาว

7. ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self-Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหา รู้จักและเข้าใจตนเอง เช่น รู้ข้อดีข้อด้อยของตนเอง รู้ความต้องการ และสิ่งที่ไม่ต้องการของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นเข้าใจตัวเองเวลาเผชิญกับความเครียดหรือสถานการณ์ต่าง ๆ และทักษะนี้ยังเป็นพื้นฐาน ของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่นการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ การตัดสินใจ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

8. ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความเหมือน หรือความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ สีมิว อาชีพ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้สามารถยอมรับบุคคลที่ต่างจากเรา เกิดการช่วยเหลือบุคคลที่ด้อยกว่า หรือได้รับความเดือดร้อน

9. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping With Emotion) เป็นความสามารถ ในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าอารมณ์มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างไร รู้วิธีการจัดการ กับอารมณ์โกรธและความโศกเศร้า ที่ส่งผลทางลบต่อร่างกาย และจิตใจได้อย่างเหมาะสม

10. ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถ ในการรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายความเครียด และแนวทางในการควบคุมระดับ ความเครียดเพื่อให้เกิดพฤติกรรมในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่เกิดปัญหาด้านสุขภาพ

ทักษะชีวิตทั้ง 10 ทักษะนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้ ต้องอาศัยการฝึกฝน ซึ่งการ จะเป็นวัยรุ่นที่พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณลักษณะ

ที่ตึ้นต้องฝึกตนเองให้มีจุดแข็งในด้านทักษะการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสม รู้จักที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง และพร้อมที่เผชิญหน้า และแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีความพร้อมที่จะจัดการกับชีวิตของตนเอง

เอื้ออารีย์ จานทอง (2555, หน้า 4 - 6) กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถของบุคคลในการจัดการหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งประกอบด้วยทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการจัดการดูแลช่วยเหลือตนเอง ทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะด้านสังคม และทักษะด้านการจัดการสร้างงานอาชีพ โดยสามารถวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1. ทักษะด้านการจัดการดูแลช่วยเหลือตนเอง หมายถึง ความสามารถในการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายของตนเอง การแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล การกระทำหรือแสดงออกอย่างมีเหตุผล และรับรู้ผลจากการกระทำของตนเอง

1) ความสามารถในการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะข้อมูลสาระสนเทศ นำข้อมูลสาระสนเทศมากำหนดแนวทางในการดำเนินงานของตนเองได้ชัดเจน ในด้านจิตใจ ด้านการเรียน ด้านการทำงานด้านสังคม

2) การแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล หมายถึง ความสามารถในการหาสาเหตุของปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านจิตใจ ด้านการเรียน การทำงาน ด้านสังคมอย่างเหมาะสม

3) การกระทำหรือแสดงออกอย่างมีเหตุผล หมายถึงความสามารถในการควบคุมตนเองในการแสดงออกในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ในด้านการเรียน ด้านการทำงาน ด้านสังคม

4) รับรู้ผลจากการกระทำของตนเอง หมายถึง ความสามารถในการบอกจุดเด่นจุดด้อยของผลของการกระทำทั้งการกระทำในด้านการเรียน ด้านการทำงานด้านสังคม

2. ทักษะด้านการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาความรู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ และสรุปองค์ความรู้

1) ความสามารถในการแสวงหาความรู้ หมายถึง ความสามารถในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้โดยใช้วิธีที่เหมาะสม

2) ใฝ่เรียนใฝ่รู้ หมายถึง มีความอยากรู้ มีความประพุดที่เคยชินในการอ่านหนังสือ ชอบอ่านหนังสือ รักการอ่าน ชอบใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่สนใจ

3) สรุปองค์ความรู้ หมายถึง การนำข้อมูลสาระสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจ ในด้านจิตใจ ด้านการเรียน ด้านการทำงาน ด้านสังคม

3. ทักษะด้านสังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล การปรับตัว การปฏิเสธ และเจรจาต่อรอง การให้ความร่วมมือ และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

1) ความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง สามารถในการสื่อสาร พูดคุยที่ดีด้วยท่าทางที่สอดคล้องเหมาะสม และรู้จักรับฟังบุคคลอื่นอย่างตั้งใจ การให้ และการรู้จัก รับฟังข้อมูลย้อนกลับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์

2) การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม

3) การปฏิเสธและเจรจาต่อรอง หมายถึง ความสามารถในการปฏิเสธในสิ่งที่ ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่น การรู้จักประนีประนอมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างบุคคล การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นสอดคล้องกับความคิดของตน และเสนอทางเลือกที่ทำให้เกิด ความพึงพอใจทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

4) การให้ความร่วมมือ หมายถึง ความสามารถในการเคารพความคิดเห็น ของบุคคลอื่น การประเมินในความสามารถของตนเองที่ใช้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การให้การสนับสนุน และการให้ความไว้วางใจสมาชิกกลุ่ม และการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลเมื่อทำงานร่วมกัน

5) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการรู้และเข้าใจความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ

4. ทักษะด้านการจัดการสร้างงานอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการเลือกอาชีพ และการวางแผนงานในการประกอบอาชีพ ตามความถนัดและความสนใจ

1) ความสามารถในการเลือกอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ตัดสินใจเลือกอาชีพได้ตามที่ตนเองสนใจ

2) การวางแผนงานในการประกอบอาชีพ หมายถึง การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ กำหนดแนวทาง และวางแผนในการประกอบอาชีพตามที่สนใจ

กล่าวสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการปฏิบัติทำงาน ในยุคปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีทั้งความสามารถ เฉพาะบุคคลและประสบการณ์ควบคู่กัน เนื่องจากองค์กรส่วนใหญ่ของไทยยังคงมุ่งเป้าพิจารณา เรื่องประสบการณ์ก่อนการตัดสินใจจากศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งทุกคนควรจะได้รับการศึกษา หาความรู้ ความสามารถ และฝึกอบรมในทักษะอาชีพและทักษะต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงอาชีพ โดยมีทักษะที่จำเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการจัดการดูแลช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้เกิดความสามารถ ในการวางแผนชีวิตของตนเองได้ และสามารถแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล การกระทำหรือแสดงออก อย่างมีเหตุผล และรับรู้ผลจากการกระทำของตนเอง 2) ทักษะด้านการเรียนรู้ มีความสามารถในการแสวงหา

ความรู้ไม่เรียนไม่รู้และสรุปองค์ความรู้ได้ 3) ทักษะด้านสังคม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ ซึ่งประกอบด้วย
ความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล การปรับตัว การปฏิเสธ และเจรจาต่อรองการให้ความร่วมมือ
และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 4) ทักษะด้านการจัดการสร้างงานอาชีพ เพื่อให้มีความสามารถในการเลือกอาชีพ
และการวางแผนงานในการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ เป็นต้น

บทที่ 7

การพัฒนาทางด้านสังคม

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยคำพูด จึงทำให้มีปัญหาในการสื่อความหมาย ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพแตกต่างจากเด็กปกติ และมีปัญหาในการดำรงชีวิตมากกว่าเด็กปกติ กล่าวคือ เด็กกลุ่มนี้จะเติบโตมาในสังคมด้วยความรู้สึกที่โดดเดี่ยว ชอบแยกตัวออกจากสังคมมีความลำบากในการปรับตัวเข้ากับสังคม และไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษา พบว่า เด็กกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่และมีจิตใจอ่อนไหว โดดเดี่ยว

7.1 ผลกระทบที่เกิดจากความบกพร่องทางการได้ยิน

พิไลรัตน์ ทองอุไร และเหม มณีนันต์ (2551, หน้า 14 - 19) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในเรื่องการสื่อความหมาย ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจภาษาได้ตามปกติทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์และสังคม การปรับตัวเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการสื่อสารกับผู้อื่น หากเด็กสามารถสื่อสารได้ดี ปัญหาทางอารมณ์ก็ลดลง ทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ แต่ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นให้ดี ก็เกิดความคับข้องใจ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่ไม่ชอบเข้ากลุ่มกับใคร ชอบอยู่ตามลำพัง อ่อนไหวง่าย หวาดระแวง ขี้สงสัย ไม่ค่อยยอมรับความสนิทสนมของผู้อื่นอย่างฉันทมิตร เมื่อพูดด้วยก็จะจ้องหน้านาน และเมื่อมีปัญหา ก็จะเก็บไว้คนเดียว ดังนั้นเด็กจึงมีปัญหา ในการปรับตัว ซึ่งเป็นผลมาจากการสื่อสาร ปรับตัวเข้ากับคนอื่นค่อนข้างยากเห็นแก่ตัว มีบางรายเท่านั้นที่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว

2. ลักษณะทางจิตวิทยาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีลักษณะไปในทางเอาตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง ขาดความเห็นอกเห็นใจคนอื่นต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และไม่เข้าใจตัวเอง และพัฒนาการทางจิตวิทยาของเด็กมีความล่าช้า ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเพิ่มเติมที่ พบว่า เด็กเหล่านี้มีปัญหาหลายประการ ได้แก่ ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ มีอาการทางระบบประสาท

และมีปัญหาในการปรับตัวมากกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าว มิได้เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทุกคน

3. การแสดงออกทางการพูดและการเขียน จะพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีปัญหาในทางการพูด บางกรณีพูดเสียงดังหรือเบาผิดปกติ มักหลีกเลี่ยงการสนทนากับผู้อื่น มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคที่ผิดหลักภาษาเมื่อพูดก็มักพูดด้วยประโยคไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้เด็กบางคนอาจพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด ซึ่งขึ้นอยู่กับการสูญเสียการได้ยินของเด็กที่สูญเสียการได้ยินเล็กน้อย อาจพอพูดได้ ส่วนเด็กที่สูญเสียการได้ยินมาก หรือหูหนวกอาจพูดไม่ได้เลย หากไม่ได้รับการสอนพูดตั้งแต่ในวัยเด็ก นอกจากนี้การพูดยังขึ้นอยู่กับอายุของเด็กเมื่อสูญเสียการได้ยิน กล่าวคือ หากเด็กสูญเสียการได้ยินแต่กำเนิด เด็กจะมีปัญหาในการพูดอย่างมาก แต่ถ้าเด็กสูญเสียการได้ยินหลังจากที่เด็กพูดได้แล้ว ปัญหาในการพูดก็จะน้อยกว่า

สรุปได้ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแสดงออกมานี้ เป็นพฤติกรรมที่ต่างจากเด็กปกติและมีผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็กด้วย พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนคือ พัฒนาการทางด้านของอารมณ์ เพราะผลจากการที่หูไม่ได้ยิน ทำให้พูดไม่ได้ และขาดภาษาในการสื่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการกับผู้อื่น เด็กเหล่านี้จึงมีความกดดัน และจะแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่บ่งถึงการไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง เช่น โมโห เอาแต่ใจ ก้าวร้าว ไม่ทำตามระเบียบ ข้อบังคับ เก็บตัวซึมเศร้า นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านสังคมที่แสดงออกทางพฤติกรรม เช่น การขาดความมั่นใจในตัวเอง จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้เด็กเหล่านี้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งล้วนมาจากสาเหตุที่เด็กไม่เข้าใจความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเอง

7.2 การปรับตัวทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคม

7.2.1 ความหมายของการปรับตัว

การปรับตัวมีผู้ให้ความหมายหลายแง่มุม หากกล่าวถึงการปรับทางด้านพัฒนาการทางชีววิทยา ผู้อธิบายเรื่องการปรับตัวเป็นคนแรก

ชาร์ล ดาร์วิน (อ้างถึงใน พิไลรัตน์ ทองอุไร และเหม มณีมั่งคั่ง, 2551, หน้า 14) ซึ่งเป็นผู้ค้นพบทฤษฎีการวิวัฒนาการ เมื่อ ค.ศ.1859 โดยใช้คำว่า "Adaptation" ซึ่งสรุปได้ว่าสิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยภัยอันตรายต่าง ๆ ได้เท่านั้นที่จะดำรงอยู่ได้ ต่อมานักจิตวิทยา ได้นำคำว่า "Adaptation" มาเปลี่ยนใหม่เป็นคำว่า "Adjustment" ซึ่งคำทั้งสองได้นำมาอธิบายเพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ การปรับตัวในแง่ชีววิทยา หมายถึง การปรับตัวที่เป็นไปตามสภาพความต้องการของร่างกายแต่ในแง่จิตวิทยา หมายถึง การปรับตัวที่เป็นไปตามสภาพจิตใจ

โคลแมน และแฮมเมน (Coleman and Hammen, 2002, อ้างถึงใน สุวิทย์ เจริญผล, 2547, หน้า 8) กล่าวไว้ว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองไม่ว่าปัญหานั้น จะเป็นปัญหาบุคลิกภาพด้านความต้องการ หรือด้านการปรับอารมณ์นั้น ๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้ บุคคลนั้นก็จะอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

7.2.2 สาเหตุของการปรับตัว

มนุษย์มีการปรับตัว ก็เนื่องมาจากมีสิ่งที่ทำให้ตัวเองเกิดความไม่สุขสบายอาจเป็นทางกายหรือทางใจได้ ความไม่สุขสบายดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็นความคับข้องใจ (frustration) ซึ่งสาเหตุแห่งความคับข้องใจที่มีผู้รวบรวมไว้เป็นแนวทางกว้าง ๆ มี 3 ทาง ดังนี้

7.2.2.1 ความคับข้องใจอันเกิดจากสภาพแวดล้อมหรืออุปสรรค อาจเป็นสภาพแวดล้อมทางกาย เช่น สภาพร่างกายพิการหรือไม่ อำนาจต่อการแข่งขันหรือความเท่าเทียมคนอื่น ตัวอย่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่ไม่สามารถรับรู้หรือเรียนได้เท่าเทียมเด็กปกติ เป็นต้น หรือ ความคับข้องใจอันเกิดจากสภาพแวดล้อม หรืออุปสรรคทางจิตภาพ และทางสังคม เช่น ความต้องการได้สิ่งของที่ราคาแพงแบบเพื่อนแต่ฐานะของตนไม่ดี หรือการขาดคู่รักเช่นเพื่อนคนอื่น ๆ เป็นต้น

7.2.2.2 ความคับข้องใจอันเกิดจากปัญหาส่วนตัว เช่น ตัวเองเป็นคนมีปัญหา กลืนตัวแรงทำให้เพื่อนไม่ยอมคบหรือเข้าใกล้ หรือตัวเองหนีมารดาไปเที่ยวทำให้ทำการบ้านไม่ทันเกิดความคับข้องใจว่าจะถูกครูลงโทษ เป็นต้น

7.2.2.3 ความคับข้องใจเพราะเกิดจากความขัดแย้งในใจ เช่นเพื่อนฝูงไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม ตนเองมีความไม่สมประกอบ เช่นหูหนวก ตาบอด เป็นโพลีโอ ฯลฯ

7.2.3 ลักษณะของการปรับตัว

ลักษณะการปรับตัวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

7.2.3.1 ลักษณะการปรับตัวที่ดี

โรเจอร์ (Rogers, 1962 อ้างถึงใน ฉันทิพย์ ปิเลย์, 2545, หน้า 15 - 16) กล่าวไว้ว่า ลักษณะการปรับตัวที่ดี คือ การที่บุคคลสามารถเข้าใจตนเอง หรือเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง และมีเจตคติต่อตนเองตลอดจนเข้าใจสัมพันธ์ภาพที่มีต่อคนอื่น ก็จะทำให้ไม่มีความตึงเครียด ซึ่งในลักษณะที่แสดงถึงการปรับตัวที่ดีทางจิตวิทยา

วอร์เชล และโกทาโล (Warchel and Gioethale, 1985, อ้างถึงใน ฉันทิพย์ ปิเลย์, 2545, หน้า 16) กล่าวไว้ว่า การปรับตัวเป็นสิ่งบุคคลต้องปฏิบัติอยู่เสมอในการแก้ปัญหาซึ่งอาจเกิดจากตัวเองสิ่งแวดล้อม หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่ปรับตัวได้คือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรู้จักและยอมรับตัวเองเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรับตัว และการปรับตัวในกระบวนการที่ซับซ้อนเกี่ยวข้องกันสิ่งต่าง ๆ ศึกษาการเรียนรู้ และการเข้าใจตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม การใช้การเข้าใจตนเองเป็นตัวกำหนดเป้าหมายที่แท้จริง

ให้กับตนเองการใช้ความสามารถของตนเอง เพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อมและโชคชะตาของตนเองที่จะบรรลุเป้าหมายของตนเอง ความไวต่อการรับรู้ ความต้องการและความไม่สบายใจของคนอื่น เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือ และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

7.2.3.2 ลักษณะการปรับตัวที่มีปัญหา

โรเจอร์ (Rogers, 1962, อ้างถึงใน ฉันทิพย์ ปีเลย์, 2545, หน้า 16) ได้แบ่งลักษณะวัยรุ่นที่มีการปรับตัวของวัยรุ่นที่มีปัญหาไว้ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นที่ไม่ชอบอยู่ร่วมในกลุ่ม เช่น วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะเร็ว มักไม่ค่อยสนใจกิจกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน บางคนมักจะกลัวความตรงไปตรงมาของเพื่อน ๆ จึงทำให้ต้องหลีกเลี่ยงไป บางคนรู้สึกว้าเพื่อนไม่ชอบตนจะไม่มีความสุขเพราะรู้สึกว่าตนมิได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. วัยรุ่นที่สังคมเฉยเมย พวกนี้จะขาดแรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกลุ่มถ้าได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อน โดนเริ่มจากความรับผิดชอบให้มีตำแหน่งเล็ก ๆ น้อย ๆ จะสร้างให้เขามีความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้เกิดพัฒนาและทักษะทางสังคมขึ้นจนสามารถเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ
3. วัยรุ่นที่สังคมชิงชัง พวกนี้ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่มักไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนและไม่รู้ว่าจะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างไร เพราะขาดคุณสมบัติที่จำเป็นหรือขาดทักษะ ทางสังคมที่จะทำให้เขาประสบความสำเร็จ

7.2.4 การสนับสนุนทางสังคม

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นเด็กที่มีปัญหาในการสื่อสาร จึงเป็นอุปสรรคในการรับรู้และพัฒนาภาษา เด็กหูหนวกจึงต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางตา แทนประสาทสัมผัสทางหูจากการฟัง ดังนั้นจึงถือเป็นความด้อยโอกาสเมื่อเทียบกับเด็กปกติอื่น ๆ การสนับสนุนทางสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ ที่ต้องเข้าไปช่วยให้เขาได้พัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

7.2.4.1 ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลเมื่อเผชิญความเครียดในชีวิตได้รับการประคับประคองจิตใจ การช่วยเหลือทางด้านจิตสังคม สิ่งของ เงินทอง และการงานที่บุคคลได้รับจากเครือข่ายทางสังคม มีการปฏิสัมพันธ์อย่างมีจุดหมายระหว่างบุคคล โดยการแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีต่อกัน เช่น ให้ความรักเอาใจใส่ เห็นคุณค่า ยกย่อง ทำให้เกิดความเชื่อและความรู้สึกว้าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความผูกพันซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความอึดอึ้งใจ พึงพอใจต่อความต้องการซึ่งเกิดจากสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในสังคม

7.2.4.2 องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม

มีนักวิชาการหลายท่านแบ่งประเภทในการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะมีจุดร่วมที่คล้าย ๆ กัน เช่น ทางด้านการสนับสนุนทางอารมณ์ (emotional support) หรือบางคน

ใช้คำว่า การได้รับความรักความผูกพัน การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การสนับสนุนด้านสิ่งของ หรือการให้ความช่วยเหลือแนะนำสรุปแล้วการสนับสนุนทางสังคมสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ (emotional support) เป็นการช่วยเหลือที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าได้รับความรัก การดูแลเอาใจใส่ ก่อให้เกิดความรักใคร่ผูกพัน ทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีจุดหมาย ได้รับการตอบสนองทางอารมณ์ หากบุคคลขาดการสนับสนุนชนิดนี้ จะรู้สึกเดียวดาย เป็นคนที่ขาดความรัก มีอารมณ์ที่แตกต่างจากคนอื่น มองโลกในแง่ร้าย

2. การได้รับการสนับสนุนด้านสิ่งของ ข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำต่าง ๆ (tangible support and information guidance support) เป็นการช่วยเหลือโดยให้สิ่งของ ของใช้ต่าง ๆ การช่วยเหลือด้านการเงินหรือบริการ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสาร และคำแนะนำต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล หากขาดการสนับสนุนชนิดนี้ บุคคลนั้นจะรู้สึกสิ้นหวัง

3. การได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง (esteem support reassurance of worth) เป็นการช่วยเหลือที่บุคคลรับรู้ว่ามีผู้อื่นยอมรับและเห็นคุณค่าของตน ได้รับการเคารพนับถือยกย่อง ให้เกียรติ ชื่นชม ที่สามารถแสดงบทบาททางสังคม การให้อภัย การให้โอกาสในการปรับปรุงตัวเอง เพื่อเป็นที่ยอมรับของครอบครัวและสังคม ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้ จะทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่น หรือรู้สึกตนเองไร้ประโยชน์

4. การได้รับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (network support or social integration) เป็นการช่วยเหลือที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของส่วนหนึ่งของสังคม มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม ทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อกัน มีส่วนเป็นเจ้าของสังคมหากบุคคลขาดการสนับสนุนส่วนนี้จะทำให้รู้สึกถูกตัดขาดจากสังคม จะมีชีวิตที่น่าเบื่อหน่ายเพราะขาดเพื่อน

5. การได้เอื้อประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น (opportunity for nurturance) เป็นการที่บุคคลมีโอกาสได้เลี้ยงดูผู้อื่นให้เกิดความสุขสบาย ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่พึ่งเป็นที่ต้องการของผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล บุคคลที่ขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้รู้สึกว่าชีวิตตนไร้ค่า

ควรมีการสมดุลของการแลกเปลี่ยนประโยชน์ระหว่างบุคคลซึ่งกันและกัน กับแหล่งสนับสนุนทางสังคมถ้าบุคคลรับรู้ว่าจะได้รับการสนับสนุนมากกว่าให้ จะรู้สึกสบายใจ ไม่กล้าขอความช่วยเหลือ แต่ถ้าเป็นผู้สนับสนุนคนอื่นมากกว่าที่ตนได้รับก็จะรู้สึกไม่ยุติธรรม จะนำมาสู่ความไม่พอใจการสนับสนุนทางสังคมต้องการให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่าย จึงต้องมีการแลกเปลี่ยนประโยชน์ซึ่งกันและกัน

7.2.5 การปรับตัวและการสนับสนุนทางสังคมของผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน ลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออกทางอารมณ์และสังคมการปรับตัวเป็นปัญหาที่สำคัญ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ (2552, อ้างถึงใน พิไลรัตน์ ทองอุไร และเหม มณีมิ่งคัง, 2551, หน้า 18) กล่าวถึง ปัญหาอย่างหนึ่งของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สาเหตุส่วนใหญ่ มาจากการสื่อสารกับผู้อื่น หากเด็กสามารถสื่อสารได้ดีปัญหาทางอารมณ์ก็ลดลง ทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้แต่ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี เกิดความคับข้องใจ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่ไม่ชอบเข้ากลุ่มกับใคร ชอบอยู่ตามลำพัง อ่อนไหวง่าย หวาดระแวง ซ้ำสงสัย ไม่ค่อยยอมรับความสนิทสนมของผู้อื่นอย่างฉันทมิตร เมื่อพูดด้วย ก็จะต้องจ้องหน้านาน และเมื่อมีปัญหา ก็จะเก็บไว้คนเดียว ปรับตัวเข้ากับคนอื่นค่อนข้างยาก เห็นแก่ตัว มีบางรายเท่านั้นที่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้จึงทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และการดูแลเอาใจใส่ ของครอบครัวความบกพร่องทางการได้ยิน นอกจากจะมีผลต่ออารมณ์แล้ว ยังมีผลต่อจิตใจของเด็กอีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยการเรียนรู้จากพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในวัยทารก การพัฒนาทางอารมณ์และจิตใจของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินขึ้นอยู่กับทัศนคติและความรู้สึกของพ่อแม่ที่มีต่อตัวเด็ก ความรู้สึกของแม่ไม่ว่าจะเป็นความเสียใจ ความโกรธ ผิดหวัง วิตกกังวล รำคาญ สงสาร หรือความรู้สึกไม่แน่ใจว่าลูกพิการจริงหรือไม่ล้วนถูกถ่ายทอดไปสู่ลูกทางสีหน้า ท่าทาง อากัปกริยา ที่พ่อแม่แสดงต่อเด็ก เมื่ออายุมากขึ้นเด็กที่บกพร่องทางการได้ยินก็จะมีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ ซับซ้อนขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยเรียนก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของโรงเรียน เด็กอาจจะถูกมองว่าประหลาด ในขณะเดียวกัน เด็กจะรู้สึกว่ายากกว่าเด็กปกติทั้งทางด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา ตลอดจนด้าน วิชาการพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแสดงออกมานี้ เป็นพฤติกรรมที่ต่าง จากเด็กปกติ และมีผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็กด้วย พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ พัฒนาการทางด้านของอารมณ์ เพราะผลจากการที่หูไม่ดี ทำให้พูดไม่ได้ และขาดภาษาในการสื่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการกับผู้อื่น เด็กเหล่านี้จึงมีความกดดันและจะแสดงพฤติกรรมบางอย่าง ที่บ่งบอกถึง การไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง เช่น โมโห เอาแต่ใจ ก้าวร้าว ไม่ทำตามระเบียบข้อบังคับ เก็บตัว ซึมเศร้า นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านสังคมที่แสดงออกทางพฤติกรรม เช่น การขาดความมั่นใจ ในตัวเอง จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เด็กเหล่านี้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งล้วนมาจาก สาเหตุที่เด็กไม่เข้าใจความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตนเอง

บทที่ 8

สิทธิและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

สิทธิคนพิการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจากบทบัญญัติที่ให้สิทธิต่าง ๆ แก่คนพิการ เพื่อให้ทราบว่ามิบบทบัญญัติใดบ้างที่ให้ความคุ้มครองแก่คนพิการ ตลอดจนศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิของคนพิการ รัฐบาลได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐเกี่ยวกับคนพิการไว้ในหลายด้านด้วยกัน ซึ่งในส่วนนี้จะได้กล่าวถึง เฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับคนพิการที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

8.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมสิทธิของคนพิการ รวมทั้งการห้ามมิให้มีการละเมิดสิทธิคนพิการ ซึ่งมีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ที่กำหนดเฉพาะการส่งเสริมสิทธิคนพิการเท่านั้นโดยมิได้มีบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับการห้ามมิให้ละเมิดสิทธิคนพิการแต่ประการใด นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่ได้มีการกำหนดเรื่องการห้าม มิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยมีการปฏิรูประบบบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและองค์กรคนพิการ และส่งเสริมให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้เสมือนคนปกติทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างไปจากกฎหมายฉบับเดิม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 9 - 11)

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

สิทธิของคนพิการในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 9 - 11, 14 - 15)

1) สิทธิด้านสุขภาพ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฯ ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับสวัสดิการ และความช่วยเหลือจากรัฐเกี่ยวกับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพ ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 20 (1) คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้ (1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนด

2) สิทธิด้านการศึกษา

คนพิการมีสิทธิได้รับสวัสดิการและการช่วยเหลือจากรัฐในด้านการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 20 (1) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ (2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะ หรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือกหรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3) สิทธิด้านการทำงาน

คนพิการมีสิทธิได้รับสวัสดิการและการช่วยเหลือจากรัฐในด้านการทำงาน การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการ เพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 20 (3) การฟื้นฟู

สมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

มาตรา 33 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงาน ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

มาตรา 34 นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงาน ตามจำนวนที่กำหนดตาม มาตรา 33 ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 24 (5) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ จะต้องนำส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง แต่ไม่ได้ ส่งล่าช้า หรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ ส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุน ตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงิน ที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 35 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 และไม่ประสงค์ จะส่งเงินเข้ากองทุนตาม มาตรา 34 หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้น อาจให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาะสมช่วงงานฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลือ อื่นใดแก่คนพิการ หรือผู้ดูแลคนพิการแทนก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ กำหนดในระเบียบ

4) สิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติและการใช้ชีวิตประจำวัน

4.1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฯ ได้กำหนดให้คนพิการ มีสิทธิร้องขอให้เพิกถอนการกระทำหรืองดเว้นการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม ต่อคนพิการ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 6 - 7)

มาตรา 16 คนพิการที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตาม มาตรา 15 มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การร้องขอตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องในอันที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานะละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่น อันมิใช่ตัวเงินให้แก่คนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษให้แก่คนพิการไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอ และการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 17 ในการใช้สิทธิตามมาตรา 16 คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการอาจขอให้องค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร้องขอหรือฟ้องคดีแทนได้

การฟ้องคดีตามมาตรา 16 วรรคสอง ไม่ว่าจะคนพิการเป็นผู้ฟ้องเองหรือองค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ฟ้องแทน ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม

4.2) คนพิการมีสิทธิในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าวเป็นต้น ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 20 (8)

มาตรา 37 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่นให้คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้

เจ้าของอาคารสถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะอื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 44 ให้บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 45 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

8.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

พระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พุทธศักราช 2477 (2562, หน้า 24)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกในการเบิกความในชั้นศาล โดยกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดที่มาศาลซึ่งเป็นใบ้ หรือหูหนวกและอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ มีสิทธิได้รับการจัดหาล่ามจากคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 46 บรรดากระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีแพ่งทั้งหลาย ซึ่งศาลเป็นผู้ทำนั้น ให้ทำเป็นภาษาไทย

บรรดาคำคู่ความและเอกสารหรือแผ่นกระดาษไม่ว่าอย่างใด ที่คู่ความหรือศาล หรือเจ้าพนักงานศาลได้ทำขึ้นซึ่งประกอบเป็นสำนวนของคดีนั้น ให้เขียนเป็นหนังสือไทย และเขียน ด้วยหมึกหรือดีดพิมพ์หรือตีพิมพ์ ถ้ามีผิดตกที่ใดห้ามมิให้ขูดลบออก แต่ให้ขีดฆ่าเสียแล้วเขียนลงใหม่ และผู้เขียนต้องลงชื่อไว้ที่ริมกระดาษ ถ้ามีข้อความตกเติมให้ผู้ตกเติมลงลายมือชื่อ หรือลงชื่อย่อไว้ เป็นสำคัญ

ถ้าต้นฉบับเอกสารหรือแผ่นกระดาษไม่ว่าอย่างใด ๆ ที่ส่งต่อศาลได้ทำขึ้นเป็น ภาษาต่างประเทศ ให้ศาลส่งคู่ความฝ่ายที่ส่งให้ทำคำแปลทั้งฉบับหรือเฉพาะแต่ส่วนสำคัญ โดยมีคำรับรอง มายืนยันเพื่อแนบไว้กับต้นฉบับ

ถ้าคู่ความฝ่ายใดหรือบุคคลใดที่มาศาลไม่เข้าใจภาษาไทย หรือเป็นใบ้หรือหูหนวก และอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ให้ให้คู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดหาล่าม

กล่าวโดยสรุปว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477 ระบบบริหารจัดการด้านคนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง รวมถึงส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ

8.3 พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พุทธศักราช 2522 (2522, หน้า 1, 12)

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

1) “การจรรยาบรรณ” หมายความว่า การใช้ทางของผู้ขับขี่ คนเดินเท้าหรือ คนที่จูงซี่หรือไล่ต้อนสัตว์ ฯลฯ

2) “คนเดินเท้า” หมายความว่า คนเดินและให้รวมตลอดถึงผู้ใช้เก้าอี้ล้อ สำหรับคนพิการหรือรถสำหรับเด็กด้วย ฯลฯ

มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถบนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร เว้นแต่รถลากเข็นสำหรับทารก คนป่วยหรือคนพิการ

กล่าวโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 คือการอำนวยความสะดวกผู้ที่มีความพิการ เช่น การเดิน บริการสาธารณะ และพัฒนาเทคโนโลยีที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

8.4 พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541

พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พุทธศักราช 2541 (2541, หน้า 13)

มาตรา 56 ในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินถึงแก่ความตาย ให้หนี้ตามสัญญาผู้กู้ยืมเงินเป็นอันระงับไปในกรณีที่ผู้กู้ยืมเงินพิการหรือทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบการทำงานได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาชะงักการเรียกให้ชำระหนี้ตามสัญญาผู้กู้ยืมเงินได้

กล่าวโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 เสริมพลังให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ จากสิทธิสวัสดิการตลอดจนสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพ ความเข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน

8.5 พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2543 (2543, หน้า 17) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้ คนพิการมีสิทธิ

มาตรา 59 ให้ รฟม. มีหน้าที่จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนโดยสาร โดยเฉพาะ คนทุพพลภาพ คนสูงอายุ และเด็กให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมแก่การใช้บริการกิจการรถไฟฟ้า

กล่าวโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ.2543 สังคมมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติเชิงสร้างสรรค์ ต่อความพิการและคนพิการปราศจากการเลือกปฏิบัติ ลดความเหลื่อมล้ำ

8.6 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พุทธศักราช 2544 (2544, หน้า 1 - 2, 7)

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “กิจการโทรคมนาคม ” หมายความว่า กิจการโทรคมนาคม ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ฯลฯ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

มาตรา 17 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่จัดให้มีการบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึง และให้มีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีการบริการโทรคมนาคมดังต่อไปนี้ด้วย ฯลฯ จัดให้มีการให้บริการอำนวยความสะดวกในการใช้บริการโทรคมนาคม สาธารณะสำหรับคนพิการ เด็ก คนชรา และผู้ด้อยโอกาสในสังคม ฯลฯ

กล่าวโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ส่งเสริมและบูรณาการเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

8.7 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พุทธศักราช 2545 (2545, หน้า 257) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ดังนี้

1) ให้สิทธิคนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลือ ในการลงคะแนนเลือกตั้งและการนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้ง โดยกำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีหน้าที่จัดให้มีการอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษในการลงคะแนน

มาตรา 71 การลงคะแนนเลือกตั้งให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งของคนพิการ

มาตรา 73 เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้พับบัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบได้ว่าลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใด แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้นใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง ต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และให้นำความในมาตรา 71 วรรคสอง มาใช้บังคับกับการนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งของคนพิการด้วยโดยอนุโลม 2) ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สะดวกในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้รับการยกเว้นไม่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยจะต้องแจ้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กร มาตรา 35 ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา 33 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา 34 มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เว้นแต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้แจ้งเหตุดังต่อไปนี้ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้ ฯลฯ (2) มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สะดวกในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ฯลฯ

การแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า เจ็ดวัน โดยจะจัดส่งหนังสือแจ้งเหตุผ่านทางไปรษณีย์ก็ได้ ในการนี้ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบันทึกเหตุ ที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเก็บหนังสือแจ้งเหตุนี้ไว้เป็นหลักฐานการแจ้งเหตุตามวรรคสอง ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้นั้นที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง

กล่าวโดยสรุปว่า คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เข้าถึงและใช้ ประโยชน์ได้จากสิทธิสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทาง บริการสาธารณะ และข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงส่งเสริมคุ้มครองสิทธิคนพิการ และจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ

8.8 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 (2545, หน้า 3)

มาตรา 5 บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการอาจกำหนดให้บุคคลที่เข้ารับบริการสาธารณสุขต้องร่วมจ่ายค่าบริการ ในอัตราที่กำหนดให้แก่หน่วยบริการในแต่ละครั้งที่เข้ารับบริการ เว้นแต่ผู้ยากไร้หรือบุคคลอื่น ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไม่ต้องจ่ายค่าบริการ

ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขที่บุคคลจะมีสิทธิได้รับให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อ 1 ภายใต้ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขตาม มาตรา 5 แห่ง พระราชบัญญัติ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ให้ผู้ยากไร้ หรือบุคคลอื่นได้ดังต่อไปนี้ ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจ่ายเงินเป็นค่าบริการให้แก่หน่วยบริการในการรับบริการสาธารณสุขแต่ละครั้ง ฯลฯ บุคคลผู้พิการตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทั้งนี้ จะมีบัตรประจำตัวผู้พิการ หรือไม่ก็ตาม ฯลฯ

กล่าวโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิทธิ สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทาง บริการสาธารณสุข และข้อมูลข่าวสาร รวมถึงส่งเสริมคุ้มครองสิทธิคนพิการ และขจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ

8.9 พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พุทธศักราช 2546 (2546, หน้า 1, 12) มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาค ของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มี คุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “สวัสดิการสังคม” หมายความว่า ระบบการจัดบริการ ทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

“การจัดสวัสดิการสังคม” หมายความว่า การจัดบริการสวัสดิการสังคมตามมาตรฐาน ที่คณะกรรมการกำหนด

“ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบาก หรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

กล่าวโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พุทธศักราช 2546 คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิทธิ สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางบริการสาธารณะ และข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงส่งเสริม คุ้มครองสิทธิคนพิการ และจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ

8.10 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 3) มีสาระสำคัญเป็นการกำหนด ให้คนพิการได้รับสิทธิด้านสุขภาพ

มาตรา 6 สุขภาพของหญิงในด้านสุขภาพทางเพศและสุขภาพของระบบเจริญพันธุ์ ซึ่งมีความจำเพาะ ชับซ้อนและมีอิทธิพลต่อสุขภาพหญิงตลอดช่วงชีวิต ต้องได้รับการสร้างเสริม และคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสม

สุขภาพของเด็ก คนพิการ คนสูงอายุ คนด้อยโอกาสในสังคมและกลุ่มคนต่าง ๆ ที่มีความจำเพาะ ในเรื่องสุขภาพต้องได้รับการสร้างเสริมและคุ้มครองอย่างสอดคล้องและเหมาะสมด้วย

กล่าวโดยสรุปว่า สุขภาพของคนพิการ เด็ก สตรี คนสูงอายุ คนด้อยโอกาสในสังคม และกลุ่มคนที่มีความจำเพาะในเรื่องสุขภาพ ควรจะต้องได้รับการเสริมสร้าง และคุ้มครองอย่างเหมาะสมตลอดช่วงชีวิต

8.11 องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับคนพิการ

8.11.1 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (พก.)

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 13, 23)

มาตรา 12 ให้มีสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติขึ้นเป็นส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรม ตามมาตรา 18 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 โดยมีเลขาธิการ ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรของสำนักงาน

ให้เลขาธิการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งการแต่งตั้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

มาตรา 42 ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ เงินงบประมาณ และรายได้ที่ประกอบ
เป็นกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534
ไปเป็นของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้

ให้โอนงบประมาณและบุคลากรของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ สังกัด
สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุตามที่รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
ไปเป็นของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

มาตรา 13 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล
ส่วนราชการ หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
ในการดำเนินงาน การทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้านคนพิการเกี่ยวกับ
การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(2) สำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ
สถานการณ์ ของคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อประโยชน์ต่อการป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
และจัดทำแผนงานวิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ประเมินผลเสนอต่อคณะกรรมการ

(3) จัดทำแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อเสนอ
ต่อคณะกรรมการ

(4) สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง การดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็งขององค์กร
ด้านคนพิการ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิคนพิการ ตลอดจนสนับสนุนและประสานงาน
ให้หน่วยงานของรัฐจัดงบประมาณให้แก่องค์กรด้านคนพิการ เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตคนพิการ

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น
หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

8.11.2 กรมการแพทย์

กรมการแพทย์เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พระราชบัญญัติปรับปรุง
กระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 (2545, หน้า 12)

มาตรา 43 กระทรวงสาธารณสุข มีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

(3) กรมการแพทย์

ข้อ 2 ให้กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการ ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ฝ่ายกาย โดยมีการศึกษาวิจัย พัฒนา และถ่ายทอด องค์ความรู้ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เหมาะสม การเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน แก่บุคลากรทางการแพทย์เฉพาะทางที่มีคุณภาพ ให้บริการทางการแพทย์เฉพาะด้านหรือในระดับตติยภูมิ ที่ยุ่งยากซับซ้อนอย่างได้มาตรฐาน เพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ และการแพทย์เฉพาะทาง รวมทั้งดำเนินการและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ในเรื่องดังกล่าว

(2) กำหนดและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางการแพทย์ และการแพทย์เฉพาะทาง

(3) ถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีทางการแพทย์เฉพาะทางแก่สถานบริการ สุขภาพทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

(4) ประเมินการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ของสถานบริการสุขภาพทุกระดับ ให้เหมาะสม และคุ้มค่า

(5) จัดให้มีบริการเพื่อรองรับการส่งต่อผู้ป่วยระดับตติยภูมิเฉพาะโรค หรือเฉพาะทาง

(6) ให้การเพิ่มพูนความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพทางการแพทย์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่แพทย์ และบุคลากรทางด้านสุขภาพทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

(7) พัฒนาระบบ และกลไกการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายที่อยู่ใน ความรับผิดชอบ

(8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการแพทย์ หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 3 ให้แบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์ ดังต่อไปนี้

(8) ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ

ข้อ 3 ส่วนราชการของกรมการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(10) ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ มีอำนาจ หน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แก่ผู้พิการ และผู้ป่วยตามกฎหมาย ว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการ

(ค) ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีทางการแพทย์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการแก่สถานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน

(ง) จัดให้มีบริการเพื่อรองรับการส่งต่อผู้ป่วยระดับตติยภูมิ ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการ

(จ) ให้การเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แก่แพทย์ และบุคลากรทางด้านสุขภาพในสถานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 สังกมมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเชิงสร้างสรรค์ ต่อความพิการและคนพิการปราศจากการเลือกปฏิบัติลดความเหลื่อมล้ำ สังกมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน

8.12 การยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวคนพิการ

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการ ในกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้อำนวยการเป็นนายทะเบียนกลาง สำหรับจังหวัดอื่นให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ทำหน้าที่เป็นสำนักงานทะเบียนจังหวัดสำหรับคนพิการในจังหวัดของตน อีกหน้าที่หนึ่งโดยมีพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นนายทะเบียนจังหวัด

เพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิของคนพิการ อาจยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวคนพิการ ต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานทะเบียนกลาง สำนักงานทะเบียนจังหวัด หรือสถานที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไปยื่นคำขอด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการ แล้วแต่กรณีจะยื่นคำขอแทนก็ได้ แต่ต้องนำหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัดแล้วแต่กรณีด้วย

การยื่นคำขอมิบัตรประจำตัวคนพิการ การออกบัตร การกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกบัตรประจำตัวคนพิการ การกำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิ การขอสละสิทธิของคนพิการ และอายุบัตรประจำตัวคนพิการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ บัตรประจำตัวประชาชนสามารถบรรจุข้อมูลคนพิการได้ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ใช้บัตรประจำตัวประชาชนแทนบัตรประจำตัวคนพิการ

กล่าวโดยสรุปว่า การยื่นคำขอมิบัติประจำตัวคนพิการนั้น เพื่อให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย คนพิการจึงสามารถยื่นขอมิบัติประจำตัวคนพิการได้

8.13 สิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะของรัฐ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) 2556 คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ

1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

5. การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ ผลิตภัณฑ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมาย และการจัดหาทุนความว่าต่างแก่ต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

6. ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภทตลอดจนบริการ

สื่อสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

7. บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

8. สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทางหรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

9. การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

10. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่น ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ ผู้ช่วยคนพิการให้มีสิทธิได้รับการลดหย่อน หรือยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียมตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล คนพิการมีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีสถานสงเคราะห์เอกชนจัดที่อยู่อาศัย และสวัสดิการให้แล้ว รัฐต้องจัดเงินอุดหนุนให้แก่สถานสงเคราะห์เอกชนนั้น ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะการเลี้ยงดู การจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อให้พึ่งตนเองได้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษี ตามที่กฎหมายกำหนด องค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา ๓ มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี หรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนดระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณีโดยให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น

กล่าวโดยสรุปว่า คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการแล้ว สามารถยื่นคำขอใช้สิทธิเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ได้แก่

การคุ้มครองสิทธิคนพิการด้านบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ ในเรื่องการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

ค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ รวมถึงการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น

การคุ้มครองสิทธิคนพิการทางการศึกษา ในเรื่องการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะ หรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ สำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างทั่วถึง

การคุ้มครองสิทธิคนพิการด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำในเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี หรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงาน และประกอบอาชีพของคนพิการการคุ้มครองสิทธิคนพิการทางสังคม และสวัสดิการสังคม เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิคนพิการทางสังคม และสวัสดิการสังคมเป็นไปอย่างทั่วถึง เช่น การให้บริการล่ามภาษามือ การช่วยเหลือทางกฎหมาย การจัดให้มีผู้ช่วยคนพิการ การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล การส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนพิการเข้าถึงได้ เพื่อคุ้มครองสิทธิคนพิการให้มีสภาพแวดล้อมไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม สำหรับคนพิการ

8.14 แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 – 2564

8.14.1 ทิศทางยุทธศาสตร์แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2564

วิสัยทัศน์

คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระในสังคม อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน (Make the Right Real for Persons with Disabilities towards Independent Living in Sustainable Inclusive Society)

พันธกิจ

1. เสริมพลังให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิทธิสวัสดิการ ตลอดจนสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการ ให้มีศักยภาพ ความเข้มแข็ง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน
2. ปฏิรูประบบบริหารจัดการให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง รวมถึงส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ

3. สื่อสารสังคม สร้างความรู้ความเข้าใจให้มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และความพิการเพื่อนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

4. สร้างสภาพแวดล้อม การเดินทาง บริการสาธารณะ และพัฒนาเทคโนโลยี ที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

5. ส่งเสริม และบูรณาการเครือข่ายทุกภาคส่วนโดยสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป คือ การเสริมสร้างพลังให้คนพิการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จาก สิทธิสวัสดิการ ตลอดจนสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการ และสร้างเสริมสภาพแวดล้อมไปถึง การบริการสาธารณะ และพัฒนาเทคโนโลยีที่คนพิการเข้าถึง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

เป้าประสงค์

1. คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสิทธิสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทาง บริการสาธารณะ และข้อมูลข่าวสาร รวมถึงส่งเสริม คุ้มครองสิทธิ คนพิการ และจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ

2. องค์กรด้านคนพิการผู้ดูแลคนพิการ และเครือข่ายทุกระดับมีศักยภาพ และความเข้มแข็งสามารถส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ระบบบริหารจัดการด้านคนพิการมีการปฏิรูปนโยบายกฎหมาย และกลไก การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสากล และทันสมัย

4. สังคมมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการ และคนพิการ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ลดความเหลื่อมล้ำ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน

5. คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเดินทาง บริการสาธารณะ การเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

6. เครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง บูรณาการนโยบายแผนงาน การดำเนินงาน และทรัพยากรในการขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม EQUAL

1. เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (Empowerment)

2. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ จัดการเลือกปฏิบัติเพื่อให้คนพิการเข้าถึง สิทธิได้จริง (Quality Management)

3. เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding)
4. สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility)
5. ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage)

8.14.2 แนวทาง และมาตรการ

ตารางที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมพลังคนพิการ และองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 1 เสริมพลังและพัฒนา ศักยภาพคนพิการในทุกช่วงวัย ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ รวมถึงบุคคลที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล	ร้อยละของคนพิการทุกช่วงวัย และบุคคล และบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานรับผิดชอบ สธ. ศธ. พม. รง. - หน่วยงานสนับสนุน กทม. อปท. องค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 2 เสริมพลังและพัฒนา ศักยภาพ สตรีพิการ และเด็กหญิง พิการ เพื่อให้เข้าถึงโอกาสอัน เท่าเทียมในการพัฒนาสังคม กระแสหลัก	ร้อยละของสตรีพิการ เด็กหญิง พิการที่ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ การเข้าถึงสิทธิ บริการอนามัย การเจริญพันธุ์ และสุขภาวะ ทางเพศอย่างเท่าเทียม (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานรับผิดชอบ พม. ศธ. - หน่วยงานสนับสนุน สธ. รง. ดท. วท. วร. สปสช. มท. กทม. อปท. องค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 3 เสริมพลัง และพัฒนา ศักยภาพ ผู้นำคนพิการ และแกน นำเครือข่ายให้สามารถส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน	1. ร้อยละของผู้นำคนพิการ และแกนนำเครือข่ายมีศักยภาพ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ (ร้อยละ 80) 2. มีการส่งเสริมผู้นำคนพิการ ให้มีบทบาทในเวทีระดับประเทศ และนานาชาติ	- หน่วยงานรับผิดชอบ พม. องค์กรด้านคนพิการ - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. สธ. สสส. สปสช. กต.

ตารางที่ 4 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 4 พัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้ดูแลคนพิการครอบครัว และเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	ร้อยละของกลุ่มผู้ประกอบการ ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัวได้รับการพัฒนาศักยภาพ และสร้างความเข้มแข็งในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานรับผิดชอบ พม. องค์กรด้านคนพิการ - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. สธ. สสส. สปสช. กต.
แนวทางที่ 5 สนับสนุนการรวมกลุ่มการจัดตั้ง การสร้างความเข้มแข็ง และธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการขององค์กรด้านคนพิการ ในทุกระดับ	1. จำนวนองค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ ที่ได้รับการรวมกลุ่มการจัดตั้ง และการสร้างความเข้มแข็ง (จำนวน 200 องค์กร ต่อปี) 2. มีการสร้างความเข้มแข็ง และเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรในทุกระดับ	หน่วยงานรับผิดชอบ พม. องค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ - สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. มท. สธ. อปท.
แนวทางที่ 6 เสริมพลังให้องค์กรด้านคนพิการทุกระดับ สามารถส่งเสริม ค้ำครองสิทธิคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบาย สาธารณะด้านคนพิการ และที่เกี่ยวข้อง	ร้อยละขององค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการนโยบายสาธารณะด้านคนพิการ และที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานรับผิดชอบ พม. องค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. รง. สธ. คค. อปท. สปสช. สสส. องค์กรอิสระ
แนวทางที่ 7 สนับสนุนทรัพยากรองค์ความรู้ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ แก่องค์กรด้านคนพิการในทุกระดับ	ร้อยละองค์กรของคนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ ทุกระดับ ที่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากร องค์ความรู้ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานหลัก พม. ศธ. รง. สธ. สปสช. สสส. - หน่วยงานสนับสนุน อปท. องค์กร ภาคเอกชน

กล่าวสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมพลังให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จาก สวัสดิการ ตลอดจนสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการ ให้มีศักยภาพ ความเข้มแข็ง เครือข่ายและหน่วยงาน ภาครัฐรวมถึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง บูรณาการนโยบายแผนงาน การดำเนินงาน และทรัพยากร ในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 5 ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการ เข้าถึงสิทธิได้จริง

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 1 พัฒนาและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการให้บริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่คนพิการ	1. ร้อยละของคนพิ การที่ได้รับ บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 80) 2. มีการพัฒนาระบบการให้บริการ ช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และการ จัดทำแผนพัฒนาคนพิการ รายบุคคล	- หน่วยงานหลัก พม. ศธ. สธ. - หน่วยงานสนับสนุน รง. สปสช. วท. ดท. กทม. อปท. และองค์กร ด้านคนพิการ
แนวทางที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพ ระบบการดูแลสุขภาพคนพิการ การรักษาพยาบาล ป้องกัน ความพิการ การฟื้นฟู สมรรถภาพ อุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึง และใช้ ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ร้อยละของคนพิการเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์ได้จากระบบการดูแล สุขภาพ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานหลัก สธ. สปสช. - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. รง. กทม. สปส. กค.
แนวทางที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพ ระบบการจัดการศึกษา และการ เรียนรู้ทั้งในระบบ และนอกระบบ ทุกระดับการศึกษา รวมทั้งการเรียน รวมโรงเรียนเฉพาะความพิการ การศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์ การศึกษาพิเศษ ศูนย์การเรียน เฉพาะความพิการของภาครัฐ	สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของคนพิการ ที่เข้าสู่ระบบ การศึกษาทุกระดับ อย่างมีประสิทธิภาพ (เพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา)	- หน่วยงานหลัก ศธ. - หน่วยงานสนับสนุน พม. มท. อปท. กทม. และองค์กร ด้านคนพิการ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
และเอกชน เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ทางการศึกษา		
แนวทางที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพระบบคุ้มครองทางสังคมระบบสนับสนุนทางสังคม ระบบ - สวัสดิการการจัดบริการสังคม และความช่วยเหลืออื่น ตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล แก่คนพิการในทุกช่วงวัย	1. ร้อยละของคนพิการที่ได้รับสวัสดิการ ต่าง ๆ ตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 80) 2. มีการพัฒนาระบบสวัสดิการระบบการคุ้มครองทางสังคมตามความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตามประเภทความพิการเพิ่มมากขึ้น	- หน่วยงานหลัก พม. - หน่วยงานสนับสนุน รง. ศธ. ศธ. กค. คค. กทม อปท.
แนวทางที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพของระบบและกลไก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อเพิ่ม ศักยภาพของคนพิการ ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้มากขึ้น	1. สัดส่วนของคนพิการในวัยแรงงานที่สามารถประกอบอาชีพได้มีงานทำ และมีรายได้ (สัดส่วนเพิ่มมากขึ้น) 2. มีการพัฒนาระบบ และกลไกสนับสนุนการมีงานทำและประกอบอาชีพของคนพิการที่มีประสิทธิภาพ	- หน่วยงานหลัก รง. พม. - หน่วยงานสนับสนุน พณ. อก. พม. อปท. สภาหอการค้าฯ สภาอุตสาหกรรม องค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 6 จัดระบบสนับสนุนการท่องเที่ยว กีฬา นันทนาการ วัฒนธรรม และบันเทิง สำหรับคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ	1. มีระบบสนับสนุนแผนงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว กีฬา นันทนาการ วัฒนธรรม และบันเทิงสำหรับคนพิการอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ 2. สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของคนพิการที่ร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว กีฬา นันทนาการ วัฒนธรรม และบันเทิง	- หน่วยงานหลัก กก. วธ - หน่วยงานสนับสนุน ทส. อปท. วท. มท. กทม. พศ. คค. พม. องค์กรด้านคนพิการ องค์กรด้านกีฬาคนพิการ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>แนวทางที่ 7 พัฒนากฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดจน กลไก การดำเนินงานด้านคนพิการ ให้สามารถกำหนดนโยบาย อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิคนพิการรวมถึงข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการประจำ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับคน พิการที่คณะผู้แทนไทยตอบรับ ภายใต้กระบวนการ UPR ยุทธศาสตร์อินซอน เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบการ ดำเนินงานเซนได เพื่อการลด ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และ พันธกรณีระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>อย่างเท่าเทียม (เพิ่มขึ้นทุกปี)</p> <p>1. ร้อยละของกฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลไกการ ดำเนินงานด้านคนพิการ ที่ได้รับการ พัฒนา มีความสอดคล้องกับ พันธกรณีระหว่างประเทศที่ เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 80)</p> <p>2. ร้อยละของนโยบายด้านคน พิการได้รับการนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ 80)</p>	<p>- หน่วยงานหลัก พม. ศธ. สธ. รง. มท.</p> <p>- หน่วยงานสนับสนุน สปสช. คค. กก. วท. ดท. กต. ยธ. สคช.</p>
<p>แนวทางที่ 8 สนับสนุนการจัดตั้ง ศูนย์บริการคนพิการ บ้านพิทักษ์ สิทธิคนพิการให้สามารถจัดบริการ คนพิการในพื้นที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ</p>	<p>1. มีการจัดตั้งและสร้างเสริม สมรรถนะศูนย์บริการคนพิการ ทั่วประเทศของคนพิการแต่ละประเภท ในทุกจังหวัด</p> <p>2. จำนวนสำนักงานศูนย์บริการ คนพิการระดับจังหวัด ได้มีการ สร้างหรือเข้าขึ้นในทุกจังหวัด (จำนวน 76 จังหวัด และ กรุงเทพมหานคร)</p>	<p>- หน่วยงานหลัก พม. องค์กร ด้านคนพิการ (องค์กรของ คนพิการ องค์กรเพื่อคนพิการ)</p> <p>- หน่วยงานสนับสนุน มท. ศธ. สธ. อปท.</p>

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
	3. จำนวนบ้านพิทักษ์สิทธิ ที่ได้รับการจัดตั้งสามารถ จัดบริการ อย่างมีประสิทธิภาพ (ปีละ 2 แห่ง) 4. ร้อยละของคนพิการที่ได้รับ บริการอย่างมีประสิทธิภาพจาก ศูนย์บริการคนพิการ และบ้าน พิทักษ์สิทธิ (ร้อยละ 80)	
แนวทางที่ 9 เพิ่มประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบ ข้อมูลด้าน คนพิการของประเทศไทยให้ สามารถนำไปใช้ในการกำหนด นโยบายและการจัดบริการอย่าง มีประสิทธิภาพ	มีระบบฐานข้อมูลคนพิ การ และระบบบริหารจัดการข้อมูล ด้านคนพิการที่เชื่อมโยงกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน และมีการนำ ข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่าง มีประสิทธิภาพ	- หน่วยงานหลัก พม. มท. สปสช. - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. สธ. รง. วท. ดท. อปท. องค์กร ด้านคนพิการ
แนวทางที่ 10 พัฒนาระบบ การจัดการภัยพิบัติ การลดความ เสี่ยงจากภัยพิบัติ และการฟื้นฟู หลังจากภัยพิบัติได้สิ้นสุดลง สำหรับคนพิการ รวมถึงการ จัดระบบการประกันภัย สำหรับ คนพิการที่เท่าเทียม	1. มีแผนการจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งบูรณาการกรอบการดำเนินงาน เช่นใด และประเด็นคนพิการไว้ ในแผนด้วย รวมทั้งขับเคลื่อนแผน ไปสู่การปฏิบัติ 2. มีการพัฒนาระบบประกันภัย และ ผลิตภัณฑ์ประกันภัยสำหรับ คนพิการ ในทุกมิติอย่างเท่าเทียม กับคนทั่วไป	- หน่วยงานหลัก มท. - หน่วยงานสนับสนุน พม. สธ. คค. ศธ. ดท. คปภ. อปท. และ องค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 11 ส่งเสริมและสนับสนุน ให้การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติ ต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ มีการ	1. มีการบรรจุประเด็นความพิการ ไว้ในการเก็บข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะ	- หน่วยงานหลัก พม. ดท. สธ. - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. รง. มท. วท. อปท. องค์กรด้านคนพิการ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
ผนวกรวมประเด็น เรื่องความพิการไว้ด้วย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าว มาวิเคราะห์ และนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการจัดบริการให้คนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การเพิ่มข้อคำถามความพิการในการทำสำมะโนประชากร 2. มีการทบทวนและปรับปรุงวิธีการสำรวจความพิการให้สอดคล้องกับการจำแนกตามหลักสากล	ด้านคนพิการ
แนวทางที่ 12 พัฒนาบุคลากรของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนให้มีสมรรถนะและองค์ความรู้ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ	ร้อยละของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านคนพิการ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์กรด้านคนพิการ ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแนวโน้มทิศทาง และกระแสการพัฒนาคนพิการ (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานหลัก พม. ศธ. สธ. รง. - หน่วยงานสนับสนุน วท. ดท. วธ. กก. คค. ยธ. กพ. กทม. สปสช. อปท. องค์กร ด้านคนพิการ
แนวทางที่ 13 ยกกระดับการบริหารจัดการกองทุน ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน เพื่อให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ องค์กรด้านคนพิการ ได้เข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม	1. ร้อยละของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ องค์กรด้านคนพิการ (องค์กรของคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการ) ที่เข้าถึง และใช้ประโยชน์กองทุน ได้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม (ร้อยละ 80) 2. มีระบบประกันคุณภาพและติดตามประเมินผลกองทุนส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	- หน่วยงานหลัก พม. องค์กร ด้านคนพิการ
แนวทางที่ 14 พัฒนาระบบการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิ และจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัวคนพิการ ในทุกรูปแบบรวมถึงเร่ร่อน	1. สัดส่วนที่ลดลงของคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัวคนพิการ ไม่ถูกเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ (ลดลงทุกปี)	- หน่วยงานหลัก ยธ. พม. ศธ. ศธ. รง. - หน่วยงานสนับสนุน คค. ดท. วท. มท. องค์กรด้านคนพิการ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
การแก้ไข กฎหมายเพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ	2. มีคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	

กล่าวสรุปยุทธศาสตร์ที่ 2 ปฏิรูประบบบริหารจัดการให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง รวมถึงส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ ตลอดจนระบบบริหารจัดการด้านคนพิการมีการปฏิรูประบบนโยบายกฎหมาย และกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสากลและทันสมัย

ตารางที่ 6 ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 1 สนับสนุนและพัฒนาองค์ความรู้ และงานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	1. มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 2. จำนวนงานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนา และมีการนำผลงานไปสู่การปฏิบัติ (อย่างน้อย 15 เรื่อง/ปี) 3. มีการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และบุคคลทั่วไปที่ดำเนินงานเกี่ยวกับวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 4. มีการส่งเสริมให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการเป็นนักวิจัย	- หน่วยงานหลัก วช. พม. สวทช. มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาคนพิการประเทศไทย - หน่วยงานสนับสนุน ศร. สธ. วท. ดท. รง. คค. สปสช. วช. สกว. สวทช. สสส. สถาบันการศึกษา องค์กรด้านคนพิการ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 2 เสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหาร นโยบายในทุกกระดับ เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีด้าน คนพิการ	มีการบรรจุความรู้เกี่ยวกับประเด็น การส่งเสริมความเสมอภาค คนพิการในหลักสูตร ผู้บริหาร นโยบายทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้อง	- หน่วยงานหลัก กพ. - หน่วยงานสนับสนุน พม. รง. สธ.มท.ศธ.คค.กก. สถาบัน การศึกษา สถาบันพระปกเกล้า และหน่วยงานรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง
แนวทางที่ 3 สื่อสารสังคม สร้างการรับรู้และความเข้าใจ ผ่าน สื่อ สิ่งพิมพ์ ออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อทางเลือกให้ คนในสังคม มีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสร้างเจตคติที่ดีและสร้างสรรค์ ต่อคนพิการ และความพิการ	1. ร้อยละของสื่อต่าง ๆ ที่มีการ ผลิตรายการ หรือเนื้อหาสาระ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อคนพิการและความพิการ (เพิ่มขึ้นทุกปี) 2. มีแผนยุทธศาสตร์ด้านการ ส่งเสริมสื่อ เพื่อการเสริมสร้าง เจตคติที่ดี และสร้างสรรค์ด้าน คนพิการ 3. มีการส่งเสริมให้คนพิการ องค์กรด้านคนพิการ และผู้ดูแล คนพิการ มีส่วน ร่วมในการผลิต และเผยแพร่สื่อ	- หน่วยงานหลัก พม. กรม ประชาสัมพันธ์ - หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และองค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 4 ส่งเสริมและ สนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้จัดกิจกรรมที่เป็นการสร้าง เสริมเจตคติที่ดีต่อคนพิการ รวมถึงให้เกิดความรู้และความ เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้าน คนพิการ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ คนพิการ ยุทธศาสตร์อินซอน	1. มีการจัดกิจกรรมที่บูรณา การประเด็นด้านคนพิการ และ การสร้างเจตคติที่ดีด้านคนพิการ ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ประชาสังคมที่เกี่ยวข้องอย่าง ต่อเนื่อง 2. มีการให้ความรู้ และความเข้าใจ กฎหมาย แผนงาน นโยบาย และพันธกรณีระหว่างประเทศ	- หน่วยงานหลัก พม. องค์กร ด้านคนพิการ - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. สธ. ยธ. มท. รง. ภาคเอกชน ภาค ประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบการดำเนินงานเช่นใด เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และพันธกรณี ระหว่างประเทศ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	ที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการ อย่าง ต่อเนื่อง	
แนวทางที่ 5 สร้างโอกาสสนับสนุน ให้มีคนพิการต้นแบบ และเปิด พื้นที่ให้คนพิการได้แสดงศักยภาพ อย่างเต็มความสามารถในทุก รูปแบบในกิจกรรมต่าง ๆ ของ สังคม	มีการสนับสนุนพื้นที่ และโอกาส ให้คนพิการได้ แสดงศักยภาพ และความสามารถในกิจกรรม ต่าง ๆ ของสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมบทบาทของ คนพิการต้นแบบให้ได้รับการ ยอมรับจากสังคม	- หน่วยงานหลัก พม. ศธ. รง. วธ. กก. - หน่วยงานสนับสนุน องค์กร ด้านคนพิการ หน่วยงานรัฐที่ เกี่ยวข้อง
แนวทางที่ 6 ส่งเสริมสนับสนุน ให้มีช่องทางของสื่อทางเลือก เพื่อผลิตและเผยแพร่เนื้อหา สาระด้านคนพิการในทุกมิติ	1. มีช่องทางของสื่อทางเลือก เพื่อผลิตและเผยแพร่เนื้อหา สาระด้านคนพิการในทุกมิติเชิง สร้างสรรค์ 2. มีแผนส่งเสริมและพัฒนา ช่องทางสื่อทางเลือก การพัฒนา บุคคลและ คนพิการด้านการ สื่อสารและประชาสัมพันธ์ รวมทั้ง ส่งเสริมการเข้าถึง ของผู้ชมทั่วไป	- หน่วยงานหลัก กรม ประชาสัมพันธ์ พม. องค์กร ด้านคนพิการ - หน่วยงานสนับสนุน สื่อมวลชน ทุกประเภท ภาคประชาสังคม
แนวทางที่ 7 ผลักดันการบรรจุ ประเด็นเรื่องคนพิการไว้ใน หลักสูตรการเรียนการสอนที่ เกี่ยวข้องในทุกระดับ	ตัวชี้วัด มีการบรรจุประเด็น เกี่ยวกับคนพิการ เพื่อบรรจุใน หลักสูตรการเรียนการสอนที่ เกี่ยวข้องในทุกระดับ	- หน่วยงานหลัก ศธ. พม. - หน่วยงานสนับสนุน กทม. อปท. สถาบันการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ที่ 3 สื่อสังคม สร้างความรู้ความเข้าใจให้มีเจตคติ
เชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการเพื่อนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน สังคมมีความรู้ความเข้าใจ

และเจตคติต่อความพิการปราศจากการเลือกปฏิบัติ ลดความเหลื่อมล้ำ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 7 ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 1 เร่งรัด สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จัดสภาพแวดล้อม การเดินทางและบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม รวมถึงผลักดันให้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for all Act)	1. ร้อยละของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จัดสภาพแวดล้อมการเดินทางและบริการ สาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม (ร้อยละ 80) 2. มีการออกกฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for all Act)	- หน่วยงานหลัก พม. คค. มท. - หน่วยงานสนับสนุน ดท. วท. ศธ. สธ. ยธ.รง.กก.วธ. และองค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 2 เร่งรัดดำเนินการ จัดทำมาตรฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกของสภาพแวดล้อม และมาตรฐานการให้บริการ เกณฑ์การประเมินคุณภาพ และมีการตรวจสอบติดตาม การจัดสภาพแวดล้อมและบริการ สาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	1. มีการจัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกของ สภาพแวดล้อม และมาตรฐานการให้บริการที่เป็นมาตรฐานเดียวทั้ง ประเทศ 2. มีการพัฒนากลไกในการติดตาม ตรวจสอบการจัดสภาพแวดล้อม สาธารณะ และบริการสาธารณะ และมาตรฐานการให้บริการที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และสามารถขับเคลื่อนภารกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- หน่วยงานหลัก พม. มท. คค. - หน่วยงานสนับสนุน ศธ. สธ. วท. ดท. กทม.อปท. และองค์กรด้านคนพิการ

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 3 เร่งรัดดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง ดำเนินการจัดทำและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ และทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม	ร้อยละของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการจัดปรับปรุงและพัฒนาจัดทำ และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการและทุกคน ในสังคม สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานหลัก กก. - หน่วยงานสนับสนุน กทม. ทส. วธ. วท. มท. พศ. พม. อปท
แนวทางที่ 4 พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการ และทุกคนในสังคม	1. มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบ ให้คนพิการและทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ 2. มีการจัดอุปสรรคทุกรูปแบบในการเข้าถึงการคมนาคมขนส่งสาธารณะ โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ และกำกับให้เอกชนในเขตอำนาจหน้าที่ของตนดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ	- หน่วยงานหลัก คค. - หน่วยงานสนับสนุน กทม. มท. อปท. - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการภาคเอกชน
แนวทางที่ 5 เร่งรัดการจัดทำบัญชีแห่งชาติด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล รวมถึงพัฒนาระบบการประเมิน	1. มีการจัดทำบัญชีแห่งชาติด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการ 2. มีการพัฒนาระบบการประเมินความต้องการจำเป็น และประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการใช้งาน	- หน่วยงานหลัก วท. สวทช. ดท. - หน่วยงานสนับสนุน สธ. ศธ. พม. รง. สปสช.อก. กค.

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
ความต้องการจำเป็น และประสิทธิภาพของการใช้งาน	ของคณพิการ ภายหลังการรับบริการ 3. ร้อยละของคณพิการที่เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากผลิตภัณฑ์อุปกรณ์ และเครื่องช่วยความพิการตามความต้องการพิเศษเฉพาะบุคคลอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 80)	
แนวทางที่ 6 ผลักดันให้มีการออกแบบเพื่อทุกคน การพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล ในบริการข้อมูลข่าวสาร โทรคมนาคม ดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสื่อสาธารณะ เพื่อให้คณพิการสามารถ เข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น	ร้อยละของบริการข้อมูลข่าวสาร โทรคมนาคม ดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสื่อสาธารณะที่คณพิการ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่น (ร้อยละ 80)	- หน่วยงานหลัก ดท. วท. กสทช. - หน่วยงานสนับสนุน นร. (กรมประชาสัมพันธ์) พม. องค์กรด้านสื่อทุกประเภท
แนวทางที่ 7 ผลักดันให้มีการเรียนการสอนในสถาบัน การศึกษาที่เกี่ยวข้องด้านการออกแบบสภาพแวดล้อม สาธารณะ และบริการสาธารณะที่ทุกคน เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	มีการบรรจุหลักสูตรวิชาเรียน ในสถาบันการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อม สาธารณะและ บริการสาธารณะ ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	- หน่วยงานหลัก ศธ. - หน่วยงานสนับสนุนสถาบัน การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อม การเดินทาง บริการสาธารณะ และพัฒนาเทคโนโลยีที่คณพิการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ คณพิการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จาก

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเดินทาง บริการสาธารณะ การเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร นวัตกรรมเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล

ตารางที่ 8 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
แนวทางที่ 1 บูรณาการเครือข่ายด้านคนพิการและสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบกลไกประชารัฐ และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเชื่อมโยงการให้บริการด้านคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ	มีการพัฒนากลไกการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และขับเคลื่อนอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ	- หน่วยงานหลัก พม. - หน่วยงานสนับสนุน รง. ศธ. สธ. คค. วธ. กก.มท. ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ องค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 2 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบูรณาการประเด็นด้านคนพิการเข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี นโยบาย โครงการ แผนงาน และงบประมาณแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ที่เกี่ยวข้อง	มีการบูรณาการประเด็นด้านคนพิการเข้ากับการพัฒนากระแสหลัก กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี รวมถึง บูรณาการในแผนงาน โครงการสำคัญ ของหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ตลอดจนให้มียุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ บูรณาการด้านคนพิการประจำปี	- หน่วยงานหลัก สคช. สำนักงบประมาณ - หน่วยงานสนับสนุน พม. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม
แนวทางที่ 3 สร้างความเข้มแข็งและพลังในการขับเคลื่อน เครือข่ายการดำเนินงานด้านคนพิการ และประเภทความพิการ รวมถึงเครือข่ายข้ามประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินงาน	มีกิจกรรม แผนงาน ในการสร้างความเข้มแข็ง และเสริมพลังเครือข่ายด้านคนพิการ ประเภทความพิการ และเครือข่ายข้ามประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิด	- หน่วยงานหลัก พม. สสส. หน่วยงานสนับสนุน ศธ. รง. สธ. ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และองค์กรด้านคนพิการ

ตารางที่ 8 (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ
ด้านคนพิการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	พลังในการขับเคลื่อนงานอย่างมีประสิทธิภาพ	
แนวทางที่ 4 สนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมด้านคนพิการและประชาชน เพื่อสังคมด้านคนพิการ และส่งเสริมให้มีการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ และองค์กรด้านคนพิการพึ่งตนเองได้	1. จำนวนของวิสาหกิจเพื่อสังคมด้านคนพิการ และ ประชากรรัฐด้านสังคมเพื่อคนพิการ (เพิ่มขึ้นทุกปี) 2. มีการบูรณาการวิสาหกิจเพื่อสังคมด้านคนพิการ และ ประชากรรัฐ ด้านสังคมเพื่อคนพิการ ร่วมกับเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง	- หน่วยงานหลัก พม. รง. - หน่วยงานสนับสนุน ภาคธุรกิจ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้าฯ องค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ 5 บูรณาการและพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายการดำเนินงานด้านคนพิการในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	เกิดความร่วมมืออย่างเป็นระบบในการดำเนินงาน ด้านคนพิการ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระหว่าง ประเทศ	- หน่วยงานหลัก พม. กต. - หน่วยงานสนับสนุน สธ. ศธ. วท. รง. ยธ. มท. องค์กรด้านคนพิการ

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและบูรณาการเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องบูรณาการนโยบายแผนงานการดำเนินงานและทรัพยากรในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชีวิตคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของคนพิการ กล่าวสรุปได้ว่า บทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิของคนพิการจะอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ แต่ก็ครอบคลุมสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการได้อย่างไม่ถั่วถึง ซึ่งควรจะได้มีการศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ และกฎหมายต่างประเทศว่าเป็นอย่างไรก่อนที่จะเปรียบเทียบว่าคนพิการในประเทศไทยได้รับการคุ้มครองสิทธิเพียงใด

บทที่ 9

บทสรุป

การได้ยินเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแต่กำเนิด จะมีความบกพร่องในทักษะของการใช้ภาษา กระบวนการพัฒนาสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดเป็นอุปสรรค ในการเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิต ครอบครัวในอนาคต

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีพัฒนาการด้านร่างกายที่เหมือนกับเด็กปกติ ส่วนพัฒนาการทางด้านอารมณ์จะรุนแรงกว่าเด็กปกติ พัฒนาการทางด้านสังคมและบุคลิกภาพ แตกต่างจากเด็กปกติ เนื่องจากไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่น มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่น สำหรับพัฒนาการทางด้านสติปัญญามีพัฒนาการไม่แตกต่างจากเด็กปกติ

ความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นการสูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยิน สามารถแบ่ง ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) คนหูหนวก และ 2) คนหูตึง สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน เกิดได้จาก 3 ลักษณะ คือ สาเหตุก่อนคลอด สาเหตุขณะคลอด และสาเหตุหลังคลอด และช่วงอายุ ที่มีการสูญเสียการได้ยินแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ การสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นก่อนที่คำพูดและภาษา จะพัฒนา และการสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นภายหลังที่คำพูดและภาษาพัฒนาแล้ว เด็กที่สูญเสีย การได้ยินก่อนที่คำพูดและภาษาจะพัฒนาย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษามากกว่าเด็กที่สูญเสีย การได้ยินภายหลังจากที่คำพูด และภาษาพัฒนาแล้ว

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหามากกว่าคนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นด้านการพูด ความสามารถทางสติปัญญา การใช้ภาษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัว อารมณ์ และสังคม เด็กจะใช้กระบวนการมองเป็นหลักในการรับรู้ จึงส่งผลต่อความสามารถในการเรียนทำให้เรียนช้า เรียนลำบาก ควรใช้การอธิบายที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย รวมทั้งใช้รูปประกอบเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ระหว่างครูกับนักเรียน วิธีการที่จะช่วยให้เด็กสื่อสารได้ มีอยู่หลายวิธี เช่น การพูด การใช้ภาษามือ การสะกดตัวอักษรด้วยนิ้วมือ การอ่านริมฝีปาก และการฝึกฝนเพิ่มเติมของเด็กแต่ละคน

ผู้ที่เกี่ยวข้องควรช่วยให้เด็กสามารถสื่อสาร และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยให้ความรักความอบอุ่น และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในสังคมเหมือนกับ เด็กทั่วไป การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับ บุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิ และโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือ ทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ อาจจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ให้กับคนพิการแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง และคนพิการแต่ละคน

สามารถเรียนรู้ พัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ และการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มาใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย มี 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดการศึกษาพิเศษตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ 2) จัดการเรียนร่วมกับคนปกติ 3) การจัดการสอนแบบสองภาษา วิธีการสอนคนหูหนวก จะใช้ระบบการสอน โดยใช้การพูด และระบบการสอนโดยใช้ภาษามือ วิธีการสอนคนหูตึงเน้นที่การฝึกฟัง แก้วไขการพูด อ่านคำพูด ฝึกภาษา และเรียนวิชาอื่น ๆ ควบคู่ไป

กลยุทธ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทำได้โดยการแสดง สีหน้า ท่าทาง และภาษามือจะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น การสอนพูด ควรเริ่มสอนพูดเมื่ออายุยังน้อย และควรสอนพูดเป็นรายบุคคล อาจมีการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับคนหูหนวกและคนหูตึง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก

การที่บุคคลเห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในตนเอง จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การคัดกรองการได้ยินในทารกแรกเกิด ใช้วิธีการค้นหากลุ่มเสี่ยง จากการประเมินและซักถามผู้ปกครองของเด็ก นำไปสู่การวินิจฉัยและค้นหาสาเหตุ เมื่อค้นพบแล้ว จะนำมาสู่การพัฒนาทารกที่มีการสูญเสียการได้ยิน ได้แก่ การใช้เครื่องช่วยฟัง และการใส่ประสาทหูเทียม ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์ของผู้พิการที่ควรจะได้รับ

หลักสูตรและแนวทางการส่งเสริมอาชีพ มีการจัดตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนควรบูรณาการหลักการจัดการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพใน 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน และการจัดนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านอาชีพ ควรมีการประเมินศักยภาพของคนพิการในการทำงานหรือความสามารถก่อน จากนั้นจึงมีการแนะแนว อาชีพให้สำหรับผู้พิการ ต้องมีการเตรียมคนพิการให้มีลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดี ตลอดจนการฝึกอบรม อาชีพด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมคนพิการให้ออกไปประกอบอาชีพต่อไป บุคลากรในงานฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางอาชีพของบุคคลพิการ ประกอบไปด้วย แพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักแนะแนวอาชีพ ที่ปรึกษาการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักสังคมสงเคราะห์ ครูฝึกอาชีพ และนักจัดหาและบรรจุงาน บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาทต่อด้านอาชีพของผู้พิการ

ผู้พิการมีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ได้เหมือนกับคนปกติทั่วไป ทั้งสิทธิด้านสุขภาพ สิทธิด้านการศึกษา และสิทธิด้านการทำงาน การส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของผู้พิการเข้าถึงการบริการ สาธารณะ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก การช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล การใช้สิทธิสวัสดิการ องค์กรด้านคนพิการได้รับสนับสนุนให้มีศักยภาพความเข้มแข็งเพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน การสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ ต่อความพิการและคนพิการ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ลดความเหลื่อมล้ำ รวมถึงด้านสุขภาพ

ของคนพิการที่ได้รับการเสริมสร้างและคุ้มครองอย่างเหมาะสมตลอดช่วงชีวิต ซึ่งผู้พิการสามารถยื่นขอมีบัตรประจำตัวคนพิการเพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันบูรณาการนโยบาย แผนงาน การดำเนินงาน และทรัพยากร ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชีวิตคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

หนังสือ และบทความในหนังสือ

- กรรณิการ์ พฤติสาร. (2532). *แรงงานคนพิการจะมีค่าถ้าพัฒนาให้ถูกทางกฎหมายคนพิการ*. กรุงเทพมหานคร : ซี พี วายซ์พพลาย.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ.
- _____. (2560). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2559). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2561). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และฉบับที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กานต์รวี ดาวเรือง. (2558). *ทักษะชีวิตและการวางแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน (ชาย) หลังออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติยา รัตนากร. (2531). *คนพิการ: การสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพ*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิติพงษ์ สุทธิ. (2543). *การดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534*. วิทยานิพนธ์ พัฒนาแรงงานและสวัสดิการ มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกยูร วงศ์ก้อม. (2548). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- คณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา. (2522). พระราชบัญญัติจรรยาบรรณทางบก
พุทธศักราช 2522. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- _____. (2541). พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาพ.ศ. 2541.
กรุงเทพมหานคร: กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา.
- _____. (2543). คู่มือการคัดแยกและส่งต่อ คนพิการเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- _____. (2562). พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477
(ฉบับที่ 31) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- จิตประภา ศรีอ่อน. (2545). การศึกษาชีวิตสมรสของคนหูหนวกในกรุงเทพมหานคร: รายงานการวิจัย.
นครปฐม: ฝ่ายวิจัยวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิราวัลย์ คงถาวร. (2547). ความเป็นไปได้ในการจ้างงานคนพิการของบริษัท มิตซูบิชิ มอเตอร์ส
(ประเทศไทย). วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑามาศ หันยอ. (2540). ความสามารถในการพูดเพื่อสื่อความหมาย โดยใช้เทคนิคการสอนพูดแบบ
สนทนาของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับก่อนวัยเรียน. ปริญญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทิพย์ ปิเลีย. (2545). ผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาการปรับตัวกับ
เพื่อนของนักเรียนประจำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยา
จังหวัดชลบุรี. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชโลทร โชติเกียรติเวช และวัลลภา อารีรัตน์. (2560). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ Soft Skills
เพื่อการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25. วารสารวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชวพล ลิตติพานิช. (2548). การปรับตัวในการทำงานของบัณฑิต ที่มีความพิการทางการได้ยินที่จบการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหูหนวกศึกษา รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2546 วิทยาลัย
ราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์. (2561). คนพิการแฮปปี้! ม.35 ส่งเสริมอาชีพ เผย 4 ปี จ้างงานกว่า 8 พันอัตรา.
ไทยรัฐออนไลน์. <https://www.thairath.co.th/news/society/1375573>.

- ซูร์รัตน์ เต็มวัฒน์. (2554). *แนวทางการตรวจการได้ยินทารกแรกเกิดกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยง*. กลุ่มบริการทางการแพทย์กลุ่มงานโสต ศอ นาสิก โรงพยาบาลกลางสำนักการแพทย์.
- ดารณี ศักดิ์ศิริผล และคณะ. (2553). *การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวี เชื้อสุวรรณทวี, และคณะ. (2558). *รายงานการวิจัยโอกาสในการทำงานที่เหมาะสมกับความพิการ*. นครปฐม:วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2549). *แนวทางการดูแลออทิสติกแบบบูรณาการ*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.happyhomeclinic.com/au22-autisticcare.htm>
- ธนัชฐา พักตรานนท์. (2552). *การศึกษาความเข้าใจค่านิยมธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูตึงจากการสอนโดยใช้วิธีอุปนัย และนิรนัย ร่วมกับสื่อบทเรียนนิทานภาพ*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บังอร ต้นปาน. (2535). *การเรียนรู้ร่วมของเด็กพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- เบญจมาศ พระธานี. (2540). *วรรณกรรมเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- เบญจจา ชลธานนท์. (2543). *การตรวจสอบเด็กพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. (2545). *เทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ชุดเอกสารทางวิชาการ สำหรับพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปณิตดา เกษมจันทโชติ. (2563). *ทำงานยุคใหม่เก่งอย่างเดียวไม่พอ*. สืบค้น 15 กันยายน 2564. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/860638>
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนที่พิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). *หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. (2552). *หลักเกณฑ์การให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- ปริญญา สิริอิตตะกุล และคณะ. (2558). การพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา.
- ปานฉัตร สินสุข.(2559,ออนไลน์). “บริการดิจิทัล”ลดช่องว่างสื่อสาร เพื่อผู้พิการทางการได้ยิน. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/tech/712704>
- ผดุง อารยะวิญญู. (2533) การสร้างเครื่องมือเพื่อคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2539). แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง. กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้วการพิมพ์.
- _____. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้ว.
- พรนภา เจริญสันต์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรพรรณ พิพิมพ์กระจ่าง. (2560). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของผู้บกพร่องทางการได้ยิน. กรุงเทพมหานคร: หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2535). การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในชุมชนเรื่องการฝึกผู้ที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับการพูดและ/หรือการได้ยิน. กรุงเทพมหานคร: โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในชุมชน แผนงานควบคุมโรคไม่ติดต่อ กรมการแพทย์.
- ไพโรจน์ ทองอุไรและเหม มณีมั่งคั่ง. (2551). การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยประยุกต์ใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น (รายงานการวิจัย). คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เพ็ญภา กุลนภาตล และคณะ. (2559). การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภรณ์ ภูประเสริฐ. (2562). จ้างคนพิการทำงาน' ลดภาษี 2 เท่าและไม่เป็นภาระบริษัท. กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก.
- มลิวัลย์ ธรรมแสง. (2550). คนหูหนวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/ioznt>

- มลิวัลย์ ธรรมแสง. (2554). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย*. สาขาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์.
- _____. (2561). *การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์*. สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อพัฒนาคนพิการ. (2552). *ระบบสนับสนุนการทำงานของงานคนพิการในตลาดแรงงานเปิด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ.
- ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี. (2542). *สิทธิและโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการ : ศึกษากรณีพิเศษ ผู้พิการทางการมองเห็น*. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2543). *พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543*. กรุงเทพมหานคร: การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย.
- _____. (2544). *พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- _____. (2545). *พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- _____. (2545). *พระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2546). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.
- _____. (2546). *พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- _____. (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- _____. (2556). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.

- โรงพยาบาลราชวิถี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *คู่มือการรับบริการตรวจคัดกรองการได้ยินในทารกแรกเกิด*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม. (2548). *รายงานโครงการการสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวก*. ละออ ชูติกร และจิตติโส อินทโสฬส. (2524). *รายงานวิจัยการเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติและชั้นที่พิเศษในระดับอนุบาล*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- วารี ธีระจิตร. (2545). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพงษ์ กาหลง. (2562). *ความพึงพอใจที่มีต่อสิทธิประโยชน์ทางสังคมของผู้บกพร่องทางการได้ยินในเขตจังหวัดชลบุรี : สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- วิจิต ชิวเรืองโรจน์. (2550). *การสูญเสียการได้ยิน*. ใน สุภาวดี ประคุณหังสิต (บรรณาธิการ), *ตำราโสตศอนาสิกวิทยา* (หน้า 29-32). กรุงเทพมหานคร: โฮลิสติก พับลิชชิง จำกัด.
- วินัดดา ปิยะศิลป์ และวันดี นิงसानนท์. (2558). *คู่มือการตรวจประเมิน วินิจฉัย และแนวทางช่วยเหลือเด็กพิการ Children with Disabilities*. กรุงเทพมหานคร: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ. (2546). *การแก้ไขกฎหมายที่กีดกันคนพิการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ศึกษากรณีกฎหมายและกฎระเบียบที่จำกัดสิทธิคนพิการในการประกอบอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- วุฒิชัย แพงจ้อย. (2553). *แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศรียา นิยมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กออทิสติก*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2546). *การศึกษาพิเศษ สารานุกรมศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ธนธัชการพิมพ์.
- _____. (2548). *เทคโนโลยีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- _____. (2551). *ความบกพร่องทางการได้ยิน ผลกระทบทางจิตวิทยาการศึกษาและสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : แว่นแก้ว.

- ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย. (2554). *บริการถ่ายทอดการสื่อสารแบบสนทนาวิดีโอผ่านเครื่องบริการถ่ายทอดการสื่อสารสาธารณะ (ตู้ TTRS)*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.ttrs.or.th>
- ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. (2529). *รวมบทความเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สรเดช เลิศวัฒนาวณิช. (2560). *การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พุทธศักราช 2550*: กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2555). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรู้รวม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2555). *สรุปผลการวิเคราะห์การขาดครูโรงเรียนเฉพาะความพิการ 50 โรงเรียน ปี 2555*. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มแผนงาน และงบประมาณ.
- _____. (2561). *การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เล่ม 8*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2561). *หลักการพื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สายทอง ถิตย์กิจ. (2560). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สายทิพย์ ปิ่นเจริญ. (2558). *ปัญหาอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายกับพนักงานสอบสวน : กรณีศึกษา สถานีตำรวจในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556. สืบค้น 18 มิถุนายน พ.ศ. 2562 จาก <http://web1.dep.go.th/sites/default/files/files/law/197.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2549). แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา.
- _____. (2553) คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2554). สังเคราะห์นวัตกรรมจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพจากโรงเรียนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2560). การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.(2550).แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10.

- สำนักงานศึกษาธิการภาค 5. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2560-2564 สำนักงานศึกษาธิการภาค 6. นครศรีธรรมราช: สำนักงานศึกษาธิการภาค 5.*
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคนพิการ. (2552). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ฉบับอ้างอิง (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- _____. (2554). *คู่มือสิทธิของคนพิการ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแห่งชาติ.
- สุจิตรา ศรีประสิทธิ์. (2534). *ผลของตัวแบบต่างชนิดที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองในการฝึกสอนสุขศึกษาของนักศึกษาเจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุทิตย์ สิมมา. (2562). *การศึกษาความสามารถในการเขียนตัวอักษรแสดงจำนวนนับของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยใช้รูปแบบการตอบสนองต่อการช่วยเหลือ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพัตรา มณีจักร. (2562). *การเตรียมความพร้อมสำหรับคนพิการก่อนคืนสู่สังคมของสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สุภรณ์ธรรม มงคลสวัสดิ์. (2544). *แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).* สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุวิทย์ เจริญผล. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสถาบันราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไสว พักขาว. (2561). *การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (2549). *แรงงานระหว่างประเทศ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)*
- องค์การอนามัยโลก (WHO) (2019). *ทักษะชีวิตของวัยรุ่น.* สืบค้น 1 กันยายน 2564 จาก http://www.stc.ac.th/external_link.php?links=1829.

- อภิชาติ การุณกรสกุล. (2561). *คนพิการแฮปปี้ ม.35 ส่งเสริมอาชีพ เผย 4 ปี ทำงาน กว่า 8 พันอัตรา*.
ไทยรัฐออนไลน์ (13 กันยายน 61). <https://www.thairath.co.th/news/society/1375573>.
- อภิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง (2555). *การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการฝึกและพัฒนาอาชีพ
เพื่อส่งเสริมศักยภาพแรงงานคนพิการไทยในเขตภาคกลาง*. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรนุช ลิมตศิริ. (2551). *การสอนเด็กพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อลิศรา ตะวังทัน. (2554). *ทัศนะต่อแรงจูงใจในการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ*.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุษณีย์ จินโดน (2562.) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการในตำบลดอนยาง อำเภอปะทิว
จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เอื้ออารีย์ งานทอง. (2555). *การพัฒนาแบบวัดทักษะการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7*.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

References

- Arthur Boothroyd. (1988). *Auditory Development of the Hearing Child*. New York : Graduate School, City University.
- Blackhurst, Stephens, T. M.,A. E., & Magliocca, L. A. (1988). *Teaching mainstreamed students* (2nd edition). Elmsford, NY: Pergamon Press, Inc.
- Chomsky, (1965). *Some controversial questions in phonological theory*.
<https://doi.org/10.1017/S00222226700001134>. [2021, Sep 10]
- Hammerman, S. & Maikowski, S. (1981). *The Economics of disability: International perspectives*. New York: Rehabilitation International.
- Heward, L.H. (2006). *Exceptional Children : An Introduction to Special Education*.(8 th ed.) Merrill Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.
- Moore, D.F (2001). *Educating the Deaf Psychology, principles, and practices*. (5th edition) Boston : Houghton Mifflin.
- Moore, D.F. (1993). Total Inclusion / zero rejection models in general education: Implication for deaf children. *American Annals of the Deaf* 138-251.
- Newby, T.J., Lehman, J., Russell, J. & Stepich, D.A. (1999). *Instructional Technology for Teaching and Learning: Designing Instruction, Integrating Computers, and Using Media* (2nd ed.). New Jersey: Prentice- Hall.
- Paul & Quigley. (1990). *Language Learning Practices with Deaf Children*. Third Edition.
[https://www.researchgate.net/publication/234597153Language Learning Practices with Deaf Children Third Edition](https://www.researchgate.net/publication/234597153Language_Learning_Practices_with_Deaf_Children_Third_Edition). [2021, Sep 10]
- Paul, P.V. & Jackson, D. (1993). *Towards a psychology of deafness* (2 nd ed.) San Diego: Singular.
- Paul, P.V. & Quigley, S.P. (1996). *Education and deafness*. New York: Longman.
- Petitto, L. A., & Marentette, P. F. (1991). *Babbling in the manual mode: Evidence for the ontogeny of language*. *Science*, <https://doi.org/10.1126/science.2006424>. [2021, Sep 10]

Rintelmann. (1991). *Hearing assessment*. Boston: Allyn and Bacon.

S. Goldwin-Meadow, Heidi Feldman. *The Creation of a Communication System: A Study of Deaf Children of Hearing Parents*. <https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/voices.uchicago.edu/dist/c/1286/files/2017/01/GM-and-Feldman-1975.pdf>.

[2021, Sep 10]

William S. Condon and Louis W. Sander. *Synchrony Demonstrated between Movements of the Neonate and Adult Speech*. <https://www.jstor.org/stable/1127968>.

[2021, Sep 10]

ประวัติผู้เรียบเรียง

ชื่อ - ชื่อสกุล

สุวรรณทนา ชื่นอยู่

วัน เดือน ปี เกิด

4 ธันวาคม พุทธศักราช 2515

ที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ จังหวัดลพบุรี
เลขที่ 35 หมู่ที่ 1 ตำบลบางกะพี้ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
รหัสไปรษณีย์ 15110

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดลพบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537

ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก ภาษาอังกฤษ

สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร

พ.ศ. 2549

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร

พ.ศ. 2551

ประกาศนียบัตรสาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผลงานเด่น

พ.ศ. 2561

โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 1 ดาว

พ.ศ. 2563

รางวัลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
“สถานศึกษาพอเพียง” ปีการศึกษา 2562

พ.ศ. 2564

รางวัลระดับทอง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 2

พ.ศ. 2564

โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว

พ.ศ. 2564

สถานศึกษาปลอดภัย ประจำปี 2564